

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯ
ವಾಣಿಜ್ಯ ಸೌರಭ

ಬಿ.ಕಾಂ.
ಪ್ರಥಮ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ. ಪ್ರಶಾಂತ ಜಿ. ನಾಯಕ

ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ. ಡಿ.ಕೆ. ನಟರಾಜ
ರವಿಕುಮಾರ್
ಎಚ್.ಎಂ. ಗೀತಾ

KANNADA BHASHA PATHYA - VANIJYA SOURABHA :
A Prescribed Text Book for B.Com Degree Course (First and
Second Semester);

Chief Editor: Prof. Prashanth G. Nayak (Professor of Kannada &
Director, Kannada Bharathi, Kuvempu University, Shankaraghatta,
B.R. Project. Shimoga Dist.)

Edited By : Dr. D.K. Nataraj, Ravikumar, H.M. Geetha

Publishd by : Bengaluru City University, BENGALURU

Pp : 000 + ix

© Bengaluru City University,

First print : 2021

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಪ್ರಶಾಂತ ಜಿ. ನಾಯಕ

ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿ:

ಡಾ. ಕೆ.ವೈ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ

ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ಆಶಾದೇವಿ

ಸಂಯೋಜಕರು:

ಡಾ. ಬೆಳಕೆರೆ ಲಿಂಗರಾಜಯ್ಯ

ಬೆಲೆ: ರೂ. 00/-

ಪ್ರಕಾಶಕರು:

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಕುಲಪತಿಗಳ ಆಶಯ ನುಡಿ

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಯುವಜನತೆಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸರ್ವಾಂಗೀಣವಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಬದುಕಿನ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕಾದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೊರಬೇಕಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಗರಿಮೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು; ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಅಂತಸ್ಥವಾಗಿರುವ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ದೊರೆತಿರುವ ಮನ್ನಣೆಯಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು, ಅಪರೂಪದ ಶಾಸನಗಳು, ಜಾನಪದ ವಿವಿಧ ವಾಚ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಜ್ಞಾನದ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿವೆ. ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯನ್ನು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಭಾಷೆಯಾಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯವೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ವಲಯಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯವಹಾರದ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ವಿಜ್ಞಾನಭಾಷೆಯಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ನಾವು ಬದ್ಧತೆಯಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ 'ಕನ್ನಡ ಭಾವೋಪಯೋಗಿ ಭಾಷೆಯಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಲದು ಅದು ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬಳಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹಾಗೂ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸೆಣೆಸುತ್ತಲೆ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯು ಕನ್ನಡಿಗರ ಆತ್ಮಸಂಗಾತ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕಿದೆ'.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೊಸಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯನ್ನು ಮೊತ್ತ ಮೊದಲಿಗೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿರುವ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು 2020ರ ವರ್ಷವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಕಾರ್ಯಕರ್ಷಣೆವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಸರಣಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕಾರ್ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದೆ. ಕಳೆದ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ

ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಕಲಿಕಾಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಆಪಾದನೆ ಇತ್ತು. ಈಗ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯು ಈವರೆಗೆ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಜಡತ್ವವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಮುಂದಾಗಿರುವುದು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ರಾಜ್ಯ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಿಷತ್ ನೀಡಿರುವ ಮಾದರಿ ಪಠ್ಯವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಪಠ್ಯಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿ ಸಂವಾದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿವೆ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಾಸಕ್ಕೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿವೆ. ಈ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ರೂಪಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ, ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪಾದಕರಿಗೂ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರೊ. ಲಿಂಗರಾಜಗಾಂಧಿ

ಕುಲಪತಿಗಳು

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು

ಆಧುನಿಕತೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಬದಲಾವಣೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಹುಪಾಲು ಎಲ್ಲಾ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅನಿವಾರ್ಯವೆನ್ನುವಂತಾಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ನಡುವಿನ ಸರಳವೂ ಸಹಜವೂ ಆದ ಅರಿವಿನಂತಿದೆ. ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಗಳ ಅರ್ಥವೂ ಹೀಗೆ ಹೊಸತನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಲಿಕೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಕಲಿಯುವವರ ಮತ್ತು ಕಲಿಸುವವರ ನಡುವಿನ ಅನುಸಂಧಾನದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೂ ಹೌದು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನಿರಂತರವಾದ ಎಚ್ಚರವೂ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಹೀಗೆ ಸದಾ ತನ್ನನ್ನು ಸವಾಲಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಹೊಸತನಕ್ಕೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅದುರಾಗುತ್ತಲೇ ಬಂದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು.

ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ನಮ್ಮ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪದವಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪಠ್ಯವನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೊಂದು ಕನ್ನಡತನವನ್ನು ನಮ್ಮತನ ಎಂದುಕೊಂಡ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮೇಲಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೇಂದ್ರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕ ಬಂಧುಗಳು ಮೊದಲ ದಿನದಿಂದಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹ, ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಬದ್ಧತೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಫಲಿತವಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಪಠ್ಯಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕೈಸೇರುವಂತಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೇಂದ್ರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಹೃದಯ ಪೂರ್ವಕ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು. ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಶ್ರಮ ವಹಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಪಠ್ಯಗಳ ಸಂಪಾದಕರಿಗೂ ಆತ್ಮೀಯ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಂಯೋಜನೆಯ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಆತ್ಮೀಯರಾದ ಡಾ. ಲಿಂಗರಾಜಯ್ಯ ನವರ ಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಲೇ ಬೇಕು.

ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಳಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನಾಗಿ ನನಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನೀಡಿದ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೇಂದ್ರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಕುಲಪತಿಗಳಾದ ಪ್ರೊ. ಲಿಂಗರಾಜ ಗಾಂಧಿ ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಪ್ರತೀ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮೊಂದಿಗಿದ್ದು ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ ಪ್ರೊ. ರಮೇಶ್. ಬಿ ಮಾನ್ಯ ಕುಲ ಸಚಿವರು ಪರಿಕ್ಷಾಂಗ ಇವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಧನ್ಯವಾದಗಳು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಯುತ ಶ್ರೀಧರ್ ಸಿ.ಎಸ್ ಮಾನ್ಯ ಕುಲ ಸಚಿವರು ಇವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಡಾ. ಪ್ರಶಾಂತ ಜಿ. ನಾಯಕ

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಪ್ರಥಮ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್ ಬಿ.ಕಾಂ.
ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯ

ಘಟಕ I. ನಾಡು - ನುಡಿ :

1.1 ಕಟ್ಟುವೆವು ನಾವು	- ಎಂ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ	003
1.2 ಏರುತಿಹುದು ಹಾರುತಿಹುದು ನೋಡು ನಮ್ಮ ಬಾವುಟ	- ಕೇಶವರೆಡ್ಡಿ ಹಂದ್ರಾಳ	005
1.3 ಒಳಮನೆಯ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವಾಯು ಬೇಕು	- ನಾಗೇಶ್ ಹೆಗಡೆ	014
1.4 ಓದುಪಠ್ಯ : ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ	- ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ	022

ಘಟಕ II. ಸಂಸ್ಕೃತಿ :

2.1 ಹುಸೇನಬಿಯ ಕೋಳಿ	- ಬಿ.ಟಿ.ದೇಸಾಯಿ	031
2.2 ಗಿಳಿಯು ಪಂಜರದೊಳಿಲ್ಲ	- ಪಿ. ಲಂಕೇಶ್	047
2.3 ವಚನಗಳು	- ಬಸವಣ್ಣ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ	057
2.4 ಓದುಪಠ್ಯ : ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಒಂದು ಚಿತ್ರ	- ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ	060

ಘಟಕ III. ಜಾಗತೀಕರಣ :

3.1 ಗಿಡುಗ ಮತ್ತು ಎರೆಹುಳ	- ಎಸ್.ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ	074
3.2 ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಕಾಡು	- ಜಯಂತ್ ಕಾಯ್ಕಿಣಿ	076
3.3 ಜಾಗತೀಕರಣ : ಪರ್ಯಾಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು	- ಸಿ. ಮುರಾರಿ ಬಲ್ಲಾಳ	090
3.4 ಓದುಪಠ್ಯ : ಆ ಹಕ್ಕಿ ಬೇಕಾದರೆ	- ಎ.ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್	099

ಘಟಕ IV. ಸೃಜನ :

4.1 ಮಣಿಮಂಜರಿ (ಜನಪದ ಕತೆ)	- ಸಂ: ಪಿ.ಕೆ.ರಾಜಶೇಖರ	102
4.2 ಶಿಕ್ಷಣಾಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪಾತ್ರ	- ಬಿ.ಜಿ.ಎಲ್. ಸ್ವಾಮಿ	107
4.3 ಜೆಸ್ಸಿ ಓವೆನ್ಸ್-ಶತಮಾನದ ಆಟಗಾರ	- ಕೆ.ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ	116
4.4 ಅಕ್ಷರದ ಬೆನ್ನತ್ತಿ ಅವಿವ ಹುಡುಕುತ್ತಾ	- ಅಪ್ಪಗರೆ ಸೋಮಶೇಖರ	124

1. ನಾಡು-ನುಡಿ ಚಿಂತನೆ

1.1	ಕಟ್ಟುವೆವು ನಾವು	-ಎಂ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ	003
1.2	ಏರುತಿಹುದು ಹಾರುತಿಹುದು ನೋಡು ನಮ್ಮ ಬಾವುಟ	-ಕೇಶವರೆಡ್ಡಿ ಹಂದ್ರಾಳ	005
1.3	ಒಳಮನೆಯ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವಾಯು ಬೇಕು	-ನಾಗೇಶ್ ಹೆಗಡೆ	014
1.4	ಓದುಪಠ್ಯ : ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ	-ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ	022

1. ನಾಡು ನುಡಿ ಚಿಂತನೆ

ಆಶಯ

ಕಾವೇರಿಯಿಂದಮಾ ಗೋ
 ದಾವರಿವರಮಿರ್ದ ನಾಡದಾ ಕನ್ನಡದೊಳ್
 ಭಾವಿಸಿದ ಜನಪದಂ ವಸು
 ಧಾ ವಲಯ ವಿಲೀನ ವಿಶದ ವಿಶೇಷಂ
 ಅದಱಿಂಗಳಗಂ ಕಿಸುವೊಟಲಾ
 ವಿದಿತ ಮಹಾಕೊಪಣ ನಗರದಾ ಪುರಿಗೆಱಿಯಾ
 ಸದಭಿಸ್ತುತಮಪ್ಪೊಂಕುಂ
 ದದ ನಡುವಣ ನಾಡೆ ನಾಡೆ ಕನ್ನಡದ ತಿರುಳ್
 - ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗ

ಸುಲಿದ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣಿನಂದದಿ
 ಕಳೆದ ಸಿಗುರಿನ ಕಬ್ಬಿನಂದದಿ
 ಅಳಿದ ಉಷ್ಟದ ಹಾಲಿನಂದದಿ ಸುಲಭವಾಗಿರ್ಪ
 ಲಲಿತವಹ ಕನ್ನಡದ ನುಡಿಯಲಿ
 ತಿಳಿದು ತನ್ನೊಳು ತನ್ನ ಮೋಕ್ಷವ
 ಗಳಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಲದೇ ಸಂಸ್ಕೃತದಲಿನ್ನೇನು?
 - ಮಹಲಿಂಗರಂಗ

ಸಕ್ಕದಮಂ ಪೇಱ್ಪೊಡೆ ನೆಱಿ
 ಸಕ್ಕದಮಂ ಪೇಱ್ಗೆ ಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ತಂ
 ದಿಕ್ಕುವುದೇ ಸಕ್ಕದಮಂ
 ತಕ್ಕದೆ ಬೆರೆಸಲ್ಕೆ ಫೃತಮುಮಂ ತೈಲಮುಮಂ
 - ನಯಸೇನ

1.1 ಕಟ್ಟುವೆವು ನಾವು

—ಮೋಗೇರಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ

ಕಟ್ಟುವೆವು ನಾವು ಹೊಸ ನಾಡೊಂದನು
ರಸದ ಬೀಡೊಂದನು

ಹೊಸನೆತ್ತರುಕ್ಕೆ ಆರಿಹೋಗುವ ಮುನ್ನ,
ಹರೆಯದೀ ಮಾಂತ್ರಿಕನ ಮಾಟ ಮುಸುಳುವ ಮುನ್ನ,
ಉತ್ಸಾಹ ಸಾಹಸದ ಉತ್ತುಂಗ ವೀಚಿಗಳ
ಈ ಕ್ಷುಬ್ಧ ಸಾಗರವು ಬತ್ತಿ ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ
ಕಟ್ಟುವೆವು ನಾವು ಹೊಸ ನಾಡೊಂದನು!

ನಮ್ಮದೆಯ ಕನಸುಗಳೇ ಕಾಮಧೇನು
ಆದಾವು, ಕರೆದಾವು ವಾಂಛಿತನವನು;
ಕರೆವ ಕೈಗಿಹುದೋ ಕಣಸುಗಳ ಹರಕೆ;
ಗುರಿ ತಪ್ಪದೊಮ್ಮುಖದ ಬಯಕೆ ಬೆಂಬಲಕೆ!

ಜಾತಿ ಮತಭೇದಗಳ ಕಂದಕವು ಸುತ್ತಲೂ,
ದುರ್ಭೇದ್ಯವೆನೆ ಕೋಟಿಕೊತ್ತಲಗಳು;
ರೂಢಿ ರಾಕ್ಷಸನರಸುಗೈಯುವನು, ತೋಳ್ತಟ್ಟಿ
ತೊಡೆತಟ್ಟಿ ಕರೆಯುವನು ಸಂಗ್ರಾಮಕೆ!

ನಾವು ಹಿಂದೆಗೆವೆವೇ? ವೀರ ತರುಣರು ನಾವು!
ಒಂದೆ ನೆಗೆತಕ್ಕೆ ನೆಗೆವೆವೋ ಕಂದಕವನು,
ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿಮಾಡುವೆವು ಕೋಟಿಗಳನು,
ಎದೆಯು ಮೆಟ್ಟಿ ಮುರಿಯುವೆವಸುರ ರಟ್ಟಿಗಳನು!

ಕೋಟಿಗೋಡೆಗೆ ನಮ್ಮ ಹೆಣಗಳೇ ಮೆಟ್ಟಿಲು,
ನಮ್ಮ ಸಾವೇ ನೋವೆ ಹೊಸನಾಡ ತೊಟ್ಟಿಲು
ಆದಾವು; ಅಂಜುವೆದೆ ನಮ್ಮದಲ್ಲ;
ಸೋಲುಬಗೆ ವೀರನಿಗೆ ಸಲ್ಲ, ಹೊಲ್ಲ!

ಎಡರುಗಳ ಕಡಲುಗಳನೀಸಿ ಬರುವೆವು, ಘೋರ

ನೈರಾಶ್ಯದಗ್ನಿ ಮುಖದಲ್ಲೂ ಕೂಡ
ಹೊಕ್ಕು ಹೊರಡುವೆವೆಲ್ಲ ತೊಡಕುಗಳ ಒಡಕುಗಳ
ಬಿಡಿಸಿ, ಇಡಿಗೊಳಿಸಿ ಕಟ್ಟುವೆವು ನಾಡ!

ಇಂದು ಬಾಳಿದು ಕೂಳ ಕಾಳಗವು; ಹೊಟ್ಟೆಯೇ
ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ ನರನ ಜೀವಿತಕ್ಕೆ;
ಅನ್ನದನ್ಯಾಯದಾವಾಗ್ನಿಯಲಿ ಕರಗುತ್ತಿದೆ
ನರತೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪ್ರೀತಿ, ದಿವದ ಬಯಕೆ!

ಇರುವೆಲ್ಲವನು ಎಲ್ಲ ಜನಕೆ ತೆರವಾಗಿಸುವ
ಸಮಬಗೆಯ ಸಮಸುಖದ ಸಮದುಃಖದ
ಸಾಮರಸ್ಯದ ಸಾಮಗಾನ ಲಹರಿಯ ಮೇಲೆ
ತೇಲಿ ಬರಲಿದೆ ನೋಡು ನಮ್ಮ ನಾಡು!

ಇಲ್ಲೇ ಈ ಎಡೆಯಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಮುಂಗಡೆಯಲ್ಲೇ
ಅಳಲುಗಳ ಹೆಡೆಯಲ್ಲಿ
ಸೋಲುಗಳ ತೊಡೆಯಲ್ಲೇ
ಅರಳಿತು ನಮ್ಮ ನಾಡು
ನಮ್ಮದೆಯ ತುಂಬಿರುವ ಅದರ ನರುಗಂಪು ಹೊರ
ಹೊಮ್ಮುವುದ ಕಾದು ನೋಡು!

ಉತ್ಸಾಹ ಉದ್ದೇಗ ಉದ್ದೇಕಗಳ ವೀರ
ಯುವಜನದ ನಾಡಗುಡಿಯು;
ಅದರ ಹಾರಾಟಕ್ಕೆ ಬಾನೆ ಗಡಿಯು,
ಬರಲು ಬಿಡೆವೆಂದಿಗೂ ಅದಕೆ ತಡೆಯು!
ತಡೆವವರು ಬನ್ನಿರೋ ಹೊಡೆವವರು ಬನ್ನಿರೋ
ಕೆಡೆನುಡಿವ ಕೆಡೆಬಗೆವ ಕೆಡಕು ಜನರೇ ಬನ್ನಿ

ಕೊಟ್ಟೆವಿದೋ ವೀಳೆಯವನು;
ನಿಮ್ಮೆಲರನು ತೊಡೆದು ನಿಮ್ಮ ಮಸಣದ ಮೇಲೆ
ಕಟ್ಟುವೆವು ನಾವು ಹೊಸನಾಡೊಂದನು-ಸುಖದ ಬೀಡೊಂದನು!

1.2 ಏರುತಿಹುದು ಹಾರುತಿಹುದು ನೋಡು ನಮ್ಮ ಬಾವುಟ

-ಕೆ. ಕೇಶವ ರೆಡ್ಡಿ ಹಂದ್ರಾಳ

ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಎಪ್ಪತ್ತು ಕೋಟಿಗೂ ಮೀರಿದ ಮಹಾ ಸತ್ತಜಿಗಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಆಚರಣೆಯ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿರುವ ನಿಮಗೆ, ರಾಮನೆಂಬ ಪಾಪದ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬನ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿ. ನನ್ನ ರಾಮ ತ್ರೇತಾಯುಗದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯ ಅಪರಾವತಾರವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಇಥೋಪಿಯಾದ ಭೀಕರ ಕ್ಷಾಮದ ಹಲ್ಲುಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ಹುಡುಗನೂ ಅಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೋ ಯೋಗದಿಂದಲೋ ಮಳೆ ತರಿಸುವ, ಕೆರೆ ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಸುವ ಮಹಾ ಯತಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ತಪಸ್ವಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಮಹಾನಾಯಕರುಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಗಾಂಧಿ ಪೋಷೋದ ಹಿಂದೆ ಸಾರಾಯಿ ಬಾಟಲಿ, ಕೊಡಲಿ ಮಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು 'ಶಾಂತಿ'ಯ ಬಗ್ಗೆ ಭಾಷಣ ಮಾಡುವ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಅದನ್ನೇ ಹಗಲು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಖಂಡಿಸುವ, ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಲಂಚಗುಳಿತನಗಳನ್ನು ಉಗ್ರವಾಗಿ ಟೀಕಿಸುತ್ತಾ ಐಷಾರಾಮಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಓಲಾಡುವ ಜನರಿರುವ ಈ ಪುಣ್ಯಭೂಮಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆದರೂ ಅಪರೂಪದ ಹುಡುಗ ನನ್ನ ರಾಮ ರಾಮನ ಕತೆಯನ್ನು ಒಂದು ಹಂತದಿಂದ ಶುರು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳುವಂತವರಾಗಿ ನನ್ನ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆಗಳೆ.

ರಾತ್ರಿಯ ಕತ್ತಲ ಮೌನದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯ ಭೀಕರತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಆಕಾಶದಿಂದ ಕಿತ್ತು ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತಹ ದಪ್ಪನೆಯ ಹನಿಗಳು ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನು ಝರ್ ಎಂದು ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆ ಇನ್ನೆಂಟು ದಿನ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದೆ. ಜಂತಿಯಿಂದ ಸಣ್ಣದಾಗಿ ನೀರು ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಮಳೆ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಹಳೆಯ ಮಣ್ಣು ಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವು ಮತ್ತು ಅಕ್ಕ ಇನ್ನೂ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಸುಕೆಳೆದುಕೊಂಡ ರಾಮನಿಗೂ ನಿದ್ದೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. "ಯೂನಿಫಾರಂ ಹಾಕೊಂಡು ಬರೋರು ಮಾತ್ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆಯ ದಿನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಸೇರಬೇಕು" ಎಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಹುಡುಗರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ತರು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು ರಾಮನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ತಮಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಏಳನೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ರಾಮನಿಗೆ ಇದುವರೆಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆಯ ದಿನದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ಬಂದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ದಿನಾಚರಣೆಯ ದಿನ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಮಾಸ್ತರು ಯೂನಿಫಾರಂ ಹಾಕಿದ ಹುಡುಗರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧ್ವಜದ ಸುತ್ತಾ ಭಾರತದ

ಭೂಪಟದಂತೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ರಾಮನ ಒಡಲು ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ, ರಾಮ ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಮನದಲಳನ್ನು ನುಂಗಿ ನಿರಾಶನಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿಂತಲೇ ಧ್ವಜಕ್ಕೆ ನಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಮಳೆ ನಿಂತು ಬರೀ ಮಿಂಚು ಮೊಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜಂತಿಯಿಂದ ತೊಟ್ಟಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದ ನೀರು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

“ರಾಮ, ನಿದ್ರೆ ಹೋದ್ಯ ಮಗ” ಅವನ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿ ರಾಮ ಆಲೋಚನೆಗಳಿಂದ ಹೊರಬಂದ. “ಯಾಕವ್ವ” ಮುಸುಕು ತೆಗೆಯದೆಯೇ ರಾಮ ಕೇಳಿದ.

“ಮಾಳಿಗೆ ದೋಣಿ ಕಟ್ಟಂಡಿರಬೇಕು. ಸೋರೋದು ಜಾಸ್ತಿ ಆಗದೆ, ವಸಿ ಮಾಳ್ಗೆ ಹತ್ತಿ ಪೊರಕೆ ಆಡಿಸ್ತೀಯಾ, ಮಳೆ ನಿಂತೋಗದೆ”. ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ರಾಮ ಗಕ್ಕನೆ ಎದ್ದ. ಗೋಣಿತಾಟಿನ ಗೊಂಗಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಲಾಟೀನನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬತ್ತಿ ಏರಿಸಿ, ಅಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಗರಿಪೊರಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಏಣಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಿದ್ದ, “ಹುಷಾರು ಮಗ” ಎಂದು ಅವ್ವ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಪದೇ ಪದೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಪ್ಪನಿರುವವರೆಗೂ ತನಗಿಂತಹ ಕೆಲಸಗಳು ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಳೆ ಜೋರಾಗಿ ಬೀಳುವಾಗಲೇ ಅಪ್ಪ ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆಗ ತಾನೂ ಅಪ್ಪನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಳಿಗೆ ಹತ್ತಲು ಹೋದಾಗ ಅವ್ವ ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

ದೋಣಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿದ್ದ ಮಣ್ಣನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೂಡಲೇ ಮಾಳಿಗೆ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದ ನೀರೆಲ್ಲ ಹೊರಕ್ಕೆ ರಭಸದಿಂದ ಹಾರಿತ್ತು. ಪೊರಕೆಯಿಂದ ಮಾಳಿಗೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಆಡಿಸಿದ ರಾಮ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದ. ಬಾಗಿಲ ಅಗುಳಿ ಹಾಕಿ ಲಾಟೀನು ಸಣ್ಣದು ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಮುಸುಕೆಳೆದುಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ. ಮಳೆ ನಿಂತಿದ್ದರಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕಪ್ಪೆಗಳ ವಟಗುಟ್ಟುವಿಕೆ ಜೋರಾಗಿ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವ್ವ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಈಗ ಋಷಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡ.

“ಅವ್ವಾ” ಎಂದ.

“ಏನಲ್ಲ ಮಗ?” ಅಷ್ಟೇ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು ಮಂಚವ್ವ.

“ಮುಂದಿನಾರ್ ಸ್ವತಂತ್ರ ದಿನಾಚರಣೆ ಮಾಡ್ತಾರೆ ಕನ” ಎಂದು ಪೀಠಿಕೆ ಹಾಕಿದ ರಾಮ.

“ಅದಕ್ಕೇನ್ ಮಾಡೋಕ್ ಮಗಾ, ಕಾಸ್ ಗೀಸ್ ಕೊಡ್ಬೇಕೆ?” ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು ಮಂಚವ್ವ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ನಡೆದರೆ, ರಾಮ ನಾಲ್ಕಾಣಿ ಎಂಟಾಣೆಗಳನ್ನು ಇಸಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದುದರ ಅರಿವು ಮಂಚವ್ವನಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು.

ರಾಮನ ಮೇಲೆ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ. ಅವನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವಳ ಹೆಬ್ಬಯಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಗಂಡ ಕಾಡಯ್ಯ ಸತ್ತರೂ ಅವಳ ಧೃತಿಗೆಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಆಂ.. ಎಂಟಾಣೆ ಕೊಡ್ಬೇಕು...” ಎಂದವನು ಕ್ಷಣ ಹೊತ್ತು ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಮುಂದುವರೆಸಿದ. “ಯೂನಿಫಾರಂ..” ಎಂದವನ ಬಾಯಿಂದ ಮಾತು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ, ತನ್ನವ್ವನ ಹರಿದ ಸೀರೆ, ತನ್ನಕ್ಕನ ತೋಳು ಹರಿದ ಜಾಕೀಟು ರಾಮನ ಕಣ್ಮಂದೆ ತೇಲಿ ಬಂದಿದ್ದವು. ಮಂಚವ್ವನಿಗೆ ರಾಮನ ಭಾಷೆ ಅರ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ಕಳೆದ ವರ್ಷವೂ ರಾಮ ಯೂನಿಫಾರಂ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ್ದ. ಅವನಿಗೊಂದು ಯೂನಿಫಾರಂ ಹೊಲಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ, ಅವಳಿಗೂ ಕಾಳಜಿಯಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಬಟ್ಟೆಯಂಗಡಿಯ ಶೆಟ್ಟರ ಸಾಲ ಅವಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಮೂವರಿಗೂ ಎರಡೆರಡು ಜತೆ ಬಟ್ಟೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಮುಂದಿನ ಯುಗಾದಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಹಿಂದಿನ ಸಾಲ ತೀರಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಶೆಟ್ಟಿ, ಮತ್ತೆ ಸಾಲವಾಗಿ ಬಟ್ಟೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಸತ್ತ ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿ ಶಪಿಸಿದಳು ಮಂಚವ್ವ.

“ಶೆಟ್ಟರು ಕೊಟ್ಟಾರ ಮಗಾ... ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಆದ್ರೆ ಹೊಲಿಸ್ತೀವಿ ಬಿಡು” ಮಂಚವ್ವನ ಭಾರವಾದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಲದ ಬಟ್ಟೆಯಂಗಡಿಯ ಡೊಳ್ಳು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಉಬ್ಬಲಿನ ಕಪ್ಪು ಮುಖದ ಆದಿನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟಿ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ರಾಮ ಬೆಚ್ಚಿ ಬಿದ್ದವನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡ. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಬ್ಯಾಲದ ಹೈಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ತಾಕತ್ತು ತನಗಿಲ್ಲವೆಂದು ರಾಮ ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ. ರಾಮನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆಯ ಕನಸು ಕನಸಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುವ ಮುನ್ನೂಚನೆಯಾಗಿದ್ದವು ಅವಳ ಮಾತುಗಳು.

ರಾಮನಿಗೆ ಧ್ವಜವನ್ನು ಕಂಡರೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಹುಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿ. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸದ ಮಾಸ್ತರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕತೆಗಳನ್ನು ರಸವತ್ತಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ರಾಮ ರೋಮಾಂಚನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಭಗತ್ ಸಿಂಗ್, ರಾಜ್ ಗುರು, ಸುಖ್ ದೇವ್ ಮುಂತಾದ ಯುವ ವೀರರು ಬ್ರಿಟೀಷರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಕಿರುಕುಳ, ಎಳೆವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಇತ್ಯಾದಿ ರಾಮನ ರಕ್ತ ಕುದಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೆ ತಾನೂ ಕೂಡ ಬ್ರಿಟೀಷರಿಗೆ ಆ ರೀತಿ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಕೈ ಕೈ ಹಿಸುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಸುಭಾಶ್ಚಂದ್ರ ಬೋಸ್, ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀ, ತಿಲಕ್ ಮುಂತಾದವರ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಪುಳಕಿತನಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಭಾರತದ ಈ ತ್ರಿವರ್ಣ ಧ್ವಜ ಹಾರಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಎಷ್ಟು

ಜನ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಅರಿವು ಪುಟ್ಟ ರಾಮನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಧ್ವಜವನ್ನು ಕಂಡರೆ ಪ್ರಾಣ, ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಲು ಹೋದಾಗಲೋ, ಕಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಹೋದಾಗಲೋ, ರಾಮ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರೊಡನೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಾಹಸ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದ. ತಾನು ಭಗತ್ ಸಿಂಗ್, ಸುಭಾಶ್ಚಂದ್ರ ಬೋಸ್ ಆಗಿಯೋ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ. ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಘೋರ ಕನಸುಗಳು ರಾಮನಿಗೆ ಬಿದ್ದದ್ದುಂಟು. ರಾಮ ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಗುಂಡಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದುಂಟು. ಅಂತಹ ಕನಸುಗಳು ತನಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬೀಳಲೆಂದು ರಾಮ ಆಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬೇಗನೆ ಎದ್ದ ರಾಮ ತನ್ನವ್ಯ ಕಾಸಿಕೊಟ್ಟ ಕಾಫಿಯೆಂಬ ಬೆಲ್ಲದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು, ಸಿದ್ಧಣ್ಣನ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಐದಾರು ಮಂಕರಿ ಗೋಡು ಮಣ್ಣನ್ನು ತಂದು ಮಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹರಡಿದ. ಎಂಟಾಣೆಯನ್ನು ಇಸಿದುಕೊಂಡು ಶಾಲೆಗೆ ಹೊರಟ ಕೆಲವರಾಗಲೇ ತಾವು ಯೂನಿಫಾರಂ ಹೊಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದನ್ನೂ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಹೊಲಿಸಿಹೋಗುವುದನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಮ ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅಂದು ಹರಿಜನ ಹುಡುಗರಿಗೆಲ್ಲ ಯೂನಿಫಾರಂ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿದ್ದರು. ತನಗೂ ಕೊಡಬಹುದೆಂದು ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕಿದ. ಆದರೆ, ರಾಮನಿಗೆ ಯೂನಿಫಾರಂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಹರಿಜನ ಹುಡುಗನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಹರಿದ ಶರ್ಟನ್ನು ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ಟರಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾ, ತನಗೂ ಒಂದು ಜೊತೆ ಯೂನಿಫಾರಂ ಕೊಡಲು ಕೇಳಿದ್ದ. ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಂಡು “ನೀನೇನು ಎಸ್ಸಿನೇನೋ ಕೊಡಲು ಬಡ್ಡಿರಾಸ್ಟೆಲ್ ಅವರಿಗೆ ರಿಸರ್ವೇಷನ್ ಐತೆ, ನಿನಗೇನೈತೆ ಪುಟಗೋಸಿ. ನಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಹೊಲಿಸ್ಕೊ ಹೋಗು” ಎಂದು ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆಯೇ ಗದರಿದ್ದರು. ಸಬ್ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಕದಿರಪ್ಪನ ಮಗನಿಗೂ ಪುಕ್ಕಟ್ಟೆ ಯೂನಿಫಾರಂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರು ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮೋಟಾರು ಬೈಕ್ ಕೂಡ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಚೆನ್ನಾಬೋವಿಯ ಮಗ ನಾಗರಾಜ ಬೋವಿಗೂ ಪುಕ್ಕಟ್ಟೆ ಯೂನಿಫಾರಂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೂ ಅಷ್ಟೇ, ಶ್ರೀಮಂತರು. ಟ್ಯಾಕ್ಸರ್ ಕೂಡ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ತನಗೇನೂ ಇಲ್ಲ, ಅಪ್ಪ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ, ತನಗೇ ಯೂನಿಫಾರಂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ರಾಮನಿಗೆ ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ಮೇಲೆ ಅಖಂಡ ಕೋಪ ಬಂತು. ಆದರೆ, ಅವನ ಅಸಹಾಯಕವಾಗಿದ್ದ. ಇದು ದೇಶದ ಪುಢಾರಿಗಳು ಓಟು ಗಿಟ್ಟಿಸಲು ಮಾಡುವ ಕುಟಲತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪುಟ ರಾಮನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ತನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ಟರಿಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸತ್ಯ ಮಾತ್ರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು.

ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ನಾಗಯ್ಯನಿಗೆ ರಾಮನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಷ್ಟಕಷ್ಟೇ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವುಂಟು. ಮಂಚವ್ವನ ಗಂಡ ಕಾಡಯ್ಯ ಸತ್ತ ನಂತರ, ಮಂಚವ್ವನ ಬಗ್ಗೆ ನಾಗಯ್ಯ ಮಾಸ್ಟರು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. “ನಿನ್ ಮಗ ಬಲು ಪಸಂದಾಗಿ ಓದ್ತಾನೆ ಮಂಚಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದ್ತು, ನಾನಿದ್ದೀನಿ” ಎಂದು ಪುಸಲಾಯಿಸಿದ್ದರು. ರಾಮನಿಗೆ ಫೀಜನ್ನು ಕೂಡ ಮನ್ನಾ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರು. ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ಟರ ಈ ಪ್ರೀತಿಯ ಹಿಂದೆ ಕಪಟತೆ ಅಡಗಿರುವುದು ತಿಳಿಯಲು, ಮಂಚವ್ಯನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ನಾಗಯ್ಯಮಾಸ್ಟರು ತಮ್ಮ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಮಂಚವ್ವನ ಬಳಿ ತೋರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. “ನೋಡು ಮಂಚಿ, ನೀನೆಂಗೂ ವಿಧವೆ. ರಾಮನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯ ಮಾಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನನಗಿರಲಿ, ನೀನೊಬ್ಬಳು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಸಾಕು” ಎಂದಿದ್ದರು. ಮಂಚವ್ವ ಮಣಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಛೇಮಾರಿ ಹಾಕಿದ್ದಳು. ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ಟರಿಗೆ ರಾಮನ ಮೇಲಿದ್ದ ಕಾಳಜಿಗೆ ಕಾಲು ಮುರಿದಿತ್ತು. ರಾಮನ ಫೀಜನ್ನು ಮಂಚವ್ವ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಕಟ್ಟಬೇಕಾಯಿತು. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ಟರನ್ನು ಎದುರಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಪಂಚಾಯಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ತಾಲೂಕ್ ಬೋರ್ಡ್, ಎಂ.ಎಲ್.ಎ.ವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಗೊತ್ತು, ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಏನೇ ಕೆಲಸ ಬೇಕಾದರೂ ಚಿಟಿಕೆ ಹೊಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ, ಅಂತಹ ಪ್ರಭಾವಿ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವೆಯರಿಗೂ ಮಾಸಾಶನ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಮಂಚವ್ವನಿಗಿನ್ನೂ ಮಂಜೂರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಂಚವ್ಯ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಗೆ ಕಡಲೇ ಸುಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಟ್ಟ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದ ಕೊಟ್ಟು ನಾಲ್ಕೈದು ತಿಂಗಳಾದರೂ, ಆ ಬಗ್ಗೆ ಸೆಕ್ರೆಟರಿ ಏನಾದರೊಂದು ಸಬೂಬು ಹೇಳಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ.

ನಾಳೆಯೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆ, ಶಾಲೆಗೆ ಸುಣ್ಣ ಬಳಿಯಲಾಗಿತ್ತು. ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿಯರೆಲ್ಲ ಸಡಗರ ಸಂಭ್ರಮಗಳಲ್ಲಿದ್ದರು. ರಾಮನ ಮನಸ್ಸು ಕದಡಿ ರಾಡಿಯಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ನಿರಾಸೆ, ನೋವು. ತನ್ನ ತಳಮಳವನ್ನು ಯಾರ ಬಳಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಾನು? ಶಾಲೆಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಬಂದವನು ತಂಗುಂಡು ಕಟ್ಟಿಗೆ ತರಲೆಂದು ಜಯಮಂಗಲಿ ನದಿಯ ದಡದ ಹೊಂಗೆಯ ತೋಪಿಗೆ ಹೋದ. ನದಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಸರ ಮುದ್ದಪ್ಪ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಗೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಒಗೆದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದಡದಲ್ಲಿ ಒಣಗಿ ಹಾಕಿದ್ದ. ಗೌಡರ ಮಗ ರಮೇಶನ ಯೂನಿಫಾರಂ ಬಟ್ಟೆಗಳು ರಾಮನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದವು. ರಮೇಶ ರಾಮನ ಸಹಪಾಠಿ. ಅವನಿಗೆ ಮೂರೋ ನಾಲ್ಕೋ ಯೂನಿಫಾರಂ ಬಟ್ಟೆಗಳಿದ್ದವು.

ಬೇರೆ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗಂತೂ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾಳೆಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತನಗೊಂದು ಜೊತೆ ಯೂನಿಫಾರಂ ಎರವಲು ಕೊಡುವಂತೆ ರಮೇಶನನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು ಎಂದುಕೊಂಡ. ಮರುಕ್ಷಣವೇ ನಿರಾಸೆಯಾಯಿತು, ಏಕೆಂದರೆ, ರಮೇಶನಿಗೆ ರಾಮನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಮ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಿದ್ದ. ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ, ರಮೇಶನಿಗೆ ಬಾರದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಆದೇಶದಂತೆ, ರಮೇಶನಿಗೆ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಹೊಡೆದಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ, ರಮೇಶ ಏನೇ ತಿಂಡಿ ತಂದರೂ, ಏಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ರಾಮನ ಎದುರಿಗೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು ರಾಮನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಮನಿಗೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನೆ ಉಪಾಯವೊಂದು ಮಿಂಚಿತು. ಮುದ್ದಪ್ಪ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಒಣಗಿ ಹಾಕ್ಕಿದ ಒಂದು ಜೊತರ ಯೂನಿಫಾರಂ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಾಮ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊಂಗೆಯ ತೋಪಿನಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾದ. ಸಂಜೆಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಬಣವೆಯ ಬೇವಿನ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು. ಏನಾದರಾಗಲಿ, ತಾನು ನಾಳೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲೇಬೇಕು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ.

ಅಂದು ಸಂಜೆಯೇ ಗೌಡರ ಮಗನ ಕಳೆದುಹೋದ ಬಟ್ಟೆಯ ಸುದ್ದಿ ಊರೆಲ್ಲ ಹರಡಿತ್ತು. ಉಂಡು ಮಲಗಿದ ರಾಮನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ಮಾಡಿದ್ದು ಸರಿಯೇ? ಸತ್ಯವನ್ನ ಹೇಳಬೇಕು. ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಬಾರದು ಎನ್ನುವ ಗಾಂಧಿಯ ಪಾಠದ ಸಾಲುಗಳು ರಾಮನನ್ನು ಚುಚ್ಚತೊಡಗಿದವು. ಸದ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ್ದು ಸರಿಯೆನಿಸಿತ್ತು. ರಾಮನಿಗೆ ದಿನಾಚರಣೆ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ರಮೇಶನ ಯೂನಿಫಾರಂ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಏಳು ಗಂಟೆಗೆಲ್ಲ ಶಾಲೆಯ ಹತ್ತಿರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸೇರಿದ್ದರು. ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆಲ್ಲ ಧ್ವಜಾರೋಹಣ. ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ತಾಲೂಕು ಬೋರ್ಡು ಪ್ರಸಿಡೆಂಟರಾದ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. ಊರಿನ ಗಣ್ಯರೆಲ್ಲ ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಮಾಸ್ತರು ಮಾಮೂಲಿಯಂತೆ ಯೂನಿಫಾರಂ ಹಾಕಿರುವ ಹುಡುಗರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿಸಿದರು. ಅವರನ್ನು ಧ್ವಜದ ಸುತ್ತಾ ಭಾರತದ ಭೂಪಟದಂತೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಆ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅದೂ ಹಿಮಾಲಯದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮ! ರಮೇಶನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ರಾಮ ಬೀಳದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ನೋಡಿದ. ಹೌದು, ರಾಮ ತೊಟ್ಟಿರುವುದು ನನ್ನ

ಯೂನಿಫಾರಂ ಅವನು ಹುಟ್ಟಿರುವುದೇ ನನ್ನ ಯೂನಿಫಾರಂ ಕದಿಯಲು ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಬಾರಿಸಲು ಎನ್ನಿಸಿತು ರಮೇಶನಿಗೆ ರಮೇಶ ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ಟರ ಹತ್ತಿರ ಹೋದ “ರಾಮ ನನ್ನ ಯೂನಿಫಾರಂ ಕದ್ದವ್ವೆ ಸಾ..” ಎಂದ ಅಳುತ್ತಾ. ಗೌಡರೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ಟರ ಕೋಪ ನೆತ್ತಿಗೇರಿತ್ತು. ರಾಮನ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಾಲಿನಿಂದ ಆಚೆಗೆ ಎಳೆದರು. ರಾಮ ಹಿಮಾಲಯದ ಬೆಟ್ಟಗಳಿಂದ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ!

“ಬಡ್ಡಿ ಮಗ್ಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರದ ದಿನವೇ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಿದ್ದೀಯ. ಇಸ್ಕೂಲ್ಗೆ ಕೆಟ್ಟೆಸು ತಂದ್ವಿಟ್ಟೆ. ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು ಎದುರ್ನಾಿಗೆ, ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡ್ತಾರ್ದು ಅಂತ ಗಾಂಧಿತಾತ ಹೇಳಿರ್ಲಿಲ್ಲ? ಹೋಗು, ಮೊದ್ಲು ಯೂನಿಫಾರಂ ಬಿಚ್ಚಿ ತಂದ್ವೊಡು” ಎಂದು ಅಬ್ಬರಿಸಿದರು.

“ಯಾರ್ತ ಅಮ್ಮ ಅನಿಷ್ಟ” ತಾಲ್ಪೂಕ್ ಬೋರ್ಡ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟರು ಗುಡುಗಿದರು.

“ತಪ್ಪಾಯ್ತು ಸಾ. “ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಆಗ್ತಾಲೇ ವಾವಸ್ಸು ಕೊಡ್ತೀನಿ” ತೊದಲಿದ ರಾಮ

“ಏನ್ ಧೈರ್ಯ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಕಳ್ಳಡಿ ಹೈದಂಗೆ, ಒಂದ್ ಓದೀರಿ”.

ತನ್ನ ಮಗನ ಬಟ್ಟೆ ಕದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡಿದ್ದ ಗೌಡರು, ಬಿರುಸಾಗಿ ನುಡಿದರು. ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ಟರು ರಾಮನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಲವಾಗಿ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ನೂಕಿದರು. ರಾಮ ರಭಸದಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ. ಕೈಕಾಲು ಪರಚಿ ಹೋಗಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ರಕ್ತ ಬಂದಿತ್ತು. ರಾಮನ ಕಣ್ಣುಗಳು ನೀರಾಡಿದವು. ಅವನು ಊರನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಶಾಲೆಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಾಡು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

‘ಹಾರುತಿಹುದು ಏರುತಿಹುದು ನೋಡು ನಮ್ಮ ಬಾವುಟ

ತೋರುತಿಹುದು ಒಡೆದು ಒಡೆದು ಬಾನಿನಗಲ ಪಟಪಟ...’

ರಾಮನ ಒಡಲಾಳದಿಂದ ದುಃಖ ಉಮ್ಮಳಿಸಿ ಬಂತು.

ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಮಂಚವ್ವ ರಾಕ್ಷಸಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಬಿದಿರು ಕೋಲಿನಿಂದ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕಡೆ ಹೊಡೆದಿದ್ದಳು. “ಇಲ್ಲವ್ವ.. ಇನ್ನೆಂದೂ ಕದಿಯಲ್ಲ ಕಣವ್ವ” ಎಂದು ರಾಮ ಅರಚುತ್ತಿದ್ದ. ಅಕ್ಕ ಲಚುಮಿ ಅಡ್ಡ ಬಂದು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡಳು. ರಾಮ ಬಿಕ್ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಮಂಚವ್ವನ ಹೃದಯ ಕರಗಿತ್ತು. ರಾಮನ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಒರೆಸುತ್ತಾ “ಮುಂದಿನ ಸಲಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತವಾಗೂ ನಿಂಗೊಂದು ಯೂನಿಫಾರಂ ಹೊಲಿಸ್ತೀನಿ ಮಗಾ...” ತಾನೂ ಬಿಕ್ಕಳಿಸಿದ್ದಳು. ಲಚುಮಿ ರಮೇಶನ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿದಳು.

ಅಂದು ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲ ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ತರು ಭರ್ಜರಿ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿಗೆ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡರು. ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ತರ ಖಾಸಾ ಸ್ನೇಹಿತರಲ್ಲವೇ? ಗುಂಡಿಲ್ಲದೆ ಊಟ ಮಾಡುವವರಲ್ಲ ಅವರು. ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ತರು ಮಧುಗಿರಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತರಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಗುಂಡಿನೊಂದಿಗೆ ಗಡದ್ದಾಗಿ ಬಾಡಿನೂಟವೂ ಆಯಿತು. ಊಟ ಮುಗಿದ ನಂತರ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಮೆಲ್ಲುತ್ತಾ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟರೆಂದರು, “ಎಲ್ಲಾ ಸರಿ ಹೆಡ್ ಮೇಷ್ಟ್ರು, ಇವತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ದಿನಾಚರಣೆ ಸಂತೋಷ್ವಾಗಿರಬೇಕು. ಐದಡಿ ಕೋಳಿ ಒಂದ್ ಸಟ್ ಆದ್ರೆ ತುಂಬಾ ಸಂದಾಗಿತ್ಯೆತೆ. ಇದರಮ್ಮನ್ ಕುಡಿದ್ರೆ ನೋಡು ಅದು ಬೇಕೇ ಬೇಕು ಅನ್ನುತ್ಯೆತೆ.

“ಯಾವುದಾದ್ರೂ ಇದ್ರೆ ನೋಡಿ ಮೇಷ್ಟ್ರು “ ತಲೆದೂಗುತ್ತಾ ಗೌಡರು ಧ್ವನಿ ಸೇರಿಸಿದರು.

“ನಿಮ್ಮ ಹ್ಯಾಬಿಟ್ಟು ನಂಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು ಸಾಹೇಬ್. ಅದಕ್ಕೆ, ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅರೆಂಜೆಂಟ್ ಮಾಡಿದ್ದೀನಿ. ನಿಮ್ಮ ನಸೀಬು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಇವತ್ತು ಒಳ್ಳೆ ಮಾಲೇ ದಕ್ಕುತ್ಯೆತೆ, ಇಸ್ಕೂಲಾಗ ಇರಿ...” ಎಂದರು ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ತರು.

ರಾತ್ರಿ ಕಲ್ಲು ನೀರು ಕರಗುವ ಹೊತ್ತು ರಾಮನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮನದಲ್ಲಿ ಏನೆಲ್ಲಾ ಭಾವನೆಗಳು. ತಾನು ಒಟಿಯಾಗಿ ಧ್ವಜದ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆಯನ್ನು ಒಬ್ಬನೇ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದ ರಾಮ ಶಾಲೆಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ. ಧ್ವಜದ ಮುಂದೆ ನಿಂತ. ಬಿದಿರು ಗಳುವಿನ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿಯ ಮೌನದಲ್ಲಿ ಅನಾಥವಾಗಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಧ್ವಜವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ರಾಮನಿಗೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಸು ಪಿಸು ಧ್ವನಿಯೊಂದಿಗೆ ರೋದಿಸುವ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ಬಾಗಿಲ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಇಣುಕಿದ. ರಾಮನ ತಲೆ ತಿರುಗಿದಂತಾಯಿತು. ಸಂಕರಜ್ಜಿಯ ಮಗಳು ಚೆಲುವಿಯ ಮೇಲೆ ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ತರು ಹಾಗೂ ತಾಲ್ಲೂಕ್ ಬೋರ್ಡ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟರು ಆಕ್ರಮಣ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಚೆಲುವಿ ರೋದಿಸುತ್ತಾ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಬ್ಬರು ಗಂಡಸರ ಬಲದ ಮುಂದೆ ಒಂಟಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಲವೆ? ರಾತ್ರಿ ಒಂಬತ್ತರಲ್ಲಿ ಸಂಕರಜ್ಜಿ “ಚೆಲುವಿ ಪುರವರಕ್ಕೆ ಅಂತ ಹೋದೋಳು ಇನ್ನೂ ಬರ್ಲಿಲ್ಲ, ಅವಳಕ್ಕನ ಮನೇಲೇನಾದ್ರೂ ಉಳ್ಳೊಂಡ್ನೂ ಏನೋ” ಎಂದಿದ್ದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಅಮ್ಮ “ಇಬೋರ್ಡು ಬಿಡು ನೀ ಉಂಡು ಮಲ್ಲು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆಗೆ ಬಂದಾಳು” ಎಂದಿದ್ದಳು. ಚೆಲುವಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕು. ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ತರು ಮತ್ತು ಪ್ರೆಸಿಡೆಂಟರು ಬಿಳಿದೊಗಲಿನ ದೊರೆಗಳಂತೆ ಕಂಡುಬಂದರು ರಾಮನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ. ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನೋಡಿದ,

ಏನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಬಿದಿರು ಗಳುವಿನ ಮೇಲೆ ಧ್ವಜ ಹಾರಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಬಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಗಳುವನ್ನು ಕಿತ್ತ, ಧ್ವಜ ಕೈಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಶಾಲೆಯ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನಡೆದ, ಕಿಟಕಿಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಿತ್ತು. ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಬಿದಿರು ಗಳುವಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿಡೆಂಟರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ತಿವಿದ, ಕಣ್ಣುಗಡ್ಡೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂತು. “ನಾ ಸತ್ತೆ” ಎಂದು ಕಿರುಚಿದ ಪ್ರಸಿಡೆಂಟರು ಚೆಲುವಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು. ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ತರು ಬೆಕ್ಕಸ ಬೆರಗಾಗಿ ಕಿಟಕಿಯ ಕಡೆ ನೋಡಿದರು. ರಾಮನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪನ್ನು ಕಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದವು ಚೆಲುವಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಳಕೋಣೆಗೆ ಓಡಿದರು. ಚೆಲುವಿ ಭಯಾತುರಗಳಿಂದ ಎದ್ದು ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ರಾಮ ನಿಂತಿದ್ದ ಭಗತ್‌ಸಿಂಗ್‌ನಂತೆ. ಗಳುವಿನ ಕೊನೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಬಾವುಟವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಚೆಲುವಿಗೆ ಹೊದೆಯಲು ಕೊಟ್ಟ. “ರಾಮಣ್ಣ, ನೀ ದ್ಯಾವರಂಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಪಾ ಕಾಪಾಡ್ಲೆ. ನಾ ಪುರುವರದಲ್ಲಿ ನಮಕ್ಕನ ಮನೆಯಾಗೆ ಇದ್ದೆ. ನಮವ್ವನಿಗೆ 50 ರೂಪಾಯಿ ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳ ಬರೋ ಅಂಗೆ ಮಾಡ್ತೀವಿ ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟು ಹಾಕೋಕು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಸಿಡೆಂಟರಿಗೆ ಹೇಳ್ವೋಕು ಬಾ ಅಂತ ಕರ್ಕೊಂಬಂದು... ನೀ ನಿಜವಾಗೂ ದ್ಯಾವ್ರಾ ಕಣ ಮಗಾ...” ಬಿಕ್ಕಳಿಸುತ್ತಾ ರಾಮನ ತಲೆಯನ್ನು ನೇವರಿಸುತ್ತಾ ಚೆಲುವಿ ಹೇಳಿದಳು. ರಾಮ ಚೆಲುವಿಯ ಕೈ ಹಿಡಿದು ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಊರಿನ ಕಡೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ. ಚೆಲುವಿಯ ಮೈಮೇಲೆ ಧ್ವಜ ಹಾರಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಮನ ಮನದಲ್ಲಿ ಆ ಕ್ಷಣ ಭಗತ್‌ಸಿಂಗ್, ಸುಭಾಷ್ ಚಂದ್ರ ಬೋಸ್ ತೇಲಿಬಂದಿದ್ದರು.

1.3 ಒಳಮನೆಯ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವಾಯು ಬೇಕು

-ನಾಗೇಶ ಹೆಗಡೆ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಆವರಣಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಫುಲ್ಲಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಬಿಸಿ ಬಂಡೆಗಳು, ಅವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮರುಹುಟ್ಟು ಪಡೆದ ಸಸ್ಯಗಳು, ಇಲ್ಲಿನ ಸಹಜ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸೌಂದರ್ಯ, ಜತೆಜತೆಗೆ ಕನ್ನಡದ ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಶಿಲ್ಪ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ-ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಒಂದೊಂದೂ, ಕನ್ನಡ ಲೋಕದ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುವ ಪ್ರತೀಕಗಳಾಗಿವೆ.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕನ್ನಡ ನಾಡುಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬಹಿರ್ಮುಖಿ ಕನ್ನಡ; 'ವಿಜ್ಞಾನದ ರಾಜಧಾನಿ' ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ವಿಶ್ವವನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಕನ್ನಡ. ಅದು ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ವಲಯಗಳ ಧಳಕಿನ ಕನ್ನಡ. ರಾಷ್ಟ್ರದ ನಾಯಕರು, ವಿದೇಶೀ ಗಣ್ಯರು, ಉದ್ಯಮಿಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಕನ್ನಡ. ಅದು ನಂದನ ನೀಲೇಕಣಿಯವರನ್ನು, ಶಕುಂತಲಾ ದೇವಿಯವರನ್ನು, ದೇವಿಪ್ರಸಾದ್ ಶೆಟ್ಟಿಯವರನ್ನು, ಮಾಲತಿ ಹೊಳೆರನ್ನು, ಅನಿಲ್ ಕುಂಬ್ಳೆಗಳನ್ನು, ಉಲ್ಲಾಸ ಕಾರಂತರನ್ನು, ಸಿ.ಎನ್.ಆರ್.ರಾವ್, ಯು.ಆರ್.ರಾವ್‌ರವರನ್ನು, ನಾರಾಯಣಮೂರ್ತಿ -ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯಂಥವರನ್ನು ನಾಡಿನಾಚೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಕನ್ನಡ. ಅದು ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾಕ್ಕೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಪರಿಣತರನ್ನು, ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶಕ್ಕೆ ಉಪಗ್ರಹಗಳನ್ನು, ಮಂಗಳಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರೋಬ್‌ಗಳನ್ನೂ ಕಳಿಸಬಲ್ಲ ಧೀರರ ಕನ್ನಡ. ಅದು ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಕನ್ನಡ.

ಇನ್ನೊಂದು ಒಳಮನೆಯ ಕನ್ನಡ, ಅಂತರ್ಮುಖಿ ಕನ್ನಡ. ಈ ಒಳಮನೆಯ ಕನ್ನಡ ಏನಿದೆ ಅದು ನಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ ಕನ್ನಡ. ಅಲ್ಲಿ ಹಾಡು ಹಸೆಗಳಿವೆ, ಲಾವಣಿ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ, ವಚನಗಳಿವೆ, ದಾಸರ ಪದಗಳಿವೆ, ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳಿವೆ, ಕಾಷ್ಠಶಿಲ್ಪಗಳಿವೆ, ಗುಮಟೆ ಪಾಂಗುಗಳಿವೆ, ಪಣತ, ಹಗೇವು, ಬೀಸುಗಲ್ಲು, ಮನೆಮದ್ದುಗಳಿವೆ, ಕಜ್ಜಾಯ-ಕಷಾಯಗಳಿವೆ. ಅದು ರೈತ ಮಕ್ಕಳ, ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರ ಖಾಸಾ ಕನ್ನಡ. ಅದು ಜಾಯಮಾನದ ಕನ್ನಡ.

ಈ ಒಳಮನೆಯ ಕನ್ನಡದ ಉಸ್ತುವಾರಿಯು, ಪರಿಚಾರಿಕೆಯು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಸ್ಥಾನವೆನಿಸಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕೆಡದಂತೆ ಕಾಯುವ ಉತ್ತಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅದು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಅಂತಸ್ಥವಾಗಿದ್ದ ದೇಸೀ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯುವ, ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಮತ್ತೆ

ಪುಟಕ್ಕಿಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹೊಸದಾಗಿ ಈ ವರ್ಷ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದು ಹೊಸದಾಗಿದ್ದರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದ ವಿಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆ ಭವ್ಯವಾಗಿದೆ, ಜಾಗತಿಕ ಮಾನ್ಯತೆ ಗಳಿಸಿದೆ. ಚರಕ, ಶುಶ್ರುತರಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಆರ್ಯಭಟ, ವರಾಹಮಿಹಿರ, ಭಾಸ್ಕರಾಚಾರ್ಯರೇ ಮುಂತಾದ ಪಂಡಿತರು ಇಂದಿನ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ ಯುಗದಲ್ಲೂ ಬಹುವಂದ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದೇ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಲಕರಣೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ತರ್ಕ, ಗಣಿತ ಮತ್ತು ನಿರಂತರ ವೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದಲೇ ಭೂಮಿ ತನ್ನ ಅಕ್ಷದ ಸುತ್ತ ಸುತ್ತುತ್ತದೆಂದೂ ಚಂದ್ರನೆಂದರೆ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕನ್ನು ಪ್ರತಿಫಲಿಸುವ ಕನ್ನಡಿಯೆಂದೂ ಈ ನಿಶಿತಮತಿಗಳು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಸಾಧಕರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರದ ಸಂಶೋಧಕರು:

ಅದಿರಲಿ, ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧಕರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತ, ಆ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯ ಅವರಿಂದಾಗಿಯೇ ವಿಜ್ಞಾನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಳೆದಿದೆ ಎಂದರೆ ಅದು ಹಿಂದಿನ ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅಪಚಾರ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ಯತ್ನವೇ ಆಗಿದೆ. ಗೆಲಿಲಿಯೊ ಗ್ರಹಗಳ ಚಲನೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಎನ್ನುವಾಗ, ಆತನಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿದ್ದ ಟೆಲಿಸ್ಕೋಪನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದವನ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ಆ ಟೆಲಿಸ್ಕೋಪ್‌ಗೆ ಬೇಕಿದ್ದ ಗಾಜಿನ ಮಸೂರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ಗ್ರಹಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿದ ಪಂಚಾಂಗಕರ್ತನ ಹೆಸರು ಗೌಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಧನೆಯ ಹಿಂದೆ ಅನಾಮಧೇಯ ಸಾಧಕರ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ವರ್ಷಾರ್ಥ ಕಾಲದ ಕಮ್ಮಾರರು ತುಕ್ಕು ಹಿಡಿಯದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಉಕ್ಕಿನ ಕಂಬ ಈಗಲೂ ಕುತುಬ್ ಮಿನಾರ್ ಬಳಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರನ್ನು ಅಚ್ಚರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆರು ಟನ್ ತೂಕದ, ಏಳು ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರದ ಈ ಸ್ತಂಭವನ್ನು ಒಂದೇ ಎರಕದಲ್ಲಿ ಅದೆಂಥ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ತಯಾರಿಸಿದರೋ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದುರನ್ನು ಯಾರು ಗಣಿಯಿಂದ ಎತ್ತಿದರೋ, ಹೇಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಸಾಗಿಸಿ ತಂದರೋ, ಆ ಅದುರಿಗೆ ಇಂಗಾಲ ಸೇರಿಸಿದರೆ ತುಕ್ಕು ಹಿಡಿಯದ ಉಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಯಾವ ಕಮ್ಮಾರ ಕಂಡು ಹಿಡಿದನೋ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಿದ್ದ ಇಂಗಾಲವನ್ನು ಯಾವ ಮೂಲದಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದರೋ ಅಂತು

ಅದೊಂದು ರಹಸ್ಯವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸಮುದಾಯದ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿ ಇತಿಹಾಸದ ಅಲಿಖಿತ ಪುಟಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಹೋಗಿವೆ.

ನಮ್ಮ ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆಬರೆ, ಪಾತ್ರೆಪಡಗಳಿಗೇ ಮುಂತಾದ ನಿತ್ಯ ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಹಿಂದಿನ 'ವಿಜ್ಞಾನಿ'ಗಳ ಶ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋ ಕಾಡುಮೇಡುಗಳ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಾವಿರಾರು ಬಗೆಯ ತೃಣಧಾನ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಕ್ಕಿ ಹೆಕ್ಕಿ ಭತ್ತ, ಜೋಳ, ಗೋಧಿ, ಸೆಜ್ಜಿಯಂಥ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಕೆಗೆ ತಂದರು. ಯಾವ ಬೀಜದಿಂದ ಎಂಥ ಎಣ್ಣೆ ಬರುತ್ತದೆ, ಯಾವ ನಾರಿನಿಂದ ಬಟ್ಟೆ ನೇಯಬಹುದು, ಯಾವ ಲೋಹವನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಕುಟ್ಟಿದರೆ ಪಾತ್ರೆಯ ರೂಪ ಕೊಡಬಹುದು ಇಂಥವೇ ಮುಂತಾದ ಜ್ಞಾನದ ಹಿಂದೆ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂದು ನಾವು ಗುರುತಿಸದಿದ್ದರೂ ರೈತರು, ನೇಕಾರರು, ಬೆಸ್ತರು, ಕುಂಬಾರರು, ಶಸ್ತ್ರವೈದ್ಯರೆನಿಸಿದ್ದ ನಾಪಿತರು, ನಾಟಿ ವೈದ್ಯರು, ಕಮ್ಮಾರರು ಇವರೆಲ್ಲರ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸಸ್ಯಜ್ಞಾನ, ಪ್ರಾಣಿಜ್ಞಾನ, ಕೀಟಜ್ಞಾನ, ಖನಿಜ ಜ್ಞಾನ, ಲೋಹವಿದ್ಯೆ, ನೇಯ್ಗೆ, ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ನಿರ್ಮಾಣ, ಪಶುಸಂಗೋಪನ, ಬೇಟೆಕೌಶಲ, ದೋಣಿ ನಿರ್ಮಾಣ - ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳ ಹಿಂದೆ ಶೋಧಕರಿದ್ದರು. ಸಂಶೋಧಕರಿದ್ದರು. ಅವರು ನೆಲದಾಳದ ಜಲಮೂಲಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನೀರನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತುವ ಹಾಗೂ ಮಳೆನೀರನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡುವ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಜ್ಞಾನ ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸವಾಗಿತ್ತು; ಕಾಡಾನೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪಳಗಿಸುವುದು ಗೊತ್ತಿತ್ತು; ಯಾವ ಸಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಔಷಧೀಯ ಗುಣಗಳಿವೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಯಾವ ಸಸ್ಯದ ಇದ್ದಿಲನ್ನು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಡವಾಗಿ ಬಳಸಿದರೆ ಲೋಹಕ್ಕೆ ಎಂಥ ಗುಣ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು.

ಬತ್ತಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ದೇಶೀ ಜ್ಞಾನಧಾರೆ

ಐದು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಇಂದು ನಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯರ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆ ಅತಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಶಿಥಿಲವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ನಾಲ್ಕು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದಾದರೆ -

ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ನಾಶ:

ಗಣಿಗಾರಿಕೆ, ಅಣೆಕಟ್ಟೆ ನಿರ್ಮಾಣ, ಹೆದ್ದಾರಿ, ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಒತ್ತುವರಿ, ನಗರ ನಿರ್ಮಾಣವೇ ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಅರಣ್ಯ

ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದೆ, ಜೀವಿ ವೈವಿಧ್ಯ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೊಳ್ಳುಗಳು ಬತ್ತುತ್ತಿವೆ, ಕೆರೆಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಅಳಿದುಳಿದ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಕೇಶಿಯಾ, ನೀಲಗಿರಿಯಂಥ ಏಕಜಾತಿಯ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಶಾಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈಚಲು ಮರಗಳು, ಮುಕ್ಕಡಕ ಪೊದೆಗಳು, ತುಡುವಿ ಜೇನುಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಕೆರೆಗಳು ನಾಶವಾದರೆ ಜಲಪರಿಸರದ ಜೀವಸಂಕುಲಗಳಂತೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೇ ಕುಂಬಾರಿಕೆಗೆ ಬೇಕಿದ್ದ ಜೇಡಿ ಮಣ್ಣು ಕೂಡ ಕೈಗೆ ಸಿಗದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದ ಬಳಿ ಕುಂಬಾರರು ಸುಶ್ರಾವ್ಯ ನಾದ ಹೊಮ್ಮಿಸಬಲ್ಲ ಮಣ್ಣಿನ ಗಂಟೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾನೇ ಕೆಲವನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ, ಸ್ವಿಟ್ಜರ್ಲೆಂಡಿನಿಂದ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ಕಳಿಸಿದ್ದೆ. ಈಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಮಣ್ಣಿನ ಗಂಟೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವವರೇ ಎಲ್ಲೋ ವಲಸೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಸಹಜವಾಗಿ, ಅವರೊಂದಿಗಿನ ಆ ಅಪೂರ್ವ ಜ್ಞಾನವೂ ಹೊರಟುಹೋಗಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನ:

ಹೈಬ್ರಿಡ್ ತಳಿಗಳು, ರಸಾಯನ ಒಳಸುರಿಗಳು, ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ವಿಪರೀತ ಬಳಕೆಯಿಂದಾಗಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ತಳಿಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಕೊಡಗು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿನ ಕಾಫಿ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆನಾಶಕ ಕೆಮಿಕಲ್‌ಗಳ ಬಳಕೆ ವರ್ಷವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. 'ಕಳೆ' ಎಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸುವ ಅನೇಕ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳ ವಂಶವೇ ನಿರ್ನಾಮವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇತರ ಕೀಟನಾಶಕ ವಿಷಗಳ ಅತಿ ಬಳಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಪರಾಗಸ್ಪರ್ಶ ಕ್ರಿಯೆ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡು ಅದೆಷ್ಟು ಮೂಲಿಕೆ ಸಂತತಿಗಳು ನಿರ್ನಾಮವಾಗುತ್ತಿವೆಯೋ ಯಾರೂ ಲೆಕ್ಕ ಇಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಯುರ್ವೇದ ಪಂಡಿತರಿಗೆ, ನಾಟವೈದ್ಯರಿಗೆ ನಸುಗುನ್ನಿಕಾಯಿ (ಕಾಪಿಕಾಚು ಅಥವಾ ಮಾಕುನ್ನಾ ಪ್ಯುರೆನ್ನಿಸ್) ತುಂಬ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಪಾರ್ಕಿನ್ಸನ್ ಕಾಯಿಲೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಔಷಧವೆಂದು ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀತಿ ಪಡೆದ ಮೇಲಂತೂ ನಸುಗುನ್ನಿ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕೃಷಿಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಯತ್ನಗಳು ನಡೆದವು. ಕೊಯ್ಲಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗುವಂತೆ, ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತೆ ಸಸ್ಯವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸಂಕರತಳಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದರು. ವೆಲ್ಚ್ ಬೀನ್ಸ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಡೆ ಬೆಳೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಔಷಧೀಯ ಗುಣ ಉಳಿದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೆಲವು ವೈದ್ಯರು ನಸುಗುನ್ನಿಯ ಬಳಕೆಯನ್ನೇ ಕೈಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು, ಕುಲಾಂತರಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯತೆ ಸಿಕ್ಕು ಅದು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಯಾವ ಯಾವ ಸಸ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಔಷಧೀಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆಯೋ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಲಿನ್ಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾಲಿನ್ಯ:

ತೀರ ಹಿಂದುಳಿದ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರನ್ನೂ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಭರದಲ್ಲಿ, ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೇ ಸೋಲಿಗರ, ಚೇನುಕುರುಬರ, ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳ, ಗೌಳಿಗರ ಹಾಗೂ ಮಲೆಕುಡಿಯರ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಬೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವರ ಮೂಲಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಿಸರ್ಗದೊಂದಿಗೆ ಸದಾ ಬೆರೆತಿದ್ದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ತಮ್ಮದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟೋ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು, ಗಡ್ಡೆಗೆಣಸುಗಳನ್ನು, ಪ್ರಾಣಿಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು, ಜಲಚರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಥವರ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯದೇ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವುದರಿಂದ ನೆಲಮೂಲ ಜ್ಞಾನ ಅವರಲ್ಲಿ ನಶಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಭಾಷಾ ವೈವಿಧ್ಯ ನಾಶವಾಗುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯವೂ ಕ್ರಮೇಣ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಲಬುಡದಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆ ಆಗದಂತೆ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನಬೆಟ್ಟದ ಸೋಲಿಗರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಂದು ಅವರದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನೇ ಬೋಧಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದೆ. ಆದರೆ ಇತರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆ ಅದೃಷ್ಟ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ.

ನಗರಗಳ ಕಡೆ ವಲಸೆ:

ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು, ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯರು, ನಾಟವೈದ್ಯರು, ಕಮ್ಮಾರರು, ಕುಂಬಾರರು, ಮೇದರು ಅವರಿವರೆನ್ನದೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು 'ಪರಿಸರ ನಿರಾಶ್ರಿತ'ರಾಗಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ನೆಲಮೂಲ ಜ್ಞಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರು ತ್ಯಜಿಸಿಯೇ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಪೀಳಿಗೆಯ ನಂತರ ಅವೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನವೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಿಂದಿನವರ ಅರಿವಿನ ಇತಿಮಿತಿಗಳು

ನಮ್ಮ ಅನೇಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಜನರು ಸುತ್ತಲಿನ ಅಡವಿಯನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಸುಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಿ ರಾಗಿ, ಭತ್ತ, ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಹಾಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ ಜಮೀನನ್ನು ಬೀಳುಬಿಟ್ಟು ಬೇರೊಂದು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಸುಟ್ಟು ಕಮತ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದು ಅವರ ಉಳಿವಿನ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದೆ ಕೊಚ್ಚಿಸುಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತೆ ಬೆಳೆಯಲೆಂಬ ಉದಾತ್ತ ಉದ್ದೇಶದ ಈ ಕೃತ್ಯ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವೆನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅರಣ್ಯಗಳು ನಾನಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳೇ ಕಾಡನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಸುಡುವುದು ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕಅಷ್ಟೇ

ಅಲ್ಲ, ಅಪರಾಧವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರು ಅಂಥ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ರೈತ ಸಮುದಾಯದವರು ಕಬ್ಬಿನ ರವುದಿ, ತೆಂಗಿನ ಗರಿಗಳಂಥ ಕೃಷಿತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಕೂಡ ಇಂದಿನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ತೀರ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಸ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಇಂಗಾಲವನ್ನು ಸುಟ್ಟರೆ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿಹೋಗಿ ಭೂಮಿಯ ಒಟ್ಟಾರೆ ತಾಪವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಬದಲು ಕೃಷಿತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ಹೂಳುವ 'ಕಾರ್ಬನ್ ಸಿಕ್ವೆಸ್ಟ್ರೇಶನ್' ವಿಧಾನವನ್ನು ಯಾವುದೇ ರೈತರು ಅಳವಡಿಸಿದ್ದರೆ ಅಂಥ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಅಮೆರಿಯಾನ್ ಕಾಡಿನ ಕೆಲವು ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಜನರು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಈಗಿನ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

'ದೇಸೀ ವಿಜ್ಞಾನ' ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗುವ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲೆಂದರೆ, ವಿಜ್ಞಾನ ಯಾವುದು, ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವುದು. ಅಶ್ವತ್ಥ ಮರವನ್ನು ಸುತ್ತಿದರೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸೋಣ? ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ಅಥವಾ ರೂಢನಂಬಿಕೆಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದರ ಹಿಂದೆ ಅಪ್ಪಟ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇದೆ. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೌದೆ ಒಲೆಯ ಹೊಗೆ-ಮಸಿಯ ಮಧ್ಯೆ ಏಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಗೆ ಆಮ್ಲಜನಕ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ (ಈಗ ಸುಧಾರಿತ ಒಲೆಗಳು, ಗ್ಯಾಸ್ ಸಿಲಿಂಡರ್‌ಗಳು ಬಂದಿವೆ) ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಯನ್ನೇ ಉಸಿರಾಡಿಸಬೇಕಾದ ಅವಳ ಶ್ವಾಸಕೋಶಕ್ಕೆ ಇಂಗಾಲದ ಡೈಆಕ್ಸೈಡ್ ಸೇರುತ್ತಿತ್ತು. ರಕ್ತಕ್ಕೆ ಆಮ್ಲಜನಕ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿಗದೆ, ಅವಳ ಹಿಮೊಗ್ಲೋಬಿನ್ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ಹಂಚಿಕಡಿಯಂತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರತಿತಿಂಗಳೂ ಋತುಸ್ರಾವದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಕ್ತಹಾನಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ರಕ್ತವೂ ದುರ್ಬಲವಾಗಿ ಭಾರತದ ಬಹಳಷ್ಟು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಅನೀಮಿಯಾದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಾರೆ. ಅಶ್ವತ್ಥ ಮರ ಇತರ ವೃಕ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಆಮ್ಲಜನಕವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ದಿನದ ಕೆಲವು ಸಮಯವನ್ನಾದರೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಅದರ ಬಳಿ ಸುಳಿದಾಡಿದರೆ ಆಕೆಯ ರಕ್ತ ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ, ದೇಹಕ್ಕೆ ಗಟ್ಟಿತನ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸತ್ಯ ಅಲ್ಲಿದೆ. ಅದನ್ನೊಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ತುಸು ಕಡ್ಡಾಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಆಮಿಷದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರು ಆಮ್ಲಜನಕ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಂಶವೂ ಹೌದು.

ರೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು

ಆಧುನಿಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ನಿಲುಕಬಲ್ಲ ಇಂಥ ರೂಢನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿಡೋಣ. ಮೂಢನಂಬಿಕೆಯಂತೆ ತೋರುವ ಬಹಳಷ್ಟು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ನಮ್ಮ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ನಿಲುಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾಗಲೀ ಆಸಕ್ತಿಯಾಗಲೀ ಅವರಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬೀಜ ಊರಿದರೆ ಬೆಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ; ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಇಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಪ್ರಾಣಿಯ ಕೊಂಬನ್ನು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೂತಿಟ್ಟರೆ ಇಡೀ ಹೊಲದ ಇಳುವರಿ ಏರುತ್ತದೆ-ಈ ಬಗೆಯ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳ ಹಿಂದಿರುವ 'ವೈಜ್ಞಾನಿಕ' ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅರಿಯಬಲ್ಲ ಸಾಧನವಾಗಲೀ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾಗಲೀ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಎಂದೂ ಸತ್ಯ ಇಡಿಯಾಗಿ ಗೋಚರಿಸಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಬೀಜ ಹೇಗೆ ಮೊಳಕೆ ಒಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬೀಜಕೋಶ, ಅಂಡಾಶಯ, ತೇವಾಂಶ, ಉಷ್ಣಾಂಶ, ಬೀಜದಳಗಳ ಬಿಡಿಬಿಡಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅದು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ ವಿನಾ, ಬೀಜ ಊರಿದವನ ಕೈಗುಣವನ್ನಾಗಲೀ, ಕಾಸ್ಮಿಕ್ ಕಿರಣಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನಾಗಲೀ ಕ್ವಾಂಟಮ್ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕಿನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಅಂಥ 'ಇದಮಿತ್ಥಂ' ಎನ್ನಲಾಗದ ಅವಧಿಯಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಪತ್ತನ್ನು, ಪರಂಪರಾಗತ ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರವನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಯಸುವವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಬೌದ್ಧಿಕ ಆಸ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪೇಟೆಂಟ್ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಖಾಸಗಿ ಕಂಪನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮದೇ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಸಂತೋಧನೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತಳಿಗಣಿಗಾರಿಕೆ ನಡೆಸುತ್ತಿವೆ. ವಿಜ್ಞಾನದ ಫಲವನ್ನು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೇ ಅರ್ಪಿಸುವ ಕಾಲ ಎಂದೋ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದೆ. ಇಂದು ವಿಜ್ಞಾನವೆಂದರೆ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಗಳ, ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಾಗಿಯೇ ಮುಡಿಪಾಗಿಡುವ ಜ್ಞಾನಶಾಖೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯನ ಬದುಕಿನ ಜಂಜಡವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಬದಲು ಅದು ಈಗ ಶೋಷಣೆಯ ಹೊಸ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ.

ಇಂಥ ವಿಕೃಷ್ಟ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹೊಸ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ವಿಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯ ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಘಟ್ಟವೆನ್ನಬೇಕು. ಶೋಷಿತರು, ಅರೆಸಾಕ್ಷರರು, ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಅರಿವಿನ ಗಂಟನ್ನು ತನ್ನ ಸಂದೂಕದಲ್ಲಿ ಕಾಪಿಡಲು,

ಹೊಸ ಅರಿವಿನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳಪು ಕೊಡಲು ಅದು ಮುಂದಾಗಿದೆ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದೇ ವಿಜ್ಞಾನ, ಶಾಲೆ-ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುವುದೇ ವಿಜ್ಞಾನ, ಗಾಜಿನ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಕೆಲಸಗಳೇ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ತೊಳೆಯುವ ಕೆಲಸ ನಡೆಯಬೇಕಿದೆ. ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ವಿದ್ಯಾಲಯವೆನ್ನಿಸಿದ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಪೋಷಿಸುವ, ದೇಸೀ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಹೊಸ ಪಾಠ ಹೇಳಲೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಒಳಮನೆಯ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಗಾಳಿ ಬೀಸಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

*(ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಘಟಿಕೋತ್ಸವ ಭಾಷಣ, 21 ಡಿಸೆಂಬರ್ 2013)

1.4 ಓದು ಪಠ್ಯ: ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ

-ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ

ಒಂದು ಆಫೀಸು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ತನ್ನ ಕೆಲಸವೊಂದರ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಹೈದನೊಬ್ಬ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ, ಅಲ್ಲಿ ಕೂತಿರುವ ಅಧಿಕಾರಿ ಯಾರೊಂದಿಗೋ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಹೈದ, ಏನೂ ಅರ್ಥವಾಗದಂತೆ ಮಿತಿಮಿತಿ ನೋಡುತ್ತ ಮೈಯ್ಯೆಲ್ಲ ಹಿಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಅಧಿಕಾರಿ ತನ್ನತ್ತ ತಿರುಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದ ಬೆರತ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದಾಗ, ಅದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಕಣ್ಣುಬಿಕ್ಕಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಾತನಾಡಲು ತನಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಾರದೆ ಎನ್ನಿಸಿ ಬೆವರುತ್ತಾನೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಸಂದರ್ಭ: ಪಟ್ಟಣಪ್ರದೇಶ, ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಿಂದ ಬಾಯೂರಿ ಬಯಸಿದ್ದ ಸಿಹಿತಿಂಡಿ ತಿನ್ನುಬೇಕೆಂದು ಸ್ವೀಟ್ ಮೀಟ್ ಸ್ವಾಲ್ ಒಂದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಹಿಂದಿ ಮಾತುಕತೆ ಮತ್ತು ಮರೆತಂತೆ ತೂರಿ ಬರುವ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಂಡು ಅದು ಯಾವ ಭಾಷೆಯೋ ಅರ್ಥವಾಗದ ಆತಂಕದಲ್ಲಿ ಹಾಗೇ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಖಾಲಿದೋಸೆ ಹೋಟೆಲಿಗೆ ನುಗ್ಗುತ್ತಾನೆ.

ಮತ್ತೊಂದು ಸನ್ನಿವೇಶ: ದೇವಸ್ಥಾನದ ಆವರಣ, ಜುಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ವಯಸ್ಕರೊಬ್ಬರು ಹತ್ತಾರು ಜನಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆ ದಾಟಿ ದರ್ಪದ ಉಚ್ಚಾರಕ್ಕೆ ಬರಬರುತ್ತ ಈತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಾಗುತ್ತಾನೆ. ದೂರದಲ್ಲೇ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕಣ್ಣಿಗೊತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋಗಲಾರದ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

ಮೇಲಿನ ಮೂರು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿ ಹೈದನ ಸ್ಥಿತಿಯೇನು? ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಲ್ಲ ಆತನ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದ ಅನುಭವವೇನು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ನಮಗೆ ಅರಿವಾಗಬೇಕು; ಅವನ ಕುಗ್ಗಿದ ದೇಹಕ್ಕೆ, ಮುದುಡಿಕೊಂಡ ಮನಸ್ಸಿಗೆ, ಬಾಗಿದ ಭಕ್ತಿಯ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕಾರಣ ಕನ್ನಡ. ಕನ್ನಡವೊಂದೇ ಅವನಿಗೆ ಬರುವ ಭಾಷೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಉಳಿದ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಈತನನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿದೆ. ತಾನು ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಹಿಂದಿ, ಸಂಸ್ಕೃತದವರಿಗಿಂತ ಕೀಳು ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಬಲಿಸಿ ಕೀಳರಿಮೆಯಿಂದ ನರಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಆತ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಎದುರು ಕುಗ್ಗುತ್ತಾನೆ; ಹಿಂದಿಯ ಎದುರು ಆತಂಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಎದುರು ಭಯದಿಂದ ಭಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಕನ್ನಡದ ವಾತಾವರಣವಿದ್ದರೆ ಆತನಿಗೆ ಈ ಅನುಭವ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲು ಸಹಜ ಸಂವಾದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ-ಈ ಹಳ್ಳಿ ಹೈದನನ್ನು ಕೀಳರಿಮೆಯಿಂದ ನರಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಕನ್ನಡ ಸಮಸ್ಯೆ ಒಂದು ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನಸಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೇ ಕುಗ್ಗಿಸಿ ವಿಕಾಸವನ್ನೇ ಹೊಸಗಿ ಹಾಕುವ ಇಂಥ ಭಾಷಾ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮಗ್ಗುಲನ್ನೂ ನಾವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಸಹಜ ಸಂವಾದವನ್ನೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಅಂಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಮಾತಿನ ಮತ್ತು ಮಾತುಕತೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನೇ ಮರೆಮಾಚುವ ಈ ವಿಧಾನ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನೂ ಮರೆಯುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಾತು ಗೌಣವಾದ ಕಡೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯರ್ಥ ವೈಭವ ಮಾತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಭಾಷಾ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಮಗ್ಗುಲು.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬರೋಣ. ಯಾವಾಗ ತನ್ನ ಭಾಷೆ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಆತ್ಮಗೌರವ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಆಗ ನಾವು-ಕನ್ನಡಿಗರು-ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗಿಂತ ಕೀಳು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಲ್ಲೇ ಸತ್ಯ ಕಂಡುಕೊಂಡು ಕುಗ್ಗಿ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹು ಭಾಷೆಗಳಿವೆ. ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿವೆಯೆಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ಭಾಷೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವ ಅಥವಾ ಅಲುಗಾಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ಅಪಾಯಕಾರಿ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಉಳಿವು ಆಯಾ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಜನಾಂಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದ ಉಳಿವು. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳೂ ರಾಷ್ಟ್ರ ಭಾಷೆಗಳೇ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಭದ್ರವಾದರೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿಗೂ ಸಮಾನ ಮಹತ್ವ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಯವರ ಮೇಲಿನ ಹೋರಾಟವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಅವಿವೇಕ ಎಂದು ತಿಳಿದು ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಭಾಷಾ ಹೋರಾಟವನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಭಾಷೆಯ ಹೋರಾಟ ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವೆ ಕಲ್ಲುಗೋಡೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಅಮಾನವೀಯ ಕೃತ್ಯವಾಗದಿರಬೇಕಾದರೆ ಈ ಅರಿವು ಅಗತ್ಯ.

ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಶವನ್ನೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಯಾವುದೇ ಜೀವಂತಭಾಷೆ, ಜನರ ಬದುಕಿನ ಸಾವಯವ ಭಾಗ, ಹೀಗಿರುವಾಗ ಭಾಷೆಯ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಜನತೆಯ ಹೊಸ ಹಾಗೂ ಹಸನಾದ ಬದುಕಿಗಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಹೋರಾಟದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ನೋಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನಿಜವಾದ ಜನಪರ ಹೋರಾಟ ಜನಭಾಷೆಯ ಹೋರಾಟವನ್ನೂ, ಜನಭಾಷೆಯ

ಪರವಾದ ಹೋರಾಟ ಜನಪರ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೋರಾಟ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಭಾಷಾ ಚಳುವಳಿ ಇಂಥ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ತಳಹದಿಯನ್ನಾಗಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಒದಗುವ ಕೆಡಕುಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಭಾಷಾಭಿಮಾನದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರೆ ಸಾಲದು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ ಮುಂತಾದ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಿಂದಿ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ಗಳ ಹೇರಿಕೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಮತ್ತು ಜನರ ರಾಜಕೀಯ ಅರಿವಿನ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ ನಡೆಸುವ ದಾಳಿ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಫೆಡರಲ್ ಪದ್ಧತಿಯ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರಾಜ್ಯವೂ ಮೇಲಲ್ಲ, ಯಾವ ರಾಜ್ಯವೂ ಕೀಳಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರಿವು ಆಸ್ತಿಭಾರವಾಗಬೇಕು. ಆಗ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನಭಾವದ ಅನುಭವ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದೊಳಗೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮಭಾಷೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾಗಬೇಕು. ಈ ಕ್ರಮಗಳು 'ರಾಜ್ಯಸ್ವಾಯತ್ತತೆ'ಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು, ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ ನಾಡಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾದಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ನಾಡಿನ ಬಡ ಹಳ್ಳಿಹೈದನೂ ಕೀಳರಿಮೆ ತೊರೆದು ಆಡಳಿತಾಂಗದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳ ಜೊತೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಬಲ್ಲ, ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಬಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಆತನ ಸಾಮಾಜಿಕ-ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ವಿಸ್ತೃತಗೊಳ್ಳತೊಡಗುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಪ್ರತಿಗಾಮಿ ಆಳುವ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸುವ ನೌಕರಶಾಹಿಗೆ ಇದು ಬೇಕಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಜನರು ಬುದ್ಧಿವಂತರಾಗುವುದು, ಅವರ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಮೂಲೆ ಮನೆಯಿಂದ ವಿಧಾನಸೌಧದ ಮೇಲಿನ ಮಹಡಿಯವರೆಗೂ ಹಬ್ಬಿದಾಗ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಗೊತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೋ ಏನೋ ಆಳುವ ವರ್ಗ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧದ ತೀವ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಜನರೇ ಚಳುವಳಿಗಳ ಮೂಲಕ ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ಬೀದಿಗಳಿಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಈ ಕುರ್ಚಿಗಳ ಕಣ್ಣು ಸ್ವಲ್ಪ ತೆರೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದ ನಿರಭಿಮಾನ ಕಾರಣ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರತಿಗಾಮಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆಳುವ ವರ್ಗದ ನೆಲೆಯೇ ಇಂತಹುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಕೀಳರಿಮೆಯಿಂದ ನರಳದಿರಬೇಕಾದರೆ ನಾಡಿನೊಳಗೆ ಕನ್ನಡದ ವಾತಾವರಣವಿರಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾಗಬೇಕು. ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳೂ ಸಮಾನವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಬೆಳೆದು ಭದ್ರವಾಗಬೇಕು. ಆಗ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಎರಗುವ ಕೀಳರಿಮೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಕಡೇಪಕ್ಷ ಈ ಅಂಶಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ

ಭಾಷಾ ಚಳುವಳಿಗಳು ಬೆಳೆದರೆ ಕೀಳರಿಮೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಲೇ ಹೋರಾಟದ ಮನಸ್ಸುಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಭಾಷಾ ಚಳುವಳಿ ಒಂದು ವೈರುಧ್ಯವನ್ನೂ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಾಗ 'ಕರ್ನಾಟಕವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ' ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಮುಖ್ಯವಾದರೂ ಕರ್ನಾಟಕದೊಳಗೆ ನಡೆಸುವ ಚಳುವಳಿಯ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವಾಗ ಇಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಗ ವೈಷಮ್ಯಗಳನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಕನ್ನಡ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಯೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡ ಕಾರ್ಮಿಕನನ್ನು, ಕನ್ನಡ ಜಮೀನ್ದಾರನೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡ ರೈತ ಹಾಗೂ ಕೂಲಿಗಾರರನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯವನೊಬ್ಬ, ಕನ್ನಡ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನನ್ನು ಶೋಷಣೆಗೀಡುಮಾಡುವಾಗ ಕನ್ನಡ ಹೋರಾಟಗಾರರು ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಬಹುಮುಖ್ಯ. ಒಂದು ಚಳುವಳಿ ಕಾರ್ಮಿಕ, ರೈತ, ಕೂಲಿಕಾರ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಇವರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸದೆ ಹೋಗುವುದಾದರೆ ಅಂಥ ಚಳುವಳಿ ಸಮಾಜ ಬದಲಾವಣೆಯ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕುಂಠಿತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಾಜ ಬದಲಾವಣೆಯ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಒಡೆಯಬಾರದೆಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಯ ಜನರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಹೋರಾಟವನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಇದು ಭಾಷಾ ಚಳುವಳಿಯ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ಆಂತರ್ಯದ ಅಂಶವಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭಾಷಾ ಚಳುವಳಿ ತೀರಾ ಅಂಧಾಭಿಮಾನವಾಗಿ ಜನವಿರೋಧಿ ತಿರುವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಅನಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಿರುವ ಇಂಡಿಯಾದ ಜನತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಯ ಜನರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಕಲಿಕೆಯ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಮೂಹ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳ ಕೀಳರಿಮೆ ಕಿತ್ತುಹೋಗಿ ಕತ್ತೆತ್ತಿ ನಡೆಯುವ ಆತ್ಮಸ್ಥೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟದ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಕನ್ನಡ ಪರವಾದ ಕೆಲಸ ಏಕಮುಖವಾದುದಲ್ಲ, ಬಹುಮುಖವಾದುದು. ಈ ಬಹುಮುಖ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಬಹುಮುಖತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ರೂಪುಗೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಒಂದು ದೇಶದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಬಲಗೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯೆ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕವೂ ಸಾಧ್ಯ, ಜನಮುಖೀ ಕಾರ್ಯೋಜನೆಗಳಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಜನಮುಖೀ ಕಾರ್ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು

ಜನಭಾಷೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಾಗಬೇಕು. ಜನಭಾಷೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಜನಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅಂಶವಿರುವಂತೆ ಜನಮುಖಿ ಕಾರ್ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಭಾಷೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅಂಶವೂ ಒಂದಾಗಿರುವ ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಭಾಷಾ ಚಳುವಳಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮೇಲ್ದರದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಹುಮುಖಿತೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತ ಜನರ ಜೀವನ ವಿಧಾನದ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಭಾಷಾ ಚಳುವಳಿಗಳು ಕೇವಲ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗೆರೆಗಳ ಒಳಗೆ ಸ್ಥಗಿತಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ವಿವಿಧ ಭಾಷೆ, ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅಂತರ್ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ'ಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ' ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಈ ದೇಶದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಬದುಕನ್ನು ಸ್ವಾಯತ್ತ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ನೋಡುವ ಮೂಲಕ ಅನ್ಯಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೂ ಬೆಲೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಇದು ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾತ್ರವಾಗದೆ ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆಯಾ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಾಗ ಫೆಡರಲ್ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ರಾಜ್ಯಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರರ್ಥ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕೊಡಬೇಕೆಂದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ಫೆಡರಲ್ ಪದ್ಧತಿಯು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಫೆಡರಲ್ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಆಗಬೇಕು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪದ್ಧತಿಗಳ ನಡುವೆ ನಿಜವಾದ ಅಂತರ್ ಸಂಬಂಧ ಏರ್ಪಡಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ'ಯು ನಮ್ಮ ಫೆಡರಲ್ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುವುದಾದರೆ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಸಂಬಂಧ ತರುವ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ನೆಲೆಯೊಂದನ್ನು ನಾವು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಆಗ ಭಾಷಾ ಚಳುವಳಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ದೊಡ್ಡದಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾಷಾ ಚಳುವಳಿಯು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಚಳುವಳಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಶಾದದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಭಾಷಾ ಚಳುವಳಿಗಳು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಸಹ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಸಾಹಿತಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಅಥವಾ ಹಿಡಿಯಿಷ್ಟು ಜನರ ಚಳುವಳಿಯ ಆಸಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ತಿಳಿದು ತಂತಮ್ಮ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದವು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ

ಜನರ ಬದುಕು ಎರಡನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ನೋಡುವ ಚಳುವಳಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ನಮಗೆ ಬೇಕು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಇರುವ ಬಹುಮುಖತೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಜನಭಾಷೆ, ಜನಸಂಸ್ಕೃತಿ (Peoples Culture) ಜನಪರ ಯೋಜನೆ - ಈ ಎಲ್ಲ ಮುಖಗಳ ಮೂಲ ಒಂದೇ, ಅದೇ ಸಮಾನತೆಯ ಆಶಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಭಾಷಾ ಚಳುವಳಿಗಳು ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಬಿಡಿ ಬಿಡಿಯಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿದರೆ ಭಾವೋದ್ರೇಕವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಬಹುದು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯ ಬದಲು ಪ್ರಾಂತೀಯತೆಯ ಮೆರೆಯಬಹುದು. ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಬದುಕು ಬೇರ್ಪಟ್ಟ ಹೋರಾಟ ವಿಜೃಂಭಿಸಬಹುದು. ಈ ಅಪಾಯಗಳ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಕೇವಲ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪರಿಹಾರ ರೂಪದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕಾಲ ತಳ್ಳಬಹುದು.

ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರ ಜನಮುಖೀ ಕೆಲಸದ ಭಾಗವಾಗಿಯೇ ಭಾಷೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು, ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕನ್ನು ಹಸನುಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಜನ ಭಾಷೆಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಕೊಡುವ ಕೆಲಸಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಈ ಆಲೋಚನೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಏಕರೂಪತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಏಕರೂಪತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸದೆ ಜನರನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕಾಗಿ ಒತ್ತಾಯಿಸುವುದು ಅರ್ಥಹೀನ ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಜನರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಬಾಗುವ ಮತ್ತು ಅಂಥ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಅಂಗಭಾಷಾ ಮಾಧ್ಯಮಗಳೆರಡೂ ಇದ್ದರೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅಂಗಭಾಷಾ ಭ್ರಮೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಜನರನ್ನು ದೂಷಿಸುವ ಬದಲು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಒಂದನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ನಾಲ್ಕನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅವಕಾಶವಿರುವಂಥ ಏಕರೂಪದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತರಬೇಕು. ಮಾತೃಭಾಷಾ ಮಾಧ್ಯಮದ ಶಾಲೆಗಳಿಲ್ಲದಾಗ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬಾರದು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ಉಳ್ಳವರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಾಲೆ, ಬಡವರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆ ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಜನರ ಮನಸ್ಸಿತಿ

ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಮಾನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಭಾಗವಾಗಿ ಮಾಧ್ಯಮದ ಬಗ್ಗೆ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಕೇವಲ ಆದರ್ಶದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ. ಕನ್ನಡಿಗರೂ ಮನುಷ್ಯರೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮೊದಲು ಅರಿತು ನಮ್ಮ ಆದರ್ಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವದ ಉಸಿರು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮಾಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ನಡುವೆ ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಕೇವಲ 'ಆದರ್ಶ'ದ ನೆಲೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಕೆಲಸ ನಿಲ್ಲಬೇಕು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನ ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯುವಂತಾಗಬೇಕು.

ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯ ವಿಷಯವೂ ಅಷ್ಟೆ. ನನಗಿದು ಕೇವಲ ಅಭಿಮಾನದ, ಆದರ್ಶದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವ ಫೆಡರಲ್ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆಗಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಒಂದು ಕಡೆ, ತಂತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಒಟ್ಟು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ, ಆಡಳಿತ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನರ ತೊಡಗುವಿಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ. ಈ ಎರಡೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಕನ್ನಡವೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾಗಬೇಕು. ಸಮಾನತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟ ಒಂದಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ, ಜನಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಗಬೇಕು.

ಒಟ್ಟು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದರೆ ದೇಶದ ಸಮಗ್ರತೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕ ನೆಲೆಗಳಾಗಿ ನಮ್ಮ ಫೆಡರಲ್ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಇಂಥ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕನ್ನಡದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ 'ನವೆಂಬರ್ ನಾಟಕಗಳು' ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. 'ನವೆಂಬರ್ ನಾಯಕರು' ಹುಟ್ಟುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ.

2. ಸಂಸ್ಕೃತಿ

2.1	ಹುಸೇನಬಿಯ ಕೋಳಿ	-ಬಿ.ಟಿ. ದೇಸಾಯಿ	031
2.2	ಗಿಳಿಯು ಪಂಜರದೊಳಿಲ್ಲ	-ಪಿ.ಲಂಕೇಶ್	047
2.3	ವಚನಗಳು	-ಬಸವಣ್ಣ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ	057
2.4	ಓದುಪಠ್ಯ : ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಒಂದು ಚಿತ್ರ	-ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ	060

2. ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಆಶಯ

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಮಾತೇ ಇತ್ತೀಚಿನದು. ಬಹುಶಃ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನ culture ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಈ ಪದ ಬಳಕೆಯಾಗತೊಡಗಿ ಒಂದು ಶತಮಾನವಾಗಿರಬಹುದು. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದು ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಲಕ್ಷಣವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವುದು ಈ ಕುರಿತ ಚಿಂತನೆಯ ಮೊದಲ ನಿರ್ವಚನ. ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ವಾಕ್‌ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಯಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆನ್ನುವ ವಿವೇಚನೆಯಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನಿಗಾದರೂ ಈ ಮೂರೂ ಇವೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಮೂರರ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನೇ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರು ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ನಡೆಯಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ಪರಿಣಾಮವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವುದು ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತರಂಗದ ಪರಿಷ್ಕಾರವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು. ಮ್ಯಾಥ್ಯೂ ಆರ್ನಾಲ್ಡ್, ಎಮರ್ಸನ್, ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಮೊದಲಾದವರು ಈ ನಿಲುವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಟಿ.ಎಸ್. ಇಲಿಯಟ್ ಮುಂತಾದವರು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, 'ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಜೀವನ ವಿಧಾನವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ, ಅದು ಆ ಜನತೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೇಶಕ್ಕೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನಾಂಗಕ್ಕೂ ಅದರದೇ ಆದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಒಂದನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಎಂದು ತರತಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅನುಚಿತವಾದದ್ದು; ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವೈಚಾರಿಕವಾದದ್ದು ಕೂಡ.

-ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ (ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಒಂದು ಚಿಂತನೆ)

2.1 ಹುಸೇನಬಿಯ ಕೋಳಿ

—ಬಿ.ಟಿ.ದೇಸಾಯಿ

ಇದು ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತೈದು-ನಲವತ್ತು ವರ್ಷದ ಹಿಂದಿನ ಮಾತು. ನಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿ ಹುಸೇನಬಿ ಎಂಬ ಮುಸುಲರ ಮುದುಕಿಯೊಬ್ಬಳು ಇದ್ದಳು. ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಹುಶಂಬಿ, ಶಂಬವ್ವ, ಬೂಬು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ನಮ್ಮ ಊರಿನ ಮುಸಲ್ಮಾನರಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಿಂಜಾರರು, ಅಂದರೆ ಅವರ ಪೂರ್ವಜರು ಅರಳೆಯನ್ನು ಹಿಂಜಿ, ಗಾಡಿ ತೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ದಂಧೆಯವರು. ನಾನು ದೊಡ್ಡವನಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಜನ ಪಿಂಜಾರಕಿ ಬಿಟ್ಟು ಕಮತ, ಉಪ್ಪಾರಕಿ, ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಸನಸಾಬ ಊರಿನ ಉಪ್ಪಾರ, ಘೂಡೂ ಸಾಬ ಬಡಗಿ. ಹುಸೇನಬಿಯ ಗಂಡ ಬಡೇಸಾಬ, ಊರ ದೊಡ್ಡ ದೇಸಾಯರ ಹಿರೇ ಕಮತಿಗನಾಗಿದ್ದ. ಈ ಕತೆ ಸುರುವಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಡೇಸಾಬ ಸತ್ತು ನಾಲ್ಕೈದು ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಹುಸೇನಬಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಡೇಸಾಬ ಇದ್ದಾಗ ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರೊಬ್ಬರ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗ-ಬೇರೆ ಊರಿನವನನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬಂದು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಸ್ವಂತ ಮಗನಂತೆ ಅವನನ್ನು ಸಾಕಿದ್ದ. ಆ ಹುಡುಗ ಬಡೇಸಾಬ ಜೀವಂತ ಇರುವತನಕ ಹದಿನೊಳಗಿದ್ದ. ಬಡೇಸಾಬ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚೂರುಪಾರು ಬಂಗಾರ, ಒಡವೆ, ವಸ್ತ್ರ, ಅರಿವೆ ಕಡೆಕಡೆಗೆ ಭಾಂಡೀ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಮಾರಿ ತನ್ನ ಕುಡಿತ, ಹೆಣ್ಣಿನ ಚಟ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡ. ಬಡೇಸಾಬ ದೊಡ್ಡ ದೇಸಾಯರ ಹಿರೇ ಕಮತಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸ್ತಿ ಮಾಡಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ದೊಡ್ಡ ದೇಸಾಯರೇ ಅವನಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದರು. ಬಡೇಸಾಬ ಸತ್ತ ಮೂರು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮ ಅಂದರೆ ಬಡೇಸಾಬನ ಸಾಕು ಮಗ ಎಲ್ಲ ಹಾಳು ಮಾಡಿ ಒಂದು ದಿನ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋದ. ಅವನು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಪ್ರತಿದಿನ ಅವನಿಗೂ ಹುಸೇನಬಿಗೂ ರಣಕತ್ರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆತ ದಿನಾಲು ಸಂಜೆ ಕುಡಿದು ಬರುವವ. ಬಂದು ಮುದುಕಿಯನ್ನು ಕಾಡಿ ಬೇಡಿ, ಅದಕ್ಕೂ ಆಕೆ ಮಣಿಯದೇ ಇದ್ದರೆ ಬಾರುಕೋಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆದು ಆಕೆ ಪಾಪ! ಕೂಲೀ ಮಾಡಿ ಕೂಡಿಸಿಟ್ಟು ಚೂರುಪಾರು ರೊಕ್ಕ, ಕಾಳುಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಹುಸೇನಬಿ ಸರಿ ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅಪ್ಪನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ದೇಸಾಯೀ, ಏ ದೇಸಾಯಿ! ನೋಡೋ ಆ ಭಾಡ್ಯಾ ಚಮನ್ಯಾ

ನನಗೆ ಹೆಂಗೆ ಹೊಡಿದಾನ ಬಾಸಾಳ ಮೂಡೋ ಹಂಗ! ಅವನ್ನ ಹಿಡದು ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ಕೊಡ. ಆಗದಿದ್ದರ ನೀ ಹಂತಾ ದೇಸಾಯಿನೋ?” ಎಂದು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಒದರಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾವು ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಆಕೆಯ ಒದರಾಟ ಕೇಳಿ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಾನಿನ್ನೂ ಆಗ ಹತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗ. ಅಪ್ಪ ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಹುಸೇನಬಿಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ, ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ತಂಬಾಕು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಚಮನನ್ನು ಕರೆದು ಬುದ್ದಿ ಹೇಳಿದ. ಆದರೆ ಚಮನನೂ ಮಹಾ ಬೆರಕಿ. ಎದುರಿಗೆ, “ತೆಪ್ಪಾತ್ತೀ ಅಪ್ಪಾರ, ಮಾಘ್ ಮಾಡೀ ಧಣೀರ, ಕುಡದಾಗ ಸೊರಣ ತಪ್ಪಿ ಮುದುಕಿಗೆ ಅಂದೆನರೀ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹಿಂಗ ಮಾಡಿದರ ನನ್ನ ಕೆರದಲೇ ಹೊಡೀರಿ” ಎಂದು ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ಪಾರಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಮರುದಿನ ಮತ್ತೆ ಂಠ - ಾಪ್ಪ ಕಾರ’ ಅದೇ ಹಗರಣ. ಮುದುಕಿ ಹುಸೇನಬಿ ಆಕೆಗೆ ಅರವತ್ತರ ವಯಸ್ಸು ಇರಬೇಕು. ಬೇರೆಯವರ ಹೊಲಗೆಲಸಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಕಳೆ ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ, ಹತ್ತಿ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಬಿಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಂದ ಕೂಲಿಯಿಂದ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಗಿಡ್ಡ ಆಳು, ತೆಳ್ಳಗೆ, ಗಲ್ಲದ ಸುಕ್ಕು ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಭರ್ಜರಿ ಕಪ್ಪು, ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಸೆರಗನ್ನು ದಾಟಿ ಅಕೆಯ ಕರಿಬಿಳಿ ಜುಂಜುರು ಕೂದಲು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಮೋರೆಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುವವೆಂದರೆ ಆಕೆಯ ಗುಳುಗಣ್ಣು, ಮತ್ತು ಹಣೆಯ ಮೇಲಿನ ಕರೀ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರದಂತೆ ಒಂದು ಗಾಯದ ಕಲೆ. ಆಕೆಯ ದನಿ, ಅಬ್ಬಾ! ಅಂಥ ದನಿಯನ್ನೇ ನಾನು ಈವರೆಗೂ ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆ ಗಂಡು ಗಡಸು ದನಿ. ಮಾತಾಡಿದರೆ ರಣಕಹಳೆ ಬಾರಿಸಿದಂತೆ. ಊರ ಜನರೆಲ್ಲ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ‘ಕಾರ ಹುಣಿಮೆಗೆ, ಹಲಗೀ ಬಾರಸಾಕ ಹೊಲ್ಯಾರನ ಯಾಕ ಕರಸ್ತೀರಲೇ? ಹುಶಂಬಿಗೆ ಎಳ್ಳು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಮಾತಾಡು ಅಂತ ಹೇಳಿದರ ಸಾಕು’ ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಡೇಸಾಬ ಜೀವಂತ ಇದ್ದಾಗ ಹುಶಂಬಿ ಒಳ್ಳೆ ರೀವಿಯಿಂದ ಇದ್ದ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು. ಅಬ್ಬಾ, ಆಕೆ ಉಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾವನೂರ ಪಟ್ಟೀ ಸೀರೆಯೇನು! ಮೂರು ಬಟ್ಟು ಅಗಲ ಬೆಳ್ಳೀ ನಡಪಟ್ಟಿಯೇನು! ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಲಕಲಕ ಹೊಳೆಯುವ ಆಕೆಯ ಕೂದಲೇನು! ಬಡೇಸಾಬ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಚಮನ ಮನೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಬುಡಗಿತಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಆಕೆ ಕೂಲೀ ಕೆಲಸ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು. ಆದರೆ ಹುಶಂಬಿ ಜಾತ್ಯಾ ಮೈಗಳ್ಳಿ, ಮೆಣಸಿನ ಗಿಡದ ಕಳೆ ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಉಳಿದ ಆಳುಗಳೆಲ್ಲ ಎರಡು ಸಾಲು ಮುಗಿಸಿದರೂ ಆಕೆ ಇನ್ನೂ ಮೊದಲನೆಯದರ ಮುಂಗೈಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೊಲದ ಒಡೆಯ ಬಂದು ‘ಯಾಕ ಹುಶಂಬೂ, ಕೈ ಗಡಗಡ ಅಡವಲ್ಲವು?’ ಅಂದರೆ, ‘ಏನ

ಮಾಡ್ಲೆಪಾ? ಆ ಭ್ಯಾಡ್ಯಾ (ಅಂದರೆ ಚಮನ)ನಿನ್ನೆ ನನ್ನ ಕೈಯಿ ತಿರುವಿಬಟ್ಟಾನ, ಬಾಳ ನೊಯಿತೇತಿ' ಎಂದು ನೆವ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮೊದಮೊದಲಿಗೆ ಆಕೆ ಹೇಳುವುದು ಖರೆ ಎಂದೇ ಜನ ನಂಬುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಚಮನ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಮೇಲೂ ಈ ರೀತಿ ನೆವ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಆಕೆಯ ಮೈಗಟ್ಟತನಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತು ಆಕೆಯನ್ನು ಅರ್ಧಕ್ಕೇ ತಿರುಗಿ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಬಹುತೇಕ ಜನ ಬಡೇಸಾಬನನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಪಾಪ "ಅಂಥಾ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಈ ಪಾಡು ಬಂತಲ್ಲ! ಎಂದು ಮರುಕದಿಂದ 'ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಲಿ, ಕೂಲಿ ತೊಗೊಂಡು ಹೋಗಲಿ' ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಹುಶಂಬಿ ಜನರ ಮರುಕದ, ಕರುಣೆಯ ಫಾಯದೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನೆವಕ್ಕೆಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಸರಿಸರೀ ಕೂಲಿ ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದಳು, ಬರುವ ಕೂಲಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಗ ಕಡಿಮೆ ಆಯಿತೋ ಊರು ಕೇರಿ ಒಂದು ಮಾಡಿ ಒದರುತ್ತಿದ್ದಳು. 'ಯಾಕ, ನಾಯೇನು ಹರಾಮದ್ದು ಬೇಡೇನಿ? ರಟ್ಟೇ ಮುರಿದು, ಬೆವರು ಸುರಿಸಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡೇನಿ. ಬರಾಬರಿ ಕೂಲಿ ಅದ್ದೆಂಗ ಕೊಡಂಗಿಲ್ಲ?' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ಜನರು ಆಕೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಹೆದರಿ ಕೂಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು.

ಹುಶಂಬು ನೆವಕ್ಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಪೂರ್ತಿ ಕೂಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಒಂದು ಸಲ ಕೂಡ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಕೈ ಒಡ್ಡಲಿಲ್ಲ, ಒಳ್ಳೆ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ. ಬೇಡಿದರೆ ಹಕ್ಕಿನಿಂದ ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಯಾರಾದರೂ ಮರುಕದಿಂದ ಎರಡಾಣೆ, ಸಿದ್ದಿಜೋಳ ಕೊಡಬಂದರೆ ಅದನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರ ಮೊರೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ತೂರಿ 'ಯಾಕೆ, ನಾ ಏನು ಭಿಕಾರಿ ಚೋಟ ಅಂತ ತಿಳಿಕೊಂಡಿ ಏನು? ನಾ ಯಾರ ಹೆಂಡತಿ ಗೊತ್ತೈತಿ ಇಲ್ಲೋ? ಸರದಾರ, ಬಡೇಸಾಬಾ, ದೊಡ್ಡ ದೇಸೇರ ಹಿರೇ ಕಮತಿಗ್ಯಾನ ಹೇಂಡ್ತಿ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಡೇಸಾಬ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಹುಸೇನಬಿಯ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟದೆ ಎಂದು ಜನ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹುಸೇನಬಿ ಒಂದೊಂದು ಸಂಜೆ ಅಪ್ಪನ ಕೂಡ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯಲು ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಂದರೆ ತಾಸು ತಾಸುಗಟ್ಟಲೆ ತನ್ನ ರಣಹಲಗೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವ್ವನೂ ನೋಡುವ ತನಕ ನೋಡಿ ಒಂದು ಸಲ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಳು.

'ಅಲ್ಲಾ, ಆ ಮುದುಕಿ ಸಂಗಿ ನಿಮಗೇನು ಹರಟೆ? ಹತ್ತಲಿಲ್ಲಾ ಹರಿಯಲಿಲ್ಲಾ. ಯಾವಾಗಿದ್ದೂ ತಾನು ಆತು, ತನ್ನ ಹಳೇ ವೈಭವಾ ಆತು. ಬಡೇ ಸಾಬನ ಮಾತೇ ಮಾತು, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಆಕೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ಹಾಗಿಂದರಾಗೇ ತಿರುಗಿ ಕಳಸತೇನಿ.'

ಅಪ್ಪ ತನ್ನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ನಗೆ ನಕ್ಕು, ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆ ಚಂಚಿ ಬಿಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ. ಅಪ್ಪ ಹೇಳಿದಂತೆ ಹುಸೇನಬಿಯ ಮಾತು ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಗತವೈಭವದ ಬಗ್ಗೆ, ಬಡೇಸಬನ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ, 'ದೇಸಾಯಿ...!' ಆಕೆ ಅಪ್ಪನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಹಾಗೆಯೇ. ಊರಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಗೌರವ ಕೊಟ್ಟು, ಯಾಕೆಂದರೆ 50 ಕೂರಿಗೆ ಜಮೀನುದಾರ ಎಂದು ದೇಸೇರ, ದಣೇರ, ಅಪ್ಪಾರ ಎಂದು ಅಥವಾ ಓರಗೆಯವರಾದರೆ ತಮ್ಮಣ್ಣಾರ ಎಂದೋ ಕರೆದರೆ, ಹುಸೇನಬಿ ತಾನೇನು ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ಅಪ್ಪನನ್ನು ಸರೀಕರು ಕರೆಯುವಂತೆ 'ದೇಸಾಯಿ' ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೂ ಇತ್ತು. ಬಡೇಸಾಬ ನಮ್ಮ ಊರಿನ ದೊಡ್ಡ ದೇಸಾಯರ-ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಹಿರೇ ಕಮತಿಗನಾಗಿದ್ದ. ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನದು ನಮ್ಮದಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಆಸ್ತಿ. ಸುಮಾರು 150 ಕೂರಿಗೆ ಹೊಲದ ಆಸ್ತಿವಂತ ಆತ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆತ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪನ ಖಾಸಾ ಅಣ್ಣನಾಗಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪನ ಕಾಕಾಗೆ ದತ್ತಕ ಹೋಗಿದ್ದ. ಮೇಲಾಗಿ ಹೆಂಡತಿಯ ಆಸ್ತಿಯು ಬಂದಿತ್ತು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮಗ್ಗುಲ ಊರಿನ ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರ ಮಗಳು. ಇಂಥ ದೊಡ್ಡ ಕಮತಕ್ಕೆ ಹಿರೇ ಕಮತಿಗನೆಂದರೆ ಕೇಳಬೇಕೆ? ಊರ ಜನರು ದೊಡ್ಡ ದೇಸಾಯರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಷ್ಟೇ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಬಡೇಸಾಬನಿಗೂ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಡೇಸಾಬ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಕೂಡಿ ಆಡಿ ಬೆಳೆದ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಗರಡೀಮನೆಗೆ ತಾಲೀಮು ಮಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ದತ್ತಕ ತಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಮನೆತನದ ಹಿರೇತನ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಮೊದಲು ಇದ್ದ ಹಿರೇ ಕಮತಿಗನೂ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದನಂತೆ. ಆಗ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಬಡೇಸಾಬನನ್ನು ಮನೆತನಕ ಕರೆಸಿ 'ಏ ಬಡ್ಯಾ, ನೀ ನನ್ನ ಪಿಂಚಾರಿಕೆ ಬಿಡು. ನಮ್ಮ ಹಿರೇ ಕಮತಿಗ್ಯಾ ಆಗು ಎಂದ.

ಬಡೇಸಾಬ, 'ಹಂಗೆ ಆಗ್ಲಿ ರಂಗಣ್ಣ' ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ.

ಬಡೇಸಾಬ ಹಿರೇ ಕಮತಿಗೆ ಆದ ಮೇಲೆ ದೇಸಾಯರ ಕಮತ ಒಳ್ಳೆ ಉಚ್ಚಾಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂತು. ಬಡೇಸಾಬ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆ ಕಟ್ಟುಮಸ್ತಾದ ಆಳು. ಆರು ಅಡಿಗೂ ಮೀರಿದ ಎತ್ತರ, ಒಳ್ಳೆ ಕುಸ್ತೀ ಗಡಿ ಆದ್ದರಿಂದ ಹುರಿ ಕಟ್ಟು, ಮೈ, ಕಲ್ಲಿಮೀಸೆ, ಮೋರೆ ಕುರಾಣ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕಟೆದು ಮಾಡಿದಂತೆ. ಒಂದೇ ಊನ ಎಂದರೆ ಮೋರೆಯ ಮೇಲಿನ ಮೈಲೀ ಕಲೆ. ಆದರೆ ಅದೂ ಕೂಡ ಅವನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು.

ಬಡೇಸಾಬನೆಂದರೆ ಮನೆಯ ಆಳಿಗೆಲ್ಲ ಸಿಂಹಸ್ವಪ್ನ. ಮಡಿಬಣ್ಣದ ಧೋತರ ಬಿಳೀ ಬಗಲ ಗಸೀ ಅಂಗಿ. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಶಮನಾಸು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು

ಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಳೇ ಪಟಗ, ದೊಡ್ಡ ಅಟ್ಟಿಯ ಕಾಲಮರಿಯಿಂದ ಖಿಡ್ ಖಿಡ್ ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡುತ್ತ ಬಡೇಸಾಬ ಬಂದನೆಂದರೆ ಎಲ್ಲಿರಿಗೂ ಗೌರವ. ಬಡೇಸಾಬ ಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆ ಕಟ್ಟು ನಿಟ್ಟು. ಎಲ್ಲರೂ ತನ್ನಷ್ಟೇ ಮೈ ಮುರಿದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಅಪೇಕ್ಷೆ. 'ಯಾರಾದರೂ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೈಗೈ ಮಾಡಿದರೆ ಆತ ಸಿಟ್ಟು ತಡಕೊಳ್ಳಲಾರದೇ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಬಾರಕೋಲು, ಕುರ್ಚಿಗಿ, ಕುಳ, ತೊಗಲಿನ ಹಗ್ಗ, ಯಾವುದೂ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಒಂದು ಸಲ ತನ್ನ ಜಾತಿಯ ಒಬ್ಬ ಸಂಬಳದ ಹುಡುಗನನ್ನು ಮೈಹುಳೇ ಹೊಡೆದದ್ದಕ್ಕೆ ಊರಿನ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಜಾತಿ ಬಾಂಧವರಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕೂಡಿಸಿ ಬಡೇಸಾಬನನ್ನು ಕರೆಸಿದರು. ಆತ ಹಾಗೆ ತನ್ನವರು, ಬೇರೆಯವರು ತಿಳಿಯದೇ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದದ್ದಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಬಯ್ದರು. ಬಡೇಸಾಬ ಕೇಳುತ್ತಾನೆಯೇ? ಕೂಡಿದ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಬಾಂಧವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನಾದ ಖುದ್ದೂ ಸಾಬನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ, 'ಇಕಾ ಕುದ್ದೂ ಕಾಕಾ, ನಾವೆಲ್ಲಾ ದೊಡ್ಡ ದೇಸೇರ ಆಳು, ಖಿರೆ. ಆದರ ದಣೇರು ಆಳನ್ನು ಬರೇ ಆಳ ಅಂತ ನೋಡಂಗಿಲ್ಲ. ಖಿರೇ ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ನೋಡಿಕೆಂತಾರ. ಅಲ್ಲದ ಅಲ್ಲಿ, ಕಾಲ್ಮರಿ, ಕಂಬಳಿ ಕೊಡಿಸಿ, ಆಕಿಮಕ್ಕಳ ಮನೆತನಾ ನೋಡಿಕೊಂತಾರ. ಈಗ ಈ ಭಾಡ್ಯಾ ಫಕ್ಕೀರ (ಅಂದರೆ ಬಡೇ ಸಾಬನಿಂದ ಬಡಿಸಿಕೊಂಡ ಆಳುಮಗ)ನ್ನು ತಗಾಳ್ತಲ್ಲ? ಈ ಭೋಸಡೀಕೇನ ಅಪ್ಪ ಕುಡ್ಯಾಕ ಅಂತ ಊರ ತುಂಬಾ ಸಾಲಾ ಮಾಡಿದ್ದಾ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೀರಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ಪೂರಾ ಸಂಬಳ ಕೊಟ್ಟು, ಹೋದ ವರ್ಸಾ ಇವನ ಮದವೀ ಖಿರ್ಚಿಲ್ಲಾ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಅದಕ್ಕೆ ಇಂವಗ ಒಂದೀಟರ ಉಪಕಾರ ಬ್ಯಾಡ? ಅಂತಾದ್ದು ಬಿಟ್ಟು, ದಣೇರ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಕಳವು ಮಾಡೋದು? ನಾ ಮನೆತನದಿಂದ ಪಿಂಜಾರ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಆದರ, ನನ್ನ ಮೈಯಾಗ ಪಟಾಣರ ರಕ್ತ ಹ- ರೀತೇತಿ, ಕುದ್ದೂಕಾಕಾ, ನೀನೂ ಪಟಾಣರ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವ, ನಿನಗೂ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕು. ಪಟಾಣ ಹೆಂಗ ಇರತಾನ ಅಂತ.' ಕೂಡಿದ ಜನರಿಗೆ ಮಾತೇ ಹೊರಡದಾಯಿತು.

ಬಡೇಸಾಬ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದವನಿದ್ದಾಗ, ದೂರದ ಕಾಕಾನ ಮಗಳು ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕಿ -ಹುಸೇನಬಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದ. ಹುಸೇನಬಿ ತನ್ನ ಭರ್ತಿ ಹರೇದ ದಿನದಲ್ಲಿ ಅಂಥಾ ರೂಪಿಸಿ ಅಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಬಡೇಸಾಬ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಗ್ಗುಲ ಊರಿನ ತಳವಾರರ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೊಬ್ಬಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಎಂದು ಒಂದು ಸುದ್ದಿ ಇತ್ತಂತೆ, ಆದರೆ ಹುಸೇನಬಿಗೆ ಇದು ಬೇಕು ಅನ್ನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆಗೆ, ಉಡಿಗೆ-ತೊಡಿಗೆಗೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಕುತಬೀ

ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ರಮಜಾನ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಎರಡು ಭರ್ಜರೀ ಸೀರೆ, ಕನಿಷ್ಠ ಎರಡು ತೊಲೆ ಬಂಗಾರದ ಒಂದು ಆಭರಣ ಬುಲಾಕು, ಬೆಂಡೋಲೆ, ಹರಳಬಿಲ್ಲೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಆದರೆ ಬೇರೆ ಆಸ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ದಣೀರು ಅಗಸಿಯ ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಸಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಬಡೇಸಾಬ ತೀರಿಕೊಂಡು ಒಂದು ವರ್ಷ ಆಗುವವರೆಗೆ ಹುಸೇನಬಿ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಬಡೇಸಾಬನ ಹಿರಿತನದಲ್ಲಿ ದಣೇರ ಕಮತ ಭರ್ಜರೀ ಸಾಗಿದ್ದರೂ ದೊಡ್ಡ ದಣೇರ ಖರ್ಚಿ ಕತನಕ್ಕೆ ಆಸ್ತಿ ಸಾಲದೇ ಹೋಯಿತು. ಬರುವ ಉತ್ಪನ್ನವೆಲ್ಲ ಆಳುಕಾಳು, ದಾನ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಉಳಿಯುವುದೇನು? ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಾಣಂತನ ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಮೂರು ಏಕೆಂದರೆ ದಣೇರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡಂದಿರು, ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಉಪಪತ್ನಿ, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನದ ಸಂಭ್ರಮ, ಜಾವಳ, ಮುಂಜಿವಿಯ ವೈಭವ - ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೀಗಿಸಲು ಹೊಲದ ಉತ್ಪನ್ನ ಸಾಲದೇ ಒಂದೊಂದೇ ಹೊಲ ಕೈಬಿಟ್ಟವು. ಬಡೇಸಾಬ ರಂಗಣ್ಣ ದೇಸಾಯರಿಗೆ ಕೈಯಾಗ ಕಡ್ಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಿದ. 'ಬ್ಯಾಡ್ರಿ ರಂಗಣ್ಣಾರ, ಹೊಲಾ ಮಾರಬ್ಯಾಡ್ರಿ, ಆನ ಬುನಾದಿಯಿಂದ ಬಂದ ಆಸ್ತಿನ ಕಳಕಾಬ್ಯಾಡ್ರಿ' ಎಂದು. ಆದರೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಹಾಗಿದ್ದಾಗ ಪಾಪ ದಣೇರು ಏನು ಮಾಡಿಯಾರು? ರಂಗಣ್ಣ ದೇಸಾಯರು ಸಾಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆಸ್ತಿಯ ಮುಕ್ಕಾಲು ಪಾಲು ಹೋಗಿತ್ತು. ಉಳಿದ ಕಾಲು ಪಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹಿಸೇದ ಬಗ್ಗೆ ರಂಗಣ್ಣ ದೇಸಾಯರು ಐವರು ವಾರಸಾ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಅನೌರಸ ಪುತ್ರರು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಂಗಣ್ಣ ದೇಸಾಯರು ತೀರಿಕೊಂಡ ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಯಾವ ವಿಧಿಯ ಯೋಜನೆಯೋ, ಬಡೇಸಾಬನೂ ಬೇನೆ(ಫ್ಲೂ)ಯಿಂದ ತೀರಿಕೊಂಡ. ದೇಸಾಯರ ಮಕ್ಕಳು ಹೊಲ ಮನೆ ಪಾಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಹುಸೇನಬಿಯನ್ನು ಆಕೆಯ ಮನೆಯಿಂದ ಓಡಿಸಿದರು. ಆಕೆ ಓದಾರಾಡಿದಳು, ಅತ್ತಳು, ಕರೆದಳು. ಊರ ಹಿರಿಯರ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ರಣಹಲಗೆ ಬಾರಿಸಿದಳು. ಯಾವುದೂ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ, ಸಣ್ಣ ದೇಸಾಯರು ಹುಸೇನಬಿಯ ಗೋಳು ನೋಡಲಾರದೆ ಊರಿನ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ತಮ್ಮ ಹಿತ್ತಲದ ಖಾಲಿ ಜಾಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಡಿಸಲು ಹಾಕಿಸಿ ಆಕೆಗೆ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಜಾಗೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ದೊಡ್ಡ ದೇಸಾಯಿ ರಂಗಣ್ಣ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ತಮ್ಮಣ್ಣ ದೇಸಾಯಿ ಖಾಸಾ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರಾದರೂ ಅವರ ನಡುವೆ ಅಂಥ ಪ್ರೀತಿಯೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಹೀಗೇ ಇರುತ್ತವೆಯಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ಮನೆತನ ಆಸ್ತಿ ವಿಷಯಗಳು ಅವ್ವ ಹೇಳುವಂತೆ ರಂಗಣ್ಣ ದೇಸಾಯಿಗೆ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ದತ್ತಕ

ಆಸ್ತಿ ಬಂದರೂ ಸ್ವಂತ ಅಪ್ಪನ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಪಾಲು ಬೇಡಿದನಂತೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಪಡೆದು ಕೊಂಡನಂತೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೊರತುಂಬುವಷ್ಟು ಬಂಗಾರ ಇತ್ತಂತೆ. ರಂಗಣ್ಣ ದೇಸಾಯಿ ತನ್ನ ತೃನಾತೀ ಜನರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕಳವು ಮಾಡಿಸಿದನಂತೆ. ಕಳುವಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಗೆಜ್ಜೆಟಿಕ್ಕಿ, ನಾಗಮುರಿಗೆ, ಬಂಗಾರದ ಪಟ್ಟಿ, ಮತ್ತೆ ಏನೇನೋ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡವ್ವಂದಿರ ಮೈ ಮೇಲೆ ಇದೇ ಕಣ್ಣಿಂದ ತಾನು ನೋಡಿದ್ದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಅವ್ವ ಅತ್ತು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು ನನಗೆ.

ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪ ತಮ್ಮಣ್ಣ ದೇಸಾಯಿ ಬಹಳ ಮೆದುಗಸ್ತ, ಅಣ್ಣನಂತೆ ಧಾಡಸಿ, ಅಥವಾ ಖರ್ಚಿಗ ಅಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಮಗ. ನನಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಒಂದು ಗಂಡು, ನನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲಿನ ಒಂದು ಗಂಡು, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಎರಡೂ ಹುಟ್ಟಿದ ಹತ್ತು ದಿವಸಕ್ಕೇ ಸತ್ತುವಂತೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಅಜ್ಜಿಯ ಮಗ ಓರಗೆಯವರಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಗಟ್ಟಿಗ. ಊರಿನ ಜನರಿಗೆ 'ಹುಲೀ ಹೊಟ್ಟಾಗ ನರೀ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾಂಗ' ಇದ್ದವ, ಹುಸೇನಬಿಯ ಕತೆ ಸುರುವಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾನು ನಮ್ಮ ಊರಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಲೆಯ ನಾಲ್ಕನೇ ಇಯತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದೆ. ಊರ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಕಟ್ಟಿಯೇ ಸಾಲೆ. ಕಲಿಸಲು ಮಗ್ಗುಲ ಊರಿನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಮಾಸ್ತರರು ಕಾಜೀ ಮಾಸ್ತರ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ತೆಳ್ಳಗೆ ಬೆಳ್ಳಗೆ ನೆರೆಕೋಲಿನಂತೆ ಇದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಬಲಗೈ ಒಂದೇ, ಎಡಗೈ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಪಾಯಿಜಾಮ, ಶರಟು ಹಾಕಿ ಮೇಲೆ ಕೋಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಎಡಗೈ ತೋಳನ್ನು ಕೋಟಿನ ಎಡಗಡೆ ಕಿಸೆಗೆ ತುರುಕಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಒಕ್ಕೈ ಮಾಸ್ತರ ಎಂದೇ ಹೆಸರು. ಗಾಂವಟೀ ಸಾಲೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಪಗಾರ ಎಷ್ಟು ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತೋ? ಊರಿನ ಕಮತಿಗರು ಕೂಡಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಜೋಳ ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ, ಸೇಂಗಾ, ಇತ್ಯಾದಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಪಾಲು ಕೊಡುವವನೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪನೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತರರು ನನಗೆ ಎಂದೂ ಹೊಡೆದದ್ದಿಲ್ಲ. ಮಾಸ್ತರರು ಒಕ್ಕೈಯಾದರೂ ಅವರ ಬಲಗೈ ಬಿದಿರಿನ ಸೆಳ್ಳಿನಂತೆ ಭಲೇ ಚುರುಕಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಜೋಡಿಯವರು ಆ ಕೈಯಿಂದ ಹೊಡೆತ ತಿಂದಿದ್ದನ್ನು ನಾನೇ ನೋಡಿದ್ದೇನು. ಒಮ್ಮೆ ಕನ್ನೆಗೆ ಏಟು ಬಿತ್ತೆಂದರೆ ಮುಂದೆ ಮೂರು ದಿನದವರೆಗೆ ಬಾಸಾಳ ಮಾಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ತಮ್ಮಣ್ಣ ದೇಸಾಯರ-ಅದೂ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನಾದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಸವಲತ್ತುಗಳು ಇದ್ದವು. ನಾನು ಸಾಲೆಯ ಗಂಟೆ ಹೊಡೆದು

ಅರ್ಧ ತಾಸಿನ ಮೇಲೆ ಹೋದರೂ ಮಾಸ್ತರರು ನಸು ನಗುತ್ತಲೇ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ತಮ್ಮ ಕುರ್ಚಿಯ ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಓದುಬರಹ ಬೇಸರವೆನಿಸಿದರೆ 'ಮಾಸ್ತರು' ಎಂದು ಬಲಗೈ ಕಿರುಬೆರಳು ತೋರಿಸಿ ಹೊರಗೆ ಓಡಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಪಾರಾದರೂ ಮರುದಿನ ಮಾಸ್ತರರು ನನಗೆ 'ಯಾಕಪಾ?' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ತಪ್ಪಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಮಾಸ್ತರರಿಂದ ಅಥವಾ ಸರಿ ಮಗ್ಗಿ ಅದವರಿಂದ ಕಪಾಳಕ್ಕೆ ಹೊಡೆತ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ನನಗೂ ಮಗ್ಗಿಗೂ ಅಷ್ಟಕಷ್ಟ. ಆದರೆ ಮಾಸ್ತರರು ನನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ತಿದ್ದಿಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೇ ಹೊರತು ಒಂದು ಸಲವೂ ಗದರಿಸಿದ್ದು ಇಲ್ಲ. ಮಾಸ್ತರರಿಂದ ನನಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ವಿಶೇಷ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದಾಗಿ ನನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ನಾನೇ ಮುಂದಾಳಾಗಿದ್ದೆ. ಮಾಸ್ತರರ ಗೋಳು ಹೊಯ್ಯೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿಯೂ, ಮಾಸ್ತರರ ಚುಟ್ಟಾ, ಕಡ್ಡಿ, ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಕದ್ದು ಮುಚ್ಚಿಡುವುದು, ಅವರು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ತೂಕಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರ ಕೋಟಿನ ಜೋಬಿನಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪೆಗಳನ್ನು ಇಡುವುದು, ಕುರ್ಚಿಯ ಬಲಗೈಗೆ ಚುರಚೀ ಗಿಡದ ಸೊಪ್ಪು ಸವರುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಮುಂದು. ನನ್ನ ಕಿಡಿಗೇಡಿ ತನದ ಅರಿವಿದ್ದರೂ ಮಾಸ್ತರರು ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಚಕಾರ ಶಬ್ದವೆತ್ತುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿ ಅಪ್ಪ ಭಟ್ಟಿಯಾದಾಗೊಮ್ಮೆ ನನ್ನ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಮಾಡಿದ್ದು. 'ಹೇ, ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗ ಏನ ಶ್ಯಾಣ್ಯಾರೀ! ನಂಬರ ಒಂದ್ ತಲಿ ನೋಡಿ, ಗಣಿತದಾಗೂ ನಂಬರ ಒಂದು, ಅವನ ಅಕ್ಷರ ಅಂದ್ರ ಹೆಂಗಂದ್ರಿ? ಮುತ್ತು ಪೋಣಿಸಿದ್ದಾಂಗ... ಇತ್ಯಾದಿ, ಇತ್ಯಾದಿ.

ಶನಿವಾರ ನಮಗೆ ಸಾಲೆ ಒಪ್ಪತ್ತು. ಆದಿತ್ಯವಾರ ಪೂರ್ಣ ಸೂಟಿ. ಒಂದೂವರೆ ದಿನದ ಆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಸುಖವನ್ನು ಅದೇನೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸಲಿ? ನಾವು ಕದಿಯದ ಮಾವಿನ ಕಾಯಿಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಹಣ್ಣನ್ನು ಕದ್ದು, ಹರಿದು ತಿಂದು ಉಳಿದ ಹೂವು ಹೀಚನ್ನು ಉದುರಿಸದ ಪೇರಲ ಗಿಡಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಊರಿಗೆ ಇದ್ದ ಒಂದೇ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಬಾವಿಯ ನಾಲ್ಕು ರಾಟೆಗಳ ಕೀಲ ತಪ್ಪಿಸಿ ಬಾವಿಯಲ್ಲೇ ಒಗೆದು ಊರಂತೂರಿಗೆ ಎರಡು ದಿನ ನೀರಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಭರಮಪ್ಪನ ತೋಟದ ಎಲೆಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಚಿವುಟಿ ಹಾಕಿದ್ದೆವು. ಪಾಪ ಎರಡು ವರ್ಷ ಆ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಚಿಗುರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರ ಬಾಲ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ ಹೋದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

ನಾವು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದರೂ ನಮ್ಮ ಮನೆಯವರು ಅಥವಾ ಊರವರು ಸುಮ್ಮನೇ ಇದ್ದರೇ? ಎಂದು ನೀವು ಕೇಳಬಹುದು. ಛೇ! ಬೆಕ್ಕು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕದ್ದು ಹಾಲು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಬೀಳುವ ಬಡಿಗೆ ಏಟು

ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾದೀತೇ? ಆದರೆ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಏಟು ತಿಂದು ತಿಂದು ಮೈ ದಡ್ಡು ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಗುಂಪಿನವರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾದ, ಚಳ್ಳಕೇರಿ ಚನಬಸ್ಯಾನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಅವರ ಅಪ್ಪ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಬಿದಿರಿನ ಕೋಲೇ ಮುರಿದು ಹೋಯಿತು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಚಂಬ್ಯಾನನ್ನು ಅವರ ಅಣ್ಣ ತೊಗಲಿನ ಮಿಣಿಯಿಂದ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಹೊರಗೆ ಹೋದನಂತೆ, ತಿರುಗಿ ಅರ್ಧತಾಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚಂಬ್ಯಾ ಪರಾರಿ, ಇಲಿ ಕಡಿದಂತೆ ಮಿಣಿ ಎರಡು ಕುಂಡಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತಂತೆ. ಇನ್ನು ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುವದು ಅಪರೂಪ, ಬಂದರೆ ನರಸಿಂಹಾವತಾರ. ಒಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಬೆಟ್ಟು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಅಡಕೊತ್ತು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದ. ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅವ್ವ ಬರದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಕೈಚಳಕಕ್ಕೆ ಅಂದೇ ಕೊನೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಹಣ್ಣು-ಕಾಯಿ ಕಳವು ಮಾಡುವದು. ಬಣವಿ ಕೆಡಿಸುವುದು, ಅಥವಾ ಚಕ್ಕಡಿಯ ಕೀಲ ಹಾರಿಸುವದು ಇಂಥ ಚಿಲ್ಲರೆ ಆಟ ಬೇಸರ ಬಂದರೆ, ನಮಗೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯ ಆಟವೆಂದರೆ ಕೈಲಾಗದವರನ್ನು ಕಾಡಿಸುವದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ನಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಪ್ಯಾಲಿಗಳು ಆರ್ಥಾತ್ ಅರೆಹುಚ್ಚೆ-ರಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬ ನಮ್ಮ ಓರಗೆಯವನೇ ಆದ ಜಾಡರ ಚಂದ್ರಾ. ಇನ್ನೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿ ಜೋಯಿಸರ ಕುಸುಮಾ ಅಥವಾ ಕುಚ್ಚಿ. ಒಂದು ಸಲ ಚಂದ್ರಾನಿಗೆ ಬೆಲ್ಲದ ಸವಿ ಹಚ್ಚಿ ಅವನನ್ನು ಅಗಸರ ಕತ್ತೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಬಿಗಿದು ಊರ ಅಗಸೆಯ ಮುಂದೆ ಅದನ್ನು ಓಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆವು. ಜೋಯಿಸರ ಕುಚ್ಚಿ ವಯಸ್ಸಾದ ವಿಧವೆ. ಚಳಿ-ಗಾಳಿ ಬಿಸಿಲೆನ್ನದೆ ಹಗಲು ಹೊತ್ತು ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ತುಳಸೀ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ತಿರುಗುತ್ತ ಯಾವುದ್ಯಾವುದೋ ದಾಸರ ಪದ ಅನ್ನುತ್ತ ತಾಳ ಕುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ವೇಳೆ ಹೋಗಿ ಆಕೆಯ ತಾಳ ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಎರಡು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಾಳದಂತೆ ಕುಟ್ಟಲು ಕಲಿಸಿದೆವು. ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಆಕೆ ಹನುಮಂತದೇವರ ಗುಡಿಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ 'ಮಾವಿನಕಾಯಿ ತೊಗೊ' ಎಂದು ಎರಡು ಮಾವಿನಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ಸತ್ತು ನಾರುವ ಬೆಕ್ಕನ್ನು ಆಕೆಯ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕಟ್ಟಿ ಕಳಿಸಿದ್ದೆವು. ಆಕೆ ಅರೆಹುಚ್ಚು. ನಗುತ್ತ 'ಮಾಯಿನಕಾಯಿ ಪುರಂದರವಿಠಲಾ' ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತಾ ಹುಚ್ಚು ಹುಚ್ಚು ನಗುತ್ತಾ ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು.

ಆದರೆ, ಆ ಅರೆಹುಚ್ಚರನ್ನು ಕಾಡಿಸುವದೂ ಬೇಸರದ ಕೆಲಸವೇ. ಮೊದಮೊದಲಿಗೆ ಮಜಾ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇವರು ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಇಲ್ಲದೇ

ನಾವು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದರೆ ಅಥವಾ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮಜಾ ಎಲ್ಲಿ? ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಾದಾಟಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಕೊಡಬಲ್ಲಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾರಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಾರೆಯೆ? ಎಂದು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದವಳು ಹುಸೇನಬಿ. ಹುಸೇನಬಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ರಾತ್ರಿ ಆಗಾಗ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು ಎಂದೆನಲ್ಲ? ಬಂದ ಸಲಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಆಕೆ ತನ್ನ ಬಡೇಸಾವಬನ ಬಡಾಯಿ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡದ್ದೇ ಕೊಂಡದ್ದು. ಬಡೇಸಾಬ ಇಬ್ಬರು ಆಳು ಎತ್ತಲಾಗದ ಗಾಲಿಯನ್ನು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಎತ್ತಿದ್ದು, ಜೋಳದ ಸೊಪ್ಪಿನ ಬಣವಿ ಒಟ್ಟುವ ಅವನ ಕೌಶಲ್ಯ, ಆಲಾಬೀ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಅವನ ಹಾಡು, ಖತ್ತರ್ ರಾತ್ರಿಯೆಂದು ಬೆಂಕಿ ಕೊಂಡದಲ್ಲಿ ಜಿಗಿದು ಕಾಲು ಸುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಅದರಲ್ಲಿ ನಡೆದಾಡಿ ಬರಬಲ್ಲ ಅವನ ದೈವಭಕ್ತಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಆಕೆ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಅಪ್ಪ ಕೇಳುತ್ತಾ 'ಹೌದವ್ವಾ, ಹೌದವ್ವಾ' ಎಂದು ಆಕೆಯನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಈ ಬಡೇಸಾಬ ಪುರಾಣ ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಬೇಸರ ಬಂದು 'ಆ ಹುಚ್ಚು ಮುದುಕಿಗೆ ಇಷ್ಟಾಕ ಸಲಗೀ ಕೊಡತೀರಿ?' ಎಂದರೆ 'ಪಾಪ! ಆಕೆಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬ್ಯಾರೆ ಏನು ಆದ?' ಎಂದು ಅಪ್ಪ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ.

ಹುಸೇನಬಿಗೆ ಆಕೆಯ ಬಳಗದವರು ಯಾರೋ ಪಾಪ, ಮುದುಕಿ ಸಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಿ, ಹಾಕಿದರೆ, ಎರಡು ತತ್ತಿಯನ್ನಾದರೂ ತಿನ್ನಲಿ ಎಂದು ಒಂದು ಹುಂಜದ ಮರಿ ಮತ್ತು ಎರಡು ಹೇಟೆಯ ಮರಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹುಶಂಬುಗೆ ಖುಶಿಯೋ ಖುಶಿ. ಆಕೆಗೆ ಹೇಟೆಗಳಿಗಿಂತ ಹುಂಜದ ಮೇಲೆಯ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ. ತಾನು ರೊಟ್ಟಿ ತಿನ್ನುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ರೊಟ್ಟಿಯ ತುಣುಕು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಡುವೆ ಹೇಟೆಗಳು ಬಂದರೆ 'ಯಾಕೆ? ಮನಿ ಮುಂದಿನ ತಿಪ್ಪಿ ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲೇನು ನಿಮಗೆ?' ಎಂದು ಕೋಲಿನಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ತಿವಿದು ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು, ಆ ಎರಡು ಹೇಟೆ ಮರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಹದ್ದು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಒಂದು ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಬಿಸ್ಮಿಲ್ಲಾ ಮಾಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ಆದರೆ ಹುಂಜವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಜೀವಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಹುಂಜವೂ ಅಷ್ಟೆ, ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಏನು ಅದರ ರೀವಿ, ಏನು ಅದರ ಠೇಂಕಾರ! ಕರಿ ಕರೀ ಬಣ್ಣದ ಪುಚ್ಚಗಳಲ್ಲಿ ನಡುವೆ ನೀಲೀ ಗೆರೆಯ ಕೋಲ್ಮಿಂಚು, ಬಳುಕುವ ಕುಡುಗೋಲಿನಂತಹ ಅದರ ಬಾಲದ ಶಮನಾಸು, ಕೆಂಡದಂತೆ ಉರಿಯುವ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಪುಚ್ಚ, ತಾನು ಕೂಗದೆ ಬೆಳಗಾಗದು ಎಂಬ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ನಡೆ, ಹುಳ ಆರಿಸುವಾಗ ನಡುನಡುವೆ ಎದೆ ಸೆಟೆಸಿ ಮುಗಿಲಿಗೆ ಚುಂಚನ್ನೆತ್ತಿ ಕೊಕ್ ಕೊಕ್ ಕೋಕೋ...ಕೋ ಎಂದು ಹಾಗಲನ್ನೇ ಹರಿಯುವಂಥ ಕೂಗು. ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತಿರುಗಿ ಬರದ ದಾರಿಗೆ

ಹೋದ ತನ್ನ ಬಡೇಸಾಬನೇ ಮರಳಿ ಬಂದಷ್ಟು ಸಂತೋಷ ಹುಸುಬಿಗೆ, ಕೋಳಿಯನ್ನು ಬಡೇಸಾಬನೆಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅದನ್ನು ಒಳಗೆ ಹಾಕಿ ಗುಡಿಸಲ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಾತ್ರಿ ಮಲಗುವಾಗ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ಅಥವಾ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದು ಅವಳ ಅಪ್ಪುಗೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಕುಕ್ಕಿದರೆ, ಯಕಲಾ ನಾ ಬ್ಯಾಸರ ಬಂದದ್ದೇನು? ಇನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟಲೇನು ಇನ್ನೂ ಆ ಹಾದರಗಿತ್ತೀ ಸೊರಣಾ?' ಎಂದು ಬಡೇಸಾಬನ ರಖೇಲಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಸೂಯೆ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಹುಸುಬಿಯಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಾಗಿಯೇ ನಾವು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಾವು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಕೋಳಿಯ ಗುಣವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು.

'ಅಲ್ಲ ಹುಸುಬು, ನಿನ್ನ ಬಡೇಸಾಬ ತತ್ತಿ ಇಡತಾನೇನು?'

'ಆಯ್ಯ, ಅಟೂ, ತಿಳಿಯೋದಿಲ್ಲೆನು? ಬಡೇಸಾಬ ನಿಂತು ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿದರೆ ಸಾಕು, ಎಂಥಾ ಗೊಡ್ಡಿ ಹ್ಯಾಟಿ ಆದರೂ ತತ್ತಿ ಹಾಕತೈತಿ.'

ಹುಸುಬು ಬಡೇಸಾಬನ್ನು ತಿಪ್ಪಿಂದರಾಕ ಕಳಸತೀ ಅಂತ, ಹೌದೇನು?'

ಯಾಕಲಾ? ಬಡೇಸಾಬಾ ಅಂದ್ರ ಕಂತ್ರಿಕೋಳಿ ಅಂತ ತಿಳದೀ? ಅವಗ ದಿನಾ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಾನ, ಚೆಚ್ಚಿರೊಟ್ಟಿ ಹಾಕತೇನಿ.'

'ಹುಸುಬೂ, ಬಡೇಸಾಬ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ನಿನ್ನ ಮಗ್ಗಲದಾಗ ಮಲಕಂಡಿರತಾನ, ಮತ್ತ ನೀ ಬಸರ ಆಗೇ ಇಲ್ಲಲ್ಲ?'

'ಆ ಭಾಡ್ಯಾಗ ಸಗತಿ ಇಲ್ಲ. ಇಡೀ ಹಗಲು ಓಣ್ಯಾಗಿನ ಹ್ಯಾಟೀನೆಲ್ಲಾ ಮೆಟ್ಟಿ ಬಂದಿರತಾನ.'

'ಇದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೊರಗೆ ಮ್ಯಾಂವ್, ಮ್ಯಾಂವ್ ಎಂದು ಮೆಂಟಬೆಕ್ಕಿನ ಕೂಗು ಕೇಳಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಕೋಳಿ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಕೊಕ್ ಕೊಕ್ ಕೊಕ್ಕಾಡಿದರೆ ಹುಸುಬಿ ಎದ್ದು 'ಇದು ಯಾವಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು ನಮ್ಮವ್ವ ಈ ಕಾಮೀ? ಎಂದು ಗುಡಿಸಲಿನ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬೆಕ್ಕನ್ನು ಓಡಿಸಲೆಂದು. ಇದೇ ಚಾನಿಗೆ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ನಾವು ಆ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಿಕ್ಕಷ್ಟು ಅದರ ಪುಕ್ಕ ಕಿತ್ತಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಒಂದು ಸಲ ಅದರ ಕಾಲನ್ನೇ ಮುರಿದು ಬಿಟ್ಟೆವು. ಹುಸುಬು ಒಳಗೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾಳೆ. ಕೋಳಿ ಆರ್ತದನಿಯಿಂದ ಕೊರಗುತ್ತ ಓಡಲಾರದೆ ಓಡುತ್ತ ಮೂಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿತು. 'ಹಂಗ್ಯಾಕ ಕುಂಟತೀಯಲಾ? ಏನು

ಕಸಾ ತುಳದಿ? ಎಂದು ಅದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅದರ ಕಾಲು ಮುರಿದಿದೆ. ಆ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಹುಶಂಬು ತನ್ನ ರಣಹಲಗೆ ಬಾರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಕುಲಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದಳು. ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಳ ಯಾದಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೆಸರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹುಶಂಬು ಕೋಳಿಯ ಕಾಲಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕಿ ಕಟ್ಟಿ, ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳು ಅದರ ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿದಳು. ಆ ಹುಂಜದ ಜೀವವೂ ಗಟ್ಟಿ, ಬದುಕಿತು. ಆದರೆ ಓಡಾಡುವಾಗ ಕುಂಟುತ್ತಿತ್ತು. ಹುಶಂಬೂನನ್ನು ಭೇಡಿಸಲು ನನಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ವಸ್ತು ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಕಾಲು ಕುಂಟು ಆಗಿದ್ದರೂ ಆ ಹುಂಜದ ಠೇಂಕಾರವೇನೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೇ ದಷ್ಟು ಪುಷ್ಟು ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾಂಸಹಾರಿಗಳ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ನೀರು ಬರುತ್ತಿತ್ತಂತೆ, ಒಮ್ಮೆ ಊರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಳವು ಆಯಿತು. ತಪಾಸಣೆಗಂದು ಒಬ್ಬ ಹವಾಲ್ದಾರರು ಹಾವೇರಿಯಿಂದ ಬಂದರು. ಅವರು ಪಂಚಾಯತಿಯ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಹುಶಂಬಿಯ ಗುಡಿಸಲಿನ ಮುಂದೆ ಹಾಯ್ದು ಹೋದರು. ಹವಾಲ್ದಾರ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹುಶಂಬೂನ ಕೋಳಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಸರಿ, ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹುಶಂಬೂನ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ತರವಾಳ ಭರಮಪ್ಪ ಬಂದ, ಹುಶಂಬೂನ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ. ಗೌಡರು ಆ ಕೋಳಿಗೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ಪಡಿ ಜೋಳ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ರೊಟ್ಟಿ ಬೇಯಿಸುತ್ತ ಒಲೆಯ ಮುಂದೆ ಹುಶಂಬು ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಒಲೆಯೊಳಗಿನ ಬೆಂಕಿ ಭಗ್ಗಂದು ಅವಳ ಗುಳ್ಳುಗಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಉರಿಯಿತು.

‘ಯರಾಲಾ ನೀ ನನ್ನ ಕೋಳಿ ಕೇಳಾಂವಾ! ಅವಾ ಯಾರಲಾ, ಆ ಹವಾಲ್ದಾರ ನನ್ನ ಕೋಳೀ ಮ್ಯಾಗ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಾಂವಾ? ಅವನ ಕಣ್ಣು ಸೇದಿ ಹೋಗಾ! ನೀ ಯಾಕ ಬಂದೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲಿ ಕುಂಟಲಗಿತ್ತಿ ಹಂಗ!’ ಹುಶಂಬಿ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿಯ ಚುಚ್ಚುಗವನ್ನು ತಿರುವುತ್ತ ಭರಮಪ್ಪನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿವಿಯಲು ಎದ್ದು ನಿಂತಳು. ಭರಮಪ್ಪನು ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ ‘ಏನು ಹುಚ್ಚು ಮುದುಕಿ ಐತಿ ಇದು?’ ಎಂದು ಹೊರಗೆ ಹೋದ, ಹುಶಂಬು ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಬಿಟ್ಟಾಳೆಯೇ? ಭರಭರ ಸಿಟ್ಟಿನ ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ‘ಯಾವಾನಲಾ ಸಾಬಾ ನನ್ನ ಬಡೇಸಾಬನ ಮ್ಯಾಲ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಾಂವಾ? ಗಂಡುಸಾದರ ಹಿಂಗ ಮುಂದ ಬಾರಲಾ?’ ಎಂದು ಆಹ್ವಾನ ನೀಡಿದಳು. ಶಂಕರಪ್ಪ ಗೌಡರು ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ ಎದ್ದು ಅವಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದರು. ‘ಶಂಬವ್ವ, ನಿನ್ನ ಕೋಳಿ, ಬ್ಯಾಡ ಹೋಗು, ಬ್ಯಾರೇ ಕೋಳಿ ತರಸೇತಿ,’ ಗೌಡರು ಮತ್ತು ಕೂಡಿದ ಊರಿನ ಇತರ

ದೊಡ್ಡ ಜನ ಹವಾಲಾರ ಸಾಹೇಬರ ಪರವಾಗಿ ಮಾಫಿ ಕೇಳಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ ತಿರುಗಿ ಕಳಿಸಬೇಕಾದರೆ ಹತ್ತೂ ಹನ್ನೊಂದಾಯಿತು.

ಒಮ್ಮೆ ಹುಶಂಬೂನ ಕಾಲಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಒತ್ತಿ ಕೀವಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದಳು. ಎರಡು ದಿನದಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಷ್ಟಿಕಾಳು ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಆ ರಾತ್ರಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು.

‘ದೇಸಾಯಿ, ಎಲ್ಲೆ ಆದಿ?’

ಅಪ್ಪ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ‘ಬಂತಾ ಪೀಡಾ ಇದು!’ ಎಂದು ಅಪ್ಪ ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು. ಹುಶಂಬು ಕಟ್ಟಿಯ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಆತುಕೊಂಡು ಕುಳಿತು ತನ್ನ ಜತೆ ಕಾಲನ್ನು ತೀಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

‘ಕಾಲಿಗೆ ಏನಾಗೇದ, ಹುಶಂಬು?’

‘ಏನಿಲ್ಲ ದೇಸಗತಿ (ಅವ್ವನನ್ನು ಆಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದೇ ಹಾಗೆ) ಕಲ್ಲು ಒತ್ತೆತಿ’

‘ಎಣ್ಣೆ ಎಲೀ ಕಾವು ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡಿಯೊ ಇಲ್ಲೊ?’

‘ಅಂಗಡೀ ತನಕಾ ನಡ್ಯಾಕ ಆಗವಲ್ಲದು’ ಹುಶಂಬ ದಣಿದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು.”

‘ಕೂತುಗೊ ಹುಶಂಬು, ಈಗ ಬರತಾರ ಊಟಾ ಮುಗಿಸಿ’ ಎಂದು ಅಪ್ಪ ಒಳಗೆ ಬಂದು ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.’

‘ಪಾಪ ಕಲ್ಲೊತ್ತಂತ, ಎಡಗಾಲು ಬಾತು ಕುಂಟೇದಿಂಡು ಆಗೇದ, ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲ ಕಾಣಸ್ತದ ಮನ್ಯಾಗ.’

ಅಪ್ಪ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಅಮೃತೋಪಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ‘ಅನ್ನದಾತಾ ಸುಖೀಭವ’ ಎಂದು ಕೈ ನೆಲಕ್ಕೆ ಒತ್ತಿ ಎದ್ದ.

‘ಏನು ಹುಶಂಬೂ, ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದಿ?’

‘ಏನು ಮಾಡ್ಲೆಪಾ, ದೇಸಾಯಿ, ಬಡೇಸಾಬಗ ತಿನ್ನಾಕ ಮನ್ಯಾಗ ಕಾಳು ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಿದ್ದಿ ಜ್ವಾಳ ಕೊಡು ಅಂತ ಬಂದೆ. ನಾಡದ ಕ್ವಾಟದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿಸತೇನೆ.’

ಅಪ್ಪ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದಲೇ ಒದರಿ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ‘ಏ, ನೋಡಿಲ್ಲೆ, ಹುಶಂಬೂಗ ಒಂದು ಪಾವು ಜ್ವಾಳಾ ಕೊಡು’. ಹುಶಂಬೂನತ್ತ ತಿರುಗಿ ‘ಕೊಡತಾಳೆ ಕುತಗೊ, ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆ ಹಾಕತಿ ಏನು?’ ಅಂದ. ‘ಬ್ಯಾಡಪಾ, ಯಾಕೋ ವಾಂತಿ ಬಂದಹಂಗ ಆಗತ್ಯೆತಿ.’ ಅಪ್ಪ ಅವಳ ಮಿರಿಮಿರಿ ಮಿಂಚುವ ಬಾತ ಕಾಲನ್ನೂ ಅವಳ ನಿರ್ವಿಣ್ಣು ಮುಖವನ್ನೂ ನೋಡಿದ. ಪಡಸಾಲೆಯ ಕಂದೀಲಿನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆದರಿಕೆಯೇ ಮುದುರಿಕೊಂಡಂತೆ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ

ಕಂಬಕ್ಕೆ ಆತುಕೊಂಡು ಮುದುಕಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

‘ಕಾಲಿಗೆ ಒಂದು ಮುಲಾಮು ಕೊಡತೇನಿ, ಹಚ್ಚಿಕೊ. ಕೀವು ಆಗೇದೆ ಏನು?’

‘ಆಗಿರಬೇಕು’ ಎಂದು ಹುಶಂಬ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಉಪೇಕ್ಷೆಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಕರಟ್ಟಿಗೆ, ದಿಂಡಿನಂತಹ ಬಾತ ಕಾಲನ್ನು ಚಾಚಿದಳು.

‘ಛೇ, ಬಾಳ ಅಲಕ್ಷ ಮಾಡೀದಿ, ಮನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೀವು ಬಸಿದು ಮುಲಾಮು ಹಚ್ಚಿಕೊ, ಅಲಕ್ಷ ಮಾಡಬಾರದು, ನಿನಗ ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟಿರ ಬ್ಯಾರೆ ಯಾರು ಇದ್ದಾರ? ನಿನ್ನ ಕಾಳಜಿ ನೀ ಮಾಡಿಕೋಬೇಕು. ಗೊತ್ತಾತಿಲ್ಲೋ?’ ಹುಶಂಬಿಯ ಗುಳ್ಳು ಗಣ್ಣುಗಳು ಕಂದೀಲಿನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕನೆ ಮಿಂಚಿದವು.

ಅವ್ವ ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು, ‘ಹುಶಂಬು, ಜ್ವಾಳಾ ಕೊಡತೇನಿ. ಇನ್ನ ಮ್ಯಾಲ ಅದನ್ನ ಬೀಸಿಕೊಂಡು ಬೇಯಿಸಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನತೀಯಾ?’ ಎಂದು, ‘ಭಕ್ಕರಿ ಕೊಡತೇನಿ, ತಿನ್ನು’. ನಾಳೇ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಿಟ್ಟು ಕೊಡತೇನಿ ತೆಗೊಂಡು ಹೋಗು, ಇಲ್ಲದ ದುರಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಬ್ಯಾಡ ಅಂತ ಹಠ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ.

ಹುಶಂಬೂನ ಮೋರೆಯ ಮೇಲೆ-ಬಹುಷಃ ಅವಳ ಜೀವನದಲ್ಲೇ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ದೈನ್ಯದ ಎಳೆಗಳೆರೆಡು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಹುಶಂಬು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಗುಳ್ಳುಗಣ್ಣುಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಮೂಕವಾಗಿ ನೋಡಿದಳು. ನಾವು ಹುಡುಗರು ಒಂದು ಸಲ ಬೀಡಾಡಿ ನಾಯಿಯೊಂದನ್ನು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬೇಲಿಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆದಾಗ ಅದರ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಇದೇ ನೋಟ ಕಂಡಿದ್ದೆ.

ಅವ್ವ ಒಂದು ಹಚ್ಚಿದ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಭಕ್ಕರಿ, ಒಂದಿಷ್ಟು ಪಲ್ಯ, ಚೆಟ್ಟಿ ತಂದಿಟ್ಟಳು. ಹುಶಂಬು ಸುಮ್ಮನೆ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು, ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಮುಸುಗುಡುತ್ತ ಕಣ್ಣು ಒರೆಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದಳು. ನಾನು ಅವಳು ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದೆ. ಅವಳು ತಿಂದು ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ‘ಏ ಸಣ್ಣ ದೇಸಾಯಿ, ಕುಡ್ಯಾಕ ನೀರು ಹಣಸು’ ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಬಾನ್ಯಾಗ ದನಕ್ಕೆ ನೀರು ಅದ, ಕುಡಿ ಹೋಗು’ ಎಂದೆ. ಎಲೆಅಡಿಕೆ ಹಾಕುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅಪ್ಪ ಎದ್ದು ‘ತಡಿ ಹುಶಂಬವ್ವ, ನಾನು ತರತೇನಿ’ ಎಂದು ಎದ್ದ. ಆದರೆ ಅವನಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ತಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತಂದೆ. ಹುಶಂಬಿ ಎಂಜಲೆಯನ್ನು ಒಗೆದು ಒಂದು ಕಟ್ಟಿಯ ಕೆಳಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಬೊಗಸೆಯೊಡ್ಡಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಬೊಗಸೆಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿದೆ. ಮಜಾಕ್ಕೆ ಎಂದು ಅವಳ ಸೀರೆಯ ಮೇಲೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ನೀರು ಸುರುವಿದೆ. ಹುಶಂಬು ನೀರುಕುಡಿದು ಗಡಗಡ ನಡುಗುತ್ತ ‘ಸಾಕಪಾ, ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ತಣ್ಣಗಿರಲಿ, ಕಲ್ಲುಬಾವಿಯ ನೀರನ್ನು ತಂದು ತಾನು

ಊಟ ಮಾಡಿದ ಜಾಗೆಯನ್ನು ಒರೆಸಿದಳು.

‘ತೋಗೋ, ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆ ಹಾಕಿಕೋ.’ ಅಪ್ಪ ಒಂದು ಎಲೆ, ಎರಡು ಚೂರು ಅಡಿಕೆ, ತಂಬಾಕದ ಎಸಳು ಅವಳ ಮುಂದೆ ಸರಿಸಿದ. ಅವ್ವ ಒಳಗಿನಿಂದ ಹಿಟ್ಟು ತಂದು, ‘ತಗೋ, ಹುಶುಂಬು, ಹಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲೆ ಉಡೆದಾಗ ಹಕ್ಕೋತಿ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಹುಶುಂಬೂ ಉಡಿಯನ್ನು ಒಡ್ಡಿದರೆ ಸೀರೆಯಲ್ಲ ಒದ್ದೆಯಾಗಿತ್ತು.

‘ಇದೇನು ಹುಶುಂಬೂ ಸೀರಿ ಒದ್ದಿ ಆಗೇದಲ್ಲಾ (ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ) ಯಾಕೋ, ನೋಡಿ ನೀರು ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ? ನಿನ್ನವೇನು ಕಣ್ಣೋ? ಪಾಪ! ಆ ಮುದುಕಿಗೇನು ಎರಡೆರಡು ಸೀರಿ ಇರತಾವ ಎಂದಳು.

‘ಹಂಗೇನಿಲ್ಲ ಬಿಡು ದೇಸಗತಿ. ಕತ್ತಲದಾಗ, ನಾನು ಚೆಲ್ಲಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು’ ಎಂದು ತನ್ನ ಬಾತ ಕಾಲನ್ನು ಹವುರಗೆ ಎತ್ತುತ್ತ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದಳು. ‘ಬರತೇನಪಾ, ದೇಸಾಯಿ, ನಾಡದ ತ್ವಾಟದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿನ್ನ ಕಡಾ ಮುಟ್ಟಿಸತೇನಿ’ ಎಂದು ಕುಂಟುತ್ತ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾದಳು.

ಆಗ ಸಾಲೆಗೆ ಬೇಸಿಗೆಯ ಸೂಟಿಯಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಹಾವೇರಿಯ ನಮ್ಮ ಅಬಚಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ. ಅಪ್ಪ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದ. ನಮ್ಮ ಕಾಕಾ ಅಂದರೆ ಅಬಚಿಯ ಗಂಡ-ಅಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ, ಶ್ರೀಮಂತ ವಕೀಲ. ಅವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ನನ್ನನ್ನೇ ದತ್ತಕ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿತ್ತು. ಮರು ದಿನ ಅಪ್ಪ ಊರಿಗೆ ಬಂದ. ನಾನು ಮಾತ್ರ ಅಬಚಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ದಿನ ಮಜಾ ಮಾಡಿದೆ. ಅಬಚಿ ಮತ್ತು ಕಾಕಾ ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಬ್ರೆಡ್ಡು ಬಿಸ್ಕೀಟಿನ ರುಚಿ ಹತ್ತಿದ್ದು ಆವಾಗಲೇ. ಅಬಚಿಯ ಜೊತೆಗೆ ನಾಲ್ಕೈದು ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಿದೆ. ಕಾಕಾ ಸೇದುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಗರೇಟನ್ನು ಕದ್ದು ಎರಡು ಮೂರು ಸಲ ಸೇದಿದೆ.

ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಮತ್ತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡೆ. ನಾನು ಇಲ್ಲದ ವೇಳೆ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸಾಹಸಗಳ ವಿವರ ಪಡೆದೆ. ದಡ್ಡ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು! ಯಾರೂ ಅಂಥ ಧಾಡಸೀ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಗುಂಪಿನಲ ಸಣ್ಣವನಾದ ಸುಮಾರು ಎಂಟು ವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳು ಹುಡುಗ ಹಲಗೇರಿ ಬಸ್ರಾ ಮಾತ್ರ ಗೌಡರ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲದಲ್ಲಿಯ ಹುಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಗೆ ಹಚ್ಚಲು ಹೋಗಿ ಗೌಡರ ಭತ್ತದ ಹುಲ್ಲಿನ ಬಣಿವೆ, ಜೋಳದ ಸೊಪ್ಪಿನ ಬಣವೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟಿದ್ದ. ನಾಲ್ಕಾರು ಏಟು ಹೊಡೆದು ಮಳ್ಳ ಹುಡುಗನೆಂದು ಸುಮ್ಮನೇ ಬಿಟ್ಟಿರಂತೆ.

‘ಹಂಗಾದ್ರೆ ಹೋಗೋಣ ನಡೇರಲೇ, ಹುಶುಂಬೀ ಗುಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ. ಆಕಿನ್ನ ಮಾತನಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೋಣ. ಆಕೀ ಕಾಲು ಹೆಂಗ ಅದ ಈಗ?’

‘ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೇನು? ಹುಶಂಬಿ ಸತ್ತಳು. ನೀನು ಹಾವೇರಿಗೆ ಹೋದ ನಾಲ್ಕು ದಿನಕ್ಕೆ..’

ಅವತ್ತು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರೊಟ್ಟಿ ತಿಂದು ಹೋದ ಹುಶಂಬಿ ಮತ್ತೆ ಏಳಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಯಾವಾಗ ಸತ್ತಳೋ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಗುಡಿಸಲಿನಿಂದ ಕೊಳೆತ ನಾತ ಬರುತ್ತಿತ್ತಂತೆ. ಊರಿನ ಗರಡೀ ಮನೆಯ ನಾಲ್ಕಾರು ಹುಡುಗರು ಕೂಡಿ ಗುಡಿಸಲು ಮುರಿದು ನೋಡಿದರೆ ಹುಶಂಬಿ ಕೊಳೆಯುತ್ತ ಬಿದ್ದಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲರೂ ಮೋರೆಗೆ ತುವಾಲು ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು ಅವಳು ಮಲಗಿದ್ದ ಚಾಪೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಣವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಒಯ್ದು ಗೋರಿ ಮಾಡಿದರಂತೆ.

‘ಮತ್ತೆ ಆಕೀ ಬಡೇಸಾಬ ಕೋಳಿ ಎಲ್ಲೆ ಆದ?’

‘ಅದನ್ನು ಹುಶಂಬಿ ದೊಡ್ಡ ಬಟ್ಟಾಗ ಮುಚ್ಚಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಳಂತೆ. ಅದು ಕೊಳಿಲ್ಲದೆ ಅರೆ ಜೀವ ಕೊರೆಜೀವ ಆಗಿತ್ತಂತೆ. ಹುಶಂಬೀನ ಹುಗಿದುಬಂದ ಮ್ಯಾಲ ಅವರು ಅದನ್ನ ಹಿಡದು ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಿಂದರಂತೆ.

‘ಹಂಗಾದ್ರೆ ಆಕೀ ಗುಡಸಲಾ ನೋಡೋಣ ನಡೀರಿ’.

‘ಗುಡಿಸಲ ಎಲ್ಲೈತಿ? ನಾತ ಇನ್ನೂ ಭಾಳ ಇತ್ತಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಗುಡಿಸಲಿಗೂ ಬೆಂಕೀ ಹಚ್ಚಿದರಂತೆ.

ಥತ್ ಸೂಳೇಮಕ್ಕಳು! ನಾನು ಬರೋತನಕಾ ಜೀವಂತ ಇದ್ದು ಅಮ್ಮಾಲ ಸತ್ತಿದ್ದರೆ ಏನು ಧಾಡಿ ಆಗತ್ತಿತ್ತು ಆಕಿಗೆ? ಸಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಯಾಕ ಇಷ್ಟ ಅವಸರ ಆ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಜೀವಕ್ಕೆ?’ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಯತ್ನಕ ಏಳುತ್ತಿದ್ದ ನಿರಾಸೆ, ಅಸಹ್ಯ, ಜುಗುಪ್ಸೆಗಳ, ವಾಂತಿಯನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಉಗುಳಿದೆ.

2.2 ಗಿಳಿಯು ಪಂಜರದೊಳಿಲ್ಲ

—ಪಿ. ಲಂಕೇಶ್

ಟಿಪ್ಪಣಿ

ನನ್ನ ಮೊದಲನೆ ಕಥಾ ಸಂಕಲನ 'ಕೆರೆಯ ನೀರನು ಕೆರೆಗೆ ಚೆಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದ ಮೊದಲ ಕಥೆಯ ನಾಟಕೀಕರಣ ಈ ಕಥೆ. ಸುಮಾರು ಎರಡು ವರ್ಷ ನಾಟಕ ಬರೆಯಲಾಗದೆ ಇದ್ದಾಗ ನಮ್ಮ 'ಪ್ರತಿಮಾ ನಾಟಕ ರಂಗ'ದ ಒಂದು ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ ಭರ್ತಿಮಾಡಲು ಬರೆದದ್ದು, ನನ್ನ ಬೇಸರ ಕಳೆಯಲು ಕೊಂಚ ನೆರವಾದದ್ದು, 1969ರಲ್ಲಿ.

ಇದನ್ನು 'ಪ್ರತಿಮಾ ನಾಟಕ ರಂಗ'ಕ್ಕೆ ನಾನೇ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲವಾದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದವರು ಮೈಸೂರಿನ ನರಸಿಂಹನ್ ಅವರು. ಇದು ಕೂಡ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಗೋಳನ್ನು ಕುರಿತ ನಾಟಕವೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಿಲ್ಲ; ಇಂಥ ವಸ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಂತ್ರಚಳಕಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ-ತೀವ್ರತೆಗಾಗಿ. ಇದನ್ನು ನಾಟಕಕಾರರಂತೆಯೇ ಪ್ರದರ್ಶಕರೂ ನೆನಪಿಡಬೇಕು. ಸರಳವಾಗಿ, ವೇಗವಾಗಿ, ಮೌನಗಳ ಪೂರ್ಣ ಉಪಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ನಾಟಕ ನಡೆದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು.

ಪಾತ್ರಗಳು : ಗಂಡ, ಹೆಂಡತಿ, ಗಾಯತ್ರಿ-ಅವರ ಮಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿ-ಮುನಿಸ್ವಾಮಿ.

ದೃಶ್ಯ-1

[ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಮನೆ. ತೆರೆ ಏಳುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ಅಳು. ತಾಯಿ ಸುಮ್ಮನಿರಿಸಲು ಹಾಡುವ ಹಾಡು, ಚೀರಾಟ, ಗಂಟೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಪ್ಪಳ, ತೆರೆ ಎದ್ದಾಗ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗಿ ಗಿಲಕಿಗಾಗಿ ಕುರ್ಚಿ, ಟೇಬಲ್ ಕೆಳಗೆ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವಳು. "ಸಿಗ್ನಾ ಇಲ್ಲ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು. ಮನೆಯ ಯಜಮಾನರ ಪ್ರವೇಶ.]

ಗಂಡ: ಶಭಾಸ್, ಹ್ಯಾಗೆ ಅತ್ತಿದಾನೆ ನನ್ನ ಮಗ! ಗಂಗೂ, ಪಾಪ ಯಾಕೆ ಅತ್ತಿದೆ
ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇನೇ?

ಹೆಂಡತಿ: ಹೇಳಿ.

ಗಂಡ: ಬಾ ಇತ್ತ. ನಿನ್ನ ಕುಮಾರನ ದರ್ಶನ ಆಗಲಿ.

ಹೆಂಡತಿ: ಮಲಗುತ್ತೆ, ಸುಮ್ಮನಿರಿ.

ಗಂಡ : ಏನಂದೆ?

ಹೆಂಡತಿ: (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ) ಮಲಗುತ್ತೆ! ಸುಮ್ಮನಿರಿ!

ಗಂಡ: ಭಪ್ಪರೆ, ನನ್ನ ಮಗ ಮಲಗ್ತಾನೆ! ಕಪ್ಪೆ ಥರ ಒಟಗುಟ್ಟೋದೇ ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸ.

ಹೆಂಡತಿ: ಕಪ್ಪೆ ಥರ ಒಟಗುಟ್ಟೋದೇ ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸ.

ಗಂಡ: ಬಾರೆ ಮತ್ತೆ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಗಾಯತ್ರಿ ಮಲಗಿಸ್ತಾಳೆ.

ಹೆಂಡತಿ: ಸರಿ, ಬಂದೆ, ಅದೇನು ಹೇಳಿ.

ಗಂಡ: ನನಗೆ ಅದೇ ಪ್ರಾಬ್ಲಮ್ ಚಿನ್ನ, ಬೀಜದಿಂದ ಮರವೋ ಮರದಿಂದ ಬೀಜಾನೋ - ಇದ್ದಹಾಗೆ, ನಿನ್ನ ಹಾಡಿನಿಂದ ಅತ್ತನೋ ಅವನು ಅತ್ತಿದಿಂದ ಹಾಡಿದೆಯೋ?

ಹೆಂಡತಿ: ಮಹಾ! ನಂಗೂ ಅದೇ ಕಣ್ಣೀ ಪ್ರಾಬ್ಲೆಮ್. ಹುಡುಗ್ರು ದಡ್ಡು ಅಂತ ಪಾಠ ಹೇಳ್ತೀರೋ? ನೀವು ಪಾಠ ಹೇಳಿದಿಂದ ದಡ್ಡರಾದ್ರೋ?

ಗಂಡ: (ಮಗು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಳು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದು ಕೇಳಿ) ಹ್ಲಾ! ನೋಡು ಯಾರು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜ

ಹೆಂಡತಿ: ನಿಮ್ಮ ಗದ್ದಲಕ್ಕೆ ಹೆದಕೊಂಡಿರಬೇಕು, ಅಷ್ಟೆ.

ಗಂಡ: ಅಲ್ಲ!

ಹೆಂಡತಿ: ಗಂಟೆ ಸದ್ದಿಗೆ ಸುಮ್ಮನಾಗಿರಬೇಕು.

ಗಂಡ: ಅಲ್ಲ!

ಹೆಂಡತಿ: ರಿಪಿ ರಿಪಿ ಮಾಡೋದೇ ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸ.

ಗಂಡ: ಕೂತ್ಕೋ, ಮಾತಾಡೋಣ.

ಹೆಂಡತಿ: ಕೈಬಿಡಿ, ಗಾಯತ್ರಿ ಬರ್ತಾಳೆ.

ಗಂಡ: ಕೂತ್ಕ ಅಂದ್ರೆ ಕೂತ್ಕಬೇಕು. ಗಾಯತ್ರಿ, ನಾಳೆ ನಿಂಗೆ ಟೆಸ್ಟ್ ಅಲ್ಲಾ?

ಗಾಯತ್ರಿ: ಹೌದಪ್ಪ.

ಗಂಡ: ಅಲ್ಲೇ ಕೂತ್ಕಂಡು ಓದೋ ಮರಿ. ಈ ಸಲ ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸ್ ಬರಬೇಕು.

ಹೆಂಡತಿ: ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ ಮಗಳ ಮೇಲೆ, ಅವಳ ಕ್ಲಾಸ್ ಯಾವುದು ಹೇಳಿ? :

ಗಂಡ: (ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ) ಗೊತ್ತು ಬಿಡೆ. (ಈ ಮಧ್ಯೆ ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ತೋರುವನು.)

ಹೆಂಡತಿ: ಏನು ಗೊತ್ತು, ಹೇಳಿ.

ಗಂಡ: ನಾವು ನಂದಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಏಳು ವರ್ಷ.

ಹೆಂಡತಿ: ಸರಿ, ಏಳರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹೋದ್ರೆ ಐದು.

ಗಂಡ: ಊಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಾನೇ ಹದಿನಾಲ್ಕರ ಮಗ್ಗಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ.
ಹೆಂಡತಿ: (ಅವನು ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ನಕ್ಕು) ಅದ್ದಾಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿಕೊಡ್ಡೀರೀ ನೀವು? (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗುವಳು)

ಗಂಡ: (ತಾನೂ ನಗಲು ಯತ್ನಿಸಿ, ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮುನಿಸಿನಿಂದ) ನಿನಗೇನು ಹುಚ್ಚೇನೇ?

ಹೆಂಡತಿ: ಹುಚ್ಚಲ್ಲ, ತಮಾಷೆ! ನಿಮ್ಮ ವಯಸ್ಸು ಹ್ಯಾಗೆ ಹೇಳ್ತೀರಿ, ಹೇಳಿ,

ಗಂಡ: ನನ್ನ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ಹೆಂಡತಿ: ಅಲ್ಲ. (ಮತ್ತೆ ನಕ್ಕು) ಹಾಗಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಕೆಂಪು ಶರ್ಟುಹಾಕೊಂಡು ಬೀದೀಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಿ. ಸಾವ್ಕಾರ್ ಮುನಿಯಪ್ಪನ ನಾಯಿ ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂತು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲು ಕಿತ್ತಿ, ಒಂದು ರಿಕ್ಷಾಕ್ಕೆ ಢಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆದಿ. ಪೊಲೀಸ್‌ನೋನು ಬಂದು.....

ಗಂಡ: ಹಳೇ ಕತೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಬೇಡವೇ (ಎಂದು ಅವಳು ನಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು.)

ಗಾಯತ್ರಿ: (ಕೆಮ್ಮಿ) ಇಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಕತ್ತಲೆ ಕಣಪ್ಪ.

ಹೆಂಡತಿ: (ನಕ್ಕು ಸುಸ್ತಾಗಿ ಸಿಕ್ಕು)

ಗಂಡ: ನನ್ನ ಮುಟ್ಟಬೇಡಿ, ನಿಮ್ಮ ತಲೆ ನೋಡ್ಕೊಳ್ಳಿ

ಗಂಡ: (ಅವಳು ಸಿಕ್ಕಿದಳೆಂಬಂತೆ) ಹೆಂಗಸರು ಮಾತ್ರ ಕನ್ನಡಿಯಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ತಲೆ ತಾವೇ ನೋಡ್ಕೊತಾರೆ.

ಹೆಂಡತಿ: ತಲೆಹರಟೆ! ಕ್ಷೌರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಮೈಲಿಗೇಲಿ-

ಗಂಡ: ಹೌದಲ್ಲ! ಮರತೇಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಕರೆದದ್ದು.

ಹೆಂಡತಿ: ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡದಿದ್ದೆ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡರ್ಥ ಆಗುತ್ತೆ. ಅದೇನು ಹೇಳಿ.

ಗಂಡ: ಹೇಳ್ತೇನೆ, ಇರು. (ಎಂದು ಸಿಗರೇಟನ್ನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಈ ಕೆಲಸ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮಾತಾಡುವಳು.)

ಹೆಂಡತಿ: ಇವತ್ತು ಒಂದನೇ ತಾರೀಖು, (ಮೌನ) ಪಾಪು ಹುಟ್ಟಿದ ಹಬ್ಬ. (ಮೌನ) ನೆನಪಿರಲಿ, ಜಯಾ ಸೀರೇಗೆ ಅಂತ ಕಳಿಸಿದ ದುಡ್ಡನ್ನೆಲ್ಲ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೂತಿದ್ದೀರಿ.

ಗಂಡ: ಮುಗೀತಾ ನಿನ್ನ ಒಂದನೇ ತಾರೀಖಿನ ಪುರಾಣ?

ಹೆಂಡತಿ: ನಿಮ್ಮ ಪುರಾಣ ಹೇಳಿ,

ಗಂಡ: ಇದು ನನ್ನ ಕತೆ. (ತಲೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾ) ನನ್ನ ಕತೆ, ಅಂದೆ. (ನಗುವಳು) ನಗಬೇಡ, ಕೇಳು, ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಕ್ಷೌರದ ಕತೆ ಕೊಂಚ ಕಷ್ಟ (ನಗುವಳು)

ನಗು, ನಗು, ಹೆಂಗಸರಿಗೇನು, ತಲೆ ಮೇಲೆ ಕೂದಲು ಬೆಳೀತಿದೆ.
ಆರಾಮಾಗಿ ಹಾಡು ಹೇಳ್ತಾ ಇರ್ತೀರಿ; ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಹೂವಿನ ಘ್ರಮ ಘ್ರಮ
ಕೊಟ್ಟು ಬೆಳೀ ಬೆಳೀ ಅಂತೀರಿ; ಮೋಟು ಜಡೆ ಆದ್ರೆ ಕೆದರಿಕೊಂಡು
ಬಾಬ್ ಅಂತೀರಿ. ಉದ್ದ ಜಡೆ ಆದ್ರೆ ಅದನ್ನ ಗಂಡಸರ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಸುತ್ತಿ...

ಹೆಂಡತಿ: ಹುಂ ಸುತ್ತಿ?

ಗಂಡ: ಹೋಗ್ಲಿ ಬಿಡು, ಗಂಡಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಚೋಟುದ್ದ ಕೂದಲು
ಸಾಕು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನೀಟಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿರಬೇಕು; ಕತ್ತಿ ತಗೊಂಡು ಹೆರೆದು
ಗಾರ್ಡ್‌ನಿಂಗ್ ಮಾಡಿರಬೇಕು.

ಹೆಂಡತಿ: (ಶುಂಟತನದಿಂದ) ಕೂದಲೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದೆ?

ಗಂಡ: ಕೂದಲೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದೆ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಗಾಂಧಿ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ, ರಟ್ಟಿನ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ,
ಗುಡಾಣದಂಥ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ, ತಲೆಮೇಲೆ ಕೂದಲು (ಅವಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ-
ನಕ್ಕು) ನೀನು ಬೋಳಾಗಿದ್ದೆ ಹೇಗಿದ್ದೆ ಅಂತ ನೆನೆದ್ರೆ ನಗು ಬರುತ್ತೆ.

ಹೆಂಡತಿ: ಹೋಗ್ಲಿ - ಕೆಟ್ಟನಾಲಗೆ,

ಗಂಡ: ನಾನೆಷ್ಟೋ ನೋಡಿದೀನಿ, ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಬಕ್ಕತಲೆ ಆದದ್ದು ಕಮ್ಮಿ.

ಹೆಂಡತಿ: ಅದೇನೋ ಕತೆ ಹೇಳ್ತೀನಿ ಅಂದಿದ್ರಲೀ, ಒಳ್ಳೆ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ನೀವು.

ಗಂಡ: ಕತೆ ಅಲ್ಲೆ, ನಡೆದದ್ದು.

ಹೆಂಡತಿ: ನಡೆದದ್ದು, ಕೂತದ್ದು ಎರಡನ್ನೂ ಹೇಳಿ

ಗಂಡ: ಸರಿ ಕೇಳು, ಪ್ರತೀ ತಿಂಗಳು ಒಂದನೇ ತಾರೀಖು ಹೋಗ್ತೇನಲ್ಲ,
ಆ ಸೆಲೂನ್‌ಗೆ ಹೋದೆ. ಅಂದ್ರೆ ಇವತ್ತು ಹೋದೆ. ಕ್ಲೌರಿಕ ಸುಮ್ಮನೆ
ನಿಂತಿದ್ದ, ಗಿರಾಕಿಗಳೇ ಕಮ್ಮಿ. ಅವನಿಗೆ ಇಡೀ ತಿಂಗಳು ನನಗಾಗಿ
ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನೇನೋ ಅನ್ನೋ ಹಾಗೆ ನಿಂತಿದ್ದ. ಹೋದಕೂಡಲೇ
ಕುರ್ಚಿಯ ಧೂಳು ಹೊಡೆದು ಸಜ್ಜಾದ. ಕನ್ನಡೀನ ನನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೆ
ಸರಿಯಾಗಿ ಇಟ್ಟ, ನಿತ್ಯದ ಹಾಗೇ ಇದ್ದ-ತುಟಿ ಪಿಟಕ್ಕೆನ್ನದೆ. ನನ್ನ ತಲೆ
ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ, ಮಿಷನ್ ತಗೊಂಡು ಚಕ್ ಚಕಾ ಚಕ್ ಚಕಾ ಅಂತ
ಶುರು ಮಾಡಿದ.

ಹೆಂಡತಿ: ಅಲ್ಲೀ ಅವನು ಒಂದು ಮಾತೂ ಆಡೋಲ್ವಾ?

ಗಂಡ: ಅವನು ಬೇರೆ ಥರಾ ಕಣೇ. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮಾತು
ಆಡಿರಬಹುದು ಅಷ್ಟೇ.

ಹೆಂಡತಿ: ನಾಲ್ಕು ಮಾತೇ? ಎಂಥಾ ನಾಲ್ಕು ಮಾತು?

ಗಂಡ: ಸಿಸರ್ ಕಟ್ ಬೇಕೇ ಸಾರ್ ಅಂದ, ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಕೆಳಗೇ, ನಾನು
'ಹೂಂ' ಅಂದೆ.

ಹೆಂಡತಿ: ಆಮೇಲೆ?

ಗಂಡ: ಮೀಸೆ ಕತ್ತರಿಸಬೇಕೇ ಸಾರ್ ಅಂದ, ಒಂದು ಸಲ; ಪೂರ್ತಿ ಹೆರೆದು ಬಿಡು ಅಂದೆ, ನುಣ್ಣಿಗೆ ಹೆರೆದುಬಿಟ್ಟೆ.

ಹೆಂಡತಿ: ಆಮೇಲೆ?

ಗಂಡ: ಕೂದಲು ಕೊಂಚ ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿದೆ ಸಾರ್, ಅಂದ. ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚೊಳ್ಳೇನೆ ಅಂದೆ.

ಹೆಂಡತಿ: ನೀವು ಯಾರು ಅಂತ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ?

ಗಂಡ: ಇಲ್ಲ, ಅವನು ಯಾರು ಅಂತ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಹೆಂಡತಿ: ಸುಳ್ಳು, ಅವನು ಕ್ಷೌರಿಕ ಅಂತ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತು.

ಗಂಡ: ಕ್ಷೌರಿಕರ ವಿಷಯ ಹೆಂಗಸರಿಗೇನು ಗೊತ್ತು, ಹೇಳ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ನೀನು ಷಾಪಿಗೆ ಹೋದೆ ಅಂತ ಇಚ್ಛೋ.

ಹೆಂಡತಿ: ಧೂ!

ಗಂಡ: ನಾನೇ ಹೋದೆ ಅಂತಿಚ್ಛೋ. ಮುಕ್ಕಾಲು ಮೂರು ಪಾಲು ಕ್ಷೌರಿಕರು ಒಳ್ಳೇ ಡಿಪ್ಲೊಮ್ಯಾಟ್ಸ್ ಧರ ಮುಗುಳಕ್ಕು ಬನ್ನಿ ಸಾರ್ ಅಂತಾರೆ. ನೀನು ರಾಜ ಆಗಿರು, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಬೀಜ ಆಗಿರು, ಬನ್ನಿ ಸಾರ್, ಕೂತ್ಕಳ್ಳಿ ಸಾರ್, ಅಂತಾರೆ. ನಾನು ಕೂತ್ಕೊಂಡೆ ಅನ್ನು - ಏನು ಸಾರ್, ಈಚೆಗೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ, ಅಂತಾರೆ. ನಾನು ಈಚೆಗೆ ವ್ಯಾನಿಷಿಂಗ್ ಕ್ರೀಮ್ ಹಚ್ಚೇನೆ ಅಂದ್ರೆ ಪೆದ್ದುಪೆದ್ದಾಗಿ ನಗ್ತಾರೆ. ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ಒಳ್ಳೇ ಮಜಾ ಸಾರ್. ಏನು ಸಮಾಚಾರ ಅಂತಾರೆ. 'ನಂಗೆ ಸಮಾಚಾರ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ' - ಸುಮ್ಮೆ ನಕ್ಕರೆ ಇವತ್ತು ಯಾವ ಕುದುರೆ ಗೆಲ್ಲುತ್ತೆ ಸಾರ್, ಟ್ಯೂಡರ್ ಜೆಟ್ಬೋ, ಗೋಲ್ಡ್ ಬಾಂಡೋ ಅಂತಾರೆ. ಕುದುರೆ ಯಾಕಪ್ಪ ಗೆಲ್ಲುತ್ತೆ ಅಂದ್ರೆ, ರೇಸಿನ ಮೇಲೆ ಭಾಷಣ ಕೊಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಹೆಣ ಹಾಕ್ತಾರೆ.

ಹೆಂಡತಿ: ಅವರು ಕ್ಷೌರಿಕರು ಯಾಕಾದದ್ದು ಅಂತ ಹೇಳಬೇಕು ನೀವು.

ಗಂಡ: ರೇಸಿನಿಂದ ಕ್ಷೌರಿಕರಾದರೋ, ಕ್ಷೌರಿಕರಿಂದ ರೇಸಾಯಿತೋ

ಹೆಂಡತಿ: ಸಾಕಪ್ಪಾ ಸಾಕು

ಗಂಡ: ಆದರೆ ನನ್ನ ಕ್ಷೌರಿಕ ಸೈಲೆಂಟ್ - ಅದಕ್ಕೇ ಅವನು ನನಗೆ ಇಷ್ಟ. ಕಪ್ಪನೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಅವನ ಕೆಲಸ ಆಯ್ತು, ಅವನಾಯ್ತು.

ಹೆಂಡತಿ: ಇಷ್ಟೇನಾ ಕತೆ?

ಗಂಡ: ಇಷ್ಟೇ ಆಗಿದೆ ನಾನ್ಯಾತಕ್ಕೆ ಹೇಳ್ತಿದ್ದೇ? ಇವತ್ತು ಸುಮ್ಮೆ ಕ್ಷೌರ ಮಾಡ್ತಿದ್ದೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡಿದ.

ಹೆಂಡತಿ: ಹೌದಾ? ಏನಂದ?

ಗಂಡ: ತಮಗೆ ತಂದೆ ಇದಾರಾ ಸಾರ್ ಅಂದ (ಮೌನ) ಹೌದು ಅಂದೆ.
ಇದ್ದಾರೆ- ಊರಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಅಂದೆ. (ಮೌನ) ನೀವೊಬ್ಬರೇ ಮಕ್ಕಳಾ
ಸಾರ್ ಅಂದ. ಹೌದು ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಅಂದೆ, (ಮೌನ) ತಮಗೆ ಮಕ್ಕಳು
ಇದ್ದಾರಾ ಅಂದ. ಇಬ್ಬರು ಇದಾರೆ ಅಂದೆ.

ಹೆಂಡತಿ: ಆಮೇಲೆ.

ಗಂಡ: ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸುಮ್ಮನಾದ - ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಕೇಳಬಹುದು. ಅಂತ ನೋಡಿದೆ.
ಆದರೆ, ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. (ಮೌನ ನಕ್ಕು) ವಿಚಿತ್ರ ಅಲ್ಲವಾ, ಮೈಲಿ
ಮುಖದ ಆ ಮನುಷ್ಯ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಾನೆ.
ಮಾತೇ ಆಡ್ತೀರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡಿದ-ಅವನ ಮಾತಿಗೆ
ವಿಚಿತ್ರ ಶಕ್ತಿ ಇತ್ತು. (ಮೌನ ನಕ್ಕು) ನಾನೂ ಅವನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬೇಕು
ಅಂದುಕೊಂಡೆ. ಆದರೆ, ಅವನ ಮೌನ ನೋಡಿ ಸುಮ್ಮನಾದೆ. ಮಾತಿಲ್ಲದೆ
ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆದಹಾಗಿತ್ತು.

ಹೆಂಡತಿ: ಅವನು ನೋಡೋಕೆ ಹೇಗಿದ್ದಾನೆ?

ಗಂಡ: ಕಪ್ಪಗಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿರಾನೆ.

ಹೆಂಡತಿ: ಋಷಿ ಋಷಿಯಾಗಿರಾನಾ?

ಗಂಡ: ಇಲ್ಲ, ಋಷಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ದುಃಖವೂ ಇಲ್ಲ. (ಹೊರಗಡೆ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದ
ಶಬ್ದ. 'ಯಾರು ನೋಡು' ಅನ್ನುವನು. ಅವಳು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವ
ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದು ಹೊರಗೆ ನೋಡುತ್ತ 'ಯಾರು ಬೇಕಿತ್ತು' ಎನ್ನುವಳು.
ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ 'ಯಾರು ಬೇಕಿತ್ತು' ಅನ್ನುವಳು. ಈ
ವಿಚಿತ್ರ ರೀತಿಗೆ ಗಂಡ ಎದ್ದು ಬಂದು ತಾನೂ ನೋಡುವನು. ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು
ಗುರುತಿಸಿ...)

ಗಂಡ: ಓ! ನೀನಾ? (ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಅರೆ, ಅವನೇ ಕಣೆ, ನಾನು ಈಗ
ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಾ, ಅವನೆ! ನೀನು ಒಳಗೆ ಹೋಗು. (ಅವಳು ಒಳಗೆ
ಹೋಗುವಳು) ಬಾರಯ್ಯಾ, ಯಾಕೆ ಗೇಟ್ ಹತ್ತಿರಾನೇ ನಿಂತಿದ್ದೀ,
ಮಾತಾಡಿಸಿದೆ. ಯಾರು ಅಂತ ಹೇಳಬಾರದಾ? ಒಳಗೆ ಬಾ. (ಎಂದು
ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವ ಬಾಗಿಲು ದಾಟಿ ಒಳಗೆ ಬರುವನು ವ್ಯಕ್ತಿಯ
ಪ್ರವೇಶ-ಅವನು ಬಾಗಿಲ ಹೊರಗೇ ನಿಂತಿರುವನು. ಏನು ಬಂದೆ, ಯಾಕೆ
ಸಪ್ಪಗಿದ್ದೀ, ಏನಾಯ್ತು? (ಮೌನ) ನಿನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಷಾಪಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ
ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿರುವುದು ಇದೇ ಮೊದಲು! ಏನು ವಿಶೇಷ?

ವ್ಯಕ್ತಿ: ನನ್ನ ತಂದೆ ತೀರ್ಮಾಂಡ್ರೆ ಸಾರ್

ಗಂಡ: ಹೌದೆ? ನಿನ್ನ ತಂದೆ ತೀರ್ಮಾಂಡ್ರೆ? ಏನಾಗಿತ್ತು? ಯಾವಾಗ ತೀರ್ಮಾಂಡ್ರೆ?

ಬೆಳಗ್ಗೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಪ್ಪಗಿದ್ದೆ ಅಲ್ಲವು?

ವ್ಯಕ್ತಿ : ಎರಡು ದಿನ ಜ್ವರ ಬಂದಿತ್ತು ಸಾರ್, ನೆನ್ನೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ತೀರಿಕೊಂಡು.
ಗಂಡ: ಬೆಳಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಯಾಕೆ ಹೇಳ್ತೀಲ್ಲ? ಅಯ್ಯೋ ಹಾಳಾದವನೇ. ಆಸ್ವತ್ತೆಗಾದ್ರೂ ಸೇರಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. (ಮೌನ)

ವ್ಯಕ್ತಿ : ಹೆಣ ಹಾಗೇ ಬಿದ್ದಿದೆ ಸಾರ್, ಮೂವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು.
ಗಂಡ: ಮೂವತ್ತೆ? ಎರಡು ಗಂಟೆ ಬಿಟ್ಟೊಂಡು ಬಾ, ಇವತ್ತು ಮೊದಲನೇ ತಾರೀಖು, ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಿಬರ್ತೇನೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿ : ಆಗಲಿ ಸಾರ್ (ಮೌನ-ಹೋಗುವನು.)
ಗಂಡ: ಲೇ ಗಂಗೂ, ಬಾ ಇಲ್ಲಿ. (ಬರುವಳು, ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಹಿಂಡಿದ ಬಟ್ಟೆ) ಅವನು ಯಾರು ಗೊತ್ತಾ, ನನ್ನ ಮಾಮೂಲು ಕ್ಲೌರಿಕ!

ಹೆಂಡತಿ: ಹೌದಾ, ಹ್ಯಾಗೆ ನಿಂತಿದ್ದೆ! ಕಳ್ಳನ ಥರ!
ಗಂಡ: ಸಂಕೋಚ ಕಣೇ, ತುಂಬ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನುಷ್ಯ-ಅವನ ತಂದೆ ಇವತ್ತು ತೀರ್ಕೊಂಡಂತೆ (ಹೋಗಲಿರುವಳು) ನಿಲ್ಲು-ನೋಡು, ಅವನಿಗೆ ಇವತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕಂತೆ, ತಂದೆಯ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ.

ಗಾಯತ್ರಿ: (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಇಪ್ಪತ್ತಲ್ಲಮ್ಮ, ಅವನು ಕೇಳಿದ್ದು ಮೂವತ್ತು ಅಲ್ಲವೇನಪ್ಪಾ?
ಗಂಡ: (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಹೌದು ಮೂವತ್ತು - ನೀನು ಯಾಕೆ ಕದ್ದು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡೆ?

ಗಾಯತ್ರಿ: ನಾನು ಸುಮ್ಮನೇ ನಿಂತಿದ್ದೆ ಕಣಪ್ಪಾ, ಕೇಳಿಸ್ತು.
ಗಂಡ: ಒಳಗೆ ಓದೋ ಅಂದ್ರೆ ಯಾಕೆ ಕೇಳಿಸ್ಕೊಂಡೆ?
ಗಾಯತ್ರಿ: ಓದುವಾಗಲೆಲ್ಲ ಕಿವಿಗೆ ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಹಾಕೊಳ್ಳೇಕೇನೋ?

ಹೆಂಡತಿ: ಹೋಗಿ ಬಿಡಿ, ನೀವು ಯಾಕೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳ್ತೀಕು?
ಗಂಡ: ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗೆ ನಾನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕೇಳಿದ್ದು ಮೂವತ್ತು - ನಾನು ಕೊಡಲೇಬೇಕು.

ಹೆಂಡತಿ: ಮೂವತ್ತೇಕೆ, ಐವತ್ತು ಕೊಡಿ.
ಗಂಡ: ಕೊಡ್ತೀನೆ.
ಹೆಂಡತಿ: ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬೇಕಿಲ್ಲ.

ಗಂಡ: ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಅಂತ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು - ನೀನು 'ಕೊಡಿ' ಅಂತ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು.
ಹೆಂಡತಿ: (ಕೃತಕವಾಗಿ ನಕ್ಕು) ಸರಿಯಾಗೇ ಹೇಳಿದೇನೆ, ಕೊಡಿ-

ಗಂಡ: ನೋಡು, ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದಾರೆ - ಲಕ್ಷ ಲಕ್ಷ ಜನ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರೋರು ಇಪ್ಪತ್ತೋ, ಮೂವತ್ತೋ ಜನ. ಮಾತಾಡಿ, ಬರೆದು, ಗಿಲೀಟು ಮಾಡಿ, ಜೂಜಾಡಿ, ದುಡಿದು ತಿನ್ನೋ

ಜನ- ಪೂಜೆಯ ಮಂದಿ, ಮಂತ್ರದ ಮಂದಿ, ಮಾತಿನ ಮಂದಿ, ಮೋಸದ ಮಂದಿ- ಬೀದೀಲಿ ಹೋಗ್ತಾ ಇದ್ದಾಗ, ಇರುವೆಯ ಗುಂಪಿನಂತಹ ಜನ. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಹುಷಾರಾಗಿ ಬದುಕೋ ಜನ. ತಮ್ಮ ನೋವನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳದ ಜನ, ತಮ್ಮ ನಿರಾಶೆಯನ್ನು, ಸೋಲನ್ನು, ಕಣ್ಣೀರನ್ನು- ಬಚ್ಚಿಟ್ಟ ಜನ; ಇದ್ದ ಒಂದೇ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಒಗೆದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹಾಕೊಳ್ಳೋ ಜನ. ಇದ್ದ ಒಂದೇ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾದ ಜನ ನೋಡು ಗಂಗು, ನಾವು ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ದಾನ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ನಾವು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು.

ಹೆಂಡತಿ: ಅವನ ಹೆಸರೇನು?

ಗಂಡ: ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಹೆಂಡತಿ: ಅವನು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ?

ಗಂಡ: ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಹೆಂಡತಿ: ಅವನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಯ್ತು?

ಗಂಡ: ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

ಹೆಂಡತಿ: ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಸರಿ, ಕೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ, ನನಗೂ ಅದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ - ನೀವು ದುಡಿಯೋರು, ನೀವು ಕೊಡೋರು, ನನಗ್ಯಾಕೆ? (ಹೋಗುವಳು- ಗಾಯತ್ರಿ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರುವಳು ಅಪ್ಪ ಕೂತಿರುವನು, ಕೊಂಚ ಮೌನ)

ಗಾಯತ್ರಿ: ಅವನು ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯವನ ಹಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಅಲ್ಲೇನಪ್ಪ? (ಅವಳನ್ನೇ ನೋಡುವನು)

ಅಪ್ಪ: (ಕುತೂಹಲದಿಂದ) ಪೌದಾ? ಹ್ಯಾಗೆ ಒಳ್ಳೆಯವನು ಅಂತಿ?

ಗಾಯತ್ರಿ: ಕೆಲವರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆ ಒಳ್ಳೆಯವರು ಅನ್ನುತ್ತೆ.

ಗಾಯತ್ರಿ: ಸುಳ್ಳು ಯಾಕಪ್ಪ ಹೇಳ್ತಾನೆ?

ಅಪ್ಪ: ಯಾಕೆ ಹೇಳಬಾರದು?

ಗಾಯತ್ರಿ: ಎಲ್ಲಾ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಲ್ಲ.

ಅಪ್ಪ: ಇಂಥವರೇ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳ್ತಾರೆ. ಇಂತಹವರು ಹೇಳಲ್ಲ ಅಂತ ಹಾಗೆ ಹೇಳೋದು? ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನ ಇರೋ ಊರು ಇದು. ಏನನ್ನಾದ್ರೂ ಹೇಳಬಹುದು-ಏನನ್ನಾದ್ರೂ ನಂಬಿಸಬಹುದು.

ಗಾಯತ್ರಿ: ಹಾಗಾದ್ರೆ ಯಾರನ್ನೂ ನಂಬೋಕಾಗಲ್ಲ?

ಅಪ್ಪ: ಮೂವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ.

ಗಾಯತ್ರಿ: ಮತ್ತೆ?

ಅಪ್ಪ : ಮೋಸ

ಗಾಯತ್ರಿ: ಅಂದ್ರೆ?

ಅಪ್ಪ: ಮೋಸ ಹೋದ್ರೆ ಅದೇ ಯೋಚನೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತೆ. ನನ್ನ ಆತ್ಮಗೌರವಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೆ.

ಗಾಯತ್ರಿ: ಹಾಗಂದ್ರೇನಪ್ಪ?

ಅಪ್ಪ : ಇದೊಂದು ಯುದ್ಧ ಗಾಯತ್ರಿ, ಶತ್ರುಗಳು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಅವರನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತರಬೇತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ವ್ಯೂಹ ರಚಿಸಬೇಕು.

ಗಾಯತ್ರಿ: (ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನಕ್ಕು) ಹೌದ? ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯಾನಾ? ಕತ್ತಿ, ಬಂದೂಕು, ಫಿರಂಗಿ-

ಅಪ್ಪ : ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯೊಲ್ಲ.

ಗಾಯತ್ರಿ: ಅಂತೂ ಅವನಿಗೆ ದುಡ್ಡು ಕೊಡಬಾರದು.

ಅಪ್ಪ: ಆದ್ರೆ ಈತ ಒಳ್ಳೇ ಮನುಷ್ಯ

ಗಾಯತ್ರಿ: ಹ್ಯಾಗೆ ಗೊತ್ತು?

ಅಪ್ಪ: ನೀನೇ ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲ-

ಗಾಯತ್ರಿ: (ಗೆಲುವಿನಿಂದ) ಹ್ಲಾ! ನಾನೇ ಗೆದ್ದೆ. (ಒಳಕ್ಕೆ) ಅಮ್ಮಾ, ನಾನೇ ಗೆದ್ದೆ-

ಅಪ್ಪ: (ಅಷ್ಟೇ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತರಿಸಿ) ಆದ್ರೆ ಒಳ್ಳೇತನ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ತಂದೆ ಶವ ಸುಡೋದಕ್ಕೆ ಅಂತ ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಕೂಡಿಟ್ಟಿಲ್ಲ ಮುಠಾಳ (ಹೆಂಡತಿಯ ಪ್ರವೇಶ)

ಹೆಂಡತಿ: ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ನಿಮಗೂ ಮುಠಾಳರು ಗೊತ್ತು.

ಗಂಡ: ಗೊತ್ತು. ಆದರೆ ಮುಠಾಳರಿಗೂ ತಂದೆ, ತಾಯಿ ಇರ್ತಾರೆ ಸ್ನೇಹಿತ-ರಿದ್ದಾರೆ- ಅವರ ಹೆಣವನ್ನು ಸುಡಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಪರಿಚಯ ಇರೋರು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತೆ.

ಹೆಂಡತಿ: ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲ ನೀವು ಯಾಕೆ-

ಗಂಡ: ಹಣ ಹೋಗುತ್ತೆ, ಬರುತ್ತೆ, ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಗೋಳು? ನಮ್ಮ confusion ಉಳಿಯುತ್ತೆ. ಯಾರು ಕೆಟ್ಟವರು, ಯಾರು ಒಳ್ಳೆಯವರು; ಯಾರು ಬೇಕು, ಯಾರು ಬೇಡ; ಯಾವುದು ಜಿಂಕೆ, ಯಾವುದು ಹುಲಿ; ಯಾವುದನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕು, ಯಾವುದನ್ನು ಬದುಕಿಸಬೇಕು-

ಹೆಂಡತಿ: ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಿದ್ರೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಬೇಕು?

ಗಂಡ: (ಗಮನಿಸದೆ) ಹತ್ತು ವರ್ಷದಿಂದ ನಾನು ಬಲ್ಲ ಸ್ನೇಹಿತರು. ನನಗಿನ್ನೂ

ಸಮಸ್ಯೆ. ಹತ್ತು ಜನರ ಪರಿಚಯ ನನ್ನ ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತೆ, ಅವರ ಚರ್ಮ ಹೊಕ್ಕು ನೋಡುವ ದಾರಿ ನಮಗಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗೋಲ್ಲ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹರಟಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗೋಲ್ಲ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಜಗಳ ಆಡಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗೋಲ್ಲ. (ಅವಳ ದಿಗ್ಧಮೆ ಗಮನಿಸಿ, ನಕ್ಕು) ಕೊಂಚ ಕಾಫಿ ಕೊಡು ಗಂಗೂ, ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ನೋಡಿದ್ದೀ? ನನಗೇನೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಕಾಲುಚೀಲ ತೊಳೆದಿದ್ದೀಯ? ಶರ್ಟಿನ ಇಸ್ತಿ ಆಗಿದೆಯಾ?

-ಕತ್ತಲು ತೆರೆ-

2.3 ವಚನಗಳು

ಬಸವಣ್ಣ

ಸಾರ, ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗವ ಮಾಡುವುದು
 ದೂರ, ದುರ್ಜನರ ಸಂಗ ಮಾಡುವುದು
 ಅವ ಹಾವಾದರೇನು? ವಿಷವೊಂದೆ!
 ಅಂಥವರ ಸಂಗ ನಮಗೆ ಬೇಡವಯ್ಯ.
 ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವರ ಸಂಗ
 ಸಿಂಗಿ ಕಾಳಕೂಟ ವಿಷವೋ ಕೂಡಲಸಂಗಯ್ಯ.

ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ತಂದ ಹರಕೆಯ ಕುರಿ
 ತೋರಣಕ್ಕೆ ತಂದ ತಳಿರ ಮೇಯಿತ್ತು!
 ಕೊಂದಹರೆಂಬುದನರಿಯದೆ
 ಬೆಂದೊಡಲ ಹೊರೆವುತ್ತಲಿದೇ?
 ಅಂದಂದೆ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ಅಂದಂದೆ ಹೊಂದಿತ್ತು!!
 ಕೊಂದವರುಳಿದವರೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

ದಯವಿಲ್ಲದ ಧರ್ಮವದ್ಯಾವುದಯ್ಯಾ?
 ದಯವೇ ಬೇಕು ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ!
 ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಯ್ಯ
 ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯನಂತಲ್ಲದೊಲ್ಲನಯ್ಯ!

ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಬಡಿದು
 ಬುದ್ಧಿಯ ಕಲಿಸಿದರೆ, ಆಗಲಿ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದೆನಯ್ಯ
 ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಬೈದು
 ಬುದ್ಧಿಯ ಕಲಿಸಿದರೆ, ಆಗಲಿ ಮಹಾಪ್ರಸಾದನೆಂದನಯ್ಯ
 ದ್ವಾಪರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಝಂಕಿಸಿ
 ಬುದ್ಧಿಯ ಕಲಿಸಿದರೆ, ಆಗಲಿ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದೆನಯ್ಯ
 ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ವಂದಿಸಿ

ಬುದ್ಧಿಯ ಕಲಿಸಿದರೆ, ಆಗಲಿ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದೆನಯ್ಯ
ಗುಹೇಶ್ವರ, ನಿಮ್ಮ ಕಲದ ಕಟ್ಟಳೆಯ ಕಲಿತನಕ್ಕೆ ನಾ ಬೆರಗಾದೆನು

ಅಯ್ಯಾ ನೀನೆನಗೆ ಗುರುವಪ್ಪಡೆ, ನಾ ನಿನಗೆ ಶಿಷ್ಯನಪ್ಪಡೆ
ಎನ್ನ ಕರಣಾದಿ ಗುಣಗಳ ಕಳೆದು
ಎನ್ನ ಕಾಯದ ಕರ್ಮವ ತೊಡೆದು,
ಎನ್ನ ಪ್ರಾಣದ ಧರ್ಮ ನಿಲಿಸಿ,
ನೀನೆನ್ನ ಕಾಯದಲಡಗಿ, ನೀನೆನ್ನ ಪ್ರಾಣದಲಡಗಿ,
ನೀನೆನ್ನ ಭಾವದಲಡಗಿ, ನೀನೆನ್ನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದು
ಕಾರುಣ್ಯವ ಮಾಡಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ.

ಅಕ್ಷರವ ಬಲ್ಲೆವೆಂದು ಅಹಂಕಾರವೆಡೆಗೊಂಡು ಲೆಕ್ಕಗೊಳ್ಳರಯ್ಯಾ
ಗುರುಹಿರಿಯರು ತೋರಿದ ಉಪದೇಶದಿಂದ
ವಾಗ್‌ದ್ವೈತವ ಕಲಿತು ವಾದಿಪರಲ್ಲದೆ
ಆಗು-ಹೋಗೆಂಬುದನರಿಯರು!
ಭಕ್ತಿಯನರಿಯರು, ಯುಕ್ತಿಯನರಿಯರು, ಮುಕ್ತಿಯನರಿಯರು.
ಮತ್ತೂ ವಾದಕೆಳಿಸುವರು ಹೋದರು,
ಗುಹೇಶ್ವರಾ, ಸಲೆ ಕೊಂಡ ಮಾರಿಂಗೆ!

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ

ತನು ಕರಗದವರಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜನವನೊಲ್ಲೆಯಯ್ಯ ನೀನು
ಮನ ಕರಗದವರಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತವನೊಲ್ಲೆಯಯ್ಯ ನೀನು
ಹದುಳಿಗರಲ್ಲದವರಲ್ಲಿ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆಯನೊಲ್ಲೆಯಯ್ಯ ನೀನು
ಅರಿವು ಕಣ್ತೆರೆಯದವರಲ್ಲಿ ಆರತಿಯನೊಲ್ಲೆಯಯ್ಯ ನೀನು
ಭಾವ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವರಲ್ಲಿ ಧೂಪವನೊಲ್ಲೆಯಯ್ಯ ನೀನು
ಪರಿಣಾಮಿಗಳಲ್ಲದವರಲ್ಲಿ ನೈವೇದ್ಯವನೊಲ್ಲೆಯಯ್ಯ ನೀನು
ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವರಲ್ಲಿ ತಾಂಬೂಲವನೊಲ್ಲೆಯಯ್ಯ ನೀನು
ಹೃದಯಕಮಲ ಅರಳದವರಲ್ಲಿ ಇರಲೊಲ್ಲೆಯಯ್ಯ ನೀನು
ಎನ್ನಲ್ಲಿ ಏನುಂಟೆಂದು ಕರಸ್ಥಲವನಿಂಬುಗೊಂಡೆ
ಹೇಳಾ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯ!

ಅಮೃತವನುಂಬ ಶಿಶುವಿಂಗೆ ವಿಷವನೂಡುವರೆ ಅಯ್ಯಾ
 ನೆಳಲ ತಂಪಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಸಸಿಗೆ ಉರಿಯ ಬೇಲಿಯ ಕಟ್ಟುವರೆ ಅಯ್ಯಾ
 ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯಾ
 ನಿಮ್ಮ ಕರುಣದ ಕಂದನೊಡನೆ
 ಸೂನೆಗಾರರ ಮಾತನಾಡಿಸುವರೆ ಅಯ್ಯಾ!
 ಅನ್ನವ ನೀಡುವವರಿಗೆ ಧಾನ್ಯವೆಸೆವ ಲೋಕ
 ಅರ್ಥವ ಕೊಡುವವರಿಂಗ ಪಾಷಾಣವೆಸೆವ ಲೋಕ
 ಹೆಣ್ಣು ಹೊನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮೂರನೂ
 ಕಣ್ಣಿನಲಿ ನೋಡಿ, ಕಿವಿಯಲಿ ಕೇಳಿ,
 ಕೈಯಲಿ ಮುಟ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿ
 ಸಣ್ಣವರ ಸಮಾರಾಧನೆಯಾಯಿತ್ತು.
 ತನ್ನನಿತ್ತು ತುಷ್ಟಿವಡೆವರನೆನಗೆ ತೋರಾ
 ಶ್ರೀಗಿರಿ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ!

2.4 ಓದು ಪಠ್ಯ: ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಒಂದು ಚಿತ್ರ

-ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ

ಕತೆಗಾರ ಡಾ.ಬೆಸಗರಹಳ್ಳಿ ರಾಮಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವವೊಂದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ವೈದ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಅವರು ಒಮ್ಮೆ ಆಂಧ್ರದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಜೊತೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಪೊಟ್ಟಿ ಶ್ರೀರಾಮುಲು ಎಂಬುವರ ವಿಷಯ ತೆಗೆದರಂತೆ. ಆಗ ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅವರು ಯಾರು, ತಮಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮುಗ್ಧವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿದರಂತೆ. ರಾಮಣ್ಣನವರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ಅಲ್ರಯ್ಯಾ, ತೆಲುಗು ಮಾತಾಡೋ ಪ್ರದೇಶಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಒಂದು ರಾಜ್ಯವಾಗಬೇಕು ಅಂತ ಆ ಮನುಷ್ಯ 52 ದಿವಸ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟೋನು. ಅವನಿಂದಲೇ ನಿಮ್ಮ ಈಗಿನ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಆಗಿದ್ದು, ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕೂ ಅವನ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಸಹಾಯ ಮಾಡ್ತು. ಅಂತಹವನ ಬಗ್ಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂತೀದೀರಲ್ಲ. ಏನು ಹೇಳೋಣ ಅಂತ ವಿಷಾದಿಸಿದರಂತೆ.

ಇದೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಅಷ್ಟೆ. ಇಂತಹವು ಇನ್ನೂ ಸಿಗಬಹುದು. ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದರೆ, ಅಕ್ಷರಸ್ಥರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯಾಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಏನು ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ಮನೆಕಟ್ಟುವ, ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸುವ ವಿಧಾನ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಯಾಕೆ ಸಣ್ಣ ಕುತೂಹಲವೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ದೋಷ ಅವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತಿಲ್ಲ, ಅವರು ಕಲಿತು ಬದುಕುವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತಿದೆ.

ತಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವಿರಬೇಕು ಎಂದರೇನು? ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ಜನರಲ್ ನಾಲೆಜ್ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರಬೇಕು ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಎಷ್ಟು ಎಂದರೆ ಪಟಾರನೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ, ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಬದುಕಿನ ಜತೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಬರಿ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಉಳಿದರೆ ಜಡವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅದು ಸಂವೇದನೆಯ ಭಾಗವಾದರೆ, ನಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಆಪ್ತ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಬರಿ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಉಳಿದರೆ ಜಡವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅದು ಸಂವೇದನೆಯ ಭಾಗವಾದರೆ, ನಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಆಪ್ತ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧವು ಜನರ ನೋವು ನಲಿವಿನ ಜತೆ ಮಿಡಿಯಲು ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತಿಳಿವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

‘ಭೇ! ಅವರಿಗೆ ಕಲ್ಲರೇ ಇಲ್ಲವು’ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲ ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವವರ ಮನಸ್ಸಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಂದರೆ ಏನರ್ಥವಿದೆ? ಅದೊಂದು ಸಭ್ಯತೆ, ತಾವು ಬೈಯುತ್ತಿರುವವರಲ್ಲಿ ಅದು ಇಲ್ಲ ಅಂತ ತಾನೇ? ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವುದು, ನಡತೆಗೆ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಹೌದು, ಇದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಿರುವ ಜನಪ್ರಿಯ ಅರ್ಥ. ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೊಡನೆ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಯಾರೋ ಕೆಲವರು ನಂಬಿರುವುದೇ ಯಾಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಗಬೇಕು? ಬೇರೆಯವರಿಗೂ ಅವರದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇರಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಬಾಯಾರಿದವರಿಗೆ ನೀರು ಕೊಡುವುದನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಲ್ಲ. ಅವರು ನಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗದ ಆಹಾರ ತಿಂತಾರೆ, ಅವರು ಕೊಳಕಾಗಿದಾರೆ, ಅವರ ಭಾಷೆ ಒರಟು, ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲ್ಲ-ಎಂದರೆ ಸಮಸ್ಯೆ. ಒಂದು ನಾಡಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣುವ ಉಡುವ ಚಿಂತಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಈ ಕಷ್ಟ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಿವೆ. ಹಲವು ಧರ್ಮ ಜಾತಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಇವೆ. ಬಡವರಿದ್ದಾರೆ, ಸಿರಿವಂತರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಭಿನ್ನ ಜನ ಉಡುವ ಉಣ್ಣುವ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಯಾರೋ ಕೆಲವರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ನಂಬಿರುವುದು ಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಹೇಗೆ ಒಪ್ಪುವುದು? ನೂರಾರು ಸಮುದಾಯಗಳು ಬದುಕುವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ, ‘ಇದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ-ಕನಿಷ್ಠ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವವರು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರು. ಒಬ್ಬ ಧನಿ, ಕೆಲಸಗಾರರು ತನಗೆ ನಿಷ್ಕರಾಗಿ ದುಡಿಯುವುದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅನ್ನಬಹುದು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಭಾರತೀಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅನಾಗರಿಕ ಎಂದೂ, ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಭ್ಯತೆ ಕಲಿಸಿ ನಾಗರಿಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದೂ ನಂಬಿದ್ದರು. ಅಧಿಕಾರಸ್ಥ ವರ್ಗದ ಜನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಮಾಡಿದಾಗೆಲ್ಲ ಈ ತಾರತಮ್ಯ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು, ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಲಿ ಬಿಡಲಿ, ಅನುಸರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹಕ್ಕಿದೆ. ಅವರ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಅಷ್ಟೆ. ಮೀನು ತಿನ್ನುವುದು ನಮಗೆ ಇಷ್ಟ ಎಂದಾಗ, ಅದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಸ್ವಶ್ಯತೆ ಆಚರಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಎಂದಾಗ ಅದು ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ನೋಡುವ ಮಾತಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ನಂಬಿಕೆಗಳಾದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸ! ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬಾಧೆಯಾಗದಂತೆ ಜನ ತಮ್ಮ

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಅದು ಕೆಡುಕಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಕೃತಿ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪರರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪರರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವುದೇ ಬಂಗಾರ ಎಂಬ ಒಂದು ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಲವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗಿರುವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಇರಲೇಬೇಕಾದ ಡೆಮಾಕ್ರಟಿಕ್ ಸಹನೆಯನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಹಾಗಾದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೇನು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಹೀಗೆ ಉತ್ತರಿಸಬಹುದು. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಒಂದು ನಾಡಿನ ಎಲ್ಲ ಜನರ ಜೀವನ ವಿಧಾನ. ನಮ್ಮಂತಹ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲ, ಹಲವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿವೆ. ಅವೆಲ್ಲ ಸೇರಿಯೆ ನಾಡಿನ ಒಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಒಬ್ಬರ ಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಗೌರವಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ತತ್ವವಾಗಿದೆ.

ಈ ತತ್ವ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಜನ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಭಾಷೆಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಜೀವನ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಬೀದರ್ ಸೀಮೆಯ ಉರ್ದು ಸೊಗಡಿನ ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡುವವರಿಗೆ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಕನ್ನಡ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಿಜಾಪುರದ ಕನ್ನಡ ಉಡುಪಿಯವರಿಗೆ ಪೂರ್ತಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಧಾರವಾಡದವರು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋದರೆ ಜೋಳದ ರೊಟ್ಟಿ ಸಿಗದೆ ಯಾವುದೋ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದೇವಲ್ಲ ಎಂದು ಪರದಾಡುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಬಂಗುಡೆ ಮೀನು ತಿನ್ನುವ ಕರಾವಳಿಯವರು, ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಹೋದರೂ ಹೀಗೇ ಅನಿಸಬಹುದು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರತಿ ಭಾಗದ ಜನ ಆಡುವ ಮಾತು, ಮಾಡುವ ಊಟ, ಉಡುವ ಬಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ವೈವಿಧ್ಯವಿದೆ! ಇಲ್ಲಿನ ಸೋಲಿಗ, ಸಿದ್ದಿ, ಹಾಲಕ್ಕಿ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಂತೂ ಮತ್ತೂ ವಿಶಿಷ್ಟ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ಬಹುರೂಪಿಯಾಗಿದೆ.

ಹಾಗಾದರೆ ಯಾವುದು “ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ”? ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮೊತ್ತವೆ “ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ”. ‘ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಎಂದಾಗಲೂ ಇದೇ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಬೇಕು.

‘ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಎಂದಂತೆ, ‘ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಎಂಬ ಮಾತೂ ಇದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದಾಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಭಾಷೆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತೇವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದಾಗ ಪ್ರದೇಶದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದೊಡನೆ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಕನ್ನಡ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಜನ, ಕನ್ನಡ ಲೇಖಕರು ನೆನಪಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ

ಮನೆಮಾತು ಕನ್ನಡವಾಗಿರದ ಜನಸಮುದಾಯಗಳೂ ಇಲ್ಲಿವೆ. ತುಳುವರಿದ್ದಾರೆ, ಕೊಡವರಿದ್ದಾರೆ, ಲಂಬಾಣಿ, ಉರ್ದು, ಕೊಂಕಣಿ, ಮಲೆಯಾಳ, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಮರಾಠಿ ಮಾತಾಡುವ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಇವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ?

ಒಂದು ಭಾಷೆ ಮಾತಾಡುವ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ, ಜನ ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಆಡಳಿತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಬೇಗನೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಭಾಷಾವಾರು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರ ಉದ್ದೇಶ. ಅದರಂತೆ, 1956ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮೂಡಿತು. ಈ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾವು ಕನ್ನಡಿಗರು ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ತುಳು, ಉರ್ದು, ಕೊಡವ ಭಾಷಿಕರು, ತಂತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಜತೆಗೆ, ಪರಿಸರದಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಉಸಿರಾಟಕ್ಕೆ ಗಾಳಿ ಪಡೆದಷ್ಟು ಸಹಜವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗಾಗಿ 'ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂಬುದಕ್ಕಿಂತ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂಬ ವಿಶಾಲ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬಳಸುವುದೇ ನಮ್ಮ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮರದ ದಿಮ್ಮಿಯಂತಿಲ್ಲ. ಕೊಂಬೆರೆಂಬೆಗಳುಳ್ಳ ಮರದಂತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಜತೆಗೆ ತುಳು ಕೊಡವ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಇದೆ. ದಖಿನಿ ಉರ್ದುವಿನಲ್ಲಿ ಗುಲಬರ್ಗದ ಬಂದೇನವಾಜನೂ, ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಕೈವಾರದ ತಾತಯ್ಯನೂ ರಚಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಇದೆ. ಧರ್ಮಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಹಿಂದುಗಳು ಕ್ರೈಸ್ತರು ಜೈನರು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಎಲ್ಲ ಸೇರಿಯೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡದ ಜೊತೆ ಕನ್ನಡೇತರ ಮನೆಮಾತಿನ ಜನ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಬಂಧ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರಾದ ಗಂಗೂಬಾಯಿ ಹಾನಗಲ್, ಭೀಮಸೇನಜೋಶಿ ಹಾಡುವ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಭಾಷೆಯ ಹಂಗೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಹಾಡುವ ಅಭಂಗಗಳಂತೂ ಮರಾಠಿಯವು. ಡಿವಿಜಿ, ಮಾಸ್ತಿ, ಬೇಂದ್ರೆ, ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್, ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕರ್, ನಾ.ಡಿಸೋಜ, ಲಲಿತನಾಯಕ ಇವರು ಕನ್ನಡ ಲೇಖಕರು. ಆದರೆ, ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮನೆಮಾತೂ ಕನ್ನಡವಲ್ಲ! ಬದಲಾಗಿ ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಉರ್ದು, ಕೊಂಕಣಿ, ಲಂಬಾಣಿ. ನೂರು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೊಂದು ಅಪರೂಪದ ನಿಘಂಟನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕಿಟ್ಟಿಲನಂತೂ ಈ ದೇಶದವನೇ ಅಲ್ಲ, ಜರ್ಮನಿಯವನು!

ವಿಚಿತ್ರವಾದರೂ ವಾಸ್ತವ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಮನೆಮಾತು ಕನ್ನಡವಾದರೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡದ, ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡಲು ಕೇಳಿರಿಮೆ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಜನ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ! ಬಹುಶ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಚಾಸ್ತಿ ಇದ್ದಾರೆ. ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು, 2000 ವರ್ಷದ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳ, ಕೋಟ್ಯಂತರ ಜನರಾಡುವ ಭಾಷೆಯಾದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕಲಿಸಲು ಯಾಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ? ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸವಾಲು ಒಡ್ಡಿರುವುದು ಇಂಗ್ಲೀಷೋ, ಇಲ್ಲಿನ ಜನಭಾಷೆಗಳಾದ ತುಳು, ಕೊಡವ, ಉರ್ದುಗಳೋ? ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಇಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಸತ್ಯಗಳು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹುಶಾರಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸದಿದ್ದರೆ, ಅದು ನಿಜವೈರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಂಗಾತಿಯನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಬಿಜಿಎಲ್ ಸ್ವಾಮಿ 'ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾವು ದಿನನಿತ್ಯ ಬಳಸುವ ಮೇಣಿಸಿನಕಾಯಿ ಗೋಡಂಬಿ, ಕಡಲೆ, ಪಪ್ಪಾಯಿ ಹೇಗೆ ಪರದೇಶದಿಂದ ಬಂದವು ಎಂದು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬುದು ನಮಗೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಗುರುತುಗಳಿರುವ ಸಂಗತಿ ಎಂಬ ಮಾತು ನಿಜ. ಹಾಗೆಂದು ಅದು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಯಾವುದರ ಜತೆಗೂ ಬೆರೆಯದೆ ಮೂಲರೂಪದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಉಳಿದುಬಂದಿದೆ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಭೂಗರ್ಭದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದಿರುವ ಬಂಡೆಯಂತಲ್ಲ, ಅದು ನದಿಯಂತೆ. ನೂರು ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದ ಜಲಧಾರೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಹರಿಯುತ್ತದೆ, ಎಂತಲೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದು ದ್ವಿಪವಾಗಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಇಂಗ್ಲಿಷು, ಪೋರ್ಚುಗೀಸು, ಫಾರಸಿ, ಅರಬ್ಬಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಅವು ಎಷ್ಟು ನಮ್ಮವಾಗಿವೆ ಎಂದರೆ, ಉಗಿಬಂಡಿ, ಆರಕ್ಷಕ, ವೈದ್ಯ, ಆಭಿಯಂತರ ಮುಂತಾದವು ನಮ್ಮ ಪದಗಳಾದರೂ ವಿದೇಶಿ ಅನಿಸುತ್ತವೆ. ರೈಲು, ಪೋಲಿಸು, ಇಂಜಿನಿಯರು, ಡಾಕ್ಟರು ಇವು ವಿದೇಶಿ ಪದಗಳಾದರೂ ನಮ್ಮವು ಅನಿಸುತ್ತವೆ.

ಜೀವಂತವಾದ ಯಾವ ಭಾಷೆಯೂ ಯಾವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಹಟ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವು ಕೊಡು-ಕೊಳು ಮಾಡುತ್ತ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಕೊಡು-ಕೊಳು ಮಾಡುವಾಗ ಉಪಯುಕ್ತವಾದುದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ. ಬಿಜಾಪುರದ ಗೋಳಗುಮ್ಮಟ ಗಮನಿಸಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪರ್ಶಿಯನ್ ವಾಸ್ತುಶೈಲಿಯು ಭಾರತೀಯ ಶೈಲಿಯ ಜೊತೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಮಿಲನಗೊಂಡಿದೆ. ಹಂಪಿಯ, ಕಮಲ ಮಹಲ್ ಇಡಿಯಾಗಿ ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಜಿನಿಯರುಗಳು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಈಗಿನ ಮೈಸೂರು

ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಯೂರೋಪಿನ, ಪರ್ಶಿಯಾದ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ವಾಸ್ತುಶೈಲಿಗಳೆಲ್ಲ ಮಿಲನವಾಗಿವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಲಗತ್ತಾಗಿರುವ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳೂ ತಮ್ಮ ಕಾಣಿಕೆ ಸೇರಿಸಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಊಟ ಉಡುಗೆ ದೈವಗಳು ಜಾತ್ರೆ ಹಬ್ಬಗಳು, ಕೇರಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಗಾಢ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಊಟ, ನಾಟಕ, ಉಡುಪು, ವ್ಯಾಪಾರ ಇವು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಡೆದಿವೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನ, ಕೋಲಾರದಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರದ, ಕಾರವಾರದಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿಯ ನೆರಳು ಇದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೆಳೆಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಡೆಯ ಮೋಡಗಳು ಮಳೆಸು-ರಿಸಿವೆ! ಎಷ್ಟು ದಿಸೆಯಿಂದ ಬಂದ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದೆ! ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನೆರೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಜಗತ್ತಿನ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ರೂಪು ತಳೆದಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂದರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಮೊಹರಂ ಹಬ್ಬದ ಹಬ್ಬ. ಮುಸ್ಲಿಮರಿಲ್ಲದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೂ ಮೊಹರಂ ಆಚರಣೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಸೂಫಿಸಂತರ ದರ್ಗಾಗಳಿಗೆ, ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳ ಜನ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಫಕೀರೇಶ, ಸಾವಳಗಿ ಶಿವಲಿಂಗ, ತಿಂತಿಣಿ ಮೋನಪ್ಪ ಮುಂತಾದ ಸಂತರ ಜಾಗಗಳು, ಸೂಫಿಪಂಥದ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾಗಿವೆ.

‘ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಗೈದ ಸಾಧನೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ನಂಬಿದವರಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದೊಡನೆ ಗತಕಾಲವೆ ನೆನಪಾಗುವುದು. ಗತಕಾಲದ ಮೂಲಕ ನೋಡುತ್ತ ಹೋದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನದ ಪಾತವೇ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ‘ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಕೇವಲ ಗತಕಾಲದ ಚಿತ್ರವಲ್ಲ ಅಥವಾ ಪೂರ್ವಜರು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲ. ಅದು ವರ್ತಮಾನದವರ ಸಾಧನೆ ಸೋಲುಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಂಪಿ ಹಳೇಬೀಡು ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ ಬಿಜಾಪುರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ವಾಸ್ತುಕಲೆಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಈಗ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಕಟ್ಟಡಗಳು, ವಿಧಾನಸೌಧದಿಂದ ಹಿಡಿದು ನಮ್ಮ ಜನ ವಾಸಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಮನೆಗಳೂ ಇವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನದಿಯೊಳಗೆ ನೆಲದಾಳದಿಂದ ಉಕ್ಕುವ ಒರತೆ ನೀರೂ ಉಂಟು. ಹೊಸದಾಗಿ ಬೀಳುವ ಮಳೆನೀರೂ ಉಂಟು.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಚರಿತ್ರೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜರಾಣಿಯರಲ್ಲಿ, ಅವರ ಅರಮನೆ ಕೋಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕುವ ಮತ್ತೊಂದು ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ. ಅರಮನೆ ಕೋಟೆ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿದವರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರೇ. ಆದರೆ ಹೆಸರು ಉಳಿದಿರುವುದು ಮಾತ್ರ ಕಟ್ಟಿದವರದು! ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೋಡುವಾಗ, ಕೆಲವರ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವರು ಕಷ್ಟಪಡುವುದು ಸರಿ ಅನಿಸತೊಡಗುತ್ತದೆ; ಜನರ ದುಡಿಮೆ ಸೇವೆ ನಿಷ್ಠೆಗಳು ತ್ಯಾಗದಂತೆಯೂ, ಜನ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ದ್ರೋಹವಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗುತ್ತದೆ, ಇದು ಅಪಾಯ.

ನಾವು ಯಾವುದನ್ನು 'ತ್ಯಾಗ' ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ-ಇದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನರ ಬದುಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇರುವ 'ವೀರಗಲ್ಲು' ಹಾಗೂ 'ಸಿಡಿತಲೆ ಕಲ್ಲು'ಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ. ವೀರಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಮೂರು ಕಾರಣ-ಕ್ಕಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಊರಿಗೆ ಕಳ್ಳರು ಮುತ್ತಿದಾಗ, ಊರ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಹೊರಗಿನವರು ಅಪಹರಿಸಿದಾಗ, ಊರ ದನಗಳನ್ನು ಪರಊರಿನವರು ಕದ್ದು ಒಯ್ಯುವಾಗ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಹೋರಾಡಿ ಜೀವತೆತ್ತ ವೀರರಿಗೆ ಜನ, ವೀರಗಲ್ಲು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಜನ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಿಡಿತಲೆ ಕಲ್ಲುಗಳೆಂದರೆ, ರಾಜನಿಗೆ ಸೇವಕರು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠೆಯ ಸ್ಮಾರಕಗಳು. ರಾಜನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲೆಂದು ಅಥವಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆಲುವು ಸಿಗಲೆಂದು ಹರಸಿಕೊಂಡವರು, ತಮ್ಮ ತಲೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹರಕೆ ತೀರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರ ರೀತಿಯೂ ಭಯಾನಕವಾಗಿತ್ತು.

ವೀರಗಲ್ಲಿನದು ಸಮುದಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವ ಶೌರ್ಯವಾದರೆ, ಸಿಡಿತಲೆಯದು ಧಣಿಗಾಗಿ ಸೇವಕರು ತೋರಿದ ನಿಷ್ಠೆ. ಈ ಎರಡೂ ಮುಖಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಗತಕಾಲದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ನಾವು, ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು 'ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಮಂಡಿಸಬೇಕು? ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಧಣಿಗಳ ಮೂಲಕ ನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ಜನರ ಮೂಲಕ ನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ಎಚ್ಚರ ತೋರಿಸಬೇಕಾದ್ದು ಇಲ್ಲೇ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಗತವೈಭವದ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟಿ ತೋರಿಸುವ ರೂಢಿಯೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರು ಶೂರರೂ ಚೆಲುವರೂ ಅಭಿಮಾನಿಗಳೂ, ವಿವೇಕಿಗಳು, ರಸಿಕರೂ ಆಗಿದ್ದರು ಎಂದು 'ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ' ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆಂಡಯ್ಯನೆಂಬ ಕವಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ತೆಂಗು, ಅಡಕೆ, ಮಾವು, ಸಂಪಿಗೆಯ ಮರಗಳು, ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಿಳಿ, ಕೋಗಿಲೆ,

ನವಿಲುಗಳು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದವಂತೆ. ತಮ್ಮ ದೇಶವನ್ನು ಭಾವುಕವಾಗಿ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಬಣ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಭಾವ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಇದ್ದಂತಿದೆ. ಆದರೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನೆ ಕಟ್ಟಿ ತೋರಿಸಿದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿಜವಾದ ನೋಟ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆಯೇ? ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನದ ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಲಜ್ಜೆಯ ಅಂಶಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗುಣವಂತರು ಶೂರರು ಇದ್ದರು, ಈಗಲೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹವರ ಜೊತೆ, ಕಳ್ಳರೂ ಅಪ್ರಮಾಣಿಕರೂ ದುಷ್ಟರೂ ಇದ್ದರು. ಟಿಪ್ಪುವಿನಂತಹ ಕನಸುಗಾರನೂ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಯೂ ಇದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲೆ, ಮೀರ್ ಸಾಧಿಕನಂತಹ ಸಮಯಸಾಧಕನೂ ಇದ್ದನಲ್ಲವೆ! ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜೀತಪದ್ಧತಿಯಿತ್ತು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯಿತ್ತು, ಮಹಿಳೆಯರ ಮಾರಾಟವಿತ್ತು, ಬಡತನವಿತ್ತು. ಬಡವರು ಸತ್ತರೆ ಸುಡಲಿಕ್ಕೆ ಸೌದಿಲ್ಲ. ಹಸಿವಿನ ಬೆಂಕಿ ಅವರನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಸುಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಡವರಿಗೆ ಸಾವು ಕೊಡಬ್ಯಾಡ ಎಂಬ ಅರ್ಥದ ಜನಪದ ಗೀತೆಯನ್ನು ನೆನೆಯಬೇಕು. ಬರಗಾಲ ಬಂದಾಗ ಜನ, ಹೆತ್ತ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು 'ಮಕ್ಕಳ ಮಾರ್ಯಾರ ಮಳೆರಾಯ' ಎಂಬ ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಕುರೂಪಗಳು ಬೇರೆ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಉಳಿದುಬಂದಿವೆ. ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೂಡಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗಲೇ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಾಸ್ತವ ಚಿತ್ರ ಸಿಕ್ಕುವುದು.

ಹಾಗಾದರೆ ವರ್ತಮಾನದ ನಮಗೆ ಚರಿತ್ರೆಯ ಸುಂದರವಾದ ಅಭಿಮಾನ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ನೆನಪುಗಳು ಬೇಡವೇ? ಅವು ಬೇಕು. ಅವುಗಳ ನೆನಪಿನಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿನ ಕೇಡುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಚೈತನ್ಯ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಅಭಿಮಾನದ ಮುಖಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿವೆ. ಆದರೆ, ಅಭಿಮಾನವು ಕೊಂಚ ಜಾರಿದರೂ ವೈಭವೀಕರಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. 'ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಬರಿ ವೈಭವಗಳ ಕಥನವಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡಲಾಗದ ನೂರಾರು ಕಷ್ಟಕಲೆಗಳಿವೆ. ಮತಗಳು ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷದಿಂದ ತಿವಿದಾಡಿರುವ ಗಾಯಗಳಿವೆ. ಯಾವತ್ತೂ ಸಾಧನೆಗಳು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ತಲೆಯೆತ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ನೋವು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಆತ್ಮವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಹಚ್ಚುತ್ತವೆ. ಆತ್ಮ ವಿಮರ್ಶೆ ಇಲ್ಲದೆ ಯಾವ ದೇಶವೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನಾಗಲೀ, ವರ್ತಮಾನವನ್ನಾಗಲಿ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಕೇಡು ನೋವು ಸೋಲುಗಳ ಸಮೇತ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೊರತೆಯಿದೆ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ, ಅದನ್ನು ತೊಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಬಹುದು, ನೋವಿರದ ಸುಂದರ ಸಮಾಜ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಕನಸನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು ತಾನೆ?

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬರಿ ಸಾಮರಸ್ಯ ತ್ಯಾಗ ನಿಷ್ಠೆಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿಲ್ಲ.

ಅನೇಕ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಬದಲಾವಣೆ ಸಂಭವಿಸುವುದೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ, ಪ್ರತಿರೋಧದಿಂದ. ನಮ್ಮ ಜನ ಬಡವರಾಗಿದ್ದರು, ಆದರೆ ಅಭಿಮಾನಹೀನರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಣಸೆಜಟ್ಟು ಎಂಬುವನ ಕತೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. 1951ರಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾಗೋಡು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಗೇಣಿರೈತರು ಉಳುವವನಿಗೆ ಭೂಮಿ ಎಂದು ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕಣಸೆಜಟ್ಟನೂ ಒಬ್ಬ. ಕಾಗೋಡಿನಲ್ಲಿ ಬಯಲಾಟ ನಡೆವಾಗ ಜಮೀನುದಾರರೋಬ್ಬರೇ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇತ್ತು. ಉಳಿದ ಜನರೆಲ್ಲ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕೂರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಜಟ್ಟಿ, ನಮಗೆ ಭೂಮಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದ ಧನಿಯ ಮುಂದೆ ಯಾಕೆ ತಗ್ಗಬೇಕು ಎಂದು, ಮನೆಯಿಂದ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಇದು ನೋಡಲು ಸಣ್ಣ ಘಟನೆಯಂತೆ ತಮಾಶೆಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆಳದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವರಿಗೆ ಬಾಗದೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಜನ ಮಾಡುವ ಸೆಣಸಾಟವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಜನ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ದಿಟ್ಟ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. 'ಹೋರಾಟ'ವೆಂದರೆ ರಾಜನಿಗಾಗಿ ಸೈನಿಕರು ಮಾಡಿದ ಯುದ್ಧಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಇಡೀ ನಾಡಿನ ಬಿಡುಗಡೆಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ವಿಶಾಲ ಯುದ್ಧಗಳೂ ಹೌದು. ಉಳ್ಳಾಲದ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ, ನರಗುಂದದ ಬಾಬಾಸಾಹೇಬ, ಮುಂಡರಗಿ ಭೀಮರಾಯ, ಕಿತ್ತೂರ ಚೆನ್ನಮ್ಮ, ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನ ಇವರೆಲ್ಲ ವಿವೇಶಿ ಆಕ್ರಮಣಕಾರರ ವಿರುದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಯುದ್ಧಗಳು ಇಂತಹವು. ರೈತರು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ತೆರಿಗೆ ಕಟ್ಟದೆ ತೋರಿದ ಅಸಹಕಾರವೂ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯ ಯುದ್ಧವೆ. ಅಂಕೋಲಾದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕರನಿರಾಕರಣೆ ಚಳುವಳಿ ನಡೆಯಿತು. ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೂರ್ಲಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ 1857ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ 26 ಜನ ದಂಗೆಯೆದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲಾಯಿತು. 1942ರಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೆದ್ದ ಹಳ್ಳಿ ಜನರನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಜನರನ್ನು ಚರಿತ್ರೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ನಾಯಕರಂತೆ ದಾಖಲಿಸದೆ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಇವರ ಧೀರ ಸಾವು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಉಳ್ಳಾಲ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ, ಕಿತ್ತೂರು, ಸಂಗೊಳ್ಳಿ, ಹಲಗಲಿ, ನರಗುಂದ ಇವೆಲ್ಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಘರ್ಷದ ಚಾಣದಿಂದ ಕಟೆದ ತಾಣಗಳು. 20ನೇ ಶತಮಾನವಂತೂ ಜನರ ಚಳುವಳಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಚಳುವಳಿ, ರೈತ ಚಳುವಳಿ, ದಲಿತ ಚಳುವಳಿ, ಪರಿಸರ ಚಳುವಳಿ, ಮಹಿಳಾ ಹೋರಾಟ, ನದಿ ಉಳಿಸುವ

ಚಳುವಳಿ, ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ ಇವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಆಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿವೆ.

ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಾಯಕರಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಕುಮಾರರಾಮ, ಮಂಟಿಸ್ವಾಮಿ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಕನಕದಾಸ, ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನ, ಸರ್.ಎಂ.ವಿ., ಕುವೆಂಪು, ಶಿವರಾಮಕಾರಂತ, ಗುಬ್ಬಿವೀರಣ್ಣ, ಶಾಂತವೇರಿ ಗೋಪಾಲಗೌಡ, ದೇವರಾಜ ಅರಸು, ರಾಜಕುಮಾರ್, ಪಿ ಲಂಕೇಶ್ ಇವರೆಲ್ಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಾಯಕರೆ. ಆದರೆ ನಾಯಕರ ಮೂಲಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನೋಡುವಾಗ ಮರೆತುಹೋಗುವ ಒಂದು ಅಂಶವಿದೆ. ಅದೆಂದರೆ, ಈ ನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆ ತ್ಯಾಗ ದುಡಿಮೆಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ದೊಡ್ಡವರಾದವರಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿದ್ದ ಜನಬಲದಿಂದಲೂ ದೊಡ್ಡವರಾದವರು. ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಅವನ ಜತೆಗಿದ್ದ ನೂರಾರು ಸಂಗಾತಿಗಳಿಂದ ಬೇರೆ ಮಾಡಿ ಹೇಗೆ ನೋಡುವುದು? ಶಿಖರಗಳು ಗಗನಚುಂಬಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವು ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕು ತಾನೇ? ನಾಯಕರು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕರಲ್ಲದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನ ರಂಗದ ಹಿಂದೆ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಎಷ್ಟೋ ಸುಂದರವಾದ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಕವಿ ಯಾರೆಂದು ಗೊತ್ತೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದು ಕಾಡಿದ್ದಂತೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದ ಮರಗಳೂ ಇವೆ. ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಗಿಡಗಳೂ ಇವೆ. ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹರಡಿರುವ ಹುಲ್ಲೂ ಇದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಸೇರಿತಾನೆ ಒಂದು ಕಾಡು?

ಸಮುದಾಯಗಳ ಮೂಲಕ ನೋಡತೊಡಗಿದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ವಿಶಾಲ ಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅದು ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದ ಕೋಟಿ ಮಾನವರ ಕಥನವನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಆಗ ಧೀಮಂತ ಮಹಿಳೆಯರಾದ ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಅಬ್ಬಕ್ಕ, ಕಿತ್ತೂರ ಚೆನ್ನಮ್ಮ, ಚಾಂದಬೀಬಿಯರ ಜೊತೆ, ಸಾಲುವರದ ತಿಮ್ಮಕ್ಕನೂ ಸೇರುತ್ತಾಳೆ. ಹಾದಿ ಹೋಕರಿಗೆ ನೆರಳನ್ನು ನೀಡುವ ನೂರಾರು ಮರಗಳನ್ನು ಒಂದು ಬಡಕುಟುಂಬ ಸಾಕಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಹಿಂದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವ ಮನಸ್ಸು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಪೂರ್ವ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು?

ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಎಂದರೆ, ಜನ ತಮ್ಮ ಶ್ರಮದ ಭಾಗವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಜೀವಂತಿಕೆ; ತಮ್ಮ ಸುಖ ಸಂಭ್ರಮ ದುಃಖದುಗುಡಗಳ ಭಾಗವಾಗಿ ಚಿಮ್ಮಿಸುವ ಮಾನವೀಯತೆ. ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಳುಗುಂದದ ಹತ್ತಿರ ಒಬ್ಬ ರೈತ, ಬೆರ್ಚ್‌ಪನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗೆ ಕೆಟ್ಟದೃಷ್ಟಿ ತಾಗದಿರಲಿ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಬೆದರುಬೊಂಬೆಗೆ ಬೆರ್ಚ್‌ಪ್ಪ

ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೈತ ಬೆರ್ಚ್‌ಪನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲರಂತೆ ಅಂಗಿಯೊಳಗೆ ಹುಲ್ಲುತುಂಬಿ ಮಡಕೆಯ ತಲೆಯಿಟ್ಟು, ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಬಣ್ಣದ ಚಿಂದಿ ಬಟ್ಟೆ ಆರಿಸಿತಂದು ಮಾನವಾಕೃತಿಯ ಗೊಂಬೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವು ಎಷ್ಟು ಸುಂದರ ಗೊಂಬೆಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂದರೆ, ಅವನ್ನು ನೋಡಲು ದೂರದಿಂದ ಜನ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ರೈತ ಇವನ್ನು ಕಲೆ ಎಂದು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಬೆರ್ಚ್‌ಪ್ಪ ಎಂದು ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಕಲೆಯೂ ಆಯಿತು. ಇದೇ ರೀತಿ, ನಮ್ಮ ಕಸುಬುದಾರರು ಮಡಕೆ ಮಾಡುವಾಗ, ಬುಟ್ಟಿಹೆಣೆಯುವಾಗ ಕೌದಿಹೊಲೆಯುವಾಗ ಕಲಾತ್ಮಕತೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಾವಿರಾರು ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿವೆ. ಇವು ತಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯಿಂದ ಇಡೀ ಪರಿಸರವನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಇಡುತ್ತವೆ. ರೈತರು ಬೆಳೆ ತಿನ್ನಲು ಬರುವ ಪ್ರಾಣಿಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಲು ಅಥವಾ ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುವ ನೂರಾರು ಉಪಕರಣಗಳಲ್ಲಿ, ಪಾರಂಪರಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸಾಧನೆಯಿದೆ. ನಮ್ಮ ನಾಡಮದ್ದು, ಕಾಡಿನ ಜನ ನೂರಾರು ವರುಷಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಫಲವಾದರೆ, ನಮ್ಮ ತಿಂಡಿತಿನ್ನಿಸುಗಳು ಅಡುಗೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ವರುಷಗಳ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆಯ ಫಲವಾಗಿವೆ.

ದುಡಿವ ಜನರ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಅಸಲಿ ಮುಖ ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ, ಜಾನಪದಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಕುಣಿತ, ನಾಟಕ, ಅಡುಗೆ, ವೈದ್ಯ, ಆಚರಣೆಗಳ ಒಂದು ದೊಡ್ಡಲೋಕವೇ ಅಲ್ಲಿದೆ. ಮಂಟಿಸ್ವಾಮಿ, ಮಲೆಯ ಮಾದೇಶ್ವರ, ಜುಂಜಪ್ಪ, ಬೀರಪ್ಪ, ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ದೈವಗಳ ಮೇಲೆ, ಜನಪದರು ರಾತ್ರಿಯಿಡಿ ಹಾಡಬಲ್ಲ ಕಾವ್ಯಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಎಂತಲೇ ಗಣ್ಯರೆನಿಸಿಕೊಂಡ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಲೇಖಕರು ಸಂಗೀತಗಾರರು ಚಿತ್ರಗಾರರು, ನಟರು ಮಾಡಿದ ಸಾಧನೆ ಮೂಲಕವೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಬರೆದರೆ, ನಾಡಿನ ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ದುಡಿವ ಜನ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ದೊಡ್ಡಲೋಕ ಹೊರಗುಳಿದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ರೈತರು ನೇಕಾರರು ಕಮ್ಮಾರರು ಕೂಲಿಕಾರರು ತಮ್ಮ ಶ್ರಮದ ಭಾಗವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳ ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅರ್ಥವೆ ಕುಬ್ಜವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಪರದೆಯ ಮೇಲೆ ಮೂಡುವ ಚಿತ್ರ ಎಂತಹದು? ಆ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ರೈತರು, ಕೂಲಿಕಾರರು, ಕಸುಬುದಾರರು, ಕವಿಗಳು, ಸಂತರು, ದೊರೆಗಳು, ಆಡಳಿತಗಾರರು, ಹೋರಾಟಗಾರರು, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನ ಸುಳಿಯತೊಡಗುತ್ತಾರೆ; ಪಂಪ-ಕುಮಾರವ್ಯಾಸರ ಕಾವ್ಯಗಳು, ಶರಣರ ವಚನಗಳು, ಕುವೆಂಪು ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ಬೇಂದ್ರೆ ಕವನಗಳು, ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು

ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ; ಬಂಗುಡೆಮೀನು, ಜೋಳದರೊಟ್ಟಿ, ರಾಗಿಮುದ್ದೆ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ದೊಡ್ಡಾಟ, ಕೃಷ್ಣಪಾರಿಜಾತ, ಮೈಲಾರದ ಜಾತ್ರೆ, ಗೋಳಗುಮ್ಮಟ, ಹಂಪಿಯ ಗುಡಿ, ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಬಾಹುಬಲಿ, ವೀರಗಲ್ಲು ಮುಂತಾದವೆಲ್ಲ ಮಿಂಚಿ ಮಾಯವಾಗುತ್ತವೆ; ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಬಡತನ, ಕಡಿತಲೆಯಾದ ಕಾಡು, ಚರಂಡಿಯಾಗಿರುವ ನದಿಗಳು, ಪರದೇಶಿಗರಿಗೆ ಸೊರೆಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಕನ್ನಡದ ದುಸ್ಥಿತಿ, ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ-ಇವೆಲ್ಲ ಕಾಡುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಸೇರಿದರೆ ಅದೆಂತಹ ಸಂಕೀರ್ಣ ಚಿತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ! ಹೌದು, ಒಂದು ನಾಡಿನ ಜನಜೀವನದ ಎಲ್ಲವೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವುದಾದರೆ, ಇಂತಹ ಸಂಕೀರ್ಣ ಚಿತ್ರವೇ ಮೂಡಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಹುರೂಪಿಯಾಗಿದೆ, ವರ್ಣರಂಜಿತವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಘರ್ಷವೂ ಇವೆ, ಸಾಮರಸ್ಯವೂ ಇದೆ. ಹಳತು ಹೊಸತು ಎರಡೂ ಇವೆ. ಸಂಭ್ರಮ ನೋವುಗಳೆರಡೂ ಇವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಇರುವುದ ರಿಂದಲೇ ಅದು ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ, ಚಲನಶೀಲವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕುರಿತು, ಅಪರೂಪದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಸವಣ್ಣ ಹೇಳುವಂತೆ, 'ಸ್ಥಾವರಕೃಳಿವುಂಟು, ಜಂಗಮಕೃಳಿವಿಲ್ಲ!' ಅಂದರೆ ಚಲನಶೀಲವಾಗಿರುವ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ನಾಶದ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಎಂತಲೇ ಅನಿಸುತ್ತದೆ; ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸುಂದರ ದಿನಗಳು ಗತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಗಿದುಹೋಗಿಲ್ಲ. ಅವು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಂದ ರೂಪು ಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವು ಭವಿಷ್ಯದ ಕಾಲಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತವಾಗಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿವೆ.

3. ಜಾಗತೀಕರಣ

3.1	ಗಿಡುಗ ಮತ್ತು ಎರೆಹುಳ	-ಎಸ್.ಜಿ. ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ	074
3.2	ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಕಾಡು	-ಜಯಂತ್ ಕಾಯ್ಕಿಣಿ	076
3.3	ಜಾಗತೀಕರಣ: ಪರ್ಯಾಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು	-ಸಿ.ಮುರಾರಿ ಬಲ್ಲಾಳ	090
3.4	ಓದುಪಠ್ಯ : ಆ ಹಕ್ಕಿ ಬೇಕಾದರೆ	-ಎ.ಕೆ.ರಾಮಾನುಜನ್	099

3. ಜಾಗತೀಕರಣ

ಆಶಯ

ಸಂತೀ ಹಾಡು
-ಕೋಟಿಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ

ಸಂತೀ ಬಂತಾ ಸಂತೀ
ಸಂತೀ ಬಂತಾ ಸಂತೀ
ಹೊಳ್ಳಿ ಬಂತಾ ಸಂತೀ
ಮಾಯಾ ಬಜಾರು ಸಂತೀ ||ಸಂತೀ||

ರಂಗು ಹಜಾರು ಸಂತಿ
ಗುಂಗು ಮಾಡೋ ಸಂತಿ ||ಸಂತೀ||

ಏ..... ಏಳೇಳು ಕಡಲ ದಾಟಿ
ಚುಕ್ಕಿಗಳ ಅಂಬರ ದಾಟಿ
ಸೀಮೆಗಳ ಸೆರಗು ಕಿತ್ತು
ನಾಳೆಗಳ ಕಣ್ಣು ಕಿತ್ತು

ಅಂಗೈಯ ಕನ್ನಡಿಯಾಗ
ಮಾಯ ಬಜಾರು ತೋರಿ
ಅಂಗ ಅಂಗಕೆಲ್ಲ
ಹಿಂಗಾದ ದಾಹ ಹುಟ್ಟಿಸಿ

ಹುಟ್ಟವ ಕೂಸಿನೊಳಗು
ಭೋಗಾದ ಮೊಟ್ಟೆ ಹೊಡೆಸಿ
ಲೋಕ ಲೋಕಗಳನ್ನೇ
ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ಗಿರಿ ಗಿರಿ ಗಿರಿ
ಲೋಕ ಲೋಕಗಳನ್ನೇ
ಗಿರಿಗಿಟ್ಟೆ ಆಡಿಸುತ್ತಾ ||ಸಂತಿ||

ನೆಲ ಮಾರು, ಜಲ ಮಾರು
ನೆನಪಿನ ಹುತ್ತ ಮಾರು
ಕನಸಿನ ಬಿತ್ತ ಮಾರು
ಹಸಿರು ಮಾರು, ಬಸಿರು ಮಾರು
ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಿಸಿ ಉಸಿರ ಮಾರು
ಕಣ್ಣಿನ ಬಿಸಿ ಉಸಿರ ಮಾರು
ಕರುಳಿನ ನಿಗಿ ನಿಗಿ ಕೆಂಡ ಮಾರು
ಮಾರು ಮಾರು.....

ಕೊಳ್ಳು ಕೊಳ್ಳು.....
ಮನೆಯನ್ನೇ ಸಂತೀ ಮಾಡೂ.....

ಅಂಗೈಯ ಕನ್ನಡಿಯಾಗ
ಮಾಯಾಬಜಾರು ತೋರು.....

3.1 ಗಿಡುಗ ಮತ್ತು ಎರೆಹುಳ

—ಎಸ್.ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ

ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆಯಿಂದ
ಪಂಚರಂಗಿ ಗಿಡುಗ
ರವರವರವುನೆ ಹಾರಿಬಂತು.

ಬಣ್ಣದ ಬೆರಗಿಗೆ
ಕಣ್ಣಿನ ಬೆಡಗಿಗೆ
ಪೂರ್ವದ ಜೀವಜಾತಗಳೆಲ್ಲ ಮಾತು ಕಳೆದವು.

ಗಾಳಿಪದರುಗಳಲ್ಲಿ
ನದರು ಕೆರೆದು ಹೊಟ್ಟು ಉದುರಿ
ಅಖಿಲಾಂಡ ಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಬೂದಿಮಯ

ಖಂಡ ಭೂಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ
ಕಂಡಿರದ ಕೇಳಿರದ ಅಖಂಡಿತವೆ
ತಾನಾಗಿ ಮಾನಾಗಿ ತನ್ಮೂಲಕ
ಮೃಣ್ಮಯ ಕಾಯ ಪ್ರಾಣಗಳ
ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಬಟ್ಟೆ
ಮಾತು ನುಂಗಿದ ಬಣ್ಣ
ನೋಟ ನುಂಗಿದ ಬಣ್ಣ
ಕೂಟ ನುಂಗಿದ ಬಣ್ಣ
ಭಯ ಭಯಜನಕ ಬಣ್ಣ

ಕರಿನೆರಳಸರಳಾಗಿ
ಪಂಚಭೂತಗಳೆಲ್ಲ
ವಂಚನೆಯ ಬಣ್ಣಗದರು
ಬೆರಗು ಬೆಡಗಿನ ನಡುವೆ
ಭಯದ ಬಯಲಿನ ಕಡವೆ
ನಡೆನುಡಿ ನೋಟಗಳಾಚೆಯ

ಭಾಷೆಗೆ ಜೀವ ತುಂಬಿದ ಪರಿಯಲಿ
 ಭಾವ ಸ್ಫೋಟಿಸಿ ಅನುರಣಿಸಿದ ನೋವು
 ಬಿತ್ತ ಬಳಗದ ಬಾವು

ಯಾರಲಾ ಯಾರಲಾ
 ನೆಲದ ವಾರಸು ಯಾರಲಾ?
 ಹಳೆಬೇಲಿಯ ಬಳ್ಳಿ ಸಾಲ ಬುಡದಲ್ಲಿ
 ತೇವಾಂಶದ ತವತವ ತವರಿನಲ್ಲಿ
 ತೆವತೆವಳುತ
 ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದೆ ಎರೆಹುಳ ಯಾಕ ಯಾಕ ಯಾಕಲಾ! ಯಾಕಲಾ?

3.2 ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಕಾಡು

-ಜಯಂತ್ ಕಾಯ್ಕಿಣಿ

ಸಿಗ್ನಲ್ ಬಳಿ ಬಸ್ಸು ನಿಂತಾಗ, ಡ್ರೈವರನಿಂದ ಬೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅವಸರದಿಂದ ಇಳಿದು, ಸನಿಹದ ಗೂಡಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಸ್ಕತ್ತಿನ ಪೊಟ್ಟಣ ತಗೊಂಡು, ಗ್ಯಾರೇಜಿನ ಪಕ್ಕದ ಒಳದಾರಿಯಿಂದ ತವರಿನ ಕಡೆ ನಡೆಯತೊಡಗಿದ ಕುಸುಮಳ ಮನಸ್ಸು ಈಗ ಹೊಸದೇನನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಪ್ರತಿಸಲ ಹೀಗೆ ತವರಿಗೆ ಬರುವಾಗಲೂ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಸಾಹತಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಹೊಸ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತ-ನಂತರ ತಾಯಿ ಯಮುನಾ ಮತ್ತು ತಂಗಿ ಪೂರ್ವಿಯ ಜತೆ “ಅರೇ ಆ ರ್ಪುರಾಕ್ಸ್ ಅಂಗಡಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಹೋಟ್ಟು ಹೇಗೆ ಬಂತು? ಗಿರಣಿ ಪಕ್ಕ ಕಬ್ಬಿನ ರಸದ ಅಂಗಡಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಸೊಲ್ಲಾಪುರಿ ಹೆಂಗಸು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಳು? ದಿಲಾವರ್ ಭಾಯಿಯ ಮನೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಬೀಗವಿದೆಯಲ್ಲ!” ಹೀಗೆ ನಾಟಕೀಯವಾದ ನಿಜದಲ್ಲಿ ನಂಟನ್ನು ಹಸಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಇಂದು ಎಂದಿನ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮನೆ ತೊರೆದು ಹೋಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಛೋಟೂ ಅವನ ಹೆಸರು ಮಕರಂದ. ಆದರೆ ಕುಸುಮ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಿಯ ನಂತರ ಹುಟ್ಟಿದವನಾದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಛೋಟೂ ಅಂತಲೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲೇ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ, ಅತಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ ಇಂದು ಕುಸುಮಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ತಕ್ಷಣ ಹಾಫ್ ಡೇ ರಜೆ ಹಾಕಿ, ತನ್ನ ತವರಾದ ಪರುಳೇಕರ್ ಕುಟುಂಬದ ನಿತ್ಯ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ದೋಸೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮಗುಚಲೆಂಬಂತೆ ಬಂದಿರುವ ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ತಿಳಿಯದಂಥ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಅಪ್ಪ ಪರುಳೇಕರ್ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಕಾರ್ಮಿಕನಾಗಿದ್ದ. ಹಾಗೆಂದೇ ಒಂಟಿ ಕೋಣೆಯ ಕ್ಲಾರ್ಕ್ಸ್ ಅವನಿಗೆ ಎಂದೋ ಲಭ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಪೂರ್ವಿ ಮತ್ತು ಛೋಟು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಇಲ್ಲೆ. ಸಣ್ಣವಳಿದ್ದಾಗ ಪಾತ್ರೆ ಪಗಡದೊಂದಿಗೆ ಟೆಂಪೋದಲ್ಲಿ ಡೊಂಬಿವಿಲಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಡಾರ ಬಂದ ನೆನಪು ಕುಸುಮಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಇದೆ. ಟೆಂಪೋ ಡ್ರೈವರು ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಟಿಪ್ಸ್ ಜಾಸ್ತಿ ಬೇಕೆಂದು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಅಪ್ಪನನ್ನು ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಬೈದು ಜಗಳ ಮಾಡಿದ್ದು ನೆನಪಿದೆ. ಮೂರೂ ಮಕ್ಕಳು ಹೇಗೆ ಈ ಪುಟ್ಟ ಬಿಡಾರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವೋ ಯಾವಾಗ ಬೆಳೆದವೋ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುವುದರೊಳಗೇ ಕುಸುಮಳ ಮದುವೆ ಆಯಿತು. ಪೂರ್ವಿಯ ಪ್ರೇಮ ವಿವಾಹವೂ, ಇದೇ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸುಹಾಸ

ಭಾಲೇಕರನ ಜತೆ ಆಗಿ, ಅವನೂ ಇಲ್ಲೇ ಉಳಿದು, ಈ ಪ್ರೇಮ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಕೆಲ ದಿನಗಳಿರುವಾಗಲೇ ಛೋಟೂನ ಕಣ್ಮರೆಯೂ ಆಗಿ, ನಂತರ ಪರುಳೀಕರನ ದೇಹಾಂತ್ಯವೂ ಆಗಿ, ಕ್ವಾರ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಮುಂದುವರೆದಿತ್ತು.

ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಕರಣ ಅದು. ಛೋಟು ಆಗಷ್ಟೇ ಪಿಯುಸಿ ಫೇಲಾಗಿದ್ದ, ಕಳ್ಳನಂತೆ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ. “ಯಾಕೋ ಛೋಟೋ.. ಹೊರಗೆ ಹೋಗೋ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ‘ನನ್ನನ್ನು ಮಕರಂದ ಅಂತ ಕರೆರಿ, ಛೋಟೂ ಅನ್ನಬೇಡಿ. ಫೇಲಾಗಿದ್ದೇನೆ ಅಂತ ದಾದಾಗರಿ ಮಾಡಬೇಡಿ ಎಲ್ಲಾ’ ಎಂದು ರೇಗುತ್ತಿದ್ದ. ಪೂರ್ವಿಯ ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿದ್ದ ದಿನಗಳವು. ಸಹಾಯಕ್ಕೆಂದು ಬಂದಿದ್ದ ಕುಸುಮಾಳೂ ಛೋಟೂನನ್ನು “ಎಲ್ಲಾದರೂ ಟೆಂಪರರಿ ಕೆಲಸ ಹುಡುಕು. ಹೀಗೆ ಮನೇಲಿ ಕೂತರೆ, ಹಿಂದೆ ಬೀಳುತ್ತಿ.” ಎಂದಾಗ, ಅಮ್ಮ ಛೋಟೋನ ಬಾಬು ವಹಿಸಿಕೊಂಡವಳಂತೆ. “ಜಾಣೆಯರು ನೀವು ಅಂತ ಧಿಮಾಕು ನಿಮಗೆ, ಅವನ ಕಷ್ಟದ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲಿದ್ದಾನೆ. ನಿಮಗೇನು ತ್ರಾಸು?” ಎಂದೆಲ್ಲ ವಿಚಿತ್ರ ರಂಪ ಮಾಡಿ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಂಥ ಒಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಐದಾರು ಯುವಕರು ಬಂದು, ಮಕರಂದನನ್ನು ದರದರ ಹೊರಗೆಳೆದು ಹಾಕಿ ಸ್ಟಿಕ್‌ನಿಂದ ಹೊಡೆದು, ಸಾಲು ಮನೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಎಲ್ಲರೆದುರು ದವಡೆಯಿಂದ ರಕ್ತ ಸೋರುವಂತೆ ಗುದ್ದಿ, “ಮೋಸ ಮಾಡ್ತೀಯೇನೋ, ನೀನು ಹಣಾ ಮರಳಿಸೋ ತನಕ, ಪ್ರತಿ ವಾರ ಬಂದು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರೆದುರು ಹೊಡೆದು ಹೋಗಿವಿ, ಖಬರ್‌ದಾರ್” ಎಂದು ಪೂರ್ವಿ, ಕುಸುಮ ಮತ್ತು ತಾಯಿ ಯಮುನಾರನ್ನು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ನೋಡಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು.

ಮಕರಂದ ಯಾರದೋ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಫೈನಾನ್ಸ್ ಬಿಸಿನೆಸ್ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಯಾರಾರಿಂದಲೋ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಇಸಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲೋ ಹಾಕಿ ಮುಳುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಈ ಮಾರಾಮಾರಿ ನಡೆದಾಗ ಎರಡನೇ ಶಿಷ್ಟಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅಪ್ಪ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ಬಂದವನೇ ವಿವರ ಗೊತ್ತಾದದೇ ಅಪಮಾನದಿಂದ ನಖಿಶಿಖಾಂತ ಧರಧರ. ಕಂಪಿಸಿ, ಮಾತು ಬಾರದೆ ಉಮ್ಮಳಿಸಿಬಿಟ್ಟ, ಗೋವಾ ಗಡಿಯಿಂದ ಬರಿಗೈಲಿ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ತಾನು, ಲೋಕಲ್ ರೈಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಚಣಿಗೆ ಮಾರಿ, ರೇಡಿಯೋ ರಿಪೇರಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಸೇರಿ ಹೇಗೆ ಈ ಬಾಳು ಕಟ್ಟಿದೆ, ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟದಿಂದ ನಿಯತ್ತಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿದೆ. ಮೂರು ಮಕ್ಕಳ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಡಬಲ್ ಡ್ಯೂಟಿ ಮಾಡಿ ಹೇಗೆ ತೂಗಿಸುತ್ತ ಬಂದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಕ್ಕಳೆದುರು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ,

ಯಾರೋ ಅಪರಿಚಿತರ ಎದುರು ಹೇಳುವಂತೆ ಭಯಮಿಶ್ರಿತ ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ ಬಿಸುಸುಯ್ಯತೊಡಗಿದ. ಛೋಟುವಿನ ರಕ್ತ ಸೋರುವ ದವಡೆಗೆ ಹಚ್ಚಲು ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಫಿಜ್ಜಿನಿಂದ ಐಸ್ ತಂದ ಸಾರ್ವಿಗೆ 'ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ? ನಾಚಿಕೆಯಾಗೋದಿಲ್ಲ, ಮಂದಿಯ ಹಣ ಮುಳುಗಿಸಿ ಮೋಸ ಮಾಡಿ, ಮನೆಯ ಮರ್ಯಾದೆ ಮೂರು ಕಾಸು ಮಾಡಿದ ತಮ್ಮನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಹಚ್ಚಲು ಐಸ್ ಕೊಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಊರೆಲ್ಲ ತಿರುಗಲು' ಎಂದು ತಾರಕಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೂಗಿದ ಪರುಳೇಕರ್. ಛೋಟೊನನ್ನು ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಹೆಲ್ತ್ ಸೆಂಟರಿನ ಡಾಕ್ಟರರ ಬಳಿ ಒಯ್ಯಲೂ ನಿರಾಕರಿಸಿಬಿಟ್ಟ ನಂತರ ಕತ್ತಲಾದ ಮೇಲೆ ಕುಸುಮಾ ಮತ್ತು ಅಮ್ಮ ಸೇರಿ ಛೋಟೊನನ್ನು ರಿಕ್ಷಾದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಭಾಂಡುಫ್ ಉಪನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ತಂದರು. ಮನೆ, ಮರ್ಯಾದೆ, ನೀಯತ್ತು, ಹಣ ಅಂತ ಬೈಯುವಾಗ ಪರುಳೇಕರ್ ಇಡೀ ಜಾಳಿನ ಸಾಲು ಮನೆಗಳಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಬಾಗಿಲ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದು ತಣ್ಣನೆಯ ಲಕ್ಷಣ ರೇಖೆಯ ಆಚೆಗೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಸ್ವದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದೊಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮತ್ತೆಲ್ಲ ಸರೀಗಿದೆ ಎಂಬಂತೆ "ಭಾಭೀ 'ಛಾಯಾಗೀತ್' ನೋಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆ?" ಎಂದೆಲ್ಲ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇರುವ ಹತ್ತು ಚದುರಡಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೋಯುವ ಕಾಲು ಚಾಚಿ ಮುದುಡಿ ಕೂತಿರುವ ಛೋಟೊನನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಇಣುಕಿ ನೋಡಿ ಮನೆಯೆದುರು ಹಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅತಿ ಸಮೀಪ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವ ಪೂರ್ವಿಯ ಮದುವೆಯ ದಿನಾಂಕವೂ ಈಗ ಪರುಳೇಕರನ ಮನದಲ್ಲಿ ಧರಧರ ಕಂಪಿಸತೊಡಗಿತು. "ಪೂರ್ವಿಯ ಲಗ್ನ ನಿನ್ನಿ ಲಘಡಾದಿಂದಾಗಿ ಮುರಿಯುವುದು ಬೇಡ. ನನ್ನ ಸರ್ವಿಸಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಹಣವನ್ನು ಈ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಮುರಿದರೆ ಸತ್ಯನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನಿಂದ ಮನೆಯ ಉದ್ಧಾರ ಆಗೋದು ಅಷ್ಟೇ ಇದೆ. ಹೋಗು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗು" ಎಂದು ಛೋಟೊನನ್ನು ನಡುರಾತ್ರಿ ಹೊರಹಾಕಿಬಿಟ್ಟ. ಕಂಗಾಲಾದ ಛೋಟು ಗಾಯಗೊಂಡ ಪ್ರಾಣಿಯಂತೆ ಆಸರೆಗಾಗಿ ಅಕ್ಕಂದಿರ ಮುಖವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ, ಮೆಲ್ಲಗೆ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ತಂತಿಯ ಮೇಲೆ ಒಣಗುತ್ತಿದ್ದ ಟೀ ಶರ್ಟನ್ನು ಅದಾಗಲೇ ತೊಟ್ಟಿದ್ದ ಮಾಸಲು ಹಳೇ ಜೀನ್ಸ್ ಪ್ಯಾಂಟಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಕುಂಟುತ್ತ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ. ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿಯ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಯಮುನಾಬಾಯಿ ದೊಡ್ಡಕ್ಕೆ ಚೀರಲೂ ಆಗದೆ ಬಿಕ್ಕುತ್ತ ಹೊರಗಿನ ಸಮಾಜ, ಮಗಳ ಮದುವೆ ಎಂಬೆಲ್ಲ ಅಜ್ಞಾತ ಭಯದಲ್ಲಿ ಬಾಯಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡು

ಮೋರೆಗೆ ಆತು ಕುಸಿದು ಕೂತುಬಿಟ್ಟಳು.

ಕುಸುಮಾಳೊಬ್ಬಳೇ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಕೊನೆಯ ಬೀದಿ ದೀಪದ ಅಡಿಗೆ ಅವನು ಕುಂಟುತ್ತಾ ದೂರವಾಗುತ್ತ ಮರೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ನೋಡಿದಳು. ಆಗಷ್ಟೆ ತಂತಿಯಿಂದ ಜಗ್ಗಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವನ ಇಸ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ತಿಳಿಹಳದಿ ಟೀ ಶರ್ಟಿನ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲಿನ ತಂತಿಯ ಕುರುಹಿನ ನೆರಿಗೆಯ ಗೆರೆ ಬೀದಿ ದೀಪದಲ್ಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಮೆಲ್ಲಗೆ ದೂರವಾದ ಫೋಟೋನ ತಿಳಿಹಳದಿ ಟೀ ಶರ್ಟಿನ ಆ ನೆರಿಗೆಯ ಗೆರೆ ಕುಸುಮಳ ಮನದಿಂದ ಎಂದೂ ಮಾಸಿಲ್ಲ, ಗಂಡನ ಮನೆಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ಅವಳು ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಏಕೆಂದರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಗೇಟಿನ ಬಳಿ ಅಥವಾ ರೇಷನ್ ಅಂಗಡಿಯ ಬಳಿ ಅಪರಿಚಿತರು ಸಿಕ್ಕಿ, ಯಮುನಾಬಾಯಿಯನ್ನೂ ಪರುಳೇಕರನನ್ನೂ, “ಏನು? ಎಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ ಮಗನನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಹಾಗೆಲ್ಲ” ಎಂದೆಲ್ಲ ಬೆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿದ್ಧೆಗೆಡಿಸುವ ಭಯವೊಂದು ಈ ಬಿಡಾರವನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಆಗೆಲ್ಲ ಪರುಳೇಕರ ‘ಅವನು ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಸತ್ತ ಹಾಗೆ’ ಎಂದು ಬೇಕಾದಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವ ಹಾಗೆ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದ. ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಿಯ ನಿಗದಿತ ಮದುವೆ ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಬೇಕಿದ್ದ ಏನೋ ಒಂದನ್ನು ಈ ಪ್ರಕರಣದ ಈ ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ಅವನು ಪಡೆಯುವಂತಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಫೋಟು ಈಗ ಬರೋಡಾದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನಂತೆ, ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೋ ಸಿಕ್ಕನಂತೆ, ಹೀಗೆಲ್ಲ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಗದದ ಚೂರುಗಳಂತೆ ವದಂತಿಗಳು ಹಾರಿ ಬಂದಾಗ, ಪುಟ್ಟ ಬಿಡಾರದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರೂ ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ಧೆ, ಮಾತು ಎರಡೂ ಇಲ್ಲದೆ ತೆಪ್ಪಗೆ ಝೀರೋ ಕ್ಯಾಂಡಲ್ ದೀಪದಲ್ಲಿ ಕೂತಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಟಾಕಿ ಹಚ್ಚಲು ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆಯ ಪೋರ, ಹಠಾತ್ತನೆ ಈ ಪುಟ್ಟ ಬಿಡಾರದೊಳಗೆ ಹಿಡಿಯದಂತಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿನಲ್ಲ ಎಂದು ಕುಸುಮಳಿಗೆ ಜೀವ ಎಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಎತ್ತಿ ಅಡಿಸಿದವಳೇ ಅವಳು.

ಪೂರ್ವಿಯ ಭಾವಿ ಪತಿ ಸುಹಾಸ್ ಭಾಲೇಕರ ಇದೇ ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿ ಈ ಹತ್ತು ಚದುರಡಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಒಜ್ಜೆಯನ್ನು ಹೇರತೊಡಗಿದ. “ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಫೋಟೋನ ಯಾವ ಕುರುಹೂ ಇರಬಾರದು. ಅವನ ಫೋಟೋಗಳು ಒಂದೂ ಇರಕೂಡದು” ಎಂದು ತಾಕೀತು ಹಾಕಿದ. ಫೋಟೋನಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನ ಫೋಟೋಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಲಾಯಿತು. ಮದುವೆಯನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ‘ಆರ್ಯಸಮಾಜ’ದಲ್ಲಿ ನಿಯೋಜಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸರಳತೆಯಿಂದಾಗಿ

ಉಳಿತಾಯಗೊಂಡ ಹಣವನ್ನು ಸುಹಾಸ ಭಾಲೇಕರ್, ಕ್ಯಾಶ್ ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ತನಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದ. ಮದುವೆಯ ದಿನ ಸಿನಿಮೀಯವಾಗಿ ಛೋಟೂ ಏನಾದರೂ ಬಂದುಬಿಟ್ಟರೆ ತಾನು ಮಂಟಪವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದೂ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದ. “ಮದುವೆಯ ವೇಳೆ ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಛೋಟು ಬಂದರೆ ಅದರಿಂದ ಲಗ್ನ ಮುರಿಯುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಬಾಳು ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ” ಅಂತ ಹೇಳಿ, ಎಂದು ಪೂರ್ವಿ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆಳತಿಯರನ್ನು ಆರ್ಯಸಮಾಜದ ಹೊರಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಳು. ಮದುವೆಯ ನಂತರ ವಧೂವರರಿಗೆ ಬಿಡಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೈವಸಿ ಸಿಗಲಿ ಅಂತ ಪರುಳೇಕರ್ ಮತ್ತು ಯಮುನಾಬಾಯಿ, ಕುಸುಮಾಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನ ಉಳಿದು ಮರಳಿ ಬಂದಾಗ ಸುಹಾಸ ಮನೆಯ ಸಂದಿಗೊಂದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಛೋಟೋನ ಹಳೇ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಬೂಟು, ಸೈಟರ್, ಪುಸ್ತಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆಯತೊಡಗಿದ್ದ. “ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಬಳಿಯೇ ಇಲ್ಲ, ಇಂಥ ಶೋಕೀ ಸಾಮಾನುಗಳು! ದೊಡ್ಡ ಹೀರೋ... ನಿನ್ನ ಫೇಲ್ ತಮ್ಮ” ಎಂದು ಪೂರ್ವಿಯನ್ನು ಹಂಗಿಸತೊಡಗಿದ.

“ಹಾಗಾದರೆ ಅವನ ಆಪ್ಟರ್ ಶೇವ್ ಲೋಶನ್-ನೀನ್ಯಾಕೆ ಬಳಸುತ್ತೀ?” ಎಂದಾಕೆ ಕೇಳಿದಾಗ, “ಏಯ್... ನಾನೀಗ ಗಂಡ, ಬಹುವಚನ ಕೊಡು, ಬಹುವಚನಾ?” ಎಂದು ಚೀರಿದ. ಮತ್ತು ಪರುಳೇಕರ್ ದಂಪತಿಗಳ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲೇ ಛೋಟನ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು “ನನಗಿಂತ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಇದ್ದೀಯೇನೋ ಗಾಂಡು... ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮೀಡಿಯಂ ಕಲಿ” ಅಂತ ಕೊಬ್ಬು ಇತ್ತಲ್ಲಾ ನಿನಗೆ....” ಎನ್ನುತ್ತ ಹೊರಗೆ ಎಸೆಯತೊಡಗಿದ. ಯಮುನಾ ಬಾಯಿ ಸಟಸಟ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಮತ್ತು ಅದೇ ದಿನ ಪರುಳೇಕರ್ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲೊಂದು ಕೋಣೆಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಹಿಡಿದ. ಮಗಳ ಮನಸ್ಸು ಒಡೆಯುವುದು ಬೇಡ ಎಂದು, ಎರಡು ದಿನ ಇದ್ದು ನಂತರ ಇಬ್ಬರೂ ಕಲ್ಯಾಣ್ಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು.

ಕಲ್ಯಾಣದ ಹೊಸ ಬಿಡಾರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಪರುಳೇಕರ್‌ನಿಗೆ ಛೋಟನ ಪ್ರಕರಣ ಬಿಲ್‌ಕುಲ್ ಬೇರೆಯಾಗಿ ತೋರತೊಡಗಿತು. ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ, ಈ ವಸಾಹತಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಹೆಸರು ಈಗ ಪರಿಚಿತರಿಲ್ಲದ ಹೊಸ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಛೋಟೂನ ಗೈರು ಹಾಜರಿಯಲ್ಲಿ ಅಳಿಯ ವರ್ತಿಸಿದ ರೀತಿ ಕಟುವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಪಾಪ ಅಳಿಯನೂ ತನ್ನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ, ಸಮಯಕ್ಕೆ, ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಹೊಸ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಪರುಳೇಕರ್‌ಗೆ ಛೋಟೂನ ನೆನಪು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಬರತೊಡಗಿತು. ಛೋಟೂನ ಆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ

ರೂಪಾಯಿ ಪ್ರಕರಣ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅಂಥ ಮಹಾಪಾಪವಾಗಿತ್ತೆ? ಸಹೋದ್ಯೋಗಿ ನಾಯರ್ “ನೋಡಿ ಪರುಳೇಕರ್, ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಣಕ್ಕೆ ಏನು ಬೆಲೆ ಇದೆ. ಇಷ್ಟತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಸಿಗುತ್ತದೆ ಹೇಳಿ. ಮನೆ ಬಿಡಿ, ಒಂದು ರಿಕ್ಷಾ ಬಿಡಿ, ಒಂದು ಮೋಟಾರ್ ಸೈಕಲ್ಲೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಅವನ ಎಣಿಕೆ ತಪ್ಪಾಯಿತು. ಅವನ ಕೆಟ್ಟ ಕಾಲ. ಅವನನ್ನು ಮಾಫ್ ಮಾಡಿಬಿಡಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಪರುಳೇಕರ್ ಅದನ್ನು ಮತ್ತಿಗೆ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಯಮುನಾಬಾಯಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ಯಮುನಾಬಾಯಿ ಮೌನವಾಗಿ ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಛೋಟೂ ನಾಸಿಕದಲ್ಲಿದ್ದಾನಂತೆ, ದಮನ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನಂತೆ ಎಂಬ ಬಾತ್ರಿಗಳು ಬಂದಾಗ ‘ಇದ್ದಾನಂತೆ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವೇ ಅತ್ಯಂತ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನೆ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ಕುಲದೇವತೆಯನ್ನು ನೆನೆಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪದೇ ಪದೇ ಕುಸುಮಾಳಿಗೆ ಪೋನು ಮಾಡಿ “ಒಂದು ವೇಳೆ ಛೋಟೂ ಬಂದರೆ, ಇಲ್ಲಿಯ ನಮ್ಮ ವಿಳಾಸ ಕೊಡಲು ಪೂರ್ವಿಗೆ ಹೇಳು” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಒಂದು ದಿನ ಛೋಟೂನನ್ನ ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣದ ಕ್ಯಾಂಟೀನಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡಂತಾಯಿತು ಎಂದು ಯಾರೋ ಪರುಳೇಕರ್‌ಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಪರುಳೇಕರ್ ತಕ್ಷಣ ಲೋಕಲ್ ಟ್ರೇನು ಹಿಡಿದು, ದಾದರಿನಲ್ಲಿ ಬದಲಿಸಿ ವಸಯಿಗೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿಳಿದಾಗ ರಾತ್ರಿ 11 ಗಂಟೆ. ಇರುವ ಆರೂ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಏಳೆಂಟು ಕ್ಯಾಂಟೀನುಗಳು. ಹತ್ತಿ ಇಳಿದು ದೂರ ನಿಂತು ಇಣುಕಿ ನೋಡಿದ. ಪರಿಚಿತ ಮುಖ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಗಡ್ಡ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೋ ಎನಿಸಿ ಗಡ್ಡ ಇರುವ ಹದಿಹರೆಯದ ಮುಖಕ್ಕಾಗಿ ನೋಡಿದ. ರಾತ್ರಿಯೇರತೊಡಗಿದಂತೆ ಅಂಗಡಿ ಮುಚ್ಚಿ ಜನ ಅಲ್ಲೇ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮಿನ ಮೇಲೆ ಪುಟ್ಟ ಜಮಖಾನ ಹಾಸಿ ಸಾಲಾಗಿ ಮಲಗತೊಡಗಿದರು. ಹನ್ನೆರಡು ಹೊಡೆದ ನಂತರ ಲೋಕಲ್‌ಗಳ ಓಡಾಟ ಕಡಿಮೆ ಆಯಿತು. ಪರುಳೇಕರ್ ಮೆಲ್ಲಗೆ ತನ್ನ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿಯ ಪುಟ್ಟ ಸೆಲ್‌ಟಾಚ್ ಹೊರ ತೆಗೆದು ಮಲಗಿದವರ ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಿಡುತ್ತ, ಬಾಗಿ ಇಣುಕಿ ನೋಡುತ್ತ ನಡೆಯತೊಡಗಿದ. ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಹಸಿರು ಚಾದರು, ಮಲಗಿದವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗ ಕೈ ಅದುರುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಯಾರೋ “ಏಯ್” ಎಂದು ಕೂಗಿದರು. ಚೌಕಳಿ ಚಾದರು ಹೊದ್ದವನು ಎದ್ದು ಕೂತು “ಚೂತ್ವಾ ಸಾಲಾ, ಹೋಮೋ ಹೈಕ್ಕಾ?” ಎಂದು ಕಾಲಿನಿಂದ ಜೋರಾಗಿ ಒದ್ದು ಬಿಟ್ಟ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪರುಳೇಕರ್ ತೀರಿಕೊಂಡ. ಯಮುನಾಬಾಯಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಉಳಿದಳು. ಪೂರ್ವಿ, ಕುಸುಮಾ ಇಬ್ಬರೂ ಎಷ್ಟೇ ಕರೆದರೂ ಅವಳು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೊಂದು ದಿನ ಪೂರ್ವಿ, “ಗಂಡ ತುಂಬಾ ಕುಡಿಯತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ವಿ.ಆರ್.ಎಸ್. ಘೋಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲೇ

ಮೈಗಳ್ಳೆ, ಎಲ್ಲಾದರೂ ಇಚ್ಛಾ ನಿವೃತ್ತಿ ತಗೊಂಡು ಮನೇಲೆ ಕೂತುಬಿಟ್ಟರೆ, ಖಂಡಿತ ಕುಡಿದು ಎಲ್ಲಾ ಸತ್ಯಾನಾಶ ಮಾಡಿಬಿಡಬಹುದು, ಆತು ನೀನಿದ್ದರೆ ತುಸು ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದು” ಎಂದು ಗೋಗರೆದ ಮೇಲೆ ಯಮುನಾಬಾಯಿ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕೋಣೆಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಳು. “ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು” ಎಂದರೆ “ಛೋಟು ಬಂದರೆ?” ಎಂದಳು.

ಕುಡಿದು ಬಂದ ಅಳಿಯ, ಅತ್ತೆಯ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಎಲ್ಲೋ ನೋಡುತ್ತಾ, “ನನಗೆ ಯಾರೂ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಹೇಳುವವರು ಅವರವರ ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳಲಿ” ಎಂದು ತೊದಲುತ್ತಿದ್ದ. “ಆ ಬೇಇಮಾನ್ ಬಡೀಮಗ ಬರಲಿ ಇಲ್ಲಿ, ಆಗ ತೋರಿಸ್ತೇನೆ. ನಾನ್ಯಾರು ಅಂತ” ಎಂದು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಒದರತೊಡಗಿದ. ಒಂದು ದಿನ ಯಮುನಾಬಾಯಿ ಅವನೆದುರು ನಿಂತು, “ಮೊದಲು ನಿನ್ನ ಮುಖ ಸರಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡೀಲಿ ನೋಡೋ, ಆಮೇಲೆ ನನ್ನ ಮಗನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡು, ದುಡಿದು ಸರಿಯಾಗಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಲಿ ನಾಲಾಯಕಾ, ಬಸರಿ ಹೆಂಡ್ತೀನ ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ, ಬುಕ್ ಬೈಂಡಿಂಗ್ ಮಾಡಲು ಕಳಿಸುತ್ತೀಯಲ್ಲಾ, ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗ್ತದೆ ಆವಾಗಾ?” ಎಂದು ಕೂಗಿದಳು. ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ “ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ, ನನ್ನ ಮಗಾ ಗೊತ್ತುಂಟೋ, ಬಹಳ ದೊಡ್ಡವನು ಈಗ ಅವನು. ವೆಸ್ಟರ್ನ್ ಲೈನಿನಲ್ಲಿ ಫ್ಲಾಟು ಉಂಟು ಅವನಿಗೆ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಜನ ಇದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬರುವ ಕೆಟ್ಟ ಕಾಲ ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ. ಖಬರ್ ದಾರ್ ಛೋಟೂನ ಮಾತೆತ್ತಿದರೆ” ಎಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಕೂಗಿಬಿಟ್ಟಳು. ತಾನವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಮೀರಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅದೊಂದು ನಿಜವಾದಂತೆ, ನಿಜವಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಆಮೇಲೆ “ಹಾಂ” ಎಂದು ಚಿತಾವಣೆ ನೀಡುವಂತೆ ಸದ್ದು ಮಾಡಿ ಕೂತಳು. ಕಣ್ಮರೆಯಲ್ಲೇ ಛೋಟೂ ಬೆಳೆದಿರಬಹುದಾದ ನಿಜ ಈಗ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಅವಳ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂತು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹಾಲಿನ ಬೂತಿನ ಬಳಿ ಹೋದಾಗ, ಟೇಲರ್ ಗೋಪಿಚಂದ್‌ನ ಮನೆಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕಿದ್ದು ಕಂಡು, ಅರೆ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಬಳಿ ಕಂತಿನಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ಧೂಪ್‌ಛಾಂವ್ ಸೀರೆಯ ಕೊನೆಯ ಕಂತಿನ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ತಾನು ಕೊಟ್ಟೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ಅವಳು ಏನು ಅಂದುಕೊಂಡಿರಬಹುದು, ಅವರು ಮನೆ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತಿರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಯಮುನಾ ಯಾರೂ ಎದ್ದಿರದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಧೀರಳಾದಳು. ಪೂರ್ವಿ ಎದ್ದು ಕೂಡಲೇ ಅವಳಿಗೆ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಿ ಇರಲಿಬಿಡು

ಆಯೀ, ಗೋಪಿಚಂದ್‌ನ ಮಕ್ಕಳು ಎಷ್ಟು ದಿನ ಇಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಗಂಡ ಹೆಂಡ್ತಿ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಇಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಅದೆಲ್ಲ ಬಿಡು, ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಾಗಿ ತಲೆ ಕೆಡಿಸ್ಕೋಬೇಡ” ಎಂದಾಗ ಯಮುನಾ “ಛೇ...ಛೇ ಯಾರಾದ್ರೂ ಉಂಡಿದ್ದರ ಲೆಕ್ಕ ಇಡ್ತಾರೇನೇ?” ಎಂದಳು. ಆದರೂ ಒಳಗೆಲ್ಲೋ ಭಾರ ಕಡಿಮೆ ಆದಂತೆಯೂ ಅನಿಸಿತು. ನಿನ್ನೆಯಿಂದ ಅನಿಸಿದ ಹಾಗೆ, ಛೋಟೂ ನಿಜಕ್ಕೂ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಿದೆ ಅನಿಸಿತು. ಹೌದು, ಖಂಡಿತ ಅವನಿಗ ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸುಖದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ, ಧಾರಾಳಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಯಮುನಾಬಾಯಿಗೆ ಜಗತ್ತು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬೇರೆಯದೇ ಆಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿತು. ಕುಸುಮಳ ಗಂಡ ದುಬೈನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೇಟರಿಂಗ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕು ಹೊರಟು ಹೋದ. ಅವಳಿಗೂ ಅವಳ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಶ್ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ವರ್ಗವಾಯಿತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪೇಪರು ಓದುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಇದ್ದುದು ಅವಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ. ಅವಳೆಂದಿಗೂ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿನ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕ್ಯಾಶ್ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ ನೋಟನ್ನು ಫಟ್ ಫಟ್ ಎಂದು ಎಣಿಸುವುದು, ದೊಡ್ಡ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಟ್ವಿಸ್ಟ್ ಮಾಡಿ ಪಿನ್ನುಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಚಳಕಗಳನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ, ಅವಳಿಗೆ ಆ ನೋಟುಗಳ ಕಟ್ಟುಗಳು ಭಯ ಮತ್ತು ಬೇಸರ ತರುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗೆ ಸಂಬಳ ಅಂತ ಸಿಗುವ ಸಂಗತಿ, ಕಂಡಕ್ಕರನಿಗೆ ಕೊಡುವ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿ ಎಂಬ ಚಿಲ್ಲರೆ ಸಂಗತಿ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿರುವ ಈ ದಂಡಿ ದಂಡಿ ನೋಟಿನ ಪಿಂಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ನೋಡುವಾಗ ಹಠಾತ್ತನೆ ಛೋಟೂನ ಪ್ರಕರಣದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದು ಅದೆಷ್ಟು ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ಅಮಾಯಕ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳೇ ಆಗದ ಅವಳು ಗಂಡನೊಡನೆ ಹಳೆಯ ಸ್ಟಾರ್ಟ್‌ಡಸ್ಕ್‌ಗಳನ್ನು ತಿರುವುತ್ತ, ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಅಸಡ್ಡಾಳವಾಗಿ ಕರೆಯುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತ ಕೂತಿದ್ದಾಗ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಮುದ್ದು ಹಸುಳೆಗಳ ಪೋಸ್ಟರುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಎಳೆ ಛೋಟೂನ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ಬಟಾಟೆವಡೆ ಅಂದರೆ ಪ್ರೀತಿ, ಅದಕ್ಕೆ ‘ಬತಾದೇ’, ‘ಬತಾದೇ...’ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಪಿಯುಸಿಯಲ್ಲಿ ಫೇಲ್ ಆಗದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ಈ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಪ್ರಕರಣವೂ ಇಷ್ಟೊಂದು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ? ಸರಿಯಾಗಿ ಓದದ ಪೋರನ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊರಲು ಹಿಂಜರಿದು ಆ ಸಣ್ಣ ಮನೆ ಅವನನ್ನು ಹಾಗೆ ಹೊರಹಾಕಿತಾ? ಹೀಗೆಲ್ಲ ಯೋಚಿಸಿದ ಕುಸುಮಾ-ತಾನಾಗಿಯೇ ಅವನ

ಪತ್ತೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೂ ಇತ್ತು. ಅವನೆಲ್ಲಾದರೂ ಫಕ್ಕನೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ಅವನಿಗೆ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಪರ್ಸಿಫನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈಚೀಚೆಗೆ ಆಯಿ-ಫೋಟೋ ತುಂಬಾ ಸುಖದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ಅಂತರಾತ್ಮಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಮನಸಾ ನಂಬಲು ತುಂಬಾ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಮಗಿನ್ನು ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಮೇಲಂತೂ ಅಧೀರಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವನ ಇಸ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ತಿಳಿ ಹಳದಿ ಟೀ ಶರ್ಟಿನ ಒಣಗು ತಂತಿಯ ನಿರಿಗೆ ಗೆರೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಅತ್ತ ಯಮುನಾ ಅಳಿಯನನ್ನು ಅತಿಯಾಗೇ ಜಬರಿಸತೊಡಗಿದಂತೆ, ಹಠಾತ್ತನೆ ಪೂರ್ವಿಯ ಅಭಿಮಾನ ಒಂದು ದಿನ ಜಾಗೃತವಾಗಿ 'ಆಯೀ ಅತೀ ಮಾಡ್ಬೇಡಾ ನೀನು, "ನಿನ್ನ ಆ ಗ್ರೇಟ್ ಮಗ ಒದ್ದಲನಾದ್ರೂ ನಿನ್ನ ನೋಡಬೇಕೂ ಅಂತ ಬಂದನೇನು? ಎಂದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಯಮುನಾ.. "ಏ...ಏ... ಬಾಯುಚ್ಚು, ಆ ಪೋರ ಹಾಗೆ ಆ ಗಾಯಗೊಂಡ ಸ್ಥಿತೀಲೂ ಪಿಟ್ಟೆನ್ನದೇ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದದ್ದು ನಿನ್ನ ಲಗ್ನಕ್ಕಾಗಿ" ಎಂದಳು. ಪೂರ್ವಿಗೆ ತಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. "ನನಗಾಗಿ ಯಾರೂ ಯಾವ ಮಹಾತ್ಯಾಗವನ್ನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಮಾಡಬೇಕಾಗೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಸುಹಾಸನ ಜತೆಗೆ ಮದುವೆ ಆಗಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದವಳು ನಾನೇ. ಅವನ ಉಸಿರಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಿಯ ಗಲೀಜು ವಾಸನೆ ಇತ್ತು ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿದ್ದೂ ಅವನ ಜೊತೆ ಓಡಾಡಿದೆ. ನಿಮಗೆ ಒಂದು ಕೈ ತೋರಿಸಿಯೇ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಮದುವೆ ಆದೆ. ಯಾವಾಗ ನೋಡಿದರೂ, ಕುಸುಮಾಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕಲಿ, ನಿನ್ನ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಸುಮಾ ಹಾಗಿದ್ದಳು, ಕುಸುಮಾ ಹೀಗಿದ್ದಳು ಎಂದು ಅಕ್ಕನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಯೂಸ್‌ಲೆಸ್ ಎಂಬಂತೆ ಹಂಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರಲ್ಲ, ಕುಸುಮಳಿಗಾಗಿ ಗಂಡು ಹುಡುಕಲು, ಪರೇಲ್, ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್ ಎಂದು ಜಾತಕ ಹಿಡಿದು ಓಡಾಡಿದ್ದಿರಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳ ತಂದು ನಿಮ್ಮ ಕೈಲಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹೋದನಂತರ, ಬಂದಾಗೆಲ್ಲ ಸುಳ್ಳೇ ಗೋಳುಮುಖ ಮಾಡೋದು. ಹರಕಲು ಸೀರೆಯನ್ನೇ ಆಯ್ದು ಉಡೋದು ಮಾಡ್ಬಿದ್ದೆಯಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತು ನನಗೆ. ಅದಕ್ಕೇ ನಿನ್ನ ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನು ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಸವಸದೇ, ಮನೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ಮದುವೆಯಾಗಿ ತೋರಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಖಾನೆಯವನನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಅಪ್ಪನ ನಿವೃತ್ತಿಯ ನಂತರವೂ ಈ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಕೈ ತಪ್ಪದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಅಲ್ಲವೇ ನೀವೂ ಸಹ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಕಳ್ಳರಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದು! ಸುಹಾಸನ ಜೊತೆ ತಿರುಗಾಡಿ ನಾನು ರಾತ್ರಿ ತಡವಾಗಿ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಜನರೆಲ್ಲ ಮಿಕ್ಕಿ ಮಿಕ್ಕಿ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ನಿಮ್ಮ ಕಾಲ

ಕೆಳಗಿನ ಭೂಮಿಯೇ ಬಿರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ನೀವು ಪಿಟ್ಟೆನ್ನದೆ ಮಳ್ಳರಂತೆ ಕಣ್ಣುಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರಿ ಇಬ್ಬರೂ, ನನಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನೀವು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಲೇ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದು, ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಒಳಗಿನಿಂದ ತಿನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಚ್ಚಲು, ಛೋಟೊನ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಪ್ರಕರಣ ನಿಮಗೆ ಸರಿಯಾಗೇ ಸಿಕ್ಕಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಹಾಗೆ ಮುಗಿಬಿದ್ದ ನೋಡು ಅಪ್ಪ ಆಗ, ನೀನು ತೆಪ್ಪಗಿದ್ದೆ. ಮತ್ತೆ ನಾನು? ನಾನ್ಯಾಕೆ ಆಗ ಒಂದು ಚಕಾರ ಆಡದೆ ಛೋಟೋನನ್ನ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟೆ ಗೊತ್ತೆ? ಈಗ ಹೇಳನೆ ಕೇಳು. ಒಂದು ದಿನ ಸುಹಾಸ ನನ್ನನ್ನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮುಲುಂಡಿನ ಪಾಂಚರಸಾದ ಲಾಜಿಂಗ್‌ಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವಾಗ ಛೋಟೊನ ದೋಸ್ತ ನಂದೂಜಗತಾಪ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ನೋಡಿಬಿಟ್ಟ, ನಾನು ಗುರ್ತು ಇಲ್ಲದವಳಂತೆ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದುಬಿಟ್ಟೆ. ಅವನದನ್ನು ಛೋಟೋಗೆ ಖಂಡಿತ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತೆ ಛೋಟೊ ಅದನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗದೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸತೊಡಗಿತು. ಅವನ ಸಹಜ ಮಾತುಗಳಲ್ಲೂ ಕೊಂಕು ಕಾಣ-ತೊಡಗಿತು. ಅವನು 'ದಿಲ್ ವಾಲೇ ದುಲ್ಹಾನಿಯಾ ಲೇ ಜಾಯೆಂಗೇ' ಅಥವಾ 'ಹಂ ತುಂ ಏಕ್ ಕಮ್ರೇ ಮೇ ಬಂದ್ ಹೋ' ಎಂದೆಲ್ಲ ಗುಣಗುಣಿಸಿದಾಗ ನನ್ನನ್ನೇ ಹಂಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಅನಿಸತೊಡಗಿತು. ನನ್ನ ತಪ್ಪು ಅವನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ ಅನ್ನಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಎಷ್ಟು ದ್ವೇಷಿಸಿದೆ ಅಂದ್ರೆ, ಆ ದಿನ ಆ ಅಪರಿಚಿತರು ಬಂದು ಅವನ ದವಡೆ ಒಡೆದಾಗ ನನಗೆ ಬೇಜಾರೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕಳ್ಳತನ ಮುಚ್ಚುವಂಥ ದೊಡ್ಡದೇನೋ ಸಿಕ್ಕಿತು ಎಂದು 'ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ಲಗ್ನು ಮುರಿದರೆ...' ಎಂದು ನಿಮ್ಮೆದುರು ಗೋಳಾಡಿದೆ. ನಿಮಗೂ ಅದೇ ಬೇಕಿತ್ತು. ದಬ್ಬಿಯೇಬಿಟ್ಟಿರಿ ಅವನನ್ನು" ಎಂದು ಆವೇಶದಿಂದ ತುಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಳುಚಿ ಅಳತೊಡಗಿದಳು. ಯುಮುನಾಬಾಯಿಗೆ, ಹುಡುಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಪೂರ್ವಿ ನೋಡ್ತಾ ನೋಡ್ತಾ ಹೆಂಗಸಾಗಿ ಹಣ್ಣಾದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ತನ್ನದೇ ಆದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವಳು ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಇಜ್ಜತ್, ಇಂಥ ಶಬ್ದಗಳು ಈ ಜಗದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರ ತೀರದ ಕಸದಂತೆ ಇದ್ದವು.

ಒಂದು ದಿನ ಸುಹಾಸ, "ಅಕ್ಕ ತಂಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ತಮ್ಮಿಂದ ಹಣ ತಂದು ಮಜಾ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಿ, ನನಗೊತ್ತು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ವಿಪಿಡಿ ಸಿಸ್ಟಮ್‌ಗೆ ಹಣ ಹೇಗೆ ಬಂತೂ?" ಎಂದು ಕೂಗಿದ. "ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಆಗಿದ್ದು" ಎನ್ನುವಂತೆ ಯುಮುನಾಬಾಯಿಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದ. ಅವಳು ಏನೂ ತಾಕದವಳಂತೆ ಟೀವಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಮೊಗದ ಮೇಲೆ ಟೀವಿ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. "ನಿನ್ನ ಮಗ ಅಷ್ಟೇ ಅಮೀರನಾಗಿದ್ದರೆ, ಹೋಗಿ

ಅವನ ಜತೆ ಮಲಬಾರ್ ಹಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಇರು ನೋಡುವಾ, ಅಥವಾ ನಮಗಾಗಿ ಹೌಸಿಂಗ್ ಬೋರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಫ್ಲಾಟು ತೆಗೆಸಿಕೊಡು ನೋಡುವಾ”-ಎಂದು ನಗತೊಡಗಿದ. ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಚೊಚ್ಚಲು ಮಗುವನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಮಲಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪೂರ್ವಿ “ಶ್..ಶ್..” ಎಂದು ಕಣ್ಣಲ್ಲೇ ಚೀರಿದಳು.

ಛೋಟೂ ಈ ಉಪನಗರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಎರಡೇ ರಸ್ತೆಯಾಚೆ ಇದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಅತ್ಯಂತ ಖಚಿತ ಮಾಹಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ಈಗ ಬಂದಿರುವ ಕುಸುಮಾ ಮನೆ ತಲುಪಿದಾಗ ಪೂರ್ವಿಯ ಮಗಳು ಸೋನಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಕೂತು ಕೂತು ನುಣಪಾದ ಮೆಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಕೂತು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವೀಲಿನ ತಾಟಿನಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ಅಕ್ಕಿಯ ಗೋಪುರವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪೂರ್ವಿ ಒಂಟಿ ಕೈಯಿಂದ ಆರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎಡೆಗೈಗೆ ಆಗಷ್ಟೆ ಮೆಹಂದಿ ಹಚ್ಚಿ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೇ ಆಶೀರ್ವಾದ ಕೊಡುವಂತೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿದ ಪೂರ್ವಿಗೆ ಸದ್ದು ಮಾಡಬೇಡ ಎಂದು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಕುಸುಮಾ ಕೂತಳು. ಯಮುನಾಬಾಯಿ ಒಳಗೆ ಕಾಟಿನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದಳು. ಸುಹಾಸ ಫ್ಯಾಕ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ. “ಛೋಟೂ ಇಲ್ಲೇ ಈ ಕಾಮಾನಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾನಂತೆ” ಎಂದಾಗ ಪೂರ್ವಿ ತೆರೆದ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಬೆಚ್ಚಿದಳು.

ಕಣ್ಣುರೆಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಖಾಸಗೀ ಹೋರಾಟದ ಭಾಗವಾಗಿ, ವಿಚಿತ್ರ ಅಮೂರ್ತ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದ ಛೋಟೂ, ಇಲ್ಲೇ, ಕೇವಲ ಇಷ್ಟತ್ತು ಮೂವತ್ತು ನಿಮಿಷದ ನಡಿಗೆಯ ಅಂತರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾನೆ ಅಂದರೆ! ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ನೀರವದಲ್ಲಿ ಹತಾಶವಾದ ಉದ್ದೇಗವಿತ್ತು. ಕುಸುಮಾ “ಬಾ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ಬರೋಣ”- ಎಂದಾಗ, ಪೂರ್ವಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮಂಕಿನಲ್ಲಿ ಬಗ್ಗಿ ಎದ್ದುನಿಂತಳು. ಅವಳುಬಾಗಿ ಏಳುವಾಗ ತೂಗಿದ ಅವಳ ಮಂಗಳಸೂತ್ರದ ತುಂಬಾ ಹೊಳಪುಗೆಟ್ಟ ಸೇಪ್ಟಿ ಪಿನ್ನುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕುಸುಮಳಿಗೆ ಬೇಜಾರಾಯಿತು.

ಎರಡೂ ಕಡೆ ಲೋಹದ ತಗಡುಗಳ ಸಗಟು ಮಳಿಗೆಗಳಿರುವ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ನಡೆದರು. ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ವಿವಿಧ ಔಷಧಿ ತಯಾರಿಕೆಯ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಇಂದು ಹಾಳು ಸು-ರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಲ್ಲರುಗಳು ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗಗನ ಚುಂಬಿಗಳ ಜಾಹೀರಾತಿನ ಬೋರ್ಡುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ದಿವಾಳಿ ಹೋದ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಹೆಣ ಕಾಯುತ್ತ ಗೇಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸೆಕ್ಯೂರಿಟಿ ಪೇದೆಗಳು ಕೂತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮಂಥ ಸಹಸ್ರಾರು ಬಿಡಾರಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸಿದ್ದ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು

ಅವು. ಆ ಕುಟುಂಬಗಳೆಲ್ಲ ಈ ಶಹರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದವೋ, ಏನಾದವೋ, ಇಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಅದೇ ವಿಚಾರ ಬಂತು.

ಮದುವೆಯಾದನಂತರ ಹೀಗೆ ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿ ಇಬ್ಬರೇ ಹೊರ ಬಂದು ನಡೆದದ್ದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ನಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕುಸುಮ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಎದೆ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು, ದೂರ ಕಡಿಮೆಯಾದಷ್ಟೂ ವೇಗವೂ ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೇ ನಡುವೆ ಶರಬತ್ತಿನ ಗಾಡಿಯ ಬಳಿ ನಿಂತು ಪೂರ್ವಿ ಕುಡಿಯೋಣಾ? ಎಂಬಂತೆ ಹುಬ್ಬು ಹಾರಿಸಿದಾಗ, ಕುಸುಮಾ ಬೇಡ ಎನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವೀಲಿನ ಫಳಫಳ ಬಾಂಡಲೆಯಲ್ಲಿ ಸವುಟಿನಿಂದ ಶರಬತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಐಸ್ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವ ಗ್ಲಾಸು ತುಂಬಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ. ಹಣ ಕೊಡಲು ಮುಂದಾದ ಕುಸುಮಳ ಕೈಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು ತಾನು ಅರ್ಧ ಕುಡಿದ ಗ್ಲಾಸು ಗಾಡಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಮೆಹಂದಿ ಕೈ ಬಳಸದೆ ಒಂದೇ ಕೈಯಿಂದ ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಪಾಕೀಟು ತೆಗೆದು ಹಣ ಕೊಟ್ಟು “ನಾನೂ ಕೂಡ ಕಮಾಯಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಬುಕ್ ಬೈಂಡಿಂಗ್ ಮನೆಗೂ ತಂದು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಮಾತ್ರ ಗಳಿಸುವವಳು ಎಂಬ ದಾದಾಗಿರಿ ಬೇಡ” ಎಂದಳು ಪೂರ್ವಿ. ನಂತರ ನಡೆಯುತ್ತಾ, “ಈ ಸಲ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಆಯಿಗೆ ಸೀರೆಯನ್ನೇ ತರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ನೀನು. “ಬಹುಶಃ ಕುಸುಮ ಮರೆತಿರಬೇಕು ಎಂದಳು ಆಯಿ, ನಾನು ಹೇಳಿದೆ ಅಂತ ಹೇಳಬೇಡ ಮತ್ತೆ” ಎಂದಳು. ಈ ಅಪರಾಹ್ನದ ಈ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿಯಷ್ಟೆ ಆಡಬಹುದಾದ್ದನ್ನು ಆಡಿ ಬಿಡಬೇಕು ಎಂಬಂತೆ “ಕುಸುಮಾ ನೀನು ಕಾಂದಿವಿಲಿಯಲ್ಲಿ ಫ್ಲಾಟು ಬುಕ್ ಮಾಡಿದ್ದೀಯಂತೆ. ಟೂ ರೂಂ ಕಿಚನ್, ಹೌದೆ? ಹೇಳೇ ಇಲ್ಲ ನನಗೆ. ನೀವು ಇರೋದೆ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಂತೂ ಇಲ್ಲ. ಟೂ ರೂಂ ಕಿಚನ್ ಯಾಕೆ? ಸಿಂಗಲ್ ರೂಂ ಕಿಚನ್ ಸಾಕಿತ್ತಲ್ಲ! ಇರಲಿ ಬಿಡು, ನಿನ್ನ ದುಡ್ಡು ನಿನ್ನ ಮನೆ. ನನಗೇನಾಗಬೇಕಿದೆ ಹೇಳು?” ಎಂದಳು.

“ಛೋಟೂನ ಬಳಿ ಏನೇನೂ ಮಾತಾಡಲು ಹೋಗಬೇಡ, ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಿದೆಯೋ, ಹೇಗಿದೆಯೋ, ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಾ ಹಾಳು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೀಯಾ” ಎಂದಳು ಕುಸುಮಾ. “ಅವನು ಸಿಕ್ಕೇ ಬಿಡ್ತಾನೆ ಅನ್ನೋ ಧರ ಆಡ್ತೀಯಲ್ಲ ನೀನು, ಚಿಂತೆ ಬೇಡ ಮಾರಾಯ್ತಿ, ನನಗೊಂದು ಕಲರ್ ಟೀವಿ ಕೊಡಿಸು ಅಥವಾ ನನ್ನ ಮದುವೆಗೆ ನೀನು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಂಗುರ ಕೊಡಿಸು ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಕೇಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ ನಾನು. ಸುಮ್ಮನಿರ್ತೇನೆ. ಅವನು ಕೊಡಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ನಿನ್ನದೇನು ಅಂತಸ್ತು ಉಳಿಯುತ್ತೆ ಹೇಳು ಆಮೇಲೆ? ಇಲ್ಲ ಖಂಡಿತ ಕೇಳೋದಿಲ್ಲ, ಇರೋ ಬ್ಲಾಕ್ ಅಂಡ್ ವೈಟ್‌ನೇ ನೋಡ್ತೀನಿ... ಸರೀನಾ?” ಎಂದು ಏದುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತ ಜೋರಾಗಿ

ನಡೆದಳು. ಕಾಮಾನಿ ಸ್ವೀಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ನಿಂತರು. ರಸ್ತೆಯ ಆಚೆ ಬದಿಗೆ ತುಸು ದೂರ ಕಪಾಲಿ ಸ್ವಾಪ್ ಸೆಂಟರ್.

“ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು ಆ ಪಾನ್ ಶಾಪು ತೋರುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ ಅದೇ ಅದೇ ಅವನ ಪಾನ್‌ಶಾಪು, ಒಳಗೆ ಕೂತವ ಇಲ್ಲಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಜನ ಸಿಗರೇಟು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹೋಗಲಿ. ಇರ್ಲಿ ಬಿಡೇ ಅವರೇನು ಮಾಡ್ತಾರೆ. ಬಾ ಹೋಗುವಾ”

“ಕುಸುಮಾ ನೀನು ಹೋಗು, ಅಲ್ಲಿ ಆ ಗ್ಲಾಸಿನ ಅಂಗಡಿಯ ಪಕ್ಕದಿಂದ ಸಮೀಪ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ನೋಡಿ ಹೇಳು”.

“ಇಲ್ಲಿಯತನಕ ಬಂದು ನಾಟಕ ಆಡಬೇಡ ಪೂರ್ವಿ, ಬಾ. ಸರಿ, ನೀನಿಲ್ಲೆ ಇರು, ನಾನೇ ಹೋಗಿ ನೋಡೇನೆ. ಅವನು ಹೌದು ಅಂತಾದರೆ ಕರೀತೇನೆ”

ಮುನ್ನಿಪಾಲ್ಪಿಯ ಸೊರಗಿದ ಗಿಡವೊಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ ತಂತಿಯ ಪಂಜರಕ್ಕೆ ಆತು ಪೂರ್ತಿ ನಿಂತಳು. ಮತ್ತು ಕುಸುಮ ಮೆಲ್ಲಗೆ ದಾಟಿ ಗಾಜಿನಂಗಡಿಯ ಸಮೀಪ ನಿಂತು ಅಳುಕುತ್ತಲೇ ಪಾನ್ ಶಾಪಿನತ್ತ ನೋಡಿದಳು. ಹಾಗೆ ಫಕ್ಕನೆ ಅವನೇ ಆಗಿ ತೋರಿಬರುವಂತೆ ಖಂಡಿತ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸಿಗರೇಟು ಪೊಟ್ಟಣಗಳು, ಗುಟ್ಟಾ ಪಾಕೀಟು, ಮುಂದೆ ಚಾಕಲೇಟು, ಚಿಕ್ಕಿ, ಪೆಪ್ಪರಮಿಂಟಿನ ಗಾಜಿನ ಭರಣಿಗಳು, ಸುಣ್ಣ ಮಸಾಲೆಯ ಪುಟ್ಟ ಬೋಗುಣಿಗಳು, ಪಾನ್ ಅಂಗಡಿಯ ಆ ಚೌಕಟ್ಟು ಟೀವಿಯ ತೆರೆಯಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಧೋವದನನಾಗಿ ಅವನು ಪಾನ್ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮೇಲ್ಗಡೆ ಪುಟ್ಟ ದೇವರ ಪೋಟೋ, ಅದಕ್ಕೊಂದು ಕೆಂಪನೆ ಝೀರೋ ಕ್ಯಾಂಡಲ್ ಬಲ್ಲು. ‘ಬತಾದೇ’ ‘ಬತಾದೇ’ ಎಂದು ಬಟಾಟೆ ವಡೆಗೆ ತೊದಲು ಕೈ ಚಾಚುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಮುದ್ದು ಪೋರ ಪಾನ್ ಕಟ್ಟುವುದನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಲಿತ, ತನ್ನದೇ ದೇವರನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ಅವನ ಚೌಕಾಕಾರದ ಅಂಗಡಿಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಉಪಗ್ರಹದಂತೆ ತೋರಿತು. ಅವನ ಮತ್ತು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಜಗತ್ತಿನ ನಡುವೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಗೆರೆ ಇದೆ. ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿಯೇ ಏನೇನೋ ಆಗಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ಒಂದಾಗಿ ಹಿಡಿದಿರುವ, ಮುನ್ನಡೆಸಿರುವ ಛೋಟೂಗೂ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಒಂದು ಪ್ರೇಮ, ದ್ವೇಷ, ವ್ಯವಹಾರ, ಭಕ್ತಿ, ಭಯ, ಟೀ ಶರ್ಟು, ಉದ್ರಿ, ನಗದು, ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯಗಳ ಉಪಗ್ರಹವೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಲ್ಲಿನವಾಗಿರುವ ಈ ಜೀವಕ್ಕೂ ಏನೇನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಅವನು ಹೇಗೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲೇ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಮನೆಯಿಂದ ಕೇವಲ ಎರಡೂವರೆ ಕಿಲೋಮೀಟರು ಅಂತರದಲ್ಲೇ ಇರುವ ಈತ ನಮಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವನಲ್ಲ. ಈತನನ್ನು ಮತ್ತೆ

ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹಂಗಿನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತಂದು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡುವುದೆ? ಇವನ ಪುಟ್ಟ ಅಂಗಡಿಯ, ಪುಟ್ಟ ಫ್ರೇಮಿನ ಪುಟ್ಟ ದೇವರ, ಇವನ ಸ್ವರ್ಗ-ನರಕಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ಇವನ ಟೀ ಶರ್ತುಗಳಿಗೆ ಇಸ್ತಿ ಮಾಡು. 'ಛೋಟೊ' ಎಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಸಣ್ಣ ನಿಟ್ಟುಸಿರ ಸ್ವರವೊಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕುಸುಮಳಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿತು. ಮತ್ತದು ಅವನೊಬ್ಬನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಯ ಸಕಲ ತಗಡು, ಗಾಜು, ಗುಜರಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸವರಿಕೊಂಡು ಹಾರಿಹೋಯಿತು. ಗಿಡದ ಪಂಜರಕ್ಕಾತು ನಿಂತ ಪೂರ್ವಿ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಜೋರಾಗಿ ಏನು? ಏನು? ಎಂದು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು. ಕುಸುಮ ಪೆಚ್ಚು ಮುಖದಲ್ಲಿ ಇದು ಅವನಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ, ಮೆಲ್ಲಗೆ ರಸ್ತೆ ದಾಟಿ ಈಚೆ ಬಂದಳು.

“ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಇಲ್ಲಿ ಇರೋದು ಅಶಕ್ಯ ಅಂತ ನನಗೆ ಖಾತ್ರಿ ಇತ್ತು” ಎಂದು ಗ್ರಹಣ ಬಿಟ್ಟವಳಂತೆ ಹಿಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ಕೇಕೆ ಹಾಕಿ ಮುಂದೆ ನಡೆದ ಪೂರ್ವಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿನಿಂದ ‘ಮೆಲ್ಲಗೆ... ಮೆಲ್ಲಗೆ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತ, ಕುಸುಮಾ ರಸ್ತೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿನ ಮುಚ್ಚಿದ ಅಂಗಡಿಯ ಮುಂಗಟ್ಟಿಗೆ ಒರಗಿ ನಿಂತಳು. ಪ್ರತಿಸಲ ಗರ್ಭಪಾತವಾದಾಗಲೂ ಅವಳನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ, ನಿಜಲೋಕವೊಂದನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಕಳಕೊಂಡಂಥ ದಟ್ಟನೆಯ ನೀರವವೊಂದು ಮುತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದಂತೆ ಮುಖವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು. ಕುಸುಮಾ ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಇದ್ದಾಳೆಂದೇ ತಿಳಿದ ಪೂರ್ವಿ, ಒಬ್ಬಳೆ ಮಳ್ಳಿಯಂತೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಮೆಹಂದಿ ಕೈಯನ್ನು ಅಭಯ ಹಸ್ತದಂತೆ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ದೂರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು..

3.3 ಜಾಗತೀಕರಣ: ಪರ್ಯಾಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು

-ಸಿ.ಮುರಾರಿ ಬಲ್ಲಾಳ

ನಿಜ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಲ್ಲ-ಜಾಗತೀಕರಣವೆಂತೂ ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ಜಾಗತೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಯುಗ ಆರಂಭವಾದಂದಿನಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದ ವಸಾಹತೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮಹತ್ವದ ಘಟನೆಗಳ ಸೂತ್ರರೂಪವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ 4-5 ಶತಮಾನಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು, ದೇಶೀ ರಚನೆಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಎದುರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ.

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಮನೋಭಾವದಲ್ಲೇ ಆದ ಮೂಲಭೂತ ಬದಲಾವಣೆ, ಇದು ಆತನನ್ನು ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಮನುಷ್ಯನ ಸಾಮಾನ್ಯ ನೆಲೆಯಿಂದ, ಕೇವಲ ಭವಿಷ್ಯದ ಭದ್ರತೆಗಾಗಿ ಹಪಹಪಿಸುವ ಕೊಳ್ಳುಬಾಕ ಆರ್ಥಿಕ ಮನುಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದು, ಇದು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ ದುರಾಸೆ, ಈ ದುರಾಸೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾದರಿಯ ಅನಿಬಂಧಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮೀಮಾಂಸೆ-ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೌರ್ಯತುಂಬಿದ ಜೀವವಿರೋಧಿ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಶಾಶ್ವತೀಕರಿಸಿ ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇಂದು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಪೈಪೋಟಿ ಪ್ರೇರಿತ ಆಕ್ರಮಣಕಾರೀ ಹಿಂಸೆ, ತನ್ನದೇ ಆದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂಬಂತೆ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿಯೂ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿಯೂ, ಭಾವರಹಿತವಾಗಿಯೂ ಮುಂದಿಡುತ್ತದೆ. ಇದರ ಫಲವೇ ದುರ್ಬಲ ಬಹುಜನರ ನಿರಂತರ ಬಲಿ. ಕೋಮುವಾದದ ಬಲಿದಾನಗಳ ರೂಪಕಂತಲೂ ಭೀಕರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಇದು ಹಲವೊಮ್ಮೆ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಲಿ ಹಾಕುವವರು ಯಾರು, ಬಲಿಯಾಗುವವರು ಯಾರು ಎಂದೇ ತಿಳಿಯದಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ದೂರದಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಅಗೋಚರ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ-ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲಗಳಲ್ಲೋ, ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪೆನಿ 'ಬೋರ್ಡುರೋಮ್'ಗಳಲ್ಲೋ ಬಲಿಯ ನಿರ್ಧಾರಗಳಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ಆಧುನಿಕ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರಗತಿ ಕಲ್ಪನೆಯೆಂದರೆ, ನಿರ್ಗತೀಕರಣವೆಂದೇ ಅರ್ಥ (modern mind's notion of prosperity is pauperisation) ಎಂದು ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಡುವಿರುವ ಒಬ್ಬ ಹಿರಿಯ ಸಮಾಜವಾದಿ ಚಿಂತಕ ಶ್ರೀ

ಕಿಶನ್ ಪಾಟ್ನಾಯಕ್ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದರು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಸಿದ್ಧಾಂತವಲ್ಲ, ಕೆಲವರಿಗಾಗಿ ಅನೇಕರನ್ನು ಹೊರಗಿಡುವ ಸಿದ್ಧಾಂತ (theory of exclusion) ತೋರಿಕೆಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಮಾದರಿ, “ಸಮಸುಖೀ ರಾಜ್ಯ” (welfare state)ದ ಆದರ್ಶವಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆಯೇ ವಿನಾ, ಇಲ್ಲಿ ಸಮಷ್ಟಿ ಹಿತದ ಸಾಮಾಜಿಕ ದರ್ಶನವೇ ಇಲ್ಲ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಯುಗದ ಆರಂಭದ ಹಂತದಲ್ಲೇ ಯಾವಾಗ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಇರಲೇಬೇಕಾದ ಮನುಷ್ಯನ ಸಮಗ್ರಹಿತಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ನೈತಿಕ ಅನುಶಾಸನ (normative aspects) ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಯಿತೋ, ಅಂದೇ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ದಾರಿ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿ ಬದುಕಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಂದ ತಣಿಯದ ಬಯಕೆ-ಭೋಗಗಳತ್ತ ಸರಿಯಿತು. ಅನೈತಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ, ಲಾಭ, ಜಾಹೀರಾತು ಪ್ರಣೀತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯುದ್ದ, ನಿಸರ್ಗದ ಅಸಹ್ಯ ಲೂಟಿ, ಸುಖ-ಯೋಗದ ರಾವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಇವೆಲ್ಲದರ ವಿಕೃತ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಜಾಗತೀಕರಣ; ನೈತಿಕ ಅನುಶಾಸನವಿಲ್ಲದ, ಆತ್ಮನಿಷೇಧದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ಇಂಥ ಅರ್ಥನೀತಿಯ ತಾತ್ವಿಕರಣ, ತನ್ನ ಮೂಲನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ಪೈಪೋಟಿ, ದಕ್ಷತೆ ಅಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅದು ಮಾನವ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಹಾಗಾಗಿ, ಜಾಗತೀಕರಣದ ಶಕ್ತಿಗಳು “ಜಗತ್ತೇ ಗ್ಲೋಬಲ್ ವಿಲೇಜ್” ಆಗಿ ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೂಡ ಅವುಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯ “ಗ್ಲೋಬಲ್ ವಿಲೇಜ್”ನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಹಾಜರಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಈ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಆಶಯ-ಆಕೃತಿಗಳು ಯೋಜನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ವರೂಪವಾದಾಗ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕಿನ ಉಸಿರಾದ ಬೇಸಾಯ, ಕೈಕಸುಬುಗಳು ನಗಣ್ಯವಾದುವು. ಇಂದು, ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಕಳೆದ 200 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಆಳುತ್ತ, ರೂಢಿಗತವಾಗಿದ್ದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅಥವಾ ಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ಕುಸಿದುಬಿದ್ದು, ಆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮಾಹಿತಿ (Information) ಸಂವಹನ (Communication), ಮನೋರಂಜನೆಗಳು (Entertainment) ಒಟ್ಟಾಗಿ “ಐಸ್” (ICE) ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಲ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಮೂಲ ಆಸ್ತಿಯಾದ ಕೃಷಿ ಎಂದೋ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾಗಿತ್ತು. ಇಂದು ಎಲ್ಲಾ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೂ ಅಂದರೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರವೂ ಕೂಡ ಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಸಿಮೆಂಟಿನ ಕ್ಷೇತ್ರ (brick and

mortar sector) ಎಂದು ಅವಗಣನೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು “ಐಸಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕಾಲ” ಎಂದು ಉತ್ತೇಕ್ಷಿತ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬಂಡವಾಳ ಇಂದು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಯಂತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗದೆ, ಮಾಹಿತಿಯಂತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವೇ ಹೊಸ ಖಾಸಗಿ ಬಂಡವಾಳ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ, ಇಂದು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಬಂಡವಾಳಶಾಹೀ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರ್ಮಿತಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿರುವ ತೃತೀಯ ಜಗತ್ತಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳತ್ತ ಚಲಿಸುತ್ತಿವೆ. ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗಗಳು, ಸಂಘಟನೆಗಳು, ಸಂಪೂರ್ಣ ಛಿದ್ರಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸಮಹಿತ ಸಮಾಜದ ಆಶಯ ಹಿನ್ನೆಡೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಉತ್ಪಾದನೆಯೇ ಮಾಡದೆ ಕೇವಲ ಗಾಳಿ ತಿಂದುಕೊಂಡು ಬದುಕಬಹುದೆಂಬ ಇಂದಿನ ಮಾನವ ವಿಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ನಿದರ್ಶನವಿಲ್ಲ.

ಜಾಗತಿಕ ಹಣಕಾಸು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂದೂ ಆಯಾಯ ದೇಶಗಳ ನೆಲದ ಜನರ ಆಶಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಿಸದು. ಅಸಮಾನತೆಯ ಹೆಚ್ಚಳ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೇ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಇದು ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾದರಿಯನ್ನು ತಾವೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಬೆಳೆಯುವ ಹಕ್ಕನ್ನೇ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ಜಾಗತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನೀತಿಯು, ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಗುರಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಈ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮಾದರಿಯು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಭಜನೆ, ನಾಗರಿಕಾತ್ಮಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಭದ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಜಾಗತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ನಮ್ಮ ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಲಾಭಪಡೆಯಲು ಒತ್ತಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಜಾಗತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಳಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಿರಲಿ, ಆ ಬಲಿಷ್ಠ ವ್ಯಾಪಾರೀ ಶಕ್ತಿಗಳ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕೀರ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೂ ನಮ್ಮ ಬಡರೈತನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ತನ್ನ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ರೈತ, ತನ್ನ ಬೆಳೆಯ ಆಯ್ಕೆ ಮತ್ತು ತನಗೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಆಯ್ಕೆಯ ಮಟ್ಟಗಾದರೂ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿದ್ದ. ಬಡತನದಲ್ಲೂ ಪರಂಪರಾಗತವಾದ ಹಳ್ಳಿಯ ಕೂಡುಬಳಕೆಯ ಸಂಪತ್ತಿನ (Village common) ಬಲದಿಂದ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಬದುಕಲು ಆತನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಇಂದು ಛಿದ್ರೀಕರಣಗೊಂಡು, ಆತ ಸಂಪೂರ್ಣ ದಿವಾಳಿಯೆದ್ದು ದರಿದ್ರನಾಗಿ, ನಿರ್ಗತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ

ಹಂತ ತಲುಪಿದ್ದಾನೆ. ದೇಶದ ಸುಮಾರು 60 ಶೇಕಡಾ ಜನರು 50 ವರುಷಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಬಳಿಕವೂ 'ತಮಗೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ನಿಜಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪಥದ ದೃಷ್ಟಿ-ಧ್ಯೇಯಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅನುಮಾನದಿಂದ ಶೋಧಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಅತ್ಯಂತ ಕಳವಳಕಾರೀ ವಿದ್ಯಮಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ರಾಜ್ಯ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ, ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಗಂಭೀರವಾದ ಚಿಂತನೆಯೇ ನಡೆಯದಿರುವುದು, ಮತ್ತು ದೇಶದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚರ್ಚೆಗಳ ಪ್ರಧಾನ ವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಪ್ರಮುಖ "ಅಜೆಂಡಾ" ಆಗದಿರುವುದು, ಅತ್ಯಂತ ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿ. ಈ ದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ, ಸಂಭಾವಿತ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ "ಸೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ಶೇಮ್", "ಸೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ಶಾಕ್" ಕೂಡಾ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದಂತಿಲ್ಲ.

"200 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮ್ಯಾಂಚೆಸ್ಟರ್, ಲ್ಯಾಂಕ್‌ಶೈರ್‌ನ 'ಕಾಟನ್ ಫ್ಯಾಬ್ರಿಕ್ಸ್' ಭಾರತವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಈ ದೇಶದ ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ಅದು ಛಿದ್ರಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಇಂದಿನ ಈ ಜಾಗತೀಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಇನ್ನೂ ಭವ್ಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಆಶಿಶ್‌ನಂದಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂದೂ ಕೂಡ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ 1.3 ಕೋಟಿ ಜನರು ಕೈಮಗ್ಗ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ 2.3 ಕೋಟಿ ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು 50 ಲಕ್ಷ ಜನರು ಖಾದಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೋದ್ಯೋಗ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ಮೂರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಒಟ್ಟು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯದ 70 ಶೇಕಡಾ ಪಾಲು ಹೊಂದಿವೆ. ಭಾರತದ ವಿದೇಶೀ ವಿನಿಯಮದ 60 ಶೇಕಡಾ ಇನ್ನೂ ಅಸಂಘಟಿತ ಕ್ಷೇತ್ರ (Unorganised Sector)ಗಳಿಂದಲೇ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಕೇವಲ 'ವಜ್ರ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ' ಗುಡಿಕೈಗಾರಿಕೆಯೊಂದೇ ಶೇಕಡಾ 40ರಷ್ಟು ವಿದೇಶೀ ವಿನಿಮಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಉದ್ಯೋಗ ನಿರತರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 92 ಜನ ಅಸಂಘಟಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ವಿಪುಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಕೇಡು ಬಗೆದರೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕೇಡು ಬಗೆದಂತೆ; ದೇಶವೇ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ. ಆದರೆ ತಲ್ಲಣದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಕಳೆದ 5 ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 3,75,000 ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮುಚ್ಚಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವೊಂದರಲ್ಲೇ 48,000 ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಯೆಂದು ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಜಾಗತೀಕರಣದ ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಸುವ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಇಂದು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಕರಕುಶಲ ಪರಂಪರೆ

ಮತ್ತು ಅಂಥವರ ತಳಿಯೇ ಅಳಿಯುವ ಭೀತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಆಶಯಗಳಾದ ಸಂಪತ್ತಿನ ಹಂಚಿಕೆ ವಿಫಲ ಉದ್ಯೋಗ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕಾಯುವ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇಂದೂ ಪೈಪೋಟಿಯನ್ನೆದುರಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿರುವ ಇಂಥ ದಕ್ಷ ಕೈಕಸುಬು, ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡಿ, ಈ ಜನಸಂಪದ್ಭರಿತ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ನಾವು ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಏನನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯ? ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಹಲವು ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ದತ್ತವಾಗಿ ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಹರಿದು ಬಂದ 75 ಶೇಕಡಾ ಜನರ ಅನುಭವಜನ್ಯ ಜನಪದಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಕೊಡದೆ, ಅವರನ್ನು ಯೋಜನೆಯ ವರ್ತುಲದಿಂದ ಹೊರಗಿಟ್ಟು, ದುರ್ಬಲೀಕರಿಸಿ ಈ ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧ್ಯವೇ?

ಇಷ್ಟಾದರೂ ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂಬಂತೆ ಹಾಡಿಹೊಗಳುವ ಸಂಕೀರ್ತನಕಾರರಿಗೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗಕ್ಕೆ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮರಚನಾ ಎಳೆಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ 15-20 ಶೇಕಡಾ ಜನರನ್ನು ಭೂಪಟದಿಂದಲೇ ಅಳಿಸಿಹಾಕಿ ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅರೆವಾಸಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಮಂದಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಿವಾದವಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಅಂಚಿಗೆ ತಳ್ಳಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ನೀವು ಜಾಗತೀಕರಣ ಬೇಕು ಎನ್ನುವವರಾದರೆ, ನೀವು ಕ್ರೂರಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಾಪಿಗಳು (cruel and guilty). 'ಈ ಕ್ರೌರ್ಯದ ಪಾಪವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೇ ನೀವು ಜಾಗತೀಕರಣವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ' ಎಂದು ಜೋರಿನಿಂದ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈ ದೇಶದ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ದಲಿತರ, ಮಹಿಳೆಯರ ಶೋಷಣೆ, ಗಿರಿಜನರ ಒಕ್ಕಲೆಬ್ಬಿಸುವಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಜಾಗತೀಕರಣ ಪರಿಹಾರವಾಗಬಲ್ಲದೇ ಎಂಬುದನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ, ಚಿತ್ರಣ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮಸುಕುಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದು. ಸಮಾಜದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವವರ ಬಿಡುಗಡೆಯ ದಾರಿಯಾಗುವ ಬದಲು ಜಾಗತೀಕರಣ, ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನ ಸಮಾನತೆಯ ಸತ್ವವನ್ನೇ ಕುಗ್ಗಿಸಿ, ಶಿಥಿಲಗೊಳಿಸಿ, ಕೊನೆಯ ಪಕ್ಷ ದುರ್ಬಲರು ಗೌರವದಿಂದ ಬದುಕುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ವಂಚಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮೀಸಲಾತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಆಶಯವನ್ನು ಖಾಸಗೀಕರಣ, ದಕ್ಷತೆ, ಲಾಭಗಳ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿಣಾಮಶೂನ್ಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಮಂದಿಗೆ

ಕನಿಷ್ಠ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶಗಳಿದ್ದ ಸರಕಾರಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಖಾಸಗೀಕರಣದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇಂದು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿವೆ. ತೋರಿಕೆಗೆ ಒಂದೆಡೆ ಮಹಿಳೆಯ-ರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡರೂ, ಅವರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲಾ ಮೊಟಕುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು, ಅವರು 'ಬಾಂಡೆಡ್ ಲೇಬರ್' ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯಬೇಕಾದ ಸನ್ನಿವೇಶ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಉದ್ಯೋಗ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ತೆರವು ಮಾಡಿದ ಖಾಲಿ ಜಾಗಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೆಳವರ್ಗಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಾ ಈ ಕೊನೆಯಿಂದ "ಕ್ಯಾಚಿಂಗ್ ಅಪ್" ಓಟದಲ್ಲಿ ವರ್ಗವರ್ಗಗಳ ನಡುವಿನ ವಿಷಮತೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ಅಂಕಿ-ಅಂಶದ ಪ್ರಕಾರ, ಸಮಾಜದ ಮೇಲ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ 20 ಶೇಕಡಾ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ 20 ಶೇಕಡಾ ಮಂದಿಯ ಸರಾಸರಿ ತಲಾ ಆದಾಯಗಳ ನಡುವೆ 1960ರಲ್ಲಿ 30:1 ಅಂತರವಿದ್ದರೆ, 1990ರಲ್ಲಿ ಇದು 60:1ಕ್ಕೆ ದ್ವಿಗುಣಗೊಂಡು 1997ರಲ್ಲಿ ಈ ಅಂತರ 74:1ನ್ನು ತಲುಪಿದೆ.

ದಲಿತರ ಕೆಳಪಯಣ, ಈ ಜಾಗತಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಭೀಕರವಾದದ್ದು. ಅವರು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಂಚಿಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜಾಗತೀಕರಣವು ದಲಿತರ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಈ ಮಾತಿನ ಪೊಳ್ಳುತನ ಬಯಲಾಗದಿರದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಒಂದೆಡೆ ಸುಲಭ ಶೌಚಾಲಯ, ರಾಗ್ ಪಿಕ್‌ಿಂಗ್ ಮುಂತಾದ ಹೊಸ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಸುಲಭ ಶೌಚಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಭದ್ರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ನಾವು ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಸುಲಭ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಮೇಲ್ವರ್ಗ ಗುತ್ತಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ ಅದರ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಅವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ ತೋಟ ಕೆಲಸವನ್ನು ಇಂದೂ ಅಂತ್ಯಜರೆನಿಸಿಕೊಂಡವರೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ರಾಗ್ ಪಿಕ್‌ಿಂಗ್‌ನಲ್ಲೂ, 'ವೆಟ್ ರಾಗ್ ಪಿಕ್‌ಿಂಗ್', 'ಡ್ರೈ ರಾಗ್ ಪಿಕ್‌ಿಂಗ್'ಗಳಲ್ಲಿ ವೈಷಮ್ಯವಿದ್ದು, ಕನಿಷ್ಠವೆನಿಸಿದ 'ವೆಟ್ ರಾಗ್ ಪಿಕ್‌ಿಂಗ್' ದಂಧೆಯನ್ನು ದಲಿತರೇ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ.

ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ, ಅವರಿಗಿದ್ದ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು ವಿಚಿತ್ರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೈತಪ್ಪಿ ಹೋಗುವುದನ್ನೂ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಅವಮಾನಕರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವ ಊರಿನ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿ ಮುಂತಾದ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ದಲಿತರು ಮಾತ್ರ ಮಾಡುವ ಹೀನ

ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿತ್ತು. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಲದಿಂದ ಅವು ಇಂದು, “ಸಾಲಿಡ್ ವೇಸ್ಟ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್” “ಸ್ಯೂವೇಜ್ ಟ್ರೀಟ್‌ಮೆಂಟ್” ಎಂಬ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡು, ಆ ಕೆಲಸ ಘನತೆ-ಗೌರವಗಳ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ. ಆದರೆ, ಈ ಕೆಲಸಗಳು ಘನತೆ-ಗೌರವಗಳು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಈ ಕೆಲಸಗಳೇ ಮೇಲ್ಮುಖ ಚಲನೆಗೆ ಆರಂಭಿಸಿ ದಲಿತರ ಕೈತಪ್ಪಿ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ-ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಗಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ತಜ್ಞರಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ದಲಿತರ ಅವಕಾಶಗಳು ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕುಸಿಯುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವುದಂತೂ ಸ್ಪಷ್ಟ.

ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ‘ಪ್ಲೈಓವರ್’ಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಇಂದು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ, ಅವುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ಹಿಂದುಳಿದವರು ಅತ್ಯಂತ ಕನಿಷ್ಠ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನೇ ತಾವು ಶೋಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಏನೊಂದೂ ಭದ್ರತೆಯಿಲ್ಲದೆ ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದಲಿತರು ಕಾಲ-ದೇಶಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಒತ್ತಡಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಪೂನಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ, ಪ್ರೊ. ಗೋಪಾಲ್ ಗುರು ಉಡುಪಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಒಂದು ಆತಂಕದ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದರು. ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ಮ್ಯಾಕ್‌ಡೊನಾಲ್ಡ್ ಕಂಪೆನಿಯಂಥ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಆಹಾರ ವಸ್ತು ತಯಾರಿಸುವ ಕಂಪೆನಿಗಳು ಉದ್ಯೋಗನಿರತರಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟದ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಅವರವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಜಾಗಕ್ಕೇ ರವಾನಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆರಂಭಿಸಿದರೆ, ಇದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ಬುತ್ತಿಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುವ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು ನಿಜ. ಈ ವಿತರಕರನ್ನು ‘ಡಬ್ಬಾವಾಲಾಸ್’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಡಬ್ಬಾವಾಲಾಸ್ ಯಾರು, ಯಾವ ವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದವರು ಎಂದು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೂ ದಲಿತರಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ದೇಶದ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಡಿ-ಮೈಲಿಗೆ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ, ದಲಿತರು ಬೇಯಿಸಿದ ಅಥವಾ ಮುಟ್ಟಿದ ಆಹಾರ ಮೈಲಿಗೆಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಬೇರೆ ಜಾತಿಯವರು ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ, ಈ ಅವಮಾನಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಂಬಿಕೆ, ಏನೊಂದೂ ಆತಂಕವಿಲ್ಲದೆ ಜಾಗತೀಕರಣ ಯುಗದಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಯಾವುದೇ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಕಂಪೆನಿ ಯಾವಾಗಲೂ ವ್ಯಾಪಾರದ ತನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ಥಳೀಯ

ನಂಬಿಕೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕೆದಕಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಯಃ ಅವು ಆ ಶೋಷಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಮೊತ್ತವಾಗಿ ದಲಿತರು ಬದುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಬಹುಮುಖೀ ಜೀವನಕ್ರಮ, ಸಮಾಜ, ಆರ್ಥಿಕ ಕಸುಬು-ಉಪ ಕಸುಬುಗಳೂ ಜಾಗತೀಕರಣ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಏಕಮಾದರಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕಿನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ, ತಾವು ಸತತವಾಗಿ ಛಿದ್ರೀಕರಣಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತ, ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಫಲರಾಗುತ್ತ, ಸೊರಗುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರಭುಶಕ್ತಿಯ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಮಣಿದು, ಸರಕಾರಗಳು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿದ “ಡೈರೆಕ್ಟಿವ್” ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್ಸ್ ಆಫ್ ಸ್ಟೇಟ್ ಪಾಲಿಸಿ”ಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ ‘ಸಮಸುಖೀ ರಾಜ್ಯ’ ಕಟ್ಟುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಪದಂತಿರುವ ಶ್ರೀಮಂತ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಜಾವರ್ಗಗಳನ್ನು ಅಡಿಯಾಳಾಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಆಡಳಿತ ಕೆಲಸಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿವೆ. ಬದುಕಿನ ಕನಿಷ್ಠ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಾದ ಆಹಾರ, ಭದ್ರತೆ, ಹಸಿವಿನಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣದ ಸೌಲಭ್ಯ ಪೂರೈಕೆ ಮುಂತಾದ ತನ್ನ ಮೂಲಭೂತ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಜಾಗತಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಜನರ ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕನ್ನೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸುವ ಸರಕಾರಗಳ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ಪ್ರಜೆಗಳ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಲಿಷ್ಠೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸೋಲುತ್ತಿರುವುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗದಿರದು.

ಜಾಗತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಜನಹಿತ ದರ್ಶನವೇ ಇಲ್ಲ; ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ತನಗೆ ತಾನೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಿರುವು ಕೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಗುರಿ ಅಥವಾ ಸ್ವಯಂ ಸೌಲಭ್ಯ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪೆನಿಗಳು ನಮ್ಮ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಸಮಾನತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಕೊಟ್ಟಾವೇ? ಇಂಥ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಪಕ್ಷ ಜನತಂತ್ರ ಸರಕಾರವಾದರೂ ತನ್ನ ಖಚಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಧೋರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಜನಹಿತ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಜನರನ್ನು ಶೋಷಕ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲು ಪ್ರಜೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮೃದು

ಧೋರಣೆ ತಳೆಯಬೇಕು. ಇದು ಒಂದು ಪುರೋಗಾಮೀ ಸರಕಾರದ ಪ್ರಮುಖ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯವೆಂದರೆ, ಸರಕಾರವು ಇದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಜನರ ವಿರುದ್ಧ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿಯೂ, ಬಹುರಾಷ್ಟೀಯ ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಮೃದುವಾಗಿಯೂ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದೆ.

3.4 ಓದು ಪಠ್ಯ: ಆ ಹಕ್ಕಿ ಬೇಕಾದರೆ

—ಎ.ಕೆ.ರಾಮಾನುಜನ್

ಮಂಗೋಲಿಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜ
 ಇದ್ದನಂತಲ್ಲ
 ಅವನು ಯಾವುದೋ
 ದೂರ ದೇಶಕ್ಕೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋದಾಗ
 ಅಲ್ಲೊಂದು ಹೊಸ ಹಕ್ಕಿ ಹಾಡು ಕೇಳಿಸಿ
 ಆ ಹಾಡು ನನಗೆ ಬೇಕು ಎಂದು
 ಹಾಡಿಗಂದು ಹಕ್ಕಿ ಹಿಡಿದು
 ಹಕ್ಕಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಗೂಡೆತ್ತಿ
 ಗೂಡಿನಡಿ ರೆಂಬೆ
 ರೆಂಬೆಗೆ ಕೊಂಬೆ
 ಕೊಂಬೆಗೆ ಮರ
 ಮರದಡಿಯಬೇರು
 ಬೇರು ಸುತ್ತಿದ ಹೆಂಚೆ ಮಣ್ಣು
 ಆ ಊರು.
 ನೀರು
 ಹಿಂಗಾರು
 ಆ ಪ್ರದೇಶ
 ದೇಶ
 ಆ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯ
 ಎಲ್ಲ ಹೊತ್ತು ಹಾಕಬೇಕು
 ಎನ್ನಿಸಿ
 ಇದ್ದ ಬಿದ್ದ ಆನೆ ಕುದುರೆ ರಥ
 ಸೈನ್ಯ ಎಲ್ಲ ಕೂಡಿಸಿ
 ಇಡೀ ರಾಜ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆದ್ದು
 ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು
 ಮನೆಗೇ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

4. ಸೃಜನ

4.1	ಮಣಿಮಂಜರಿ (ಜನಪದಕತೆ)	-ಸಂ: ಡಾ.ಪಿ.ಕೆ.ರಾಜಶೇಖರ	102
4.2	ಶಿಕ್ಷಣಾಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪಾತ್ರ	-ಬಿ.ಬಿ.ಎಲ್. ಸ್ವಾಮಿ	107
4.3	ಜೆಸ್ಸಿ ಓವೆನ್ಸ್-ಶತಮಾನದ ಆಟಗಾರ	-ಕೆ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ	116
4.4	ಅಕ್ಷರದ ಬೆನ್ನತ್ತಿ ಅರಿವ ಹುಡುಕುತ್ತಾ	-ಅಪ್ಪಗೆರೆ ಸೋಮಶೇಖರ	124

4. ಸೃಜನ

ಆಶಯ

ನಮ್ಮ ಸೋಮಾಲಿಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಗೌರವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು, ಆಕೆ ಒಂದು ಮಗುವಿಗೆ ತಾಯಿಯಾದಾಗ ಮಾತ್ರ. ಈ ಭೂಮಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಜೀವವನ್ನು ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ನೀಡಿದಳು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಗೌರವ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾನ ಮಾನ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಗಂಡು ಮಗುವಿಗೆ ತಾಯಿಯಾದ ನಂತರ ಸಿಗುವ ಈ ಗೌರವಗಳ ಕುರಿತು ಆಲೋಚಿಸಿದಾಗ, ಮರಳುಗಾಡಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ ಕ್ರೂರ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನೆನದರೆ ಈಗಲೂ ಮೈ ಜುಂ ಎನ್ನುತ್ತದೆ.

ಬುದ್ಧಿ ತಿಳಿಯುವ ಮುನ್ನ ಕೇವಲ ಐದನೆಯ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಯೋನಿಭೇಧನ ಎಂಬ ಅನಿಷ್ಟ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಗಾದ ನಾನು, ಮುವತ್ತನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯಾಗುವುದರ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ಬದುಕಿನ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಘಟ್ಟವನ್ನು ದಾಟಿದಂತಾಯಿತು. ಸೋಮಾಲಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಜೀವನವನ್ನು ನೆನದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ನನ್ನಮ್ಮ ಯಾವಾಗಲೂ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಪಶ್ಚಿಮದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ, ಆಫ್ರಿಕಾದ ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಒಂದೇ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಏನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸ? ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ನಾನು ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬದುಕು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಮುನ್ನ ಅನುಭವಿಸಿದ, ನೋವು, ಅಪಮಾನ ಮತ್ತು ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಲಂಡನ್ ನಗರದ ಮೆಕ್‌ಡೊನಾಲ್ಡ್ ರೆಸ್ಟೋರೆಂಟ್‌ನ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ನೆಲವನ್ನು ಅಂಗೈನ ರೇಖೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಆಳಿಸಿ ಹೊಗುವ ಹಾಗೆ ಉಜ್ಜಿ ತೊಳೆದ ದಿನಗಳನ್ನು ಮರೆಯಲಾದೀತೆ? ನನ್ನ 28ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜಿಸಲಾರದೆ ಅನುಭವಿಸಿದ ಸಂಕಟ ಮತ್ತು ಮುಟ್ಟಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೌನವಾಗಿ ನುಂಗಿದ ನೋವು, ದೇಹದ ಮೇಲಿನ ಮಾಯದ ಗಾಯದ ಕಲೆಗಳ ಹಾಗೆ, ನನ್ನ ಎದೆಯೊಳಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿದುಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಇಂತಹ ನೋವಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು, ನಾನು ಜಗತ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರೂಪದರ್ಶಿಯಾದರೂ ಸಹ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಂತೆ ಬದುಕಲು ಪ್ರೇರಣೆಯಾದವು. ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜಿಸಲಾರದೆ ಅನುಭವಿಸಿದ ಸಂಕಟ ಮತ್ತು ಮುಟ್ಟಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೌನವಾಗಿ ನುಂಗಿದ ನೋವು, ದೇಹದ ಮೇಲಿನ ಮಾಯದ ಗಾಯದ ಕಲೆಗಳ ಹಾಗೆ, ನನ್ನ ಎದೆಯೊಳಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿದುಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಇಂತಹ ನೋವಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು, ನಾನು ಜಗತ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರೂಪದರ್ಶಿಯಾದರೂ ಸಹ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಂತೆ ಬದುಕಲು ಪ್ರೇರಣೆಯಾದವು.

ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ರಾಯಭಾರಿಯಾಗಿ-ವಾರೀಸ್ ಡಿರಿ,

ಅನುವಾದ: ಡಾ.ಎನ್.ಜಗದೀಶ್ ಕೊಪ್ಪ

4.1 ಮಣಿಮಂಜರಿ (ಜನಪದ ಕತೆ)

—ಸಂ: ಪಿ.ಕೆ.ರಾಜಶೇಖರ

ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಪಟ್ಟ. ಆ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ರಾಣಿ ಯಾರಪ್ಪಾಂದ್ರೆ ಮಣಿಮಂಜರಿ ಅಂತ. ಅವು ಬಾಳ ರೂಪವಂತೆ. 'ಅವುಳಂತೆ ಸುಂದ್ರಿ ಈ ಜಗತ್ಯದಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲ' ಅಂತ ಎಲ್ಲೂ ಮಾತಾಡ್ಕೊತಾ ಇದ್ದು, ಅವುಳ್ಳೆ ಮದ್ದೆ ಆಗಿರಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ರೂಪಿದ್ದೇನು, ಮದ್ದೆ ಆಗಿ ಸಂಸಾರ ನಡಿಸದೇ ಇದ್ದೇಲೆ, ಆ ಹೆಣ್ಣುನ್ ಬಾಳ್ ಒಂದ್ ಬಾಳ?

'ಯಾಕಮ್ಮಾ, ನೀವು ಮದ್ದೆ ಆಗದಿಲ್ಲ?' ಅಂತ ಎಲ್ಲೂ ಕೇಳೋರೆಯ, ಅದುಕ್ಕೆ ಅವು ಏನಂದ್ಲಪ್ಪಾ ಅಂದ್ರೆ 'ನಾನೊಂದ್ ಒಂಟೇಳ್ತೀನಿ; ಯಾರು ಆ ಒಂಟೊಡಿತಾರೊ ಅವುರ್ಮೆ ಮದ್ದೆ ಆಯ್ತೀನಿ; ಯಾರಾದ್ರೂ ಒಂಟೊಡೀತೀನಿ ಅಂತ ಬಂದು ಸೋತರೆ, ಅಂತೆಯವನು ಸೆರ್ಮೆಲಿರ್ದೇಕಾಯ್ದೆ' ಅಂತಿದ್ದು

ಈ ಮಾತೈಳಿದಂತ ದೇಶದೇಶಾಂತರಗಳ ರಾಜ್‌ಕುಮಾರರು "ಅದೇನು ಒಂಟು ಹೇಳು ನಾವೊಡೀತೀವಿ" ಅಂತ ಬಂದು ಒಂಟೊಡಿಯಕಾಗ್ಗೆ ಸೆರ್ಮೆಲಿ ಸಿಕ್ಕೊಂಡು.

ಬೆಂಗಳೂರಂತ ಇನ್ನೊಂದ ಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜ, ಅವ್ವೆಸರು ಗುಣಶೇಖರ ಅಂತ. ಅವುನ್ಗೂ ಮದ್ದೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ಅವು ಎಂತೇವುಳ್ಳೆ ಮದ್ದೆ ಆಗ್ವೇಕು ಆಂಡ್ಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಂದ್ರೆ, ಕರಚೆಲ್ವೇನೆ ನಾನು ಮದ್ದೆ ಆಗ್ವೇಕು ಆಂಡ್ಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವುನ್ ಕಿವಿಗೆ ಈ ಮಣಿಮಂಜರಿ ಹಾಕಿರೊ ಸವಾಲುನ್ ಸುದ್ದಿ ಬೀಳ್ತು. ಇವ್ವೆ ಒಂಟೊಡುಡು ಅವಳ್ಳೆ ಮದ್ದೆ ಆಗ್ವೇಕು ಅಂತ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಮಂತ್ರಿ ಜೊತೆ ಹೇಳ್ಳ.

ಗುಣಶೇಖರನ ಮಾತೈಳಿ ಮಂತ್ರಿಗೆ ಯೋಚ್ಚೆ ಹತ್ಕೊತು. ಯಾಕಪ್ಪಾಂದ್ರೆ ಅವಳ್ಳೇಳೊ ಒಂಟ್ ಒಡೀದಿದ್ರೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ ಸೆರ್ಮೆಲಿ ಸೇರಬೇಕಾಯ್ತದಲ್ಲ ಅಂತ. ಆದ್ರೆ ರಾಜುನ್ ಮನುಸ್ಸು ನೋಯಿಸೋ ಹಂಗೂ ಇಲ್ಲ. ಆಯ್ತು, ಆದಂಗಾಗ್ಗೆ ಅಂತ ಇಬ್ಬೂ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಪಟ್ಟಕೊಂಟು.

ಹೋಯ್ತಾ ಹೋಯ್ತಾ ಹೋಯ್ತಾ ಕತ್ತುಲಾಯ್ತು, ಹತ್ತದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಊರೂ ಸಿಕ್ಕೋಹಂಗೆ ಕಾಣ್ಲಿಲ್ಲ. ಅವಾಗ ಇಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲಾರ ತಂಗನ ಅಂತ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ನೋಡುಡ್ರೆ ಒಂದು ದೇವಸ್ಥಾನ ಕಾಣ್ತು. ಅದು ಬಲುಮಾಂಕಾಳಿ ದೇವಸ್ಥಾನ. ಇದೊಂದ್ ರಾತ್ರಿ ಇಲ್ಲೇ ಕಳೆಯನ

ಅಂತ ಮಾತಾಡ್ಕೊಂಡು ಗುಡಿ ಹತ್ತುಕೋದು. ಯಾರೋ ಆಗುತ್ತಾನೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಹೋಗಿದ್ದಂಗಿತ್ತು. ದೇವುರ ಮುಂದೆ ದೀಪ ಉರೀತಿತ್ತು. ಇವುರಿಬ್ಬೂ, ಹೋಗಿ ಕಾಳಿಗೆ ಕೈಮುಗುದು 'ಹೋಯ್ತಾ ಇರೋ ಕಾರ್ಯ ಜಯವಾಗ್ಲಮ್ಮ ತಾಯಿ' ಅಂತ ಕೇಳೊಂಡು ದೇವಸ್ಥಾನದ್ ಒಂದು ಮೂಲೇಲಿ ಮನಿಕೊಂಡು.

ಮಂತ್ರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣದ ಆಯಾಸ ಆಗಿತ್ತಲ್ಲ, 'ಉಸ್ಸಪ್ಪ' ಅಂತೇಳಿ ನೆಲಕ್ಕಿ ತಲೆ ಕೊಟ್ಟುದ್ದೇ ತಡ ನಿದ್ರೆ ಬಂದೋಯ್ತು. ಈ ಗುಣಶೇಖರ ಮಾರಾಜನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರೆ ಹೊಳ್ಳಾಡ್ತಾ ಹೊಳ್ಳಾಡ್ತ ಹಂಗೇ ಇರೋಗ ಒಂದು ಸೊಲ್ವ ಜೊಂಪ್ ಹತ್ತುದಂಗಾಯ್ತು.

ಅವಾಗ ಇದ್ದುಕ್ಕಿದ್ದಂಗೆ ಯಾರೊ ಕಿಲಕಿಲಾಂತ ನಕ್ಕಂಗಾಯ್ತು, ರಾಜನ ಮೈ ಜುಮ್ಮಂದೋಯ್ತು. ಕಣ್ ಬುಡ್ಡೆ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಿವಿಯಾಗಿ ಮನಿಗಿರೋಗ, ಅವುರು ಮನುಗಿದ್ದಲ್ಲ ಆ ಒತ್ತಿಲೆ ಒಂದು ಕೆತ್ತಿದ ಕಂಬ ಇತ್ತು. ಆ ಕಂಬದೊಳ್ಳಿರೋ ಗೊಂಬೆಗಳು ಮಾತಾಡ್ಕೊತಾ ಅವೆ.

ಒಂದ್ ಗೊಂಬೆ ಕೇಳ್ದೆ "ಅಕ್ಕ ಅಕ್ಕ ಇವುರಾರೆ?" ಅಂತ. ಅದ್ಕೆ ಅಕ್ಕ ಹೇಳ್ಳೆ 'ಈ ರಾಜಕುಮಾರ ಗುಣಶೇಖರ ಅಂತ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅವುನಲ್ಲ, ಅವ್ನು ಇವುನ್ ಮಂತ್ರಿ. ಈ ಇಬ್ಬೂ ಹೆಣ್ಣರಿ ಪಟ್ಟುಕೋಯ್ತಾ ಅವುರೆ.'

'ಯಾಕಕ್ಕೋ?' ಅಂತ ಕೇಳ್ದೆ ತಂಗಿ ಗೊಂಬೆ.

'ಯಾಕೆ ಅಂದ್ರೆ ಹೆಣ್ಣರಿ ಪಟ್ಟದಲ್ಲ ಮಣಿಮಂಜರಿ ಅನ್ನೋ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಅವೈ. ಅವ್ನು ಯಾರು ತಾನ್ವೇಳೋ ಒಂಟ್ ಒಡೀತಾರೋ ಅವುರೆ ನಾನು ಮದ್ದೆ ಆಗದು ಅಂತ ಶಪಥ ಮಾಡವೈ.'

'ಹಂಗಾದ್ರೆ ಆ ಒಂಟ್ ಏನಕ್ಕು?'

ಆ ಒಂಟ್ ಹಿಂಗದೆ,

ಒಬ್ಬುನ್ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿ ಕಾಲುಗ್ ಹಾಕೊಂಡು,

ಒಬ್ಬುನ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿ ಹೆಗುಲ್ಗಾಕೊಂಡು,

ಒಬ್ಬುನ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿ ಕೈಗಾಕೊಂಡು,

ಬೆಳದಿಂಗಳ್ಳುಪ್ಪುನ ತಲೆಮ್ಯಾಲಾಕೊಂಡು,

ಆಕಾಸುದ ಅಡ್ಕೆ

ಮಾತಾಡೋ ಎಲೆ,

ಸೂರಾಪುರದ ಸುಣ್ಣ ತಕೊಂಡು,

ಸೇರೋ ಸಮಸಮ ಹೊತ್ತಲ್ಲಿ ಬರ್ದೇಕು.'

ಅಕ್ಕ ಒಂಟೇಳ್ತಿರುವಾಗ 'ಅಕ್ಕ ಹಂಗಂದ್ರೇನು?' ಅಂತ ಕೇಳುದ್ದು ತಂಗಿ,

ಅದ್ಯೆ ಅಕ್ಕ 'ಒಬ್ಬನ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿ ಕಾಲುಗಾಕೊಂಡು ಅಂದ್ರೇನಪ್ಪಾ ಅಂದ್ರೆ ದನದ ಚರ್ಮ ಸುಲ್ದು, ಆ ಚರ್ಮದಿಂದಲ್ವ ಎಕ್ಕಡ ಮಾಡದು, ಆ ಎಕ್ಕಡಗಳ ಕಾಲಿಗೆ ಹಾಕೊಂಡ್ ಬರ್ಪೇಕು' ಅಂತ.

'ಒಬ್ಬನ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿ ಹೆಗುಲ್ಗಾಕೊಂಡು ಅಂದ್ರೆ, ಕುರಿ ತುಪ್ಪಟವ ಕು-ರಿಮೈಯಿಂದ ತಗುದು ಆದ್ರಲ್ ನೇದ ಕಂಬ್ಬಿಯ ಹೆಗುಲ್ ಮ್ಯಾಲಾಕೊಂಡ್ ಬರ್ಪೇಕು ಅಂತ.

'ಒಬ್ಬನ ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿ ಕೈಗಾಕೊಂಡು ಅಂತಾಂದ್ರೆ ಬೆತ್ತುದ ಕೊನೆಗಳೆಲ್ಲ ಸವುರಿ ಆದ ಕೈಲಿಡ್ಕೊಂಡ್ ಬರ್ಪೇಕು ಅಂತ' ಬೆಳದಿಂಗೈಪ್ಪನ ತಲೆಮ್ಯಾಲೆ ಹಾಕೊಂಡು ಅಂದ್ರೆ, 'ಬೆಳಗಿರೋ ಪೇಟವ ತಲೆಗಾಕೊಂಡ್ ಬರ್ಪೇಕು ಅಂತ'. ಆಕಾಸುದು ಅಡ್ಕೆ ಅಂದ್ರೆ- 'ಬೇಯಿಸದೇ ಇರೋ ಹಸೀ ಅಡ್ಕೆ.'

'ಮಾತಾಡೋ ಎಲೆ ಅಂದ್ರೆ, ಮಳೆ ಹೂದು ನೀರುನ ಹನಿ ಬೀಳ್ತಾ ಇರೋ ಹೊಸ ಎಲೆ ಅಂತ'.

'ಸೂರಾಪುರದ ಸುಣ್ಣ ಆಂದ್ರೆ ಒಳ್ಳೆ ಕನೆಸುಣ್ಣ.

'ಸೇರೋ ಸಮಸಮ ಹೊತ್ತು ಅಂದ್ರೆ ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗ್ತಾ ಇರ್ಪೇಕು; ಚಂದ್ರ ಮೂಡ್ತಾ ಇರ್ಪೇಕು ಅಂತ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ದಿನದ ಸಂಜೆ ಹೊತ್ಸಲ್ಲಿ ಬರ್ಪೇಕು ಅಂತ'.

ಯಾವಾಗ ಅಕ್ಕ ಹಿಂಗ್ಲೇಳ್ತಿದ್ದೋ ತಂಗಿ 'ಹೂಂ' ಅಂಕೋತಿದ್ದು. ಈ ಹಾಳಾದೋನ್ ಸುಮ್ಮಿರ್ನಾರ್ದೆ 'ಇಷ್ಟೆಯಾ ಆವುಳ್ ಒಡ್ಕೋ ಒಂಟು?' ಎಂದು ಧಡಕ್ಕನೆ ಮ್ಯಾಕೆದ್ದುಟ್ಟಿ. 'ಆಮ್ಯಾಲೆ? ಆಮ್ಯಾಲೆ?' ಅಂತಂದ. ಕಂಬುದಲ್ಲಿರೋ ಗೊಂಬೆಗಳು ಕಲ್ಲಾಗೋಗಿದ್ದೊ. ಮಾತು ನಿಂತೋಯ್ತು.

ಗುಣಶೇಖರ ಕೂಗಿದ್ ಕೇಳಿ ಮಂತ್ರಿಯೂ ಮ್ಯಾಲುಕ್ಕೆದ್ದ, ರಾಜಕುಮಾರ ನಡೆದ ವಿಷಯನೆಲ್ಲ ಹಿಂಗಿಂಗಿ ಅಂತ ಹೇಳ್ತ. 'ಆದುದ್ದಾಯ್ತು ನಡಿ ಹೋಗನ' ಅಂತೇಳಿ ಇಬ್ಬೂ ಕುದ್ರೆ ಹತ್ತೊಂಡು ಹೆಣ್ಣರಿ ಪಟ್ಟುಕ್ಕೆ ಬಂದು.

ಅರ್ಮನೆಗೋಗಿ ಮಣಿಮಂಜರಿ ಕಂಡು. ಅವುಳೊಡ್ಡಿದ ಒಂಟ ಬಿಡ್ನುದು. ಆಗ ಅವುಳ್ಳೇಳುದ್ದು "ನೀವು ಗೆದ್ದಿದ್ದೀರಿ, ನಾಳೆ

ಬೆಂಡ್ ಮನೆ ಹಿಂದುಕ್ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು,

ಬೇಯುದ್ ಮನೆ ಮುಂದುಕ್ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು.

ಆ ಸಂದೀಲಿ ಹಾದ್ ಬರೇಕು, ಆ ಮ್ಯಾಲೆ

ದಣುವಿಲ್ದಿ ಮುಲುಕೋನ್ ಮನೆ ಹಿಂದುಕ್ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು,

ಕಾಲುಕ್ಕೂ ಕಲ್ ಹೊರೋನ್ ಮನೆ ಮುಂದುಕ್ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು,

ಸಂದೀಲ್ ಹಾದ್ ಬರ್ಪೇಕು.
 ಆ ಮ್ಯಾಲೆ ಕೆಮ್ಮಣ್ ಗ್ವಾಡೆ ಬಿಡ್ವೇಕು,
 ಸುಣ್ಣದ್ ಗ್ವಾಡೆ ನಿಲ್ಲೇಕು,
 ಅಲ್ಲಿ ಮರುಕ್ ಮರ ಕೂಡುವಾಗ,

ತತ್ತಾರೆ ಮಣಿ ಮಂಜಿ ಕೈಕಾಲುಗ್ ನೀರ ಅನ್ನೇಕು' ಅಂತ ಹೇಳಿ ಕಳುಸುದ್ದು.

ಇವುರೈ ಇದೇನು ಅನ್ನೋದೇ ಅರ್ಥವಾಗೊಲ್ಲ. ಏನಪ್ಪ ಮಾಡೋದು ಅಂತ ಯೋಚ್ಚೆ ಮಾಡುದ್ದು. ತಿರ್ಗ ಬಲಮಾಂಕಾಳಿ ದೇವುಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗದೇ ಸರಿ ಅಂತ ಯೋಚ್ಚೆ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಕುದ್ರೆ ಮಾಲೊಂಟು.

ಅವು ದೇವಸ್ಥಾನ ಸೇರೋ ಹೊತ್ಗೆ ಕತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಇವು ಬಲಮಾಂಕಾಳಿಗೆ ಕೈಮುಗುದು ಆಡ್ಡಬಿದ್ದು 'ತಾಯಿ ನಮ್ಮನ್ನ ಈ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಪಾರ್ ಮಾಡವ್ವ' ಅಂತ ಕೇಳ್ಕೊಂಡು, ಆ ಗೊಂಬೆಗಳು ಇವತ್ತುವೆ ಮಾತಾಡಬವ್ವು ಅಂತ ಕಾದು ಕಾದು ಕಾದು ಸಾಕಾದ್ದು ಗೊಂಬೆಗಳು ಮಾತಾಡ್ಕೊಲ್ಲ. ಈಗ ನಮಗೆ ಅವುಮರಾದೆ ಆಯ್ದಲ್ಲ ಅಂತ ಯೋಚ್ಚೆ ಮಾಡಿ ದೇವೀನೆ ಕೇಳ್ಕೊಳನ ಅಂತೇಳಿ ರಾಜಕುಮಾರ ಪೂಜೆಗೆ ಕೂತ. ತಾಯಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗದಿದ್ದೆ ತನ್ನ ಶಿರುಸಾವ ಕಡ್ಕೋತೀನಿ ಅಂತ ಕತ್ತಿ ಎತ್ತಿ ಕುತ್ತೆಗ್ಗೆ ಮಡುಗ್ಗೆಕು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ್ಷವಾಗಿ 'ಕಂದ ಗುಣಶೇಖರ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ್ದೀನಿ, ನಿನಗೇನು ವರಬೇಕು ಕೇಳು' ಅಂದ್ಲು, ಆಗ ಇವ್ವು ತನ್ನ ಕಷ್ಟವ ಹೇಳ್ಕೊಂಡ, ಅದುಕ್ಕೆ ಅವು, "ಬೆಂದ್ ಮನೆ ಹಿಂದುಕ್ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಅಂದ್ರೆ, ಕುಂಬಾರು ಬೇಯಿಸಿದ ಹಂಚುನ ಮನೆಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬುಟ್ಟೊಂಡು"

'ಬೇಯುದ್ ಮನೆ ಅಂದ್ರೆ ಸ್ವಾಗೆ ಬರ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿರೋ ಗುಡ್ಡು ಮುಂದಕ್ ಬುಟ್ಟೊಂಡು, ಇವೆರಡರ ಮಧ್ಯದ ದಾರೀಲ್ ಬರ್ಪೇಕು.

'ದಣುವಿಲ್ಲೆ ಮುಲುಕೋನ ಮನೆ ಅಂದ್ರೆ ಅಗಸನ ಮನೆ; ಅಗ್ಗ ಬಟ್ಟೆ ಒಗಿಯೋಗ ಉಸ್ ಉಸ್ ಅಂತ ಮುಲುಕ್ತನೆ ಅಲ್ಲ? ಅಗಸನ ಮನೆ ಹಿಂದುಕ್ ಬುಟ್ಟೊಂಡು'

ಕಾಲುಕ್ಕು ಕಲ್ ಹೊರೋನ್ ಮನೆ ಅಂದ್ರೆ ಕೈರಿಕನ ಮನೆ. ಕೈರಿಕ ತನ್ ಚೌರದ ಕತ್ತಿ ಮಸೆಯೋಕೆ ಒಂದು ಶಾಣಿಕಲ್ಲ ತನ್ ಹಡುಪ್ಪಲ್ ಮಡಿಕೊಂಡಿರ್ದನೆ ಅಲ್ಲ? ಅಂತೇಯವುನ್ ಮನೆಯ ಮುಂದಕ್ ಬುಟ್ಟೊಂಡು, 'ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದ್ರೆ ಒಂದ್ ಕಡೆ ಕೆಮ್ಮಣ್ ಗ್ವಾಡೆ ಇರ್ದದೆ. ಇನ್ನೊಂದ್ಕಡೆ ಸುಣ್ಣದ್ ಗ್ವಾಡೆ ಇರ್ದದೆ—

'ಮರುಕ್ ಮರ ಕೂಡುವಾಗ ಅಂದ್ರೆ, ಬಾಗ್ಲು ಮರುದ್ದು ಅದರ ತಾಳುವು ಮರುದ್ದು ಅಂದ್ರೆ ಬಾಗುಲ್ಲರ ತಾಳ ಹಾಕುವಾಗ ಅಂದ್ರೆ ಮನೀಕೊಳೊ

ಹೊತ್ಸಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕೈಕಾಲಿಗೆ ನೀಕೋಡು ಅಂತ ಕೇಳಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ನೀನು ಅವಳನ್ನು ಗೆಲೊಂಡು ಮನಿಕೊಳಕೆ ಅಂತ ಹೋದ್ರೆ, ಅಲ್ಲೂ ಒಂದ್

ಒಂದ್ ಒಂಟೇಳ್ಳಳೆ, ಅದೇನೂ ಅಂದ್ರೆ,
ತಲೆ ಕಡೀಂದ ಬಂದ್ರೆ ಅಣ್ಣ,
ಕಾಲ್ ಕಡೀಂದ ಬಂದ್ರೆ ತಮ್ಮ
ಬಲಮಗ್ಗುಲಲ್ ಬಂದ್ರೆ ತಂದೆ,
ಎಡ ಮಗ್ಗುಲಲ್ ಬಂದ್ರೆ ಮೈದ,
ಎತ್ತ ಕಡೀಂದ ಬತ್ತೀಯೋ - ನನ್ನ
ಮುತ್ತಿನಂತ ಯಜಮಾನ,

ಆಂತಳೆ. ಅದುಕೈ ನೀನು ಬಲಗೈ ತೋರಿ 'ಇದ್ರಲ್ ಎಷ್ಟೆ ಬೆಳ್ಳವೆ ಹೇಳು?' ಅನ್ನು. ಅದ್ಕೆ ಅವು 'ಐದು' ಅಂತಳೆ, ಈಗ ಎಡಗೈ ತೋರ್ಸಿ 'ಇದ್ರಲೇ ಎಷ್ಟೆ ಬೆಳ್ಳವೆ ಹೇಳು?' ಅನ್ನು. 'ಐದು' ಅಂತಳೆ. ಈಗ ಎರಡು ಕೈಬೆಳ್ಳಗಳನ್ನೂ ತೋರುಸ್ತೆ ಅವು ಇವೆಲ್ಲ ಸೇರುದ್ರೆ ಎಷ್ಟು?' ಅನ್ನು. 'ಹತ್ತು' ಅಂತಳೆ. ಆಗ ನೀನು ಹಿಂದೂ ಮುಂದೆ ನೋಡ್ಲೆ ಮಂಚ ಹತ್ತು. ಅಂತ ಹೇಳ್ಕೊಟ್ಟು ನಿನ್ನೆ ಶುಭವಾಗ್ಲಪ್ಪ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಮಾಯವಾದ್ಲೆ.

ರಾಜ್‌ಕುಮಾರ ಗುಣಶೇಖರ ತಾಯಿಗೆ ಶರಣ್ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಬಂದು ಅವುಳ್ಳೇಳ್ ಕೊಟ್ಟಂಗಿ ಮಾಡಿ, ಮಣಿಮಂಜರಿಯ ಗೆಲೊಂಡೆ. ಸೆರೇಲಿದ್ದ ರಾಜಕುಮಾರರನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಡ್ಲಿ ಆವರವರ ರಾಜ್ಯಕೆ ಕಳುಸ್ಸೆ.

ಆವಾಗ, ಪಟ್ಟ ಸಾರ್ಸಿ ಮನೆಮನೆಗೆಲ್ಲ ಮಾಣಿಕೈದ ತ್ವಾರಣ-ಕಟ್ಟಿ ಮೂಲೆಮೂಲೆಗೆಲ್ಲ ಮುತ್ತಿನ ಗೊಂಡೆ ಕಟ್ಟಿ, ಬೀದಿ ಬೀದಿಗೆಲ್ಲ ಬೆಳ್ಳಿ ನಡೆಮಡಿ ಹಾಸಿ, ಪಾದ ತೊಳೆಯಾಕೆ ಪನ್ನೀರ್‌ಗಿಂಡಿ ಕೊಟ್ಟು, ನವರತ್ನದ ಹಸೆ ಮಣೆಮಾಲೆ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡುಗಳ ಕೂರಿ, ಕನ್ನೇರ್ ಕೈಲಿ ಕಳಸ ಕೊಟ್ಟು, ಮುತ್ತೈದೇರ್ ಕೈಲಿ ಮಂಗ್ಕಾರ್ತಿ ಬೆಳುಗ್ಗಿ, ಸುಮಂಗ್ಲೀರ ಕೈಲ್ ಸೋಬಾನೆ ಹಾಡಿ, ಮ್ಯಾಳುದೋರ್ ಕೈಲಿ ನಾಂಟಿನಾಡಿ, ದಿಮ್‌ಗವಾಗಿ ಲಗ್ನ ಮಾಡುದು.

4.2 ಶಿಕ್ಷಣಾಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪಾತ್ರ

—ಬಿ.ಜಿ.ಎಲ್. ಸ್ವಾಮಿ

ವರ್ಷಕ್ಕೆ 180 ದಿನ ಕಾಲೇಜು ತರಗತಿಗಳು ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ವಿಧಿಸಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು 120 ದಿನವಾದರೂ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮವಿದೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ಈ ಗಳ ಗೈರು ಹಾಜರಿಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವುದು ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಲ್ಲ. ಗೈರು ಹಾಜರಿಯಾದವನು ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲನ ಮೂಲಕ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ತಂಗವೇಲನು ಗೈರುಹಾಜರಿಯಾಗಿದ್ದದ್ದು 120.

ದಿನಗಳು, ದಿನವರಸೆಯಾಗಿ ಅವನು ಗೈರು ಹಾಜರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ನಮೂದಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕೃತವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನಾದವನು ತುತ್ತಾಗುವ ರೋಗಗಳ ಪೂರ್ಣಪಟ್ಟಿಯನ್ನೇ ದಾಖಲೆಮಾಡಿದ ತಂಗವೇಲ ಹೃದಯ ರೋಗಗಳನ್ನೂ ಗೊನೋರಿಯ, ಸಿಫಿಲಿಸ್ ಮೊದಲಾದ ರೋಗಗಳನ್ನೂ ದಾಖಲೆಮಾಡಿ ನನ್ನ ಬಳಿ ಬಂದ. “ಇದನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನೊಂದಿಗೆ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡಿ!” ಎಂದು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಒಂದುಸಲ ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡಿ, “ಏನಪ್ಪ ಮೆಡಿಕಲ್ ಡಿಪ್ಲನರಿಯಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಾಧಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬರೆದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯಲ್ಲ?” ಎಂದೆ. “ಹೌದು ಸರ್, ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿಯೂ ತಲೆನೋವು ಹೊಟ್ಟೆನೋವು ಎಂದು ಬರೆದರೆ ನೀವೇ ನಂಬುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಸಾರ್! ಎಂದಮೇಲೆ ಯೂನಿ ವರಿಟಿ ನಂಬುತ್ತದೆಯೇ?” “ಅದು ಸರಿ ಎಂದೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ, ಇಲ್ಲಿ ನೀನು ಬರೆದಿರುವ ರೋಗಗಳು ಯಾವುವೆಂಬುವಾದರೂ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆಯೆ ನಿನಗೆ???”

‘ನಿನಗೆ ಗೊನೋರಿಯ, ಸಿಫಿಲಿಸ್ ಜಾಡ್ಯಗಳಿವೆಯೆ?’ ‘ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಾಗೆ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆಯೆ ಸಾರ್?’ ‘ಅವು ಲೈಂಗಿಕ ಜಾಡ್ಯಗಳೆಂದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವೆ?’ ‘ಸಾರ್ ಸಾರ್! ನನಗೆ ಅಂಥ ರೋಗಗಳಾವುವೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ’. ‘ಇದೆಯೆಂದು ತಾನೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದೀಯ?’ ‘ಈಗ ಹೊಡೆದುಹಾಕಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಸಾರ್?’ ‘ಬರೆದಿರುವುದನ್ನು ಹೊಡೆದುಹಾಕಿ ತಿದ್ದಿದರೆ ಅದು ಯಾರ ನಂಬಿಕೆಗೂ ಅರ್ಹವಾಗುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ’.

“ಏನು ಸಾರ್ ಮಾಡಲಿ?”

“ಅಲ್ಲಯ್ಯ, ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ, ನೀನು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆ... ಹಾರ್ಟ್ ಫೇಲ್ಯೂರ್ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದೀಯಲ್ಲ. ಎಂದರೆ ಸತ್ತುಹೋದವನು

ಬದುಕಿ ಬಂದಿದ್ದೀಯಾ?”

‘ಹಾರ್ಟ್ ಊನ ಆಗಿತ್ತು ಸಾರ್, ಈಗ ಸರಿಹೋಗಿದೆ ಸಾರ್!’ ‘ಹೃದಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಬೇನೆಗಳಿಂದ ಬಾಧಿತರಾಗಿರುವವರನ್ನು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಕೂಡದೆಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ. ಆದರೆ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಆದ ಸೇರುವಾಗ ವೈದ್ಯರು ನಿನ್ನ ಆರೋಗ್ಯ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ’ ಎಂದು ಸರಿ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಯಾವುದು ನಿಜ, ಯಾವುದು ಸುಳ್ಳು?’

‘ನನ್ನನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಸಬೇಕೆಂದು ತಂತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ! ನೀವು ಈಗಿರುವಂತೆಯೇ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡಿ. ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ವರ್ಕ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ!’

ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಇವನ ಅರ್ಜಿ ತಿರಸ್ಕೃತವಾಯಿತು. ಕಾಲೇಜಿನ ಬುಧವಾರದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ, ಹಾಜರಿ ನ್ಯೂನತೆಯಿದ್ದರಿಂದಲೂ, ಮುಂದಿನ ತರಗತಿಗೆ ತೇರ್ಗಡೆ ಕೊಡಕೂಡದೆಂದು ನಿರ್ಣಯವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಸ್ಟೆಲ್ ವಾರ್ಡ್‌ನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲ ಅದು. ಸರ್ಕಾರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನದಿಂದ, ತಂಗವೇಲು ಹಾಸ್ಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡದಿದ್ದು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಓದಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಲ್ಲದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹಾಸ್ಟೆಲವಾಸ ತಪ್ಪುವುದೆಂದೂ, ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಲ್ಲುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನವೂ ಇತರ ರಿಯಾಯಿತಿಗಳೂ ನಿಲ್ಲುವುದೆಂದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾನೂನೊಂದು ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೆಸರಿಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಈ ಕಾನೂನು ಅಚ್ಚಾಗಿದ್ದ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಸೇರುವಾಗ ಸಹಿ ಹಾಕಬೇಕು. ತಂಗವೇಲನೂ ಸಹಿ ಹಾಕಿದ್ದ. ಕಾನೂನು ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿದೆಯಾದದ್ದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಹೇಳಿದ್ದ. ಹೀಗಾಗಿ ತಂಗವೇಲನಿಗೆ ಈಗ ಹಾಸ್ಟೆಲು ಆತಿಥ್ಯ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುವುದೆಂಬ ಭಯವೂ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು.

ಒಂದು ಕರಿಕಂಬಳಿ, ಹಾಸುಗೆ, ಹೊದಿಕೆ, ನಾಲ್ಕು ತಲೆದಿಂಬು, ತಂಬಿಗೆ, ಲೋಟ, ಲಾಂದ್ರಗಳನ್ನು ಹವಣಿಸಿಕೊಂಡ. ಹಾಸ್ಟೆಲಿನ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಎರಡು ಸೌದೆತುಂಡುಗಳನ್ನು (ಹಾಸ್ಟೆಲಿನ ಅಡುಗೆಮನೆಯಿಂದ ಹಾರಿಸಿದ್ದು ನೆಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಹೊದಿಸಿ ಗುಡಾರದಂತೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಕೊಂಡ, “ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಹ” ಎಂದು ಬೋರ್ಡ್ ಬರೆದು ಅದನ್ನು

ಗುಡಾರಕ್ಕೆ ತೂಗುಹಾಕಿದ. ಗುಡಾರದೊಳಗೆ ಹಾಸುಗೆ ಬಿಚ್ಚಿ ದಿಂಬುಗಳನ್ನು ಅಣಿಮಾಡಿದ. ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರಿಟ್ಟುಕೊಂಡ, ಗುಡಾರದ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಟವಲೊಂದನ್ನು ಹಾಸಿದ. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಓಡಿಯಾಡುವ ಜನ ಗುಡಾರದ ಬಳಿ ಗುಂಪು ಕೂಡಿದರು. ಕರುಣೆ ಉಕ್ಕಿ ಬಂದ ಕೆಲವರು ಪುಡಿಹಾಸು ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಟವಲಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಹೋದರು. ಕೆಲವರು ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲನಿಗೆ ಶಾಪವಿಟ್ಟರು.

ತಂಗವೇಲನ ಉಪವಾಸ ವ್ರತದ ಮಾರ್ಧನಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೇಳಿಸಿತು. ಅವನ ಗೆಳೆಯರನೇಕರು ನನ್ನ ಬಳಿ ಬಂದು “ಸಾರ್, ಕಾಲೇಜಿಗಲ್ಲ ಅವನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗದೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಪ್ರೊಮೋಷನ್ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ... ಅವನಿಗೆ ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಅವನು ಕಾಲೇಜು ಯೂನಿಯನ್ನಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷ, ಅಧ್ಯಕ್ಷನೇ ಫೇಲ್ ಆಗಿಬಿಟ್ಟ ಎಂದರೆ, ಇತರ ಕಾಲೇಜುಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

“ತಂಗವೇಲನು ಗಳಿಸಿರುವ ಅಂಕಗಳು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿವೆಯೆ?”

“ಒಂದೆರಡು ಪೇಪರುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪಾಸಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಶೇಕಡ ಒಂದೊ ಎರಡೋ ಅಂಕಗಳು ಬೇಕಾಗಿವೆ ಎಂದ”.

ತಂಗವೇಲನ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಅವರೆದುರಿಗಿಟ್ಟೆ, ಮಾತಿಲ್ಲದೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ತಂಗವೇಲನ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಇವನು ಗುಡಾರದಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಚಿತ್ರಗಳೂ ಒಂದೆರಡು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಂಡವು, ಸುದ್ದಿ ಡೈರೆಕ್ಟರಿನ ಕಿವಿಮುಟ್ಟಿತು.

“ಯಾಕ್ರಿ, ಅವನು ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಸಾಯುತ್ತಿರೋದು?”

“ಅವನಿಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಸಾಗಲಿಲ್ಲ.”

“ಅಂದರೆ ಫೇಲ್ ಆಗಿದ್ದಾನೇನಿ ?

“ಹೌದು ಸಾರ್”

“ಯಾಕ್ರಿ?”

“ಅವನಿಗೆ ಅಟೆಂಡೆನ್ಸ್ ಇಲ್ಲ. ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಇಲ್ಲ”.

“ಅಮೇಲೆ?”

“ಏನೂ ಇಲ್ಲ”

“ಬನ್ನಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ”

ಡೈರೆಕ್ಟರಿನ ಬಳಿಹೋಗಿ ತಂಗವೇಲನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಕೊಟ್ಟೆ.

ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಮೇಲೂ ಕೆಳಗೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ನೋಡಿದ. “ಏ, ಅರ್ಥ. ಒಂದು, ಒಂದೂವರೆ...?” ತಂಗವೇಲು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆ. ಒಂದೊಂದು ಪುಟವನ್ನೂ ತಿರುಗಿಸಿನೋಡಿ “ಖಾಲಿ” ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕೊನೆಗೂ ಜಿಗುಪ್ಸೆಯಿಂದ “ಏನಿ ನಾನು ಕೂಡ ಇಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಮಾರ್ಕ್ಸ್” ಎಂದು ಏನನ್ನೋ ಹೇಳಹೋಗಿ, ತಟ್ಟನೆ ನನ್ನ ಬಳಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂಬ ನೆನಪುಂಟಾಗಿ, ಅಲೀ, ಇಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವವನನ್ನು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ?” ಎಂದು ನನ್ನನ್ನೇ ದಬಾಯಿಸಿದ

ತಂಗವೇಲನನ್ನು ತೇರ್ಗಡೆ ಮಾಡದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಇಷ್ಟು ತಾಪತ್ರಯ ಒದಗಿರುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಟಿ.ಸಿ. (ಟ್ರಾನ್ಸ್ಟರ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್)ಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ರಾಧಾಂತವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು!

‘ಈಗ ಏನಿ ಮಾಡುವುದು???’

‘ನನಗೇನೂ ತೋರದು ಸರ್, ಭಾರಿ ತಲೆನೋವು’

‘ಅವನು ಎಷ್ಟು ದಿನ ಉಪವಾಸವಿರುತ್ತಾನಂತೆ?’

‘ಸಾಯುವವರಗೂ ಅಂತಾನಂತೆ’

‘ಅವನಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವೇ’

‘ಅವನಿಗೆ ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು ಸರ್, ನನಗೆ ಅಧೈರ್ಯ ಉವುಂಟಾಗಿದೆ’.

‘ಯಾಕೆ? ಅವನು ಸತ್ತರೆ ಸಾಯಿಲಿ ಬಿಡಿ!’

‘ಬಿಡುವಹಾಗಿಲ್ಲ ಸರ್. ಹಾಗೇನಾದರೂ ಆದರೆ, ನಾನೂ ನೀವು ಇಬ್ಬರೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಂದಲೂ, ಸರ್ಕಾರದಿಂದಲೂ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ! ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ!’

‘ಹೌದ್ರೀ! ಏನಿ ಮಾಡೋದು?’

‘ತಾವು ಈಗಲೇ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಕಿವಿಗೆ ಈ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಬಿಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು’.

‘(ಭಯದಿಂದ)ನಾನು ಯಾಕ್ರೀ? ನೀವೇ ಹೋಗಿ ತಿಳಿಸಿಬಿಡಿ. ನಾನು ನೇರವಾಗಿ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾನೂನುಗಳು ವಿರುದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ ತಾವು ಬರಹದ ಮೂಲಕ ಅನುಮತಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಮಂತ್ರಿಗಳ ಬಳಿ ಎಂಗೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಫಿಕ್ಸ್ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು?’

‘ಏನ್ರಿ ನಿಮ್ಮ ತಲೆನೋವನ್ನು ನನ್ನ ತಲೆಗೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಅವನನ್ನು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಅಡ್ಮಿಟ್ ಮಾಡಿದ್ದೇ ತಪ್ಪು’.

‘ನನಗೆ ಅದು ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ಸರ್’. ತಂಗವೇಲನನ್ನು ಆಯ್ದು ತುರುಕಿದವರು ವೈಸ್‌ಛಾನ್ಸಲರು.’

‘ಓಹೋ! ಹಾಗಾದರೆ ಅವರನ್ನೇ ನೋಡಿ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ!’ ಅವರು ತಂಗವೇಲನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳಲಿ... ಎಷ್ಟಾದರೂ ಈಗಿನ ವೈಸ್‌ಛಾನ್ಸಲರು ಡೈರೆಕ್ಟರಾಗಿದ್ದವರು ತಾನೆ! ಅವರಿಗೂ ಡೈರೆಕ್ಟರಿನ ಕಷ್ಟಗಳು ಗೊತ್ತು. ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಏನಾದರೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ’ ಎಂದು ತನಗೆ ತಾನೇ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಫೋನ್ ಮಾಡಿದರು.

ವೈಸ್‌ಛಾನ್ಸಲರು, ‘ಅಂಥ ಪ್ರಾಬ್ಲಂಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಏರಿಸಬೇಡ, ಅದು ನಿನ್ನ ಪಾಡು, ಎಂದು ನುಣುಚಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರು. ರಿಸೀವರನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟೊಡನೆಯೇ ಫೋನ್‌ರಿಂಗ್ ಆಯಿತು.

“ನೀವೇ ನೋಡಿ ಎಂದರು. ಶಿಕ್ಷಣಮಂತ್ರಿಗಳ ಪಿ.ಎ., ತಾವೇ ತೊಗೊಳ್ಳಿ ಸರ್ ಎಂದು ಅವರ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಕೈಯೊಳಕ್ಕೆ ರಿಸೀವರನ್ನು ತುರುಕಿದರು. ಅತ್ತಲಿಂದ ಬಂದಮಾತಿಗೆಲ್ಲ ಹೊಂಕುಟ್ಟಿದರು. ಸಂಭಾಷಣೆ ಮುಗಿದಮೇಲೆ ನೀವು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟೀ ಕಂಡ್ರಿ. ನನ್ನನ್ನೂ ವೈಸ್-ಛಾನ್ಸಲರನ್ನೂ ಮಂತ್ರಿಗಳು ನಾಳೆ ಬರಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನೀವು ತಂದಿರುವ ಫೈಲನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ” ಎಂದ.

ಮಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆ ನಡೆದ ಮಾತುಕತೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ತಂಗವೇಲನ ಮೂರನೇ ದಿನದ ಉಪವಾಸ ವ್ರತ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಅವನು ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನವೂ ಮುಂದುವರಿಸಿದರೆ, ಫೋಲೀಸ್ ವ್ಯಾನು ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 11 ಘಂಟೆ ವೇಳೆಗೆ ನಾನು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಹಾಸ್ಟೆಲಿನ ವಾಚ್‌ಮನ್ ಓಡಿಬಂದು, ‘ಉಪವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತಂಗವೇಲನೂ ಇಲ್ಲ, ಅವನ ಗುಡಾರ, ಹಾಸಿಗೆ ಯಾವುವೂ ಇಲ್ಲ!’ ಎಂದು ಸಮಾಚಾರ ಹೇಳಿದ, ನನಗೂ ಗಾಬ-ರಿಯಾಯಿತು. ಪೋಲೀಸಿನವರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ನಾವು ಅವನ ತಂಟೆಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ನಾಳೆಯವರೆಗೂ ನಮಗೆ ಗಡಿ ಇದೆ ಎಂದರು. ಯಾರೋ ಇಬ್ಬರು ಅಪರಿಚಿತರು ಬಂದು ತಂಗವೇಲನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಮಂತ್ರಿಯ ಬಳಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಿತು.

ಮರುದಿನ ವೈಸ್-ಛಾನ್ಸಲರು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಆದರವನ್ನು

ತೋರಿಸಿ ಕಾಫಿ ತರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. 'ನೋಡಿ, ಕಾಲೇಜು-ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೇಳಬರುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ನಿನ್ನ ಈ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆ. ನಿಮ್ಮ ಡೈರೆಕ್ಟರೂ ಬಂದಿದ್ದರು... ನನ್ನ ಮುಖದಮೇಲೆ ಸುಳಿದ ಸಂಶಯದಿಂದ ತಟಸ್ಥನಾಗಿ, ನಾವೂ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಅವರೇ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಅದಿರಲಿ, ಯಾವ ಯಾವ ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದೆವು. ಕಾಲೇಜಿನ ಕೌನ್ಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಕೂಡಬೇಕೆಂದೇ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆವು'.

'ಕಾಲೇಜು ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತಲ್ಲವೇ?'

'ಆದರೆ ಟೈಂ ಇರಲಿಲ್ಲ'.

'ಕಾಲೇಜು ಕೌನ್ಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಸ್ತಾವಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಕಾನ್ಫಿಡೆನ್ಷಿಯಲ್ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅಶಿಸ್ತಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಕೌನ್ಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪಕ್ಷವನ್ನೇ ವಹಿಸಿ ವಾದಿಸುವ ಪ್ರೊಫೆಸರುಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದಿಬ್ಬರಾದರೂ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿರುವವನೊಬ್ಬನು ಬಂದು ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡದ್ದೇ ಆದರೆ, ಒಂದು ಮೀಟಿಂಗಾದರೂ ಗದ್ದಲವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಯುವ ಅವಕಾಶವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ!' ಎಂದೆ.

'ಏನು, ಇವತ್ತು ಕೋಪದಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರ?'

'ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೊಬ್ಬನೇ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ್ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿಬಿಡಿ. ಅವನು ಕಾಲೇಜು ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸಲಿ. ನಾನು ನನ್ನ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತೇನೆ?'

'ಹಾಗಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ, ಈಗ ನಮ್ಮ ತಂಗವೇಲನಿದ್ದಾನಲ್ಲ...ಅವನನ್ನು ಏನುಮಾಡು ಎನ್ನುತ್ತೀರ?'

'ನಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಅಳವಿನಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬೇರೆ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಲೂ ನನಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ತಾವೇ ಮಾಡಬಹುದು. ಅವನು ಎಷ್ಟಾದರೂ ತಮ್ಮ ಶಿಫಾರಸಿನಿಂದ ಬಂದವನು!'

‘ಅಯ್ಯೋ, ಅದೇನು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ. ನಾನೇನು ಬಹು ಇಷ್ಟದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಎನ್ನುತ್ತೀರಾ? ವಿದ್ಯಾಮಂತ್ರಿಗಳ ಭಾವಮೃದ ಅವನು. ಮಂತ್ರಿಗಳೇ ನನಗೆ ಪರ್ಸನಲ್ಲಾಗಿ ರಿಕ್ಲೆಸ್ಟ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

‘ಅದೆಲ್ಲಾ ನನಗೇಕೆ ಸರ್? ತಂಗವೇಲನು ಉಪವಾಸ ಆರಂಭಿಸಿದ. ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜು ಕೌನ್ಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡೆವು. ಮೊದಲಿನ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಪುನರ್‌ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ’.

‘ಸರಿಯೇ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಮೋಷನ್ ಕೊಡಿ ಎಂದು ನಾವು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ..?’ ‘ನಾವು ಎಂದರೆ?’

‘ಮಂತ್ರಿಗಳು, ನಿಮ್ಮ ಡೈರೆಕ್ಟರುಗಳು...ನಾನು...’

‘ಓಹೋ! ತಂಗವೇಲನಿಗೆ ಬೇರೆ ಏನಾದರೊಂದು ಹವ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ, ನಮಗೆಲ್ಲ ಉಂಟಾಗಿರುವ ತಲೆನೋವು ಹೋಗುತ್ತದೆ’.

‘ನಮ್ಮ ತಲೆನೋವು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆಂಬ ಭರವಸೆ ನನಗಿಲ್ಲ ಸರ್’.

‘ಇದು ವರ್ಷ ವರ್ಷವೂ ತಪ್ಪದೆ ಬರುವಂತೆ, ನಾವೇ ಮಣೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೇವೆ’.

‘ನೀವು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಜವಿಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಬೀಸುವ ದೊಣ್ಣೆ ತಪ್ಪುತ್ತದೆಯಲ್ಲ! ಸದ್ಯಕ್ಕಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲವೆ?’

‘ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು! ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಮಾತ್ರ ಭಿನ್ನವಿಸುತ್ತೇನೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿರುವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದಿರುವವನನ್ನು ಆರಿಸಿ. ತಂಗವೇಲನು, ಈಗಾಗಲೇ ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜು ಯೂನಿಯನ್ನಿಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಓಟು ಕೊಟ್ಟವರೇ ಈಗ ಅವನ ಬದ್ಧದ್ವೇಷಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವನು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಬಲ್ಲ?’

‘ಅಯ್ಯೋಯ್ಯೋ! ನೀವು ಮೂಲಕೇ ಪಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೀರಿ! ತಂಗವೇಲನ ಸಲುವಾಗಿ ತಾನೇ ಈ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಅವನನ್ನು ಇಂಥದೇನಾದರೂ ಒಂದು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರೆ ಈ ಅಸಹ್ಯವಾದ ಉಪವಾಸವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಪಾರಾಗಿಸುತ್ತಾನೆ’.

‘ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದೆ. ಕಾಲೇಜನ್ನು ತಲುಪುವ ವೇಳೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಸನ್ನದು ಕಾದಿತ್ತು, ಶ್ರೀ ನ.ತಂಗವೇಲನನ್ನು ಕಾಲೇಜು ಕೌನ್ಸಿಲಿಗೆ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾರನೇ ದಿನ, ತಂಗವೇಲನು ಸನ್ನದಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದು, 'ನನ್ನ ಹೊಸ ಹುದ್ದೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದಬೇಕು ಸಾರ್' ಎಂದ. 'ಸಾರ್, ನನಗೊಂದು ರೂಮ್, ತಕ್ಕ ಫರ್ನಿಚರ್, ಪ್ಯೂನ್ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಬೇಕು' ಎಂದು ಬರಹದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ನಾನು ನಕ್ಕುಕೊಂಡು 'ನಿಮಗೆ ದೊರಕಿರುವುದು ಸರ್ಕಾರಿ ಹುದ್ದೆ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಕಾಲೇಜು ಕೌನ್ಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಮಗೊಂದು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಿದೆ, ಅಷ್ಟೆ, ಎಂದರೆ, ಕಾಲೇಜು ಕೌನ್ಸಿಲು ಸಭೆ ಸೇರಿದಾಗ ನೀವೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಲೆಯಬೇಕು. ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಐದೋ ಸಲ ಕೌನ್ಸಿಲು ಸೇರುತ್ತದೆ. ಇತರ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ನೀವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮಾತ್ರ ನಿಮ್ಮ ಕ್ಲಾಸು ಪ್ರವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಬೇಕು. ರೂಮು ,ಪರ್ನಿಚರ್, ಪ್ಯೂನು ಇವುಗಳ ಅಗತ್ಯವೇ ಏರ್ಪಡದು ಎಂದೆ'.

ನನ್ನನ್ನು ಕಹಿಕಹಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋದ

ಒಂದೆರೆಡು ತಿಂಗಳು ತಂಗವೇಲನ ಅವಾಂತರವೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಕಾಲೇಜು ಶಾಂತಿಯಿಂದ ನಡೆಯಿತು. ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗೆ ಯಾವ ಅವಕಾಶವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಂಗವೇಲ ಕಳವಳಗೊಂಡ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ತಮ್ಮ ಸಂಘದ ಮುಖಂಡನನ್ನು ಹಾಸ್ಯಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ, 'ಪೋರ್ಟ್‌ಫೋಲಿಯೋ' ಇಲ್ಲದೆ ಆಫೀಸರು ಎಂದು ನಗೆಯಾಡಿದರು. ತಂಗವೇಲನ ಅದೃಷ್ಟ ಕುದು-ರಿತು. ಎಂಟು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳು ನಡೆಯುತ್ತದೆಯೆಂದು ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರಕಟಣೆ ಹೊರಡಿಸಿದರು. (ಎಂಟು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ದೇಶದ ವಾತಾವರಣ ತೀರ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಭಾರತ-ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಯುದ್ಧಕಾಲ, ಹಣದ ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ಒದಗಿ-ತ್ತು. ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಳ ತೊಂದರೆಗಳೇರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಬಿಎಸ್.ಸಿ. ಕೋರ್ಸಿನ ಮಾಧ್ಯಮ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲ ಮುಂದೂಡಲಾಗಿದ್ದಿತು.) ತಂಗವೇಲ ಹುರುಪಿನಿಂದ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾದ. 'ಕ್ಲಾಸು ತೇರ್ಗಡೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕೂಡ ಆಗಿಲ್ಲ. ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರಕಟಣೆ ಹೊರಡಿಸಿದೆ. ನೀವು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಾ, ಇಲ್ಲವೆ ಸಾಲು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಕೂತು ಎದ್ದೂ ಊಟ್‌ಬೈಸ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೀರಾ? ಮಾಧ್ಯಮ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಫೈಲ್ ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯ ಸೊನ್ನೆ!' ಎಂದು ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ

ಬೀದಿಚೌಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪುಟ್‌ಪಾತ್‌ಗಳ ಮೇಲೆಯೂ, ಕಾಫಿ ಕ್ಲಬ್ಬುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸಿನೆಮಾ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ. ಮಾಧ್ಯಮ ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆಯೇ ಅಂತ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸೌಲಭ್ಯ ಯಾವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ತಾನೆ ಬೇಡ? ತಂಗವೇಲನಿಗೆ ಎದುರಾಗಿದ್ದವರೂ ಈಗ ಅವನ ಪಕ್ಷವನ್ನೇ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹರಡಿದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಒಗ್ಗಟ್ಟಾದರು.

4.3 ಜೆಸ್ಸಿ ಓವೆನ್ಸ್-ಶತಮಾನದ ಆಟಗಾರ

-ಕೆ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ

ಅಡೆತಡೆಗಳಿರುವುದೇ ಹಾರುವುದಕ್ಕೆ, ಹಾರಿ ಜಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಅದು ಕ್ರೀಡಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ, ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅಡೆತಡೆಗಳಿರದೆ ಪಡೆದ ಗೆಲುವಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದ ಗುರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಅರ್ಥವಿರದು. ಆಟದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನಲ್ಲೂ ಇಂಥ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಎದುರಿಸಿ ಸಾಧನೆಯ ಉತ್ತುಂಗಕ್ಕೇರಿದ ಕ್ರೀಡಾಪಟುವೆಂದರೆ, ಅಮೆರಿಕದ ಕರಿಯ ಜೆಸ್ಸಿ ಓವೆನ್ಸ್. ಆತನ ಪೂರ್ಣಹೆಸರು ಜೇಮ್ಸ್ ಕ್ಲೀವ್‌ಲಾಂಡ್ ಓವೆನ್ಸ್. ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಜೆ.ಸಿ.ಓವೆನ್ಸ್ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಶಾಲೆಯ ಒಬ್ಬ ಬೋಧಕಿ ಜೆಸ್ಸಿ ಎಂದು ಕರೆದದ್ದೇ ಶಾಶ್ವತವಾಯಿತು.

ಆಟದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಾಧನೆಗೆ, ಅನುಕರಣೀಯ ಆದರ್ಶಕ್ಕೆ, ಪರಿಶುದ್ಧ ಬದುಕಿಗೆ ಜೆಸ್ಸಿ ಓವೆನ್ಸ್ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮುಕ್ಕಾಲು ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಶ್ವದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಅದ್ವಿತೀಯ ಕ್ರೀಡಾಪಟು ಅವನು. ತನ್ನ ಚರ್ಮದ ಬಣ್ಣದ ಜೊತೆಗೆ ಅಂಟಿದ ಕೀಳರಿಮೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ತೊಡೆದು ಜಗತ್ತಿನ ಜನರ ಹೃದಯವನ್ನು ಅರಳಿಸಿದ ಕವಿ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಒಲಿಂಪಿಕ್ಸ್ ಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬನ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ತನ್ನ ಅಪ್ರತಿಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಅಡಗಿಸಿದ ವೀರ. ಇಂಥ ಓವೆನ್ಸ್ ಆಟದ ಇತಿಹಾಸದ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಉಜ್ವಲ ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಪಾಲಿಸುವಂಥ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ.

ಜೆಸ್ಸಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕೂಸು. ಅಮೆರಿಕದ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಗೆ ಕಾರಣರಾದ ಕರಿಯ ಗುಲಾಮರ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದವನು. ಗುಲಾಮರ ವಿಮೋಚನೆಯ ನಂತರ ಆತನ ತಂದೆ ಬಿಳಿಯರ ಹೊಲ ಹಿಡಿದು ಗೇಣಿಗೆ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಮೂವರು ಸೋದರಿಯರು ಮತ್ತು ಏಳುಜನ ಸೋದರರ ಒಟ್ಟು ಹನ್ನೊಂದು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ 1914ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಜೆಸ್ಸಿ ಹತ್ತನೆಯವನು. 1910ರ ಅಮೆರಿಕದ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ ಅಮೆರಿಕಾ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದ ಒಟ್ಟು ಆಫ್ರೋ ಅಮೆರಿಕನ್ ಕರಿಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.90ರಷ್ಟು ಮಂದಿ ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಿಳಿಯರ ಕಿರುಕುಳ, ಜನಾಂಗಭೇದದ ಕಾಟ ತಾಳಲಾಗದೆ 1916ರಿಂದ ಕರಿಯರು ಉತ್ತರಪ್ರಾಂತದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಅರಸಿ ವಲಸೆ ಹೋಗಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹದಿನೈದು ಲಕ್ಷ ಕರಿಯರು ನೆಲೆತೊರೆದು ಹೋದ

ಆ ಘಟನೆಯ ಅವಧಿ ಅಮೆರಿಕದ ಮಹಾ ವಲಸೆ ಅಥವಾ ಕರಿಯರ ವಲಸೆ ಎಂದೇ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು (ಅಲಬಾಮ) ಬಿಟ್ಟು ಉತ್ತರದ ಕಡೆ ಗಂಟುಮೂಟೆ ಕಟ್ಟಿ ಹೊರಟ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಓವೆನ್ಸ್ ಕುಟುಂಬವೂ ಒಂದು. ಒಹಾಯೋ ಪ್ರಾಂತದ ಕ್ಲೀವ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಓವೆನ್ಸ್ ಕುಟುಂಬ ನೆಲೆಯಾದಾಗ ಜೆಸ್ಸಿಗೆ ಒಂಬತ್ತು ವರ್ಷ. ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿದರೂ ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಜೆಸ್ಸಿ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಕುಟುಂಬದ ದುಡಿಮೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಶೂ ರಿಪೇರಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ, ದಿನಸಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕನ ಕೆಲಸದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಲಾಗಿಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನು ಪೇರಿಸುವವರೆಗೆ ನಾನಾ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ತಾನು ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಬಲ್ಲೆನೆಂಬುದು ಅರಿವಾಯಿತು. ಅದೇ ವೇಳೆ ಫೇರ್‌ಮೌಂಟ್ ಜೂನಿಯರ್ ಹೈಸ್ಕೂಲ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ರೈಲಿ ಎಂಬ ಕೋಚ್ ಅವನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾಗಿ ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಓಟಗಾರನನ್ನು ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದಾಚೆಗೆ ಆ ಓಟಗಾರ ಎಂದೂ ವಿರಮಿಸಲಿಲ್ಲ.

ದಿನಕ್ಕೆ ಆರೂವರೆ ಗಂಟೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಕೆಲವು ಗಂಟೆ ಲಿಫ್ಟ್ ಚಾಲಕನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಅಥ್ಲೆಟಿಕ್ಸ್ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಓವೆನ್ಸ್ ಕಳೆದ ಶತಮಾನ ಕಂಡ ಅದ್ಭುತ ಓಟಗಾರನಾದ ಕಥೆ ರೋಚಕತೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ಸದಾ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬೆನ್ನುನೋವನ್ನು ಬಯಲಿಗೆ ಇಳಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ಮರೆತು ಆತ ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಹೊರಟ ಬಾಣವಾಗುವ ಪವಾಡ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ತನ್ನ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಚಂಡಮಾರುತವಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುವ ಬಡತನದಲ್ಲೂ ಓವೆನ್ಸ್‌ಗೆ ಓಡುವ ಅದಮ್ಯ ಛಲವಿತ್ತು. ತನ್ನ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ವಿಶ್ವದಾಖಲೆಯನ್ನು ನೂರು ಮೀಟರ್ ಓಟದಲ್ಲಿ ಸರಿಗಟ್ಟಿದ ಓವೆನ್ಸ್ ಬಹುಬೇಗನೆ ಅಪಾರ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಗಳಿಸಿದ. ಬಿಳಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕುಹಕದ ನಡುವೆಯೂ ಜೆಸ್ಸಿ ಓಟಗಾರನಾಗಿ ಅರಳಿದ. ದಾಖಲೆಯ ಮೇಲೆ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾ ಹೋದ. ಒಮ್ಮೆ ಅಂತರ ಕಾಲೇಜು ಪಂದ್ಯದಾಟದ ಬಳಿಕ ಇವನ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ 28 ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಅವನಿಗೆ ಶಿಷ್ಯವೇತನ ನೀಡಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದವು!

ಕ್ಲೀವ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್‌ನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಾ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನಡೆದ ವಾರ್ಷಿಕ ಅಥ್ಲೆಟಿಕ್ಸ್ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಓವೆನ್ಸ್ ಒಂದೇ ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಶ್ವದಾಖಲೆ ಮಾಡಿದ.

ಆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಘಟನೆ ನಡೆದದ್ದು 1935ರ ಮೇ 25ರಂದು. ಮಿಚಿಗನ್

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದ ವೆಸ್ಟರ್ನ್ ಟ್ರಾಕ್ ಆಂಡ್ ಫೀಲ್ಡ್ ಕೂಟದಲ್ಲಿ (ಮುಂದೆ ಬಿಗಾಟೆನ್ ಎಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು) ಒಹಾಯೋ ಸ್ಟೇಟ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದ್ದ ಜೆಸ್ಸಿ 100 ಗಜ ಓಟದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದಾಖಲೆ ಸರಿಗಟ್ಟಿದ. 220 ಗಜದ ಓಟ, 220 ಗಜ ಲೋ ಹರ್ಡಲ್ ಮತ್ತು ಲಾಂಗ್ ಜಂಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವಿಶ್ವದಾಖಲೆ ಮಾಡಿದ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಕೇವಲ 45 ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಪೂರೈಸಿದ್ದ. ಅಷ್ಟು ಕ್ವಿಪ್ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ದಾಖಲೆ ಮಾಡಿದ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತೆ ಎಂದೂ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾಗಿಲ್ಲ! ಈ ದಾಖಲೆಗಳ ಅಲೆಯೇರಿ ಬರ್ಲಿನ್ ಒಲಿಂಪಿಕ್‌ಗೆ ಬಂದಾಗ ಆತನಿಗೆ 22 ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತು.

ಅಮೆರಿಕಾ ತಂಡದ ಪದಕ ಗೆಲ್ಲುವ ನೆಚ್ಚಿನ ಓಟಗಾರನಾಗಿಯೇ ಬರ್ಲಿನ್ ಕ್ರೀಡಾಕೂಟಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆಯಾದರೂ, ಜರ್ಮನಿಯ ಪ್ರವಾಸ ಗೊಂದಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ವೇಳೆಗೆ “ಕರಿಯ ಜನಾಂಗದ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ”ಯು ಕರಿಯರ ಹಕ್ಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಓವೆನ್ಸ್ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿತು. ಜರ್ಮನಿಯು ಜನಾಂಗಭೇದವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಮೆರಿಕ ಒಲಿಂಪಿಕ್ಸ್ ಕೂಟ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಕರಿಯರ ಪಾಡು, ನಾರ್ಥಿ ಜರ್ಮನಿಯ ಯಹೂದಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಕೇವಲ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪದಕಕ್ಕಾಗಿ ಕರಿಯರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಮೆರಿಕದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ವಿಫಲಗೊಳಿಸಬೇಕಾದರೆ ಹೋಗದಿರುವುದೇ ಉಚಿತವೆಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಮನವೊಲಿಸಿದ. ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಓವೆನ್ಸ್ ಮೊದಲು ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಗವಹಿಸದಿರುವ ನಿರ್ಧಾರ ತಳೆದರೂ ಹಲವರ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಬರ್ಲಿನ್‌ನತ್ತ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ.

ಆರ್ಯಕುಲದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಮೆರೆಸುವ ವೇದಿಕೆಯನ್ನಾಗಿ ಬರ್ಲಿನ್ ಒಲಿಂಪಿಕ್ ಕೂಟವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದ ಹಿಟ್ಲರ್ ಶುದ್ಧಜನಾಂಗವಲ್ಲದ ಯಹೂದಿಗಳು ಮತ್ತು ಕರಿಯರು ಈ ಕ್ರೀಡಾಕೂಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವೆಂದು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದ. ಅಮೆರಿಕಾ ಈ ಧೋರಣೆ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೆದ್ದು ಕ್ರೀಡಾಕೂಟ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಾದಾಗ ನಿಯಮಗಳು ಸಡಿಲವಾದವು. ಈ ಎಲ್ಲ ಗೊಂದಲಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೇ ಮೈದಾನಕ್ಕೆ ಇಳಿದ ಜೆಸ್ಸಿ ನೂರು ಮೀಟರ್ ಓಟವನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಒಲಿಂಪಿಕ್ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿ ಓಡಿ ಕೂಟದ ವೇಗದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ. ಅನಂತರ 200ಮೀ. ಓಟದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಒಲಿಂಪಿಕ್ ದಾಖಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ. ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಹಿಟ್ಲರ್

ಮೂಗಿನಡಿಯಲ್ಲೇ ಚಿನ್ನದ ಪದಕ ಕಸಿದು ಜೆಸ್ಸಿ ಅವನ ಅಭಿಮಾನಭಂಗ ಮಾಡಿದ್ದ. ಮಾನವ ಘನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿದ್ದ.

ಕೂಟದ ಮೂರನೇ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಜೆಸ್ಸಿ ಪದಕಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದದ್ದೊಂದನ್ನು ಗಳಿಸಿದ. ಅದು ಅವನ ಬದುಕಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಸಂತಸದ ಅಲೆಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದ ಘಟನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹಿಟ್ಟರ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಇಡೀ ಜರ್ಮನ್ ಜನರೆಲ್ಲ ಲಾಂಗ್‌ಜಂಪ್‌ನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ದೇಶದವನಾದ ಲುಜ್‌ಲಾಂಗ್ ಚಿನ್ನದ ಪದಕ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆಂದೇ ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಲಾಂಗ್‌ನ ಸಾಧನೆಯೂ ಅದ್ವಿತೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಆತ ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಓವೆನ್ಸ್‌ನನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹಾಕಲೆಂದೇ ಅವರೆಲ್ಲರು ಒಕ್ಕೂರಲಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಓವೆನ್ಸ್ ದೃಢಸಂಕಲ್ಪ ತಾಳಿದ್ದ.

ಸಮಾನಬಲದ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಪಟುಗಳಿಬ್ಬರು ಲಾಂಗ್‌ಜಂಪ್‌ನ ಪಿಟ್ ಬಳಿ ಬಂದಾಗ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಯೇರಿತು. ಎರಡೂ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಸೋಲು ಎನ್ನುವುದು ಅಪಮಾನ; ಗೆಲುವು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿತ್ತು. ಎರಡು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮಾನ-ಅಪಮಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು.

ಅರ್ಹತಾ ಸುತ್ತಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಆರಂಭವಾದಾಗ ಓವೆನ್ಸ್ ಎರಡು ನೆಗೆತಗಳನ್ನು ಫೌಲ್ ಮಾಡಿದ್ದ. ಎಲ್ಲರೂ ದಂಗುಬಡಿದು ಕೂತರು. ಉಳಿದಿದ್ದು ಒಂದೇ ಪ್ರಯತ್ನ. ಇಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರೆ ಮುಂದಿನ ಅಂತಿಮ ಸುತ್ತಿಗೆ ಅರ್ಹತೆ. ಆಗ ಹೃದಯಂಗಮವಾದ ಘಟನೆಯೊಂದು ನಡೆಯಿತು. ಮೂರನೇ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಉದ್ದಿಗ್ನತೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಓವೆನ್ಸ್‌ನ ಭುಜವನ್ನು ಯಾರೋ ತಟ್ಟಿದರು. ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಆತನ ಎದುರಾಳಿ ಲುಜ್ ಲಾಂಗ್ ನಿಂತಿದ್ದ. ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಜನರು ನೆರೆದಿದ್ದ ಭವ್ಯ ಬರ್ಲಿನ್ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತವನ ಚೇಲಾಗಳ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಾಜಿ ಕುಲದ ಭರವಸೆಯಂತಿದ್ದ ಲುಜ್‌ಲಾಂಗ್ ಕರಿಯ ಓವೆನ್ಸ್‌ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಲಗ್ನೆಯಿಡಲು ನಿಂತಿದ್ದ. ಆಟವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಚೆಕ್‌ಮಾರ್ಕ್‌ನಿಂದ ಒಂದು ಅಡಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಚಲಿಸಿ ಓಟವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಟೇಕ್ ಆಫ್ ಬೋರ್ಡ್ ಮುಟ್ಟದೆಯೇ ನೆಗೆಯಲು ಓವೆನ್ಸ್‌ಗೆ ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದ. ಅವನ ಸರಳ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚು, ವಂಚನೆ ಯಾವುದನ್ನೂ ಕಾಣದ ಓವೆನ್ಸ್ ಅದನ್ನೇ ಪಾಲಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಸುತ್ತಿಗೆ ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆದ!

ಮರುದಿನದ ಅಂತಿಮ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲೂ ಓವೆನ್ಸ್ ಅದೇ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ

26 ಅಡಿ ಐದೂಕಾಲು ಅಂಗುಲ ಹಾರಿ ಹೊಸ ಒಲಿಂಪಿಕ್ ದಾಖಲೆಯೊಡನೆ ಮೂರನೇ ಚಿನ್ನದ ಪದಕ ಸಂಪಾದಿಸಿದ. ಅವನ ಗೆಲುವಿಗೆ ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಲುಜ್‌ಲಾಂಗ್ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಇಳಿದ! ಅನಂತರ 400 ರಿಲೇ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಜೆಸ್ಸಿ ಓವೆನ್ಸ್ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಅದು ಆತ ಓಡಬೇಕಾದ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲ. ಕ್ರೀಡಾಕೂಟಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಆ ರಿಲೆಯ ತಂಡಲ್ಲಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಯಹೂದಿ ಆಟಗಾರರಾದ ಮಾರ್ಟಿನ್ ಗ್ಲಿಕ್ಮನ್ ಮತ್ತು ಸ್ಯಾಮ್ ಸ್ಟ್ರೋಲರ್ ಅವರನ್ನು ಕಣಕ್ಕೆ ಇಳಿಸದಿರಲು ಜರ್ಮನಿಯ ನಾಜಿ ಪಕ್ಷದ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಚಾರಕ ಜೋಸೆಫ್ ಗೋಬೆಲ್ಸ್ ತಂದ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಕೈಬಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಬಲವಂತದಿಂದ ಬದಲಿ ಓಟಗಾರನಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವ ಓವೆನ್ಸ್ ನಾಲ್ಕನೇ ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ಕೊರಳೊಡ್ಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಓವೆನ್ಸ್, ಅಥ್ಲೆಟಿಕ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಚಿನ್ನದ ಪದಕ ಪಡೆದ ಮೊದಲನೇ ಆಟಗಾರರೆನಿಸಿದ. 1988ರ ಸೋಲ್ ಒಲಿಂಪಿಕ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಅದೇ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಲ್ ಲೂಯಿಸ್ ಮುರಿಯುವವರೆಗೂ ದಾಖಲೆ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಬರ್ಲಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪದಕ ಪಡೆದ ಏಕೈಕ ಆಟಗಾರ ಅವನಾಗಿದ್ದ. ಈ ಸಾಧನೆಯಿಂದಾಗಿ ಬರ್ಲಿನ್ ಒಲಿಂಪಿಕ್ಸ್ ಕೂಟವು ಓವೆನ್ಸ್ ಕೂಟವೆಂದೇ ಅಡ್ಡಹೆಸರು ಪಡೆಯಿತು.

ಈ ಸಾಧನೆಯ ನಡುವೆಯೂ ಓವೆನ್ಸ್‌ಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡುವ ಘಟನೆ ನಡೆಯಿತು. ಬಿಳಿಯೇತರರ ವಿಜಯವನ್ನು ಕಂಡು ಸೆಟೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಹಿಟ್ಲರ್ ಓವೆನ್ಸ್‌ನ ಅಪ್ರತಿಮ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚುವ ಸೌಜನ್ಯವನ್ನೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಗೆದ್ದವನ ಕೈಕುಲುಕುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನೂ ತೋರದೆ ಹಿಟ್ಲರ್ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣದಿಂದ ಎದ್ದು ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಹೊರನಡೆದ.

ಆದರೆ, ಅನೇಕ ಬಿಳಿಯರು ಓವೆನ್ಸ್‌ನ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದರು. ಅವನ ಆಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಪುಳಕಗೊಂಡ ಡಚ್ ಆಟಗಾರ್ತಿ ಫ್ಯಾನಿ ಬ್ಲಾಂಕರ್ಸ್ ಆತನನ್ನು ಗುರುವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ತರುವಾಯ ಮಹಿಳಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದಳು. ಇಡೀ ಕ್ರೀಡಾಕೂಟದ ಚಿತ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಿ ದಾಖಲಿಸಲು ನೇಮಕಗೊಂಡ ಸಾಕ್ಷ್ಯಚಿತ್ರ ನಿರ್ದೇಶಕಿ ಲೆನಿ ರೀಫೆನ್‌ಸ್ಟಾಲ್ ಗೋಬೆಲ್ಸ್‌ನ ಆದೇಶಕ್ಕೆ ಮಣಿಯದೆ, ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕಾಗಿ ಓವೆನ್ಸ್‌ನ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರೀಕರಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಆತನು ಲಾಂಗ್ ಜಂಪ್ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಅಪ್ರತಿಮ ಓಟಗಾರನಿಗೆ ಭಯದ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹ ಮತ್ತು ಅಭಿಮಾನದ ಹೊಳೆ ಹರಿಯಿತು.

ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಘಟನೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯಿತು. ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ದೂಡಲ್ವಟ್ಟ ಲುಚ್‌ಲಾಂಗ್ ತನ್ನ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯ ಕೋಪವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಓವೆನ್ಸ್‌ನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅಭಿನಂದಿಸಿದ. ಅವರ ಹೃದಯ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಬೆಸೆಯಿತು. ಆರ್ಯಕುಲದ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊಂದಿದ್ದ ನೀಲಿ ಕಣ್ಣಿನ, ಹೊಂಗೂದಲಿನ ಲಾಂಗ್ ಮತ್ತು ಕರಿಯ ಚೇತನ ಓವೆನ್ಸ್ ಅವರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಆಟದ ಬಯಲನ್ನೂ ಮೀರಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಒಲಿಂಪಿಕ್ ಆದರ್ಶವೆಂದರೆ ಇದೇ ಇರಬಹುದು!

ಬರ್ಲಿನ್ ಕೂಟದ ನಂತರವೂ ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಪತ್ರ ವಿವಿಮಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾದಾಗ ಲುಚ್‌ಲಾಂಗ್ ಜರ್ಮನ್ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಉತ್ತರ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಮರುಭೂಮಿಯ ರಣರಂಗದಿಂದ ಓವೆನ್ಸ್‌ಗೆ ಲಾಂಗ್ ತನ್ನ ಕೊನೆಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದ. 'ನನ್ನದು ಇದೇ ಕೊನೆಯ ಪತ್ರವಾದರೆ ನೀನೊಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಯುದ್ಧ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಜರ್ಮನಿಗೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಮಗ ಕಾರ್ಲ್‌ನನ್ನು ಹುಡುಕು. ಯುದ್ಧ, ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸದಿದ್ದಾಗ ನಮ್ಮ ಬದುಕು ಎಂಥ ಸುಂದರವಾಗಿತ್ತು; ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳು ಎಷ್ಟು ಚೈತನ್ಯದಾಯಕವಾಗಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವನಿಗೆ ವಿವರಿಸು' ಎಂದು ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಕೋರಿದ್ದ.

ಈ ಪತ್ರ ಬರೆದ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಲುಚ್‌ಲಾಂಗ್ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದ. ಸ್ನೇಹಿತನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ಅರವತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿಗೆ ಹೋದ ಓವೆನ್ಸ್ ಅಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಲ್‌ಲಾಂಗ್‌ನನ್ನು ಹುಡುಕಿ 1936ರ ಆಗಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವನ ತಂದೆ ತನಗೆ ಮಾಡಿದ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೆನೆದು ತಮ್ಮಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಗಾಢ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮೆಲುಕು ಹಾಕಿದ.

ಅದಾದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಕಾರ್ಲ್ ತನ್ನ ಮದುವೆಗೆ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಮದುವೆಯ ದಿನ ತನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ 'ಬೆಸ್ವಿಮ್ಯಾನ್' (ಮದುವಣಿಗನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಗೆಳೆಯ) ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅವನು ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಅಥವಾ ಸೋದರ ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆರ್ಯಕುಲದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯಲು ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದ ಆಟಗಾರನ ಮಗ ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಘಟನೆಯಾದ ಮದುವೆಗೆ ತನ್ನ 'ಬೆಸ್ವಿಮ್ಯಾನ್' ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಅಲಬಾಮಾದಲ್ಲಿ ಗೇಣಿಗೆ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಡರೈತನ ಮಗ ಕರಿಯ ಜೆಸ್ಸಿಓವೆನ್ಸ್‌ನನ್ನು. ಜೆಸ್ಸಿ ಮತ್ತು ಲುಚ್ ನಡುವಿನ ಗಾಢ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ

ಆಗ ಹೊಸ ಅರ್ಥ ದೊರೆಯಿತು. ಹೃದಯವರಳಿಸುವ ಒಲಿಂಪಿಕ್ ಆಟಗಳ ಮೂಲೋದ್ದೇಶ ಅಂದು ಸಾಕಾರಗೊಂಡಿತು.

ಎರಡನೆಯ ಜಾಗತಿಕ ಸಮರದಿಂದಾಗಿ 1948ರವರೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಒಲಿಂಪಿಕ್ ಕೂಟಗಳು ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಓವೆನ್ಸ್‌ನ ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಆತ ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ, ಜನರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಳಿಯದ ಹೆಜ್ಜೆಗುರುತುಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದ್ದ. 1972ರ ಮ್ಯೂನಿಕ್ ಒಲಿಂಪಿಕ್‌ಗೆ ವಿಶೇಷ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಆಮಂತ್ರಿಸುವಾದ ಹಿಂದಿನ ಒಲಿಂಪಿಕ್ಸ್ ವೀರರಲ್ಲಿ ಓವೆನ್ಸ್ ಪ್ರಮುಖನಾಗಿದ್ದ. ಆದರೆ ಈ ಬಾರಿ ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಬೀದಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಜನ 'ಜೆಸ್ಸಿ' 'ಜೆಸ್ಸಿ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿ ಹರ್ಷೋದ್ಗಾರ ಮಾಡಿದರು!

1955ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದ ಓವೆನ್ಸ್, ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಪದಕಗಳ ವಿಜಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಹಿಟ್ಟರ್ ಕೈಕುಲುಕಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಘಟನೆಯಿಂದ ಸಹ ನೊಂದು ನುಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯುದ್ಧದ ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಅದರಿಂದ ಅಮಾನವೀಯಗೊಂಡ ಸಮಾಜ, ಜನಾಂಗೀಯ ಧೋರಣೆ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯಿಂದ ಭಿದ್ರವಾಗುತ್ತಿರುವ ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನೊಂದು ಹೃದಯ ತೆರೆದಿಟ್ಟ. ಅವನು ಮಾತನಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿತ್ತು. ಅವನ ನೋವಿಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿತ್ತು. ಅಮೆರಿಕಾದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಅಂತರ್‌ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕ್ರೀಡಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ ಕರಿಯರು ಸ್ವದೇಶದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಎರಡನೇ ದರ್ಜೆಯವರಾಗಿಯೇ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಗತ್ತಿನ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಟಗಾರನಾಗಿ ಬರ್ಲಿನ್‌ನಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ ತನ್ನ ನಾಡಿನ ಹೀರೋವನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಲು ಅಮೆರಿಕ ಸರ್ಕಾರ ಸತ್ಕಾರಕೂಟ ಏರ್ಪಡಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ನೀಡಿದ್ದು ಕರಿಯನಾದ ಕಾರಣದಿಂದ ಹಿಂಬಾಗಿಲಿನಿಂದ! ಬರ್ಲಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಆತ ಮಾಡಿದ ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಅಮೆರಿಕಾ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಕೃತ ಮಾನ್ಯತೆ ದೊರೆತಿದ್ದು 1976ರಲ್ಲಿ!!

ಅಮೆರಿಕ ಸಹಜನರ ಕುತ್ತಿತ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕರಿಯನಾದ ಜೆಸ್ಸಿ ಓವೆನ್ಸ್ ಅಪಮಾನ, ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದರೂ, ಆತ ಒಬ್ಬ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕ್ರೀಡಾಪಟುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. "ಹಿಟ್ಟರ್ ಹೊರಟುಹೋದ. ಆದರೆ ನಾನು ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದೇನೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಜೆಸ್ಸಿ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಜೀವಾದದಂಥ ಮನುಕುಲ ವಿರೋಧಿ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತವಷ್ಟೆ; ಆದರೆ ಮಾನವ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ,

ಮಾನವ ಘನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವ ಸಾಧನೆಗಳು ಉಳಿಯುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ.

ಆತ ಆಟಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಮನುಕುಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ಆಭರಣವಾಗಿದ್ದ. ಬದುಕು, ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿದ್ದ. ಉತ್ತಮ ಆಟಗಾರನಾಗಬೇಕೆಂಬುವವರಿಗೆ ಅವನೊಬ್ಬ ಆದರ್ಶ ಪುರುಷ; ಅನುಕರಣೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಒಬ್ಬ ನಿಜವಾದ “ರೋಲ್‌ಮಾಡೆಲ್”. ಅವನು ಕ್ರೀಡಾ ಮನೋಭಾವ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಅರ್ಥ ತಂದವನು. ಇಂಥ ಅಪ್ರತಿಮ ವೀರ 1980ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅರವತ್ತೇಳನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶ್ವಾಸಕೋಶದ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್‌ನಿಂದ ತೀರಿಕೊಂಡ. ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳ ತರುವಾಯ ಅವನ ಚೈತನ್ಯ ಕಾರ್ಲೋಯಿಸ್ ಮೂಲಕ ಮತ್ತೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಪಡೆಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸಾವಿಲ್ಲ.

4.4 ಓದು ಪಠ್ಯ: ಅಕ್ಷರದ ಬೆನ್ನತ್ತಿ ಅರಿವ ಹುಡುಕುತ್ತ...

-ಡಾ. ಅಪ್ಪಗೆರೆ ಸೋಮಶೇಖರ

ಅಡೆತಡೆಗಳಿರುವುದೇ ಹಾರುವುದಕ್ಕೆ, ಹಾರಿ ಜಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಅದು ಕ್ರೀಡಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ, ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅಡೆತಡೆಗಳಿರದೆ ಪಡೆದ ಗೆಲುವಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದ ಗುರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಅರ್ಥವಿರದು. ಆಟದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನಲ್ಲೂ ಇಂಥ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಎದುರಿಸಿ ಸಾಧನೆಯ ಉತ್ತುಂಗಕ್ಕೇರಿದ ಕ್ರೀಡಾಪಟುವೆಂದರೆ, ಅಮೆರಿಕದ ಕರಿಯ ಜೆಸ್ಸಿ ಓವೆನ್ಸ್. ಆತನ ಪೂರ್ಣಹೆಸರು ಜೇಮ್ಸ್ ಕ್ಲೀವ್‌ಲಾಂಡ್ ಓವೆನ್ಸ್. ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಜೆ.ಸಿ.ಓವೆನ್ಸ್ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಶಾಲೆಯ ಒಬ್ಬ ಬೋಧಕಿ ಜೆಸ್ಸಿ ಎಂದು ಕರೆದದ್ದೇ ಶಾಶ್ವತವಾಯಿತು.

ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆತ ಬೆಳೆದ ಪರಿಸರ ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ, ಪಡೆದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಧಾನವಾದುದು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಮುಕ್ತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಾಗಿ ಈ ನೆಲದ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ದಲಿತರ, ಶೋಷಿತರ ಬದುಕು ಸ್ವಷ್ಟ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಮೊದಲ ತಲೆಮಾರಿನ ವಿದ್ಯಾವಂತ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯವು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಮೂಲಸೆಲೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಚಿಂತಾಜನಕ ಸ್ಥಿತಿಗಿತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ, ಸುತ್ತಲ ಸಮಾಜವನ್ನು ಅಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವ, ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶೆಗೊಳಪಡಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಚಿಂತನ ಕ್ರಮದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ. ದಲಿತರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಜಾಗೃತಗೊಂಡಿರುವುದು ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರತಿಫಲವೇ ಆಗಿದೆ.

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತ ಸಮುದಾಯದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ಅಕ್ಷರಜ್ಞಾನ ದೊರೆತದ್ದೇ ಆದಲ್ಲಿ, ಏನೆಲ್ಲ ಪರಿಣಾಮಗಳು-ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಏರ್ಪಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರೇ ಕಣ್ಣೆದುರಿನ ಸಾಕ್ಷಿ. ಇವರು ಪಡೆದ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆ ಸಂದರ್ಭದ ಅನುಭವಗಳು ಇವರನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾಳಜಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿವೆ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಅವರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆತಲೆಮಾರಿನ ವಿದ್ಯಾವಂತರು. ಜೊತೆಗೆ ಉನ್ನತ ವ್ಯಾಸಂಗ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ಇವರೇ ಮೊದಲಿಗರು. “ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಓದಿಸಬೇಕು. ಅವನಿಗೆ ನೆಂಟರು ಬರೆದ ಕಾಗದ ಓದಲು ಬಂದರೆ ಸಾಕು. ಆಮೇಲೆ ಬಿಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ.” ಎಂಬುದು ಹೆತ್ತತಾಯಿಯ ಹಂಬಲವಾಗಿತ್ತು.

ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಬದುಕನ್ನು ನಿರುತ್ಸಾಹದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಇವರ ಬಾಲಕ ಮನಸ್ಸು ಶಾಲೆಯ ಬಂಧನಕ್ಕಿಂತ ಬಯಲಿನ ಮುಕ್ತತೆಯನ್ನು, ಸಹಜ ಸ್ವತಂತ್ರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಇವರನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಲು ಇವರ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಆಲಯ್ಯ ಮತ್ತಿತರರು ಹಿಡಿಯುವ ಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. 'ನಾನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಷ್ಟು ಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅವರು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಹೇಗೋ ಅರಚಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಶಾಲೆಗೆ ಬಿಟ್ಟರು. ನಾನು ಗೊಳೋ ಎಂದು ಅಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮನೆ, ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಕುರಿ, ದನಗಳ ನೆನಪಾದರಂತೂ ಕಣ್ಣೀರು ಒತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಶಾಲೆಯ ಒಳಗಡೆ ನನಗಿಂತ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾದ ಹಲವು ಹುಡುಗರು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಮಾಸ್ತರು ಬೆತ್ತದಿಂದ ಒಂದು ಏಟು ಕೊಟ್ಟಕೂಡಲೇ ನಾನು ಒಮ್ಮೆ ಜೋರಾಗಿ ಅತ್ತು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ.' ಎಂದು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಆರಂಭಿಕ ದಿನಗಳನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯ ಬಗೆಗೆ ಅತ್ಯಪ್ರರಾಗಿದ್ದ ಇವರು, ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಆಸಕ್ತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡರು. ಪಾಠ ಪ್ರವಚನದಲ್ಲಿಯೂ ಇಡೀ ತರಗತಿಗೆ ಮೊದಲನೆಯವರಾಗಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಎಲ್ಲ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಮೇಲೇರಿದರು.

ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು 1959ರಲ್ಲಿ ಮಾಗಡಿ-ಹೊಸಪೇಟೆಯ ಬಿಸಲಮ್ಮನ ಗುಡಿಯ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಶಾಲೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಾದ ನಾಗಪ್ಪಾಚಾರ್ ಇವರ ನೆಚ್ಚಿನ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಇಡೀ ಶಾಲೆಗೆ ಇವರು ಬುದ್ಧಿವಂತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ನಾಗಪ್ಪಾಚಾರ್ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಬಳಿಕ ನಾಗಪ್ಪಾಚಾರ್ ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಬಿಟ್ಟುಬರುವುದು ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ದಿನನಿತ್ಯದ ಹವ್ಯಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇವರ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಆಲಯ್ಯನವರು ಇವರಿಗೆ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪುರಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಆಲಯ್ಯನವರ ಲೆಟರ್ ಹೆಡ್ ಮೇಲೆಯೇ ಇವರು ಅಕ್ಷರ ಬರೆದು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ತಮ್ಮ ಅಭಿನಯ ಕಲೆಯಿಂದಾಗಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಹುಡುಗರ ಪ್ರೀತಿ, ಗೆಲೆತನವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ತಮ್ಮ ಶಾಲೆಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಅವರ ತುಟಿ, ಮುಖಭಾವ, ಮಾತು, ನಡಿಗೆ, ಎಲ್ಲವನ್ನು

ಅಭಿನಯಿಸಿ ತೋರಿಸಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಹುಣ್ಣಾಗುವ ಹಾಗೆ ನಗಿಸಿದ್ದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮೇರೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಮೆಡ್ಡ ರಿಸುವುದು, ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸುವುದು, ಹಲ್ಲು ಗಿಂಜುವುದನ್ನು ನಟಿಸಿ ತೋರಿಸಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ನಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಮಾಗಡಿ-ಹೊಸಪೇಟೆಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕೇವಲ ಒಂದನೆ ತರಗತಿಗೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು. ಮಂಚನಬೆಲೆಗೆ ಹೋದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಂಧು-ಬಳಗದವರ ಊರುಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತಾ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಇವರನ್ನು ಸೋದರಮಾವ ಪಾಪಣ್ಣನವರು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಲು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಮಂಚನಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ಪಕ್ಕದ ಊರಾದ ಅಣಕೆಂಪಯ್ಯನದೊಡ್ಡಿ ಶಾಲೆಗೆ ಎರಡನೆ ತರಗತಿಗೆ (1961-62) ಸೇರಿಸಿದರು. ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಹುಡುಗರೊಟ್ಟಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಬೆರೆತರು. ಈ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇವರು ಹುಡುಗರ ಮತ್ತು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಂದ 'ಕಥೆಗಾರ' ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಿ ಮತ್ತು ತಾಯಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಕೇಳಿ, ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಮದ ವೇಳೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯನವರಿಗೆ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗುವುದೆಂದರೆ ಅತೀವ ಆನಂದ. ಅಣಕೆಂಪಯ್ಯನದೊಡ್ಡಿ ಶಾಲೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಸೌದೆ ತರಲು ಕಾಡಿಗೆ ಅಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. "ಮಾಸ್ತರರ ಮನೆಗೆ ಸೌದೆ ಪುಳೆ ಆಯುವುದೇ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸವಾಯಿತು. ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಅಲೆದು ಸೌದೆ ತರುವುದು ನನಗಂತೂ ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ನಾನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವವನಂತೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟವನು ನದಿಯ ದಡಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಸ್ಲೇಟು, ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ದಡದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬಟ್ಟೆ ಕಳಚಿ ಎಸೆದು ನೀರಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ತಲೆ ಮಾತ್ರ ನೀರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ. ಸುಡುವ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ನದಿಯಲ್ಲಿರುವುದೇ ಒಂದು ಭಾಗ್ಯ. ಶಾಲೆ ಬಿಡುವ ಸಮಯದ ತನಕ ನೀರಿನಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದೆ." ಎಂಬ ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಮಾತುಗಳು ಬಾಲ್ಯದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ.

ದೇವಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಶ್ರೀರಾಂಪುರಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿದ ಕಾರಣ, ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಮುಂದಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಶ್ರೀರಾಂಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಗ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಇವರು, ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತುಂಟತನ,

ಹುಡುಗಾಟಕಿಯಿಂದಾಗಿ ತಂದೆ ತಾಯಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಮಗನಾದರು. ಬಇದನ್ನು ಮನಗಂಡ ಇವರ ತಂದೆ ದೇವಯ್ಯ ಅವರು, ಮಗ ಹಾಳಾಗಬಾರದೆಂದು ರಾತ್ರಿ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದರು. ಮಾಗಡಿಯ ಹೊಸಪೇಟೆ, ಮಂಚನಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮತ್ತು ಎರಡನೆ ತರಗತಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ಕಾರಣ, ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ಶ್ರೀರಾಂಪುರದ ಸ್ಮಶಾನದ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಫಾಟ್ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಮಠಶಾಲೆಗೆ ಮೂರನೇ ತರಗತಿಗೆ(1962-63) ಸೇರಿಸಿದರು.

ಎಷ್ಟೇ ಬಡತನವಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಯಾರ ಮುಂದೆಯೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸದೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರದು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಆಂಡಾಳಮ್ಮನವರು, ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಉಚಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಪೆನ್ಸಿಲ್‌ಗಳನ್ನು ಹಂಚುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬಡವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದಾಗಲೂ ಇವರು ಕುಳಿತೇ ಇದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ಇವರು ಬಡವರು ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಆಂಡಾಳಮ್ಮನವರು ತುಂಬ ನೊಂದುಕೊಂಡು ಪುಸ್ತಕ, ಪೆನ್ಸಿಲ್ ಕೊಡಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಇದೇ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು, ತಮ್ಮ ಓದನ್ನು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಿ 1967ರಲ್ಲಿ ಏಳನೆ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದರು. ಈ ವೇಳೆಗಾಗಲೆ ಇವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದುವ ಹುಡುಗ ಎಂದು ಶ್ರೀರಾಂಪುರದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದುವ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮೊದಲಿಗೆ ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟಿಮನಿಯವರ 'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಡೆಗೆ' ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದಿದ ಕಾರಣ ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿ ಹಲವು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಓದತೊಡಗಿದರು. ಇವರಿದ್ದ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಊರಿಂದ ಪತ್ರ ಬಂದರೆ ಇವರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿಸಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಇವರ ಕೈಯಿಂದಲೆ ತಮ್ಮ ಬಂಧುಬಳಗದವರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ತಿಂಡಿ, ಹಣ ಇನಾಮಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು.

ದೇವಯ್ಯನವರು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ಆರು ಜನ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಕುಟುಂಬ ಹಿರಿದಾಯಿತು. ತಾವು ಇದ್ದ ಮನೆಗೆ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ಬಾಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಸಂಸಾರ ಸಾಗಿಸುವುದು ದುಸ್ತರವೆನಿಸಿತು. ಒಂದು ಕಿಲೋ ಸೌದೆಗೆ ಹತ್ತು ಪೈಸೆ ಕೂಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಇದೇ ಜೀವನಾಧಾರ. ಕೂಲಿ ಸಿಗದಿದ್ದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ತಾಯಿ ವೆಂಕಟಮ್ಮನವರು, ತಮ್ಮ ಓರಗೆಯ ಹೆಂಗಸರೊಟ್ಟಿಗೆ "ಶಿವನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಟೆಗೆಡ್ಡೆ ಆಯಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆರೆಯ ಒಳಗೆ ಇಳಿದು ಅದರ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ

ಗೋಟೆಗೆಡ್ಡೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಾಜಿನಗರದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣೆಸೊಪ್ಪು, ಬೆರೆಕೆಸೊಪ್ಪು ಬಹುವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತು ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೋಟೆಗೆಡ್ಡೆ ಮತ್ತು ಸೊಪ್ಪು ರಾತ್ರಿಯ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಒದಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಕಷ್ಟದ ದಿನಗಳಲ್ಲೂ ದೇವಯ್ಯ ಮತ್ತು ವೆಂಕಟಮ್ಮನವರು ಮಗನನ್ನು ಓದಿಸಲೇಬೇಕೆಂಬ ಛಲದಿಂದ ಕೂಲಿನಾಲಿ ಮಾಡಿ, ಶಾಲೆಗೆ ಶುಲ್ಕ ಕಟ್ಟಲು, ಪುಸ್ತಕ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರಿಗೆ ಹಣ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಏನೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟಗಳು ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ದೇವಯ್ಯನವರು, ತಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಮಲ್ಲೇಶ್ವರನ ಎಂಟನೇ ಕ್ರಾಸ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗೆ 1967ರಲ್ಲಿ ಎಂಟನೇ ತರಗತಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದರು. ಗಣಿತ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದಿದ್ದರೂ, ಕನ್ನಡ, ಸಮಾಜ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ತುಂಬ ಜಾಣ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದುವಾಗ ಇಡೀ ತರಗತಿಗೆ ಓದಿನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ, ಪರೀಕ್ಷಾ ಫಲಿತಾಂಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಓದಿನ ಬಗೆಗೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಕೆರಳಿಸಿದವರು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಾಗವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಎಂ.ರೇವಣ್ಣನವರು ಮತ್ತು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮತಿ ಪ್ರಮಿಳಾ ಮೇಡಂ ಮುಂತಾದ ಇವರ ಗುರುವೃಂದದವರು.

ಚುರುಕಿನ ಬುದ್ಧಿಯವರಾಗಿದ್ದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಎಂಟನೇ ತರಗತಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ದೇಶದ ರಾಜಧಾನಿಗಳು ಹಾಗೂ ಆ ದೇಶಗಳ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಕೆಲವರು ಈತನಿಗೆ ಓದಿ ಓದಿ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿದೆ ಎಂದು ಗೇಲಿ ಮಾಡಿದುಂಟು. ಇವರು ಇದ್ದ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ ತುಂಬ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದು ಓದುವುದಕ್ಕೆ, ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ, ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಊಟ ಮಾಡಲು ಮಾತ್ರ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಳಿದ ಸಮಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಳೆದದ್ದು ಶ್ರೀರಾಂಪುರದ ಸ್ಮಶಾನವಾದ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಘಾಟಿನಲ್ಲಿ. ಸ್ಮಶಾನದ ವಿದ್ಯುತ್ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿಯೆ ಓದಿಕೊಂಡು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಇವರು ಸ್ಮಶಾನಮೌನದ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಪ್ರತಿಭೆ.

ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ತಾಯಿ ವೆಂಕಟಮ್ಮನವರು ತುಂಬ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದವರು. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಎದುರಾದ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಬೆನ್ನು ತೋರಿಸದೆ ಸವಾಲಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವರು. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದನಂತರ ಐದು ಜನ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ,

ಸಂಸಾರ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬದುಕು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿದಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಆರ್. ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಐಯ್ಯರ್ ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ, ರಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡುವ, ಮುಸುರೆ ತಿಕ್ಕುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮಕ್ಕಳ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆಗಾಗಿ, ಅವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಎಲ್ಲಾ ಯಶಸ್ಸುಗಳ ಹಿಂದೆ, ಅವರ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಿದ ಸಂಕಷ್ಟ, ಶ್ರಮದ ಬೆವರಿನ ಜೀವಂತ ಇತಿಹಾಸ ಇದೆ.

ವೆಂಕಟಮ್ನನವರು ತಾವು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ, ಆರ್.ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಐಯ್ಯರ್ ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ನಿಂದ ತರುತ್ತಿದ್ದ ಊಟದಿಂದಲೇ ಮಕ್ಕಳ ಹಸಿವನ್ನು ನೀಗಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಊಟ, ವಸತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಉಲ್ಬಣಗೊಂಡಾಗ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರನ್ನು ತಾವು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ಗೆ ಸೇರಿಸಿದರು. ನಿಲಯಪಾಲಕರಾಗಿದ್ದ ಡಿ.ವೆಂಕಟಯ್ಯನವರು ವೆಂಕಟಮ್ನನವರ ಬಡತನವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡವರಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ಗೆ ಪ್ರವೇಶ ನೀಡಿದರು. ಎಂಟನೆ ತರಗತಿಯಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡ ಇವರ ಹಾಸ್ಟೆಲ್ ಜೀವನ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯವರೆಗೂ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಈ ಸುದೀರ್ಘ ಹಾಸ್ಟೆಲ್ ಜೀವನವೇ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಪ್ರತಿಭೆ ಕೇವಲ ಓದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದದ್ದಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿಯೂ ಜೀವಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಎಂಟನೆ ತರಗತಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ “ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಕಬಡ್ಡಿ ಟೀಮ್”-ಎ.ಕೆ.ಟಿ.ತಂಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಮೂರು ವರ್ಷ ಸತತವಾಗಿ ಆ ತಂಡದ ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ಒಳ್ಳೆಯ ರೈಡರ್ ಎಂದೂ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಇವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಹಾಡುಗಾರರಾಗಿಯೂ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹಿರಿಯ ಮಿತ್ರರಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೊಟ್ಟ, ‘ಅವತಾರ ಪುರುಷ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್’ ಎನ್ನುವ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿದ ಇವರು, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಅಪ್ರತಿಮ ಹೋರಾಟದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿ, ಅವರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಓದಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಜ್ಞಾನದ ಹಂಬಲವನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ನಿಲಯಪಾಲಕರಾಗಿದ್ದ ಡಿ.ವೆಂಕಟಯ್ಯನವರು ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಹಿರಿಯ ವಿಚಾರವಂತರು, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಆದ ಬಿ.ರಾಚಯ್ಯ, ಆರ್.ಭರಣಯ್ಯ, ಎಸ್.ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪ, ಡಿ.ಆರ್.ನಂಜಯ್ಯ, ಕೆ.ಭೀಮಯ್ಯ ಮುಂತಾದ ಗಣ್ಯರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ

ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಅವರುಗಳಿಂದ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಗಣ್ಯರ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಚುರುಕು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಬಾಲಕ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಎಳೆಯ ಮನಸ್ಸು ದಲಿತರಿಗೆ ಘೋರ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಹೇಳಿದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶೋಷಿತರ ಪರ ಹೋರಾಡಬೇಕು. ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಪರವಾಗಿ ದನಿ ಎತ್ತಬೇಕು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಿ ಜಡ್ಡ್ ಅಥವಾ ಎಂ.ಎಲ್.ಎ. ಆಗಬೇಕು ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದ್ದು ಉಂಟು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತ ಭಾಷಣಗಳು ಇವರನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವಿಸಿವೆ. ರಿಪಬ್ಲಿಕನ್ ಪಕ್ಷದ ಎಂ.ಎಲ್.ಎ ಆಗಿದ್ದ ಪ್ರೊ.ಎಸ್.ಎಸ್.ಅರಕೇರಿಯವರು ಇವರಿಗೆ ಓದಲು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಯುವಕರಾಗಿದ್ದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು 1967ರಲ್ಲಿ 'ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಪ್ರಚಾರ ಸಮಿತಿ'ಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಗತಿಪರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಮೀರಿದ ಪ್ರೌಢ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿಯೇ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

